הארץ

0.95 שקל, יום ו' כ"ח בשבט תשמ"ו, 7 בפברואר VOL. 68/20297 FEBRUARY 7 1986

מגדלי קירור שרון בע"מ
תכנון ייצור ושיפוץ מגדלי קירור למיזוג אוויר ותעשיה
שתולים 60 תל־אביב, טל. 03-383630

פרס עומד לבשר בישיבת הממשלה ביום א': המספנות לא ייסגרו

חברי הוועד ייפגשו היום עם קיסר ● עשויים לבטל ההפגנה שתיכננו לאותו יום ● תיתכן קבלת עבודה מגורם במזרח הרחוק

מאת יהודית וינקלר, בריית בהנא, וצבי זרחיה

ראש הממשלה, שמעון פרס, עומד להודיע בישיבת הממשלה הקרובה כי מספנות ישראל לא ייסגרו. במקביל כבר אמש עשו צעדים כדי להבטיח הזמנת עבודה עבור המספנות מגורם במזרח הרחוק שהיה במשא ומתן עם המספנות ערב פרוץ המשבר.

בפגישה משולשת בין ראש הממשלה, שר הביטחון ומזכ"ל ההסתדרות שנערכה בלשכת ראש הממשלה, בהשתתפות יושב ראש

(סוף בעמוד 2, טור 7)

הממשלה תדון בקרוב במדיניות חטיפת מחבלים

גור: צדקת המלחמה בטרור לא יכולה להיות בכך שנהפוך לטרוריסטים ● נבון: הייתי מתנגד ליירוט

5 ארגונים מזהירים: נפגע במטוסים ● אל על: נהלי הביטחון מספיקים

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

כמה שרים בכירים ידרשו מראש הממשלה לקיים בהקדם דיון בקבינט בעניין מדיניות הממשלה בנושא לכידתם של מנהיגי המחבלים. מצדם, כי הממשלה תקיים דיון בכל דיניות חטיפת מחבלים בקרוב. זאת על רקע גל הביקורת בקרב השרים. סגן ראש הממשלה יצחק נבון הצטרף אתמול לוייצמן בהודיעו כי היה מתנגד לחטיפה, אילו הובא הנושא לקבינט. שר המשטרה חיים ברלב אמר אתמול, כי הממשלה דנה בנושא המלחמה בטרור, אולם שרים רבים אישרו אתמול את הידיעה, כי הממשלה או הקבינט לא דנו במדיניות לגבי חטיפת ראשי הארגונים. גורמים משפטיים הדגישו אתמול, כי ראש הממשלה ושר הביטחון לא קיבלו גם ייעוץ משפטי באותו נושא. אותם גורמים משפטיים אומרים, כי העמדתם לדין של אחמד ג'יבריל וג'ורג' חבש הייתה נתקלת בבעיות משפטיות קשות. משפט כזה היה הופך למשפט פוליטי וספק אם התביעה הייתה מצליחה להוכיח קשר ישיר בין ראשי המחבלים לבין מעשי הטרור המיוחסים לארגוניהם. לעומת זאת, אילו נתפס אבו נידאל, הייתה ישראל מסגירה אותו לארה"ב, שהוציאה נגדו בקשת הסגרה בינלאומי.

יפעת נבו מוסרת, כי שר החוץ, משה גור, אמר אתמול בהרצאה ב"פורום הביטחון" במלון פלאזה בתל אביב: "צדקת המלחמה בטרור לא יכולה להיות בכך שאנחנו הופכים בעצמנו לטרוריסטים, כי אז נשמוט מתחת לרגלינו את הבסיס שעליו אנחנו עומדים. מדינת ישראל, במיוחד, לא יכולה להרשות זאת לעצמה, מכיוון שאנו קשורים לכל המדינות בעולם, יש לנו תהלה לכל מקום ויש יהודים בכל העולם."

חמישה ארגוני מובילים התהזרו אתמול, שלא לטוס במטוסים אמריקאים וישראליים משום שמטוסים אלה יהיו מטרה לפעולותיהם. בתוך כך נמסרה הערכה מדמשק, כי סוריה לא תנקוט אמצעי גמול דרסטיים, והמשק נוקטת כמו מתוך בירוח על פרשת יירוט המטוס הלובי. הפיקוד הבכיר של לוב קרא אתמול לגיוס המוני של הכוחות המזוינים של לוב "להילחם באימפריאליזם".

אחמד ג'יבריל, ראש ארגון "החזית העממית", הוא שפרסם אתמול את האזהרה בשמם של חמישה ארגוני מחבלים פלשתינים.

בתגובה על ההודעה נמסר מחברת "אל על", כי סידורי הביטחון שהיא נוקטת טובים ואין כל צורך לנקוט צעדים נוספים. נוכח איומי ראשי המחבלים לנקום על יירוט המטוס הלובי.

דיון במועצת הביטחון

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק, מוסר: מאמצים נעשים מצד דיפלומטים ישראליים לשכנע את האמריקאים להטיל וטו על הצעת ההחלטה הערבית המגנה את ישראל על יירוט המטוס הלובי. נמשכו אמש עד לרגע האחרון לפני פתיחת הדיון במועצת הביטחון.

שחל הגיע אל ישיבת הממשלה במהירות של 138.5 קמ"ש

"אטור" מגלה: שרים נוסעים לים במהירות ממוצעת של 121 קמ"ש

מאת סופר "הארץ" לענייני תחבורה

המהירות הממוצעת, שבה נסעו בחודש שעבר 11 משרי הממשלה במכוניותיהם בכביש תל אביב ירושלים, הייתה 121 קמ"ש. בכביש זה מוגבלת המהירות ל־90 קמ"ש. זהו הממצא העיקרי הכלול בכתבת תחקיר מיוחדת, המתפרסמת בגיליון הראשון של מגזין הרכב החדש "אטור", שיצא אתמול לאור. צוות של שמונה כתבים וצלמים של הירחון החדש יצא לכביש המהיר לירושלים — בקטע שבין מחלף נתב"ג לשער הגיא — ובעזרת ציוד מדידת מהירות אלקטרוני מן הסוג הנמצא בשירות המשטרה ושמוצאין קבילים בבתי־המשפט לתעבורה מדד את מהירות הנסיעה של שרים, שעלו לישיבת הממשלה בירושלים בתאריכים 15, 22 ו־29 בדצמבר. כל מכוניות השרים נסעו במהירות העולה על המהירות המרבית המותרת בחוק.

"אטור" מפרט את מהירות מכוניות השרים שנמדדה:

● משה שחל (וולוו 240) 138.5 קמ"ש.
● חיים בר לב (פיז'ו 505) 128.6 קמ"ש.
● עזר ויצמן (פיז'ו 505) 127.2 קמ"ש.
● יצחק רבין (שברולט קאפריס) 126.3 קמ"ש.
● אמנון רובינשטיין (פיז'ו 505) 126.3 קמ"ש.
● אברהם שריר (וולוו 240) 122.4 קמ"ש.
● יצחק מודעי (וולוו 240) 117.3 קמ"ש.
● [illegible] (וולוו 240) 116.1 קמ"ש.
● [illegible] 114.5 קמ"ש.
● גדעון פת (וולוו 240) 166.1 קמ"ש.
● מרדכי גור (וולוו 240) 108.1 קמ"ש.

עורך "אטור", רוני אנתמנביץ' אמר כי מטרת מדידת המהירות המיניסטריאלית לא הייתה לתפוס את השרים — או את נהגי השרים הנוהגים כפי שהם מבקשים — בעבירת תנועה. המטרה, לדבריו, הייתה להוכיח, כי הדרישה להעלות את המהירות המותרת בכבישים המהירים ל־120 קמ"ש "עומדת בקנה אחד עם עמדת הממשלה. העמדה האמיתית, לא הרשמית". במקביל למדידת מהירות מכוניות השרים שיגרה מערכת "אטור" מכתב לשרי הממשלה ובו התבקשו להביע את עמדתם ביחס להעלאת המהירות המותרת בכבישים בין עירוניים.

כוננות בצבא הפיליפינים לרגל הבחירות לנשיאות הנפתחות היום

26 מיליון בעלי זכות בחירה יכריעו בין הנשיא מרקוס לקוראזון אקינו

סנאטור מארה"ב יפקח על טוהר הבחירות ● קבילה על שוחד בחירות: אורז חולק לנזקקים

מנילה (אי־פי). 26 מיליון בעלי זכות בחירה יוכלו הלילה (לפי שעון ישראל) לבחור את הנשיא של הפיליפינים. שני המתחרים הם הנשיא הוותיק פרדיננד מרקוס וקוראזון אקינו, אלמנתו של מנהיג האופוזיציה שנרצח בשובו למולדתו מגלות בארצות הברית.

משקיפים מארצות־הברית קיבלו רשות לפקח על טוהר הבחירות. בראש המשקיפים האמריקאים עומד סנאטור ריצ'ארד לוגאר. הממשלה אסרה על עיתונאים זרים להיכנס לקלפיות. ראש ועדת הבחירות בפיליפינים אמר, שנעשה הכל למנוע זיופים. האופוזיציה טוענת, כי בכל זאת היו זיופים ומעשי שוחד בחירות. נמסר, כי בפרבר של מנילה חילקו לפועלים "שקית מהנשיא" — שקי אורז.

יותר מ־86,000 שוטרים וחיילים יפקחו על הסדר בבחירות — מסר סגן הרמטכ"ל של הפיליפינים. הנשיא מרקוס הכריז על כוננות בצבאו כדי למנוע הפרעות למערכת הבחירות.

תומכים של קוראזון אקינו המשיכו אתמול להעריץ את תומכיו של נשיא הפיליפינים פרדיננד מארקוס במרכזו עיר הבירה מאנילה. אתמול נמסר על התפרצויות ספורות של אלימות ברחובי המדינה ביום האחרון לפני הבחירות לנשיאות הפיליפינים. (תצלום אי־פי).

שר ההגנה לשעבר של גוואטמלה: ישראל היא היחידה שסייעה לנו במאבק בארגוני גרילה

גנרל בנדיקטו לוקאס ל"הארץ": ישראל בנתה לנו ביח"ר לתחמושת ושני מרכזי מחשב

מאת יואב קרני

שר ההגנה לשעבר של גוואטמלה מגלה בראשונה, כי "ישראל היא המדינה היחידה בעולם שהושיטה סיוע צבאי" לארצו על אף "הרימוני הדע שהיה לנו בגלל בעיות של זכויות אדם". גנרל בנדיקטו לוקאס גארסיה אומר בריאיון, המתפרסם היום במוסף "הארץ", כי בעזרת ישראל הצליח צבא גוואטמלה לפתור כמה מן הבעיות הלוגיסטיות הקשות ביותר שלו במהלך המלחמה נגד ארגוני־גרילה שמאליים מאמצע שנות ה־70.

לדברי גנרל לוקאס סיפקה ישראל לארצו מטוסי "ערבה", ש"היינו צריכים מאוד, כי היו לנו קשיים בהעברת כוחות וציוד ממקום למקום". הוא גם אומר, שישראל העבירה את צבא גוואטמלה אל עידן הטכנולוגיה, כאשר בנתה בשביל הצבא שני מרכזי מחשב בעיר־הבירה, שאותו מהם הוא "מרכז העצבים של כל הכוחות המזוינים שלנו".

"ישראל — אומר הגנרל — גם בנתה בגוואטמלה בית־חרושת לתחמושת בשביל רובי ה'גליל'".

יועצו של ערפאת: הוסכם עקרונית עם ארה"ב לכנס ועידה בין־לאומית בהשתתפות אש"ף

השגריר המיוחד של ארה"ב באזור נועד ברבת־עמון עם עוזרי ערפאת לשיחות עם חוסיין

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

המקור האמריקאי הבכיר ואסף קלוהאריוס, המשמש שגריר מיוחד באזור ומסייע לסגן מזכיר המדינה האמריקאי לענייני המזרח התיכון ריצ'רד מרפי נועד ברבת־עמון כמה פעמים עם בכירי אש"ף המלווים לאסר ערפאת בשיחותיו עם המלך חוסיין. מקורות ערביים מסרו אמש, כי קלוהאריוס נועד כמה פעמים עם בכירי אש"ף והחליף עימם דעות על ניסוחי הודעות מוסכמות שיאמצו את "הזכויות הלאומיות הפלשתיניות", ויאפשרו לאש"ף להכיר בהחלטות מועצת הביטחון 242 ו־338.

יועצו של ערפאת, האני אל־חסן, הנוטל חלק בדיונים, הנמשכים ברבת־עמון זה שבועיים, אמר אמש לכתב רדיו "מונטה־קרלו" ברבת־עמון כי אש"ף מעביר באמצעות ממשלת ירדן את עמדותיו למימשל האמריקאי, אולם קלוהאריוס "עוזר מעשים בדרכם המיוחדת כדי להגיע לעמדות אלה". הוא גילה, כי כבר הוסכם עקרונית עם ארה"ב על כינוס הוועידה הבין־לאומית ועל מרכיביה הכוללים גם את אש"ף, אולם הוויכוח הגיעש מראשית הדיונים נסב על הבסיס של אותה ועידה. בעוד ארה"ב רואה בהחלטת מועצת הביטחון 242 בסיס יחיד לאותה ועידה, שיש בו כדי לספק את כל המדינות שנלחמו ביוני 1967, אין אש"ף מסתפק בהחלטה זו, כל עוד היא מתייחסת לבעיה הפלשתינית כאל בעיית פליטים.

האוצר דורש לצמצם הייבוא הביטחוני; צבא החובה יוקטן

מספר הקצינים הבכירים יקוצץ ● במטכ"ל סבורים כי אין מנוס מפגיעה בלביא גם אם תתעכב השלמתו

האוצר יעלה ביום א' בממשלה תביעה לתשלומי מע"מ בפרוייקט הלביא

מאת צבי זרחיה וראובן פדהצור סופרי "הארץ"

גורמים בכירים באוצר תובעים ממשרד הביטחון לצמצם את הייבוא הביטחוני.

באוצר אומרים, שבשל הייבוא הביטחוני [illegible]

שר האוצר יצחק מודעי קבל שלשום באוזני ראש הממשלה על שמערכת הביטחון מייבאת גם מצרים, שיכלה לרכוש בארץ במקביל. [illegible]

בשל הקיצוץ בתקציב הביטחון, יקטין צה"ל את מספר חיילי החובה בשנה הבאה. בצה"ל מתכוונים להמשיך גם לקצץ במספר חיילי הקבע והאזרחים עובדי צה"ל. כך יקוצצו בסך הכל מתחילת 1984 ובמהלך השנה הקרובה עשירית מאנשי הקבע. מספר הקצינים הבכירים יוקטן. בשנה וחצי האחרונות ירד מספרם של אלופי המשנה המעילים ב־62%. בתוכנית היכשה יש כוונה לקצץ בקבע את מספר רבי הסרנים. בנוסף, יקטנו מספרם של סגני־האלופים. בצה"ל עוסקים בגיבוש המודל של הבניית לארגון מחדש של אגפי המטכ"ל, ויבוטל התפקיד של חילות היבשה.

לשלם את המע"מ על פרויקט הלביא בסך 52 מיליון דולר.

אין מנוס מפגיעה בלביא

במטכ"ל התגבשה הגישה, המקובלת גם על הרמטכ"ל רא"ל משה לוי, שאין מנוס מפגיעה בפרויקט הלביא. [illegible]

משרד האוצר ומשרד הביטחון גם חלוקים בעניין תשלום מע"מ על פרויקט הלביא. העניין יועלה מחר בישיבת הממשלה.

משרד הביטחון דורש, שהאוצר יוסיף 52 מיליון דולר, המהווים תשלום מע"מ עבור הסכומים מארה"ב לפרויקט הלביא. משרד האוצר דורש שמערכת הביטחון תשלם בעצמה את המע"מ על פרויקט הלביא. באוצר מדגישים, כי מאחר שכספי הסיוע האמריקאי, שניתנו להמרה בשקלים, הגדיל ב־500 מיליון דולר, יכולה מערכת הביטחון

שיחות ישראל מצרים יחודשו בשבוע הבא

מאת סופר "הארץ" לענייני [illegible]

[illegible] את הקבינט על העברת נושא טאבה לבוררות נמתיים אמש בקהיר והוא יחודש בשבוע הבא בישראל. מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי אמר אמש לעיתונאים, כי יש התקדמות גדולה והושגה אף הסכמה לגבי נקודות רבות. שהיו שנויות במחלוקת.

היום ערעור על החובה להעמיד בנייני האומה לוועידת כך

בתנועה מצפים לבואו של הנשיא לטכס הפתיחה

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

ראשי הסוכנות היהודית הודו אתמול ליועץ המשפטי של הסוכנות עו"ד אלי לוזובסקי לערער היום בפני בית המשפט המחוזי בירושלים על החלטת נשיא בית המשפט השלום, אהרון שמחה, לחייב את בנייני האומה (שהיא חברת בת של הסוכנות) להעמיד לרשות תנועת כך את האולם לצורך קיום ועידתה השנתית בשבוע הבא.

תנועת כך פרסמה אתמול הודעה בה שיבחה את החלטת נשיא בית המשפט והביעה תקווה שנשיא המדינה חיים הרצוג ישתתף בטקס הפתיחה.

יוסף טחן נידון ב־1983 לשנת מאסר על שיגור סם שרכש בהודו לעציר בגרמניה

ריצה העונש בכלא באר שבע ● היה כלוא בעבר בגרמניה ● ברלב: יש לבקש את הסגרתו

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בית־משפט השלום בבאר־שבע גזר ב־1983 עונש מאסר של שנה על יוסף טחן מאשדוד, אשר משפטו בחשד שהבריח סמים למצרים נפתח שלשום.

על־פי כתב האישום, שהוגש נגד טחן בבית משפט המחוזי בבאר־שבע נאמר, כי טחן פגש אסיר ישראלי בעת שהיה כלוא בגרמניה. מגרמניה יצא להודו כדי לרכוש חשיש. את הסם הביא לישראל וביום ה־2.12.85 שיגר, מבית הדואר באשדוד חבילה ובה 28 גרם חשיש. החבילה הייתה מיועדת לחברו שנותר בכלא בגרמניה. שופט בית־המשפט המחוזי אליעזר ריבלין גזר בעקבות כך על טחן שנת מאסר בפועל ושנת מאסר נוספת על־תנאי. בהחלטתו קבע השופט ריבלין: "העבירה שהיא של אותה כמות חשיש היה מחוץ לישראל אין בה כדי להפחית מחומרת המעשה". טחן הגיש ערעור על גזר הדין בבית־המשפט העליון, אך נדחה, את עונשו ריצה בכלא באר־שבע.

שר המשטרה אמר אתמול במהלך סיור בצפת, כי על מדינת ישראל לנסות ולבקש את הסגרתו של טחן, למרות שאין הסכם הסגרה בין ישראל ומצרים. בר־לב אמר עם זאת, כי הוא מסופק אם המצרים ישחררו את טחן ויעבירו אותו לישראל.

אשתו של טחן וילדם הארבעת ילדיו מתגוררים באשדוד. האשה הודה אתמול האיימה, כי היא תתאבד יחד עם ארבעת ילדיה, משום שאין יותר טעם לחיים".

הדיון בבקשה לעצור את יערי וגרנות עד תום ההליכים יערך בדיוק ביום השנה לרצח

ב־10 במארס ★ הסניגורית מבקשת לערוך מדי פעם לחוה יערי בדיקה על־ידי פסיכיאטר

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ"

הדיון בבקשת התביעה לעצור עד תום ההליכים את אביבה גרנות וחוה יערי, המואשמות ברציחתה של התיירת מלה מלבסקי ז"ל מארה"ב, נדחה ל־10 במארס הקרוב. זאת לאחר שהסניגורים עורכי הדין ד"ר עדנה קפלן ודרור מקרין ביקשו ללמוד את חומר הראיות שבתיק, עד אז יישארו השתיים במעצר.

עו"ד קפלן ביקשה אתמול, כי חוה יערי תיבדק על־ידי פסיכיאטר מטעם ההגנה, פרופ' סמי טיאנו מנהל בית־החולים הממשלתי גהה. פסיכיאטר זה בדק את יערי לאחר שניסתה להתאבד בתא המעצר על־ידי בליעת הגעת ארנקה סביב צוארה. הסניגורית הבהירה, כי אין הכוונה בבדיקה לצורך התגבלות משפטית, לפי חוק הטיפול בחולי נפש, שמתפקידה לקבוע אם הנאשמת כשירה לעמוד לדין או לא, אלא שהנאשמת תקבל סעד רפואי מפסיכיאטר. עוד ציינה הסניגורית, כי היא מבקשת שימדי פעם תוכה הנאשמת לבדיקה על־ידי פסיכיאטר בעקבות ניסיון ההתאבדות". התובעת עו"ד פנינה דבורין השיבה, כי בשלב זה היא מתנגדת לבדיקה מהסוג הזה. עם זאת הוסיפה, כי איננה מתנגדת, שהנאשמת תיבדק על־ידי פסיכיאטר מחוזי לצורך התגבלות משפטית לפי חוק לטיפול בחולי נפש.

הסניגורים יבקשו בדיקה זו (סעד רפואי) בעוד 5 שבועות כאשר יתקיים דיון בבקשת התביעה לעצור את שתי הנאשמות עד תום ההליכים.

הדיון אתמול בבקשה היה קצר, אולם אפוף מתיחות. עם זאת כאשר הוכנסו שתי הנאשמות לאולם המשפטים בקומה השלישית של בית המשפט, הן נראו רגועות ואף מחייכות קצת.

באולם, שהיה דחוס אנשי תקשורת, אנשי משטרה חוקרות ובן קרובי משפחה של הנאשמות נראו בין היתר בעלה של חוה, אהוד יערי, אחותה ועוד כמה קרובי משפחה, אשר עם הכנסתה לאולם, נופפו לה בידיהם. אהוד יערי אף עשה לה סימנים בידיו שלא לדבר עם אנשי התקשורת.

שוטר במדים אוחזים הנציג בין אביבה גרנות (מימין) לבין חוה יערי אתמול בבית המשפט בתל־אביב. השתיים נראו רגועות ואף חייכו לעבר הצלמים. (תצלום: רוזמים ישראלי)

שוק ההון

עליות שערים בשוק המניות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה של עליות שערים בכל ענפי המסחר בשוק המניות. עליות אלה מוסברות כתיקון סכני לירידות השערים, שהיו בשבוע האחרון בכל ענפי המסחר בבורסה. מגמת הביקושים למניות הוסחר נמשכה גם אתמול ורמת השערים עלתה באותו.

יעקב כפיר — מנכ"ל "הארץ"

יעקב כפיר התמנה אתמול לתפקיד מנהל כללי של עיתון "הארץ". כפיר, 42, מילא ב"הארץ" שורה של תפקידים, שהאחרון בהם היה משנה למנהל הכללי של קבוצת "הארץ" וחברות הבנות. יעקב כפיר החל את עבודתו ב"הארץ" בשנת 1959 כנער בן 16, והיה אז שליח המערכת ומחלקת המודעות. לאחר שירותו בצבא חזר ל"הארץ", והחל במסלול, של ראשיתו תפקידים זוטרים והמשכו בתפקידי ניהול בכירים.

עורך את העמוד: ברוך שפירא

חדשות הארץ

שיחות היום

עם: רפי סוויסה נציב בתי הסוהר ואבנר של אסיר פמים בצרפת

על: גזר דין המוות על סוחר הסמים הישראלי בקהיר (עמ' 2)

*

פרס ביקר בעקיפין דברי וייצמן במוקד (עמ' 3)

*

יתרון קל לקבוצת השאלים המתנגדים להפצצת טילים סוריים לעומת התומכים (עמ' 3)

*

קומנדו־מס ימשיך לחסום (עמ' 5)

*

גל פיצוצים בסנטיאגו כדי לשבש סיקור פסטיבאל בידור (עמ' 7)

*

למרות גשמי הברכה לחקלאות מצב משק המים עדיין חמור (עמ' 12)

*

שיטת ריפוי חדשה — לראשונה על חולי סרטן חשוכי מרפא (עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). מעונן חלקית. ירושלים 8—13, צפת 7—10, חיפה 12—19, טבריה 12—21, נצרת 10—15, עפולה 9—19, השומרון 9—14, תל־אביב 11—19, נתב"ג 10—18, יריחו 13—20, עזה 13—19, באר־שבע 11—19, אילת 14—23.

במנסטה השמש זורחת היום!
חם ונעים — 23 מעלות

אביה סונסטה אילת, חוף טאבה. 059-76191

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4856	-0.0010
נעמנים	1.7782	-0.0012
שחור	1.6000	— —

בגליון זה 20 עמודים בתוספת 40 עמודי מוסף

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

דרישה של חרטומים

ראש הממשלה שמעון פרס ניסה אתמול, בנאום לפני כינוס הוועד הפועל הציוני, להבהיר את קשיי התקשורת בינינו לבין מצרים. הגורמים אי־הבנות. וכך אמר: "לפעמים אחד כאילו כותב בכתב חרטומים והשני בשפה הלטינית, ובצורה כזו קשה מאוד להבין איש את זולתו".
ג.ארב

אי הבנה בסרט התעמולה

"נעשה לי עוול נורא", אומרת השחקנית ערנה פלידל, ר תובעת בין הטלוויזיה התנצלות על רושם מוטעה שנוצר ב"כמבט שני" על התעמולה הנאצית, כאילו העדות שקראה היא עדותה האישית כניצולת שואה. פלידל קראה בתוכנית קטע קריינות שהוכן בעבודה ואף עבדה על כך שבכיתוב יאמר "ערנה פלידל, שחקנית". תחת זאת הופיע על המרקע הכיתוב: עדות ניצולה, ערנה פלידל.

הקטע נתלווה לצילומים ש־הציגו אודיו־ויזואלי שעורכים היהודים במקווה, ונסע את הרושם כאילו הצליחה הטלוויזיה להשוף ולהביא למרקע חוויה אישית של פלידל. בעקבות השידור התקשרו לשחקנית עשרות חברים וצופים שאמרו "לא ידענו", ונגרמה לה מבוכה רבה. לדבריה הסכימה לקריין בתוכנית משום קדושת העניין ועל סמך היכרות אישית עם הכותב איתן אורן: "עוד התלבטתי איך לבטא את האירוע הרגשי הגבוה בלי להיראות כמתחזה". סיפרה אתמול. "בסופו של דבר יצאתי מתחזה".

הטלוויזיה הבטיחה להביא הבהרה בעניין בפתח "במבט שני" בשבוע הבא.
לילי גליל

יש גם מברכים

נציב מס הכנסה, יאיר רבינוביץ, קיבל השבוע תמיכה בכיוון לארצפו במאבק נגד בעלי־מס באמצעות חסימי דרכים במרכזי הערים. לאחר העיכות, עם ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו, שבעקבותיו פורק מחסום דרכים שהוקם בהרצליה, קיבל רבינוביץ מכתב ברכה מראש עיריית ירושלים מר קולק. קולק בירך את רבינוביץ על היוזמות במאבק נגד מעלימי מס וכתב שבנסיבות הכלכליות יש כיום חשיבות מכרעת למאבק זה, גם בהיבטים מוסריים וחברתיים. קולק ציין עם זאת, שבמחסומי הדרכים מתרחשות לעתים תקלות. ר מעקלים בטעות כלי־רכב שבעליהם אינם חייבים כספים לשלטונות המס.

אחד מעוזריו של קולק, הרב ניסים זאב משי"ס, נעצר בטעות במחסום כזה. למרות זאת מביע קולק תקווה שלשלטונות מס ההכנסה מוצאים דרך נאותה להתנצל בפני מי שנפגע שלא באשמתו. הקפדת יתר ברישומים, כתב קולק, תצמצם מקרים לא נעימים כאלה למינימום אפשרי, ובכך תיווצר אווירה נוחה יותר והבנה רחבה יותר בציבור לפעולות אלה.
צבי זרחיה

מדליית כסף ללוח המטבעות

לוחות־השנה של טורונבסקי מקבלים פרסים וציונים לשבח במעט כדרך המובן מאליו. בארץ ובחו"ל. השנה זכה בפרס לוח המטבעות בזהב ובכסף, שהופק על־ידי טורונבסקי בשיתוף עם אגף העתיקות והמוזיאונים במשרד החינוך והתרבות.

שער הלוח לשנת תשמ"ו

על שערו של הלוח לשנת 1986 שקל קודש, שהוא שקל צורי מכסף שהיה במחזור כמוף המאה הראשונה לספירה ועד לחורבן הבית השני. בביאור דפי הלוח, צילומים של מטבעות זהב וכסף על רקע צילומים בנוף הארץ בעיבוד מיוחד ובהבעת פויל בצבע זהב. בידיה לוחות השנה בשטוטגארט הוענקה ללוח מדליית כסף.
ב.ש.

בין דיסלדורף לירושלים

המנצח הישראלי הצעיר דוד שלון התמנה למנהל המוסיקאלי והמנצח הראשי של התזמורת הסימפונית של דיסלדורף. התזמורת, שעל מנצחיה בעבר נמנו גם מנדלסון ושומאן, משרתת את בית־האופרה המקומי. ובתוקף תפקידו ינצח שלון גם על מקהלת "מוסיק פראיין" ועל הפקות אופראיות. שלון, יליד 1950, למד ניצוח אצל הפרופ' האנס סווארובסקי בווינה, שעל תלמידיו נמנו גם זובין מהטה וגם קלאודיו אבאדו.

תוקף המינוי הוא מספטמבר 1987, אבל הגרמנים אוהבי הסדר הודיעו עליו כבר עכשיו. כן אין ידוע זה יותר משנה שהמנצח הישראלי הותיק, גארי ברתיני, יהיה המנהל המוסיקאלי של פרנקפורט — האופרה והתזמורת — החל בספטמבר 1986. שלון, אגב, אמור לנצח השנה על אופרה של הנצה בפרנקפורט.

"כל זה מעורר את השאלה מי ימלא את מקומו של ברתיני, שהיה עד עתה המנהל המוסיקאלי של התזמורת הסימפונית ירושלים־רשות השידור. הפתרון הוא ברביעיית מנצחים: פרנצ'ו קומיסיונה, רוג'ר נורינגטון, יורי אהרונוביץ' ו־דוד שלון."
ב.ש.

שלמה ארצי בטכניקה אנגלית

טכנאי הקול יואב גרי, יצא אתמול, לאולפני "איבי רוד" בלונדון כדי לערוך תקליט בשיטה מתקדמת, המאפשרת, בסופו של דבר, גם הוצאת תקליט כקומפקט־דיסק. הוא "יחתוך" את תקליטו החדש של שלמה ארצי, "לילה לא שקט", אשר שירו הראשון יושמע בקרוב ברדיו.

התקליט עצמו ייצא לחנויות לקראת חג הפסח והוא כולל תשעה שירים מאת ארצי. המפיק הוא לואי להב, המעבד רביב גזית, ושיר אחד הוא מטל יוזר אשתרת.

בימים אלה הגיע תקליטו של שלמה ארצי "לרקוד" לשיא מכירות — 80 אלף עותקים.
ש.גרעה

בעריכת עירית רוזנבלום

מודעי דורש להעביר לתקציב 70 מיליון דולר מקרן ההשוואה של הדלק

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר האוצר יצחק מודעי יודרש ביום ראשון מהממשלה להעביר את כל הכספים העודפים בקרן ההשוואה של הדלק לתקציב המדינה. המדובר ב־70 מיליון דולרים, שהצטברו עד עתה בקרן ההשוואה. על פי הערכות, עד חודש אפריל יגיע עודף הכספים בקרן ההשוואה ל־120 מיליון דולר. שר האנרגיה משה שחל הציע בעבר להר"מ את העודפים בקרן ההשוואה להקמת קרן מיוחדת לתמיכה ולסיוע לעיירות פיתוח.

המסחר בפ"ת יושבת ביום א' במחאה על כוונה לייקר הארנונה

מאת נורית אמיתי

ביום ראשון תושבת כליל פעילות המסחר ובתי־העסק בפתח־תקוה, זאת במחאה על כוונתו של ראש העירייה, דב תבורי, להעלות את הארנונה בשיעור שמעבר לעליית המדד. מדובר בהעלאה של למעלה מ־135% לעומת אפריל 1985. ביום ראשון אחר הצהרים יקיימו בעלי העסקים הסוחרים הפגנה, מול בניין העירייה, שעה שמועצת עיריית פתח־תקוה תעסוק בנושא העלאת הארנונה.

סיעת שינוי המהווה בקואליציה העירונית, תגיש הצעה נגדית לזו של ראש העירייה ותציע העלאה של 100% לבתי־עסק עם אפשרות להנחות.

חייל צד"ל נהרג ממטען צד ליד העיירה ג'זין

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

חייל מצבא דרום לבנון נהרג שלשום בלילה סמוך לעיירה ג'זין שבלבנון. מטען חבלה הופעל בעת שהרכב שבו נסע החייל עבר סמוך לעיירה. חיילי צד"ל נתקלו בחוליית המחבלים ופתחו במרדף אחריהם.

בימים האחרונים גדל מספר המתנגדים השיעים המתגייסים לצבא דרום לבנון. מרבית המתגייסים החדשים הם תושבים שיעים שהתגייסו לצד"ל עוד בשנת 78 במסגרת צבאו של חדד.

איראן תפתח מכללה אקדמית ללימודי חבלה

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד להארץ). איראן תפתח בסוף החודש הבא מכללה אקדמית חדשה ללימודי חבלה, מדריעוף הצבא וילמדו בה גם סטודנטים מארצות ערביות. בלונדון נודע כי, בפגישה סודית שהתקיימה ב־19 בינואר, עיבד מהמשר רפסנג'אני, קצין הביון הראשי של איראן את הפרטים האחרונים שיהיו כרוכים בהקמתה של הקולג' אשר יישא את שמו של חומייני ויוקם במבואות העיר שיראז.

מרבית 250 התלמידים הראשונים יבואו מן המשמרות המהפכניים, אולם חלק אחר יגיע מסעודיה, בחריין ובכווית וישוב לארצות מוצאו בסיומם של הלימודים. התכנית תכלול לימוד שפות זרות, ריגול וריגול נגדי, פענוח קודים, לוחמה זעירה, חדירה אל מעבר לעורף האויב, מודיעין ועוד. על המדריכים במכללה יימנו סורים וצפון־קוריאנים.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 06/86 שהתקיימה ביום 6.02.86 זכו הכרטיסים הבאים:
בסך — 150,000.00 ש"ח זכה המספר 825657
כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 250,000.00 ש"ח עובר לשבוע הבא.
מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 490,000.00 ש"ח (כולל צבירה).
בסך — 7.500.00 ש"ח זכה המספר: 621548.
בסך — 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 351632, 788208.
בסך — 200.00 ש"ח זכו המספרים:
000851; 013617; 020949; 055998; 119314; 175591; 187801; 275830; 327000; 411175; 412896; 417853; 439092; 444168; 454440; 459012; 462391; 474056; 484022; 511994; 543928; 559253; 574972; 590944; 599785; 647750; 659636; 725299; 750253; 758122; 815308; 876512.
בסך — 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 4258; 7430.
בסך — 18.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 675; 973.
בסך — 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 345; 914; 999.
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2 זכו בסך של — 1.80 ש"ח.
בסך — 3.60 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 033; 039; 058; 082; 089; 109; 154; 184; 193; 195; 198; 199; 304; 415; 426; 542; 565; 642; 656; 659; 669; 675; 739; 872; 946; 964.
בסך — 1.80 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 00; 03; 06; 08; 20; 22; 26; 44; 51; 54; 57; 62; 66; 67; 68; 75; 78; 81; 85; 86; 89; 96; 99.
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

ועדה פריטטית תכריע בדרישת עובדי "שרתון" לכלול בשכרם דמי שירות על מתן חדרים חינם

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

מחלוקת חריפה פרצה בין ועד עובדי מלון שרתון בת"א להנהלה בנושא עקרוני של גביית דמי שירות בשיעור 15 אחוז עבור חדרים שהנהלת בית המלון מעניקה חינם לאורחים שהיא חפצה ביקרם. לסופר "הארץ" נודע אתמול, כי חילוקי הדעות הועברו להכרעתה של ועדה פריטטית.

חילוקי הדעות צצו על רקע ביקורו בישראל של ראש עיריית פרנקפורט במערב גרמניה כאורח עיריית תל־אביב־יפו. מלון "שרתון" שבו התאכסן האורח העניק לו את שירותיו בלא תשלום. עובדי בית המלון דורשים לכלול במשכורתם גם תשלום דמי שירות על השכרת חדרים אלה.

הנהלת בית המלון מתנגדת לדרישתם. מנהל מלון "שרתון", שמואל ספפרטס, אמר בתגובה, כי הנהלת בית המלון לא מתכוונת לשלם את דמי השירות עבור חדרים הניתנים על ידה בחינם. כיוון שמדובר בחלק ממערך השיווק והייעוד התמריצי של בית המלון, לאישים, חברות וגופים שעמם נמצא בית המלון בקשרים.

המעלות של אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מקס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	1	4	מע.חלקית	−7	−3
אתונה	6	10	גשום	5	9
בוקרשט	−2	0	מושלג	—	—
ברלין	−2	−1	מושלג	−8	0
וינה	−4	−2	מושלג	—	—
ז'נבה	0	3	מע.חלקית	−3	1
לונדון	−1	1	מושלג	−1	0
ליסבון	5	10	גשום	5	12
מדריד	4	7	מע.חלקית	−1	9
ניו־יורק	−1	3	מעונן	1	7
פאריס	−1	0	מושלג	—	—
פרנקפורט	−8	−4	מושלג	−3	0
ציריך	−4	−2	מושלג	—	—
קהיר	12	19	מע.חלקית	13	18
קופנהאגן	−7	−2	מע.חלקית	−9	−1
רומא	8	12	מעונן	2	10
שטוקהולם	−10	−5	מושלג	−12	−3

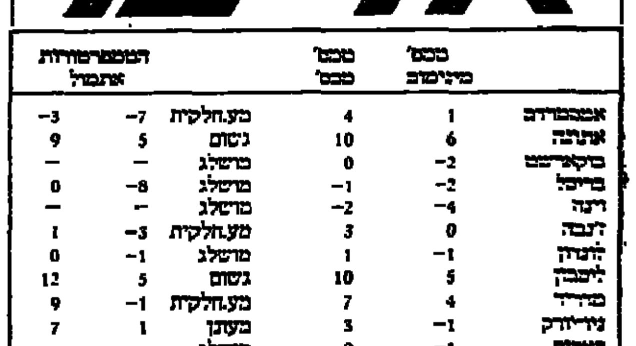

מפגינים הפריעו אתמול בירושלים להרצאת שגריר דרום־אפריקה בישראל. משמאל: השגריר (תצלום: רוטמים ישראלי)

בעת הרצאה באוניברסיטה העברית בהר הצופים:

"שחררו את מנדלה", קראו מפגינים בהרצאתו של שגריר דרא"פ בישראל

(ע). כמה עשרות סטודנטים ומרצים הפריעו אתמול אחר הצהריים להרצאה של שגריר דרום אפריקה בישראל במחאה על מדיניות האפרטהייד שנוקטת ארצו.

השגריר דיוויד דה־ביאסון הוזמן מטעם מכון טרומן לקידום השלום באוניברסיטה העברית בירושלים להרצאה על מדיניות החוץ של דרום אפריקה במזרח התיכון, שהתקיימה ב"בית מאירסדורף" בקמפוס האוניברסיטה העברית על הר הצופים.

בכניסה לאולם ההרצאות המתינו כמה עשרות סטודנטים עם שלטים בידיהם, כגון "הילחמו באפרטהייד". המפגינים קראו קריאות: "שחררו את מנדלה". כאשר ביקש השגריר האורח להתחיל בהרצאה, קמו כמה מפגינים באולם ופרצו שוב בצעקות. אנשי הביטחון של האוניברסיטה ניסו להרגיעם וההמהומה נמשכה כעשרים דקות.

כל אותו זמן ישב השגריר האורח למתרחש, מבלי להגיב. כמה מן המפגינים אף הפנו אליו שאלות קנטרניות. בסופו של דבר עזבו המפגינים את האולם והשגריר החל בהרצאתו.

יצוין, כי זאת הייתה הרצאה אקדמית במסגרת סידרת הרצאות שעורך "מכון טרומן", ובהן מוזמנים מדי שבועיים שגרירים המרצים על מדיניות ארצם במזרח התיכון.

חילוקי דעות בין מרפי לשולץ בשאלת המשך תהליך השלום

מקורות בממשל: שולץ סבור שמוקדם להתערב באופן פעיל וסולד מהביטוי "הגדרה עצמית" לפלשתינאים ★ מרפי בעד "הצהרה חיובית" ★ רייגן והמועצה לביטחון לאומי — בעד שולץ

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

וושינגטון (מיוחד ל"הארץ"). העמדה שעל ארצות הברית לנקוט בשאלת המשך תהליך השלום הפכה למוקד של חילוקי דעות בין עוזר שר החוץ ריצ'רד מרפי לבין שר החוץ ג'ורג' שולץ. על פי מקורות בממשל גורס שולץ, כי טרם הגיע זמנה של ארה"ב להתערב באופן פעיל או לתת הצהרות המהוות שינוי במדיניות האמריקאית. "שולץ מעדיף לתת שהות למתנה וסולד מן הרעיון להשתמש בביטוי הגדרה עצמית לפלשתינאים. הוא חושש כי גם אחרי הצהרה כזאת לא יהיה עם מי לדבר בצד הערבי וכי ערפאת ימשיך עם 'תרגיליו'".

הצהרה חיובית

מרפי לעומתו, מנסה לשכנע את שולץ, כי הצהרה אמריקאית חיובית כלפי הפלשתינאים עשויה להביא את ערפאת להחלטה חיובית ולגלגל את התהליך קדימה. "כאן חזר מרפי מביקורו האחרון באירופה. הוא סבור כי ארה"ב צריכה לפתוח בהידברות עם פלשתינאים, כפי שהציע לפני מספר חודשים, ולדבוק בעמדה הראשונית הגורסת אי־מתן זכות וטו לישראל באשר ל'סוג' הפלשתינאים שעמם נפגש המרשלי. הממשל אמנם קבע פומבית כי לישראל אין זכות וטו בשאלה זאת, אך למעשה דחייתה של ישראל את רשימת השמות שהוגשו בזמנו, (למעט שניים) והימנעות הממשל מפגישה עם אותם פלשתינאים שלהם התנגדה ישראל, הפכו את ישראל דה פקטו לבעלת זכות וטו.

מרפי במיעוט

המקורות הוסיפו כי מרפי נמצא בעמדת מיעוט בממשל, נוכח עמדתו הנחרצת של שולץ להימנע לפי שעה משינוי טקטי או מדיני, ולהמתין "עד שהערבים יבואו". עמדה זאת נתמכת גם על ידי המועצה לביטחון לאומי, ובמיוחד על ידי הנשיא רייגן. שולץ מאפשר למרפי לפי שעה להמשיך בגישושיו באמצעות עוזרו ואנס קלוורויס כדי להמשיך ולנסות למצוא נציגים פלשתינאים "כשרים", אך להערכת המקורות לא יוכל מרפי או תוסיף להביא פלשתינאים לשולחן הדיונים בלי "סוכריה אמריקאית" הנמצאת לעת עתה.

מסמך משפטי של הסטייט דפארטמנט בעניין הרב כהנא:

"זיקה פוליטית לישראל — עילה לשלילת האזרחות האמריקאית"

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

וושינגטון (מיוחד ל"הארץ"). מסמך שהוציאה המחלקה המשפטית של משרד החוץ האמריקאי בעניינו של הרב כהנא קובע, כי זיקתו הפוליטית של יהודי אמריקאי לישראל יכול להוות חלק מן הבסיס לשלילת אזרחותו. המסמך המכיל את נימוקי משרד החוץ לשלילת אזרחותו של כהנא, נוסח בין השאר בידי היועץ המשפטי של המשרד אברהם סופר.

עורך דינו של כהנא, אמר כי המסמך הוא קריאה לאנטישמיות, שכן הוא קובע כי זיקה פוליטית של יהודי אמריקאי לישראל מעמידה אותו בעמדה פחות פטריוטית כלפי ארה"ב. אברהם סופר הגיב על כך באומרו כי "השקפתו הדתית של יהודי־אמריקאי איננה רלוונטית, אלא כאשר הוא טוען בפומבי כי משום אמונתו אין הוא חייב דבר לארה"ב, ומבקש להחזיק בדרכונו רק כדי שתהיה לו אפשרות להיכנס למדינה. אינני רואה כל קשר בין המקרה של כהנא לבין מעמדם של יהודים אמריקאים אחרים התומכים בישראל פוליטית, כספית ומוראלית. אני עצמי הייתי יהודי התומך נמרצות בישראל".

"פעולות ויתור"

על פי קביעת בית־המשפט האמריקאי העליון אין סמכות ליטול אזרחותו של אדם אלא אם כן עושה האדם מרצונו לביטול אזרחותו האמריקאית. (החלטה זאת איפשרה ליהודים אמריקאים רבים להילחם בארץ או לקחת חלק בפעילות פוליטית). משרד החוץ האמריקאי נשען גם הוא על־החלטה־זאת וקובע במסמך, כי בכך שכהנא רץ לבחירות בארץ ונבחר לכנסת הוא עשה פעולות המלמדות על רצונו לוותר על אזרחותו האמריקאית.

תוך ציטוט קטעים מספרו של כהנא קובע המסמך כי "רצונו של כהנא להשתייך למדינה בעלת חותם יהודי מובהק, יהיה בלתי אפשרי בארה"ב שבה אין דת־מדינה מסורתית". אחד מציטוטיו אומר: "כאשר קיים קונפליקט בין חובת יהודי לישראל לבין המדינה בה הוא חי, הוא חייב לוותר על אזרחותו ולצאת מן הגלות ולבוא לביתו הנצחי, ארץ־ישראל". משרד החוץ החליט בחודש אוקטובר לפעול לשלילת אזרחותו של כהנא, אשר מצדו עתר לבית המשפט העליון הדן עתה בעניינו.

שגריר ארה"ב בגרמניה בא לברלין ל"חילופי המרגלים"

העיסקה — כנראה ביום ג' ★ גורמים בארה"ב: גם שצ'רנסקי ישוחרר

ברלין (איפי ועל"ה). ריצ'ארד ברט, השגריר האמריקאי בגרמניה המערבית, הגיע אתמול לברלין, כנראה כחלק מההכנות לחילופי המרגלים בין המזרח למערב. ברט היה מעורב בעסקה הקודמת של חילופי המרגלים בין הגושים, שהייתה ביוני 1985 על גשר גליניקה בברלין. אז הוא היה עוזר שר החוץ האמריקאי.

רשמית, הגיע ברט כדי להשתתף באזכרה לחיילים האמריקאים, שנהרגו לפני כחודשיים כשמטוס, שהביאם מגרמניה לחופשת חג המולד בארצות הברית, התרסק בקנדה. נמסר, כי הוא ישהה בברלין בסוף השבוע, וכנראה יהיה בה עד יום שלישי — המועד המתוכנן לעסקת החילופין. בינתיים מסר השבועון הגרמני "בילד", כי בין שש המרגלים שיוחלפו בעסקה יהיה דיטר גרהארד ואשתו. גרהארד היה קצין בכיר בחיל הים הדרום־אפריקאי, ומסר לסובייטים מידע על תנועות הצי הבריטי במלחמת פוקלנד. הוא נדון למאסר עולם, ואשתו — לעשר שנים. גרהארד הוא הבכיר במרגלים הסובייטים, שנלכדו בשנים האחרונות במערב. כן נמסר, כי בין המוחלפים יהיו רולף הכט — סוכן מזרח גרמני, שנתפס במערב גרמניה כשהעביר לסובייטים סודות על מטוס הטורנאדו — יוזגי סמיליאקוב — סוכן סובייטי, שניסה להשיג במערב גרמניה ציוד טכנולוגי — ויאורזי באצמארק — מרגל פולני, שנתפס בגרמניה.

דניאל דגן, סופר "הארץ" בגרמניה מוסר: בבון אין כל אישור לידיעה של העיתון "בילד", כאילו דרשו הסובייטים תשלום של שני מיליון דולר תמורת שחרורו הצפוי של אנטולי שצ'רנסקי. סוכנות הידיעות "רויטרס" ציטטה את הרב הניו־יורקי גרינוואלד בהערה "אלה שטויות". הרב גרינוואלד שוהה במזרח גרמניה לפני חודשים אחדים עם עורך הדין וולפגנג פוגל, המטפל בחילופי המרגלים. ייתכן שבשיחותיהם נדון גם גורלו של שצ'רנסקי.

צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב מוסר: גורמים אמריקאים סבורים, כי אם הכול יתנהל כשורה, ייצא שצ'רנסקי לחופשי במחצית השבוע הבא. חבר הקונגרס בנג'מין גילמן, הפעיל מאז 1977 בפעילות לשחרור שצ'רנסקי, אמר, כי קיים לאחרונה מפגשים עם נציגים סובייטיים בבירים ועם אנשי ממשל במזרח גרמניה.

בצו מניעה זמני של שופטת בית המשפט המחוזי בת"א:

נאסר על חיים שיף למכור נכסיו אלא ע"י חברה למכירות פומביות

לא נחתם כל הסכם ולא היתה הבטחה — הגיב המלונאי שיף

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ג'פרי פורט מנכ"ל החברה החיצונית למכירות פומביות "ישראל אוקשין מרקט בע"מ", פנה אתמול באמצעות עורך הדין אלכסנדר טל, לבית המשפט המחוזי בתל־אביב, בעתירה למתן צו מניעה זמני נגד המלונאי חיים שיף, על רקע הסכם שנחתם איתו בחודש דצמבר אשתקד.

על פי ההסכם, טוענת החברה, התחייב שיף למכור חברות ובתי מלון שבבעלותו באמצעות חברת המכירות הפומביות על ידי מכירה פומבית.

ההסכם כולל שורה של נכסים אותם מעריך שיף בכ־130 מיליון דולר בקרוב, ביניהם כלול מלון דיפלומט ירושלים שאותו נאמד ב־30 מיליון דולר, ירושלים 15 מיליון דולר, דיפלומט תל אביב 18 מיליון דולר, מרינה תל אביב 8 מיליון דולר ועוד חברות ובתי מלון נוספים.

החברה למכירות פומביות טוענת שנודע לה כי שיף מנהל כעת משא ומתן עם גורמים שונים למכירת נכסיו שלא באמצעותה ולכן היא ביקשה את הצו.

שופטת בית המשפט המחוזי בתל אביב הדסה בן עתו הוציאה צו מניעה זמני, בהעדרו של שיף, המונע ממנו וחברותיו מכירת נכסים או נקיטת צעדים למכירה, שלא בהתאם לתנאי ההסכם עם חברת המכירות הפומביות.

שיף אמר אמש בשיחה עם סופר "הארץ", שלא ידוע לו על כל תביעה נגדו מצד החברה למכירות פומביות. הוא טען שלא חתם על כל הסכם עם החברה ולא הבטיח לה דבר.

שיחת היום / עקיבא אלדר

עם: רפי סויסה, נציב שירות בתי הסוהר, ואביו של אסיר סמים בצרפת
על: גזר דין המוות על סוחר הסמים הישראלי בקהיר

כואב לשמוע על כוונה להוציא להורג

המקרה של סוחר הסמים מתוך הקהיר עורר אצלך בוודאי מחדש את פרשת מעצרו של בנך הכלוא בצרפת בעוון עבירות סמים.

יש לי רגש כלפי כל האנשים האלה בלי קשר עם הבן שלי. אני עוסק בכך בתוקף תפקידי של היותי אבא. כאדם, כואב לי לשמוע שבמדינה מסוימת רוצים להוציא להורג אדם ותהיה עבירה חמורה ככל שתהיה. למרות שאצלנו מטילים עונשים חמורים, אני שמח שלא הגענו לחייתיות של הוצאה להורג.

אתה צריך להודות לאל על שבנך לא נלכד במצרים.

ברגע שבני נתפס בצרפת, אמרתי שאני באמת מודה לאלוקים שהוא נתפס שם ולא במדינה אחרת. יש מספיק מדינות אכזריות. למרות שבני עסק בסמים, אני רוצה להזכיר לך שיש הבדל גדול בין מעשיו לבין המעשים של האיש במצרים.

מה עובר על הורים שבנם מוחזק בבית סוהר בנכר לאורך?

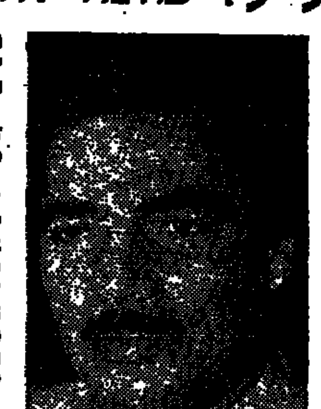

למרות שהעונש של בני הוא קל יחסית, כל יום הוא נורא בשבילנו. אני אומר זאת כמי שרוצה להעניש כל משתמש וסוחר בסמים. אני מתאר לעצמי כמה קשה לאדם בכלא זר, רחוק ממשפחה. זה עונש כבד גם למשפחה, שאין לה כוח ואמצעים להגיע לביקורים.

על פי ניסיונך, איזה עונש היה מקבל מבריח סמים כמו מתוק?

העונש המרבי אצלנו הוא בין 7 ל־10 שנים, ובדרך כלל מקבלים ניכוי של שליש על התנהגות טובה. הברחת הרואין היא מעשה חמור. צריך להיאבק בזה על ידי הסברה וחינוך. אם היו נותנים לי מספיק כלים, הייתי מתחייב שנמנע חזרה לשימוש וסחר בסמים. פתחנו גם אגף לגמילה.

בעניין אחר, האם נערכתם לקליטתם של אותם ג'יבריל [illegible]?

אנחנו בית מלון בעל כורחנו. אם היו אומרים שהגיעו אורחים כאלה, היינו מתארגנים בהתאם. אילו תפוסת בתי המלון היתה כמו תפוסת בתי הסוהר, היתה המדינה מרוויחה הרבה כסף.

פרס עומד

(סוף מעמוד 1)

האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, טוען, כי הממשלה תתחייב להמשיך ולהפעיל את המספנות, תוך כדי מאמץ להעביר אליהן גם הזמנות של מערכת הביטחון אף־על פי שלפי שעה השר רבין מתקשה למצוא את התקציבים לכך.

ועד עובדי המספנות ומזכ"ל ההסתדרות עומדים להיפגש היום עם ראש הממשלה, כדי לשמוע מפיו על הסיכומים שנתקבלו. על פי הדברים שיושמעו באוזניהם יחליטו אם לקיים את ההפגנה שתוכננה ליום א' הקרוב בקריית הממשלה בירושלים, או לבטל אותה.

אף־על־פי שאיש איננו מודה, ההתפרצויות האלימות של עובדי המספנות הן שהביאו ללחץ כבד, הן על הממשלה הן על ההסתדרות, לפעול בעניין, ובזכות זה הצליח קיסר לזמן את הפורום הבכיר ביותר לדון במשבר.

קיסר אמר בישיבה עם ראש הממשלה ושר הביטחון, שהמספנות שלא כ'אתא' הן מפעל ביטחוני־תעשייתי משוכלל, היכול לבצע עבודות הן בתחום הספנות והן בתחומים אחרים, שסגירתו הייתה הופכת לסמל של התגברות המשק.

גורמים בהסתדרות קיבלו אתמול בקורת־רוח את ביקורו של שר האוצר, יצחק מודעי, במספנות, ואת גישתו החיובית להפעיל אותן לאחר שבמשך תקופה ארוכה היה זה האוצר, כך טוענים בהסתדרות, שמנע הזרמת תקציבים לכונס הנכסים, כדי להבטיח המשך עבודה, לאחר שהעובדים נתנו את הסכמתם לפטר 225 איש.

סיעת המערך, הליכוד והד"צ בהסתדרות הגיעו להבנה לפעול במשותף כדי להציל את מספנות ישראל ויזמו ליום א' מסיבת־עיתונאים משותפת שבה יהיו אמורים, על פי יוזמתו של ח"כ יעקב שמאי, יו"ר סיעת הליכוד, להציג עמדה אחידה כדי להפעיל לחץ על הממשלה בנושא זה.

ח"כ שמאי קרא לשר התחבורה, חיים קורפו, להתפטר ובתגובה לכך, טוען שמאי, פעלו גורמים בכירים במשרד התחבורה לביטול פגישה בינו לבין כונס הנכסים, כדי לבדוק לאשורו את המצב הכספי במספנות ישראל.

מודעי: התמיכה — בקרוב

מודעי אמר אתמול כי גורל מספנות ישראל יוכרע בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה ביום ג', אך יתכן שהישיבה תוקדם. אם אכן יהיו הזמנות עבודה למספנות, הבעייה המכשול היחיד יהיה מימון ביניים כדי להפעיל מחדש את המספנות, התחייב מודעי להשיג מימון זה.

"הבעייה איננה פתרון זמני, אלא מציאת פתרון יסודי לטווח ארוך" — אמר מודעי לאחר ביקור שערך במספנות.

עם זאת אמר מודעי כי אינו יודע מתי ישולמו משכורות העובדים. מודעי התרשם בסיורו שהמספנות הן פוטנציאל ייצור חשוב, אולם הזהיר כי אי אפשר לחיות על סמך הבטחות.

מודעי שהגיע למספנות בלווית כונס הנכסים עמרם בלום התקבל על־ידי העובדים כמעט בלא גילויי התנגדות, פרט לקריאות בודדות.

עובדי המספנות הציגו בפני שר האוצר סט"ל שהושקעו בו עשרות מיליוני דולר ובעת צה"ל אינו מוכן לקנותו.

מחזיק תיק המספנות במועצת פועלי חיפה יהודה בן נון סבור, כי סיורו של מודעי יגרום ללא ספק לשינוי עמדתו, אם כי הוא מציג תנאים רבים להפעלתן מחדש.

יהושע מאירי סופר "הארץ" מוסר, כי חברי־הכנסת חייקה גרוסמן ויאיר צבן ממפ"ם אמרו אתמול כי שר האוצר חרץ את גורלם של עובדי המספנות מבלי לדעת במה המדובר. לטענתם רק מאבקם של העובדים גרם לשינוי עמדתו של השר.

שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי הציע אתמול לראש הממשלה להקים מועצת מנהלים זמנית שתפעל ליד כונס הנכסים של המספנות על פי הדגם של אל־על.

חברי המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה הגישו אתמול למרדכי ציפורי, שהיה יושב ראש הנהלת המספנות, הצעה לפתרון בעיית מספנות ישראל על ידי קביעת יעדי פעולות כלכליות שיאפשרו הפעלת המספנות על בסיס רווחיות שתהיה חלק מתשתית כלכלית תעשייתית בסיסית.

מת יעקב ססובר

(ע). יעקב (ג'יימס) ססובר, אזרח כבוד של העיר חיפה והמוזיקה, הסוכן הקונסולרי של ארה"ב בחיפה, מת שלשום בחיפה. בן 76 היה.

הלווייתו תיערך היום בשעה 10 לפני הצהריים בבית הקברות הישן שבמורד הכרמל בחיפה.

ופי אופת

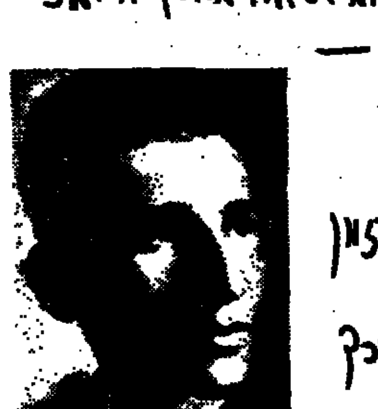

מוצעים למכירה בכרכור
2 מגרשים
בשטח 2140 מ"ר לבניה.
פרטים והצעות
— 03-265985
03-237244

שני זוגות דתיים
מעוניינים לצרף זוג דתי נוסף לטיול
לדרום אמריקה
אל טורס בע"מ, 04-670670

מכון לשיחזור דוקומנטים
ברסלב 8 בני ברק
מבצעים במומחיות ואמינות גבוהה שימור ושיחזור דוקומנטים, מפות וכדומה, חיזוק מרקבון ובלאי, מילוי נקבי עש ספרים איחוי קרעים וכדומה
בין השעות 9.00 — 13.00 03-793354 בימים א' - ה'

לחץ דם אינו עניין לניחושים!

רכוש עוד היום מד לחץ דם אלקטרוני לבדיקה עצמית

הפיתוח החדשני ביותר — ללא מיקרופון בשרוול! מדידה מדוייקת בכל מצב, גם על החולצה וגם לבעלי זרוע עבה!

20% הנחה עד גמר המלאי!

אילנות שיווק והפצה רח' הנביאים 5, ת"א. 03-284798

100,000 פריטי חרסינה סינית — במכירה של כריסטי'ס

גם 125 מטילי זהב בשלל שנמשה מקרקעית הים בעקבות טביעת ספינה הולנדית ב־1750

(ע). בית המכירות "כריסטי'ס" מאמסטרדם יציע בסוף אפריל השנה במכירה פומבית כ־100 אלף פריטי חרסינה סינית ו־125 מטילי זהב, שנמשו מקרקעית הים, בעקבות טביעתה — כנראה שהייה של 240 שנה במעמקי הים. ספינת הסוחר ההולנדית נטרפה כנראה בשנת 1750, בדרכה ממקבוץ שבסין לנמל אירופה. נציגי החברה מסרו אתמול

השגריר ההולנדי בישראל, מ. האן בייקל, ונציג כריסטיס יונתן בוק, ליד מטילי הזהב שנמשו במאה הי17 מימה של סין הדרומית. (צילום: ישראל סימיונסקי י.פ.פ.א)

ב־1750 — של ספינת סוחר אירופית בדרום ים סין.

שווים של הפריטים שיועמדו למכירה פומבית מוערך ב־10 עד 15 מיליון דולר.

עורכי המכירה הפומבית מצפים, כי למכירה יגיעו גם אספנים, אוצרי מוזיאונים וסוחרים שמתמחים בכלי המאה ה־18. פריטי החרסינה הסינית הם בצבעי כחול לבן בעיקר, אך יש פריטים שעוצבו במספר צבעים, וכולם נשתמרו להפליא. אחרי במסיבת עיתונאים בתל אביב כי זה 200 שנה לא נערכה מכירה פומבית כה גדולה של כלי חרסינה. בין הפריטים, מערכות לשתיית תה, כ־50 אלף ספלי תה ותחתיות, צלוחות, קערות וקערות — בולם לטעמם של העשירים, לרבות סירי לילה מחרסינה עדינה, לילדים ולמבוגרים.

125 מטילי זהב, הבבלילים כמו בידה, עוצבו בידי סינים בצורות שונות, החל מצורת מטילי זהב מקובלת, וכלה בצורת נעל.

כוונה לצמצם פטורים מאגרת החינוך כדי לגבות עוד 3 מיליון ד'

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד האוצר מתכוון לצמצם את היקף הפטור מתשלום אגרת חינוך, כדי להגדיל ב־3 מיליון דולר את ההכנסות מגביית האגרה.

עקב הגידול בהעלאת [illegible] פים לא מתוכננים למשרד החינוך [illegible] ההכנסות, בסך 8 מיליון דולר — לאחזקת בתי ספר — נתקלה צורך למצוא להם מקורות מימון. המשרד לה החליטה השבוע פעם נוספת להעביר 5 מיליון דולר למשרד החינוך, כנראה מהתרומה הכללית. יותר מ־3 מיליון הדולרים יושגו מצמצום הפטור.

הרצוג בסיור בנגב:

"על מנהיגי הבדואים להתייצב נגד ההקצנה"

מאת איתן רבין

"אין שום צורך לשלוח אלינו מרגלים כדי ללמוד כיצד מקימים עיירות לבדואים בנגב. ישראל מוכנה לשתף מיד פעולה עם כל עמי ערב, לא רק בנוגע ליישוב בדואים אלא גם בתחום פיתוח חקלאות מדברית, מדע וטכנולוגיה" — כך אמר אתמול נשיא המדינה, חיים הרצוג, בעת שסייר בנגב ובתגובה לידיעה שפורסמה בעיתונות, על פיה מנהיג לוב, מועמר קדאפי מרגל בסתר אחרי עיירות בדואיות בנגב.

נשיא המדינה ערך אתמול סיור במיגזר הבדואי והוא קרא למנהיגי הבדואים להתייצב מול סכנת ההקצנה של שני העמים ולבלום אותה. "תופעת האיבה, השיסוי והביטויי המגעות האלימה והמכוערת, מטילים צל כבד ומאיימים להעכיר ולשבש את היחס בין יהודים וערבים. אני משוכנע, כי רק באמצעות היכרות הדדית עמוקה, נוכל להיות באופן חופשי", ציין.

השר פרץ החליט למנות ועדת מומחים לשעון הקיץ

(עשית למ"מ). שר הפנים הרב יצחק פרץ, החליט למנות ועדת מומחים, שתבדוק את ההיבטים השונים הנובעים מהפעלת שעון הקיץ, על סמך נסיון השנתיים האחרונות. רק לאחר שוועדה זו תגיש את מסקנותיה, יחליט השר אם ומתי להציע לממשלה להפעיל את שעון הקיץ השנה. שר הפנים הרב יצחק פרץ אמר את הדברים, בתום ישיבה שקיים עם שר האנרגיה משה שחל ומומחי משרדו, שהמליצו להקדים השנה את שעון הקיץ לסוף חודש מארס. הרב פרץ אמר, כי לשעון הקיץ השלכות על נושאים רבים כמו חינוך, דת, משפחות ברוכות ילדים ולא רק חיסכון.

הרב פרץ ביקש מקניג לשקול מחדש התפטרותו

(עשית) שר הפנים, יצחק פרץ, ביקש אתמול מהממונה על מחוז הצפון, ישראל קניג, לשקול מחדש את התפטרותו.

בפגישה בין השניים סקר קניג את הנימוקים להתפטרותו — את פשטות הבנייה הערבית הבלתי חוקית ואי־אכיפת החוק למניעתה. קניג אמר לשר, שישקול את בקשתו ויודיע את החלטתו.

בוחבוט ביקש לפשר

(ע). יו"ר המועצה המקומית מעלות תרשיחא, שלמה בוחבוט, התייצב לימינו של הממונה על המחוז, כדי לפשר בינו לבין השר עזר וייצמן, שמדיניותו היתה אחת הסיבות להתפטרותו של קניג. בוחבוט נמנה על אנשיו של וייצמן, והיה במועמדי רשימתו "יחד" בבחירות לכנסת.

דולצין נלחם כארי על כבודו

"אני מבקשכם לקבל הפשרה, אחרת אראה בכך הבעת אי אמון בי" ★ נדחתה הצעה להוסיף להצהרת העקרונות של התנועה הציונית קטע ממגילת העצמאות

יומן הועה"פ הציוני / גדעון אלון

אריה דולצין, יו"ר הנהלת הסוכנות, נלחם אתמול כארי על כבודו, אחרי שנאלץ שלשום לסגת מהצעת ההחלטה המקורית שיזם בעניין דמוקרטיזציה של התנועה הציונית; לפי אותה הצעה, יתקיימו בחירות בכל הארצות לקראת הקונגרס, והארצות שבהן לא תתקיימנה בחירות לא ישתתפו בקונגרס. דולצין השלים עם נוסח פשרה שלפיו או שיהיו בחירות דמוקרטיות בכל מדינה או שיגיעו, ללא בחירות להסכמה של 100 אחוז בין המפלגות על חלוקת המנדטים והסכמה זו תוכר כהליך דמוקרטי תקין.

נראה היה שגם נוסח זה לא יזכה ברוב. בהתרגשות רבה פנה דולצין לצירים: "אני מבקש מכם לקבל החלטה זו, שהיא פשרה. אחרת אראה בכך הבעת אי אמון בי, ואני אומר זאת בכל הרצינות."

לא ברור אם איום ההתפטרות של דולצין השפיע על הצירים, או ההתרגשות הרבה שניכרה בקולו. הוכרזה הפסקה להתייעצויות ובסופה אושר נוסח החלטה שסיפק את דולצין, הגם שהוא שונה בתכלית מההצעה המקורית שהציע.

הנוסח שאושר

הנוסח שאושר קובע כי הוועד הפועל ממליץ לפני ועדת החוקה לעבד הצעת החלטה לקיים בחירות לקונגרס בכל הארצות, בהצבעה או בבחירות בהסכמה, ולהגישה לאישור סופי לוועד הפועל הבא שיתכנס ביוני. משמעות ההחלטה היא שהמאבק האמיתי בעניין הדמוקרטיזציה בתנועה הציונית, נדחה בארבעה חודשים.

הוחלט סופית גם מהצעת מפ"ם, להוסיף להצהרת העקרונות של ההסתדרות הציונית (שתשמש מבוא ל"תוכנית ירושלים" המהווה את המצע הציוני) סעיף הלקוח ממגילת העצמאות, והקובע כי: "התנועה הציונית בונה את מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית המבטיחה שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין. מדינת ישראל חותרת לשלום עם העמים הערבים השכנים".

ההתנגדות שהפליאה

למרבה הפליאה התנגדו נציגי חרות והמזרחי בחריפות לאישור ההצעה שזכתה בתמיכת נציגי העבודה, מפ"ם, ר"צ והציונים הכלליים. נימוק ההתנגדות היה ש"כל המוסיף גורע", ואין מקום להיכנע לתכתיבי מפ"ם. בסופו של דיון ממושך מאד נפלה ההצעה, משום שבהצבעה היה שוויון קולות. יו"ר תנועת העבודה הציונית יחיאל לקט יצא בראש מרכז מדיני הוועד הפועל. "מוטב היה שלא לקיים כלל את המושב הזה הוועד בו שהזקנים שמרו מכל משמר על כסאותיהם. דחו הצעה לכלול נוער מגשים, דחו הצעה לדמוקרטיזציה וניהלו ויכוחי סרק על נוסחאות שימנעו קיום בחירות".

מהומה בוועדה לקביעת תקנות לחלוקת צירי חרות

ח"כ לנדאו: הוועדה המכינה תתכנס שנית רק אחרי הבחירות הפנימיות בסניפים ★ השר לוי: שמיר מנסה לעוות יחסי הכוחות ולהשתלט על התנועה

מאת אילן שחורי סופר "הארץ" לענייני מפלגות

מהומה גדולה היתה אתמול בוועדה המכינה של תנועת החרות שכונסה כדי לקבוע תקנות לחלוקת צירים לסקטורים השונים במפלגה זאת בעקבות החלטת מרכז חירות השבוע.

יו"ר הוועדה ח"כ עוזי לנדאו ביקש לקבל החלטה מתאימה, כדי שניתן יהיה לכנס ביום חמישי הבא את מרכז חרות לאשר את חלוקת 191 הצירים לסקטורים כפי שקבעו השרים שמיר וארנס.

אולם מגמתו של לנדאו נבלמה על ידי רוב משתתפי הישיבה. בעיקר נציגיהם של השרים דוד לוי ואריק שרון בוועדה. הם ביקשו לקבל החלטה הקובעת, שהחלטת מרכז חרות אינה ישימה, ובלתי ניתנת למימוש.

נציגי מחנה שרון ולוי ביקשו להעלות את הצעתם להצבעה, אולם ח"כ לנדאו מנע זאת ונעל את הישיבה. הוא קבע כי הוועדה המכינה תתכנס שנית לדון בנושא רק לאחר הבחירות הפנימיות בסניפי חירות, שיהיו ביום שלישי בשבוע הבא.

חירות חוזרת לשנות ה־50

בשיחה ל"הארץ" טען אתמול סגן ראש הממשלה, השר דוד לוי כי הניסיון למנות צירים לסקטורים בתנועת החרות הוא ניסיון להפוך מיעוט לרוב, תוך רמיסת חוקת תנועת החירות ויצירת תקדים מסוכן ומצב אבסורדי.

לדברי לוי 350 הצירים שאותם מבקשים למנות, הם מספר גדול יותר מכל הצירים שיבחרו לוועידה בתל אביב, ירושלים וחיפה, או כפול מכל הצירים ששלוחים מעיירות הפיתוח מכל רחבי הארץ. "שמיר מבקש לעוות את יחסי הכוחות, ולהשתלט על התנועה. לאחר שברור לו כי כוחו דל לקראת הבחירות בסניפים שיהיו ביום שלישי הבא. מה שקורה כיום בתנועת החירות הוא נסיגה לאחור, תוך כוונה להחזיר את תנועת החרות לשנות החמישים", אמר לוי.

סגן ראש הממשלה טוען כי ייווצר כעת מצב שאלפי חברי חירות יצביעו הצבעה כפולה כבחירות ביום שלישי ובסקטורים על פי דרישת שמיר וארנס. לדבריו הדבר נוגד את תקנון התנועה.

"אם ירצו לקיים בחירות הוגנות יזדקקו לשני ספרי בוחרים. דבר שימשך יותר מחצי שנה". לוי טוען כי שמיר ואנשיו מעוניינים לדחות את הוועידה. התרגיל של הסקטורים הוא חלק מניסיון בכיוון זה.

השר לוי שלל אתמול את כל הפירסומים שהיו בימים האחרונים כאילו יסרב להשתתף בוועידת חרות, ויערוך ועידה נפרדת בעת קיומה של הוועידה. "אני לא אחד מהכמה עכשיו. אני אמשיך להיאבק על דמותה של תנועת החרות, ועל הדמוקרטיה שבה".

"בטלו הופעתכם בדרום־אפריקה" קראו מפגיני מפ"ם ל"בת־שבע"

מאת חיים הנדוירקר

בני נוער, חברי מפ"ם, שהפגינו אתמול בהופעה של להקת "בת שבע", הריעו במהלך ההופעה של־טים שקראו ללהקה לבטל את נסיעתה הקרובה לדרום אפריקה. הצעירים, שפניהם היו צבועים בשחור, עלו לבמה וביקשו את עזרת הקהל למנוע את נסיעת הלהקה.

קודם לתחילת המופע הפגינו בכניסה לאולם כמה עשרות צעירים. הם נשאו שלטים שעליהם נכתב "בת־שבע אל תצטרפי למשטר הגזענות בדרום אפריקה".

"בת־שבע הופקת שחורים" "בוטה שם בהנא כאן בת־שבע לאנד" — בין עשרות הכרזות שהונפו אתמול בידי נוער מפ"ם נגד הופעת להקת המחול בדרום־אפריקה (צילום אגודה ברוסמן)

למרות שישראל לא הסירה התנגדותה:

אגני החמצון הירדניים ליד אילת יופעלו בקרוב

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

למרות שישראל לא הסירה את התנגדותה להפעלת אגני החמצון הירדניים שנבנו בסמוך לאילת, עומדים השלטונות הירדנים להפעיל את האגנים כבר בזמן הקרוב. לסופר "הארץ" נודע, כי הירדנים היו אמורים להפעיל את האגנים לפני חודשים אך בגלל מספר תקלות ומחסור בחלקים מסוימים, הם דחו את ההפעלה.

ד"ר אורי מרינוב מנהל היחידה לאיכות הסביבה במשרד הפנים, אמר אתמול כי ישראל לא הסירה את התנגדותה להפעלת אגני החמצון. הוא אישר שאכן הם עומדים להפעיל אותם.

סופר "הארץ" מציין, כי אם יופעלו אגני החמצון הממוקמים על גבול אילת, תגיע הצחנה לתוך חדרי בתי המלון הקרובים לגבול הירדני.

הליברלים דנים במועמדות אוריאל לין לראשות עיריית ת"א

מאת אילן שחורי סופר "הארץ" לענייני מפלגות

מזכירות המפלגה הליברלית בתל אביב החלה אמש לדון בבחירתו של ח"כ אוריאל לין כמועמד הליכוד לראשות עיריית תל אביב.

שלמה להט המכהן זה יותר מעשר שנים בראש עיריית תל אביב פרש מהמפלגה והצטרף למרכז הליברלי החדש, שם ישמש כראש הרשימה לכנסת. לפיכך החלו הליברלים את הבדיקות הראשונות למציאת מועמד חדש.

בישיבה אתמול העלה שמו של ח"כ לין כמועמד אפשרי שיחליף את להט. יושב ראש הנהלת סניף תל־אביב דוד ארמון אמר כי לין הביע בעבר את רצונו להתמודד על התפקיד בתנאי שלהט לא יציג את מועמדותו. על כן אמר ארמון, בהתחשב בפרישתו של להט מהמפלגה, יש להציע את התפקיד ללין, העשוי להצליח לתפקידו זה.

אוריאל לין אמר כי עדיין לא החליט באופן סופי לגבי המועמדות לראשות העיר תל־אביב אולם הוא לא הכחיש שהוא שוקל ברצינות "להיענות [illegible]".

יאיר שטרן ימשיך כמנהל החדשות בטלוויזיה עוד 3 שנים

מאת סופרת "הארץ"

מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, האריך שלשום את הקדנציה של מנהל החדשות בטלוויזיה, יאיר שטרן, בשלוש שנים נוספות. הקדנציה הראשונה של שטרן הגיעה לסיומה אתמול. זוהי פעם ראשונה שמנהל החדשות בטלוויזיה מתמנה לקדנציה נוספת בתפקידו.

טעות שלנו

בטעות יוחסו אתמול בעמ' 2 דברים שאמר השר משה נסים לשר חיים קורפו, ואילו דברי השר קורפו נשמטו.

במשאל פורי — מיוחד ל"הארץ":

43.1% תומכים בתקיפת טילים סוריים המפריעים לטיסות־צה"ל מעל לבנון

שיעור התומכים בתקיפת מערך הטילים: 33.9% ★ זיקה בין שיעור התמיכה להשתייכות הפוליטית

יתרון לא גדול לדעה בציבור, שישראל אינה צריכה לתקוף את מערך הטילים הסוריים המפריעים לטיסות של חיל האוויר מעל לבנון — כך עולה ממשאל דעת הקהל הכל־ארצי של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ". 43.1 אחוזים סבורים, שישראל אינה צריכה לתקוף את מערך הטילים, לעומת 33.9 אחוזים הסבורים שישראל צריכה לתקוף טילים אלה. עוד 7.9 אחוזים מוכנים לתמוך בתקיפת הטילים אך "רק בשטח לבנון", אם "התקפה לא תגרור אותנו למלחמה" ואם "צורכי הביטחון של ישראל אכן יצריכו זאת". ל־15.1 האחוזים הנותרים לא היתה דעה לכאן או לכאן בנושא.

ניתוח הממצאים לפי מגמות ההצבעה מראה, כי בקרב מצביעי הליכוד יש רוב בעד תקיפה הטילים, ביחס של 53.1% בעד לעומת 31.1% נגד, בעוד שבקרב מצביעי המערך הדעות הפוכות, 53.3% בעד לעומת 31.1% נגד, בעוד שבקרב מצביעי המערך הדעות הפוכות, 53.3% נגד ו־24.7% בעד. המשאל הקיף מדגם מייצג של 1200 איש ואשה, שרואיינו בראיונות אישיים בכל רחבי הארץ.

בביקורת עקיפה על דברי השר וייצמן במישדר "מוקד" בטלוויזיה

פרס הגן על החלטת הקבינט בעניין הבוררות על טאבה

ציין שזו החלטה חשובה והוא מצטער אם מישהו מנסה להפחית מערכה

מאת אילן שחורי סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ראש הממשלה שמעון פרס מתח אתמול ביקורת עקיפה נגד השר עזר וייצמן על דבריו שלשום במישדר "מוקד" בטלוויזיה בהם התייחס בין השאר להחלטת הקבינט בעניין הבוררות על טאבה.

פרס שישב בישיבת לשכת מפלגת העבודה אמר כי הוא חושב שהחלטת הקבינט בנושא הבוררות היא החלטה חשובה והוא מצטער ביותר אם מישהוא מנסה להפחית מערכה.

פרס התייחס בדבריו גם למגעים האחרונים שהיו בעניין המשא ומתן עם המשלחת הפלשתינאית. לדבריו הוויכוח עם חוסיין מלך ירדן, אינו על נושא הפורום הבינלאומי, אלא על עצם ההידברות עם אש"ף.

בהתייחסו למצב הכלכלי אמר פרס כי מחודש אפריל הקרוב תהיה חזרה למדיניות השכר של 1985.

לא לעסוק יום ולילה ברוטציה

ראש הממשלה ביקש מחברי הלשכה שלא לעסוק יומם ולילה בנושא הרוטציה: "אני מציע שנעסוק בסדר העדיפות הלאומי". על כך השיב לו מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם: "אני בהחלט מוכן לומר שיש סימטריה גמורה בין עדיפויות לאומיות ובין עדיפויות מפלגתיות".

סופר "הארץ" מציין כי עיקר הדיון אתמול בלשכת מפלגת העבודה היה בנושא המשבר עם הליכוד בעניין המינויים בחברות הממשלתיות והתפטרותם של השרים גד יעקבי ומשה שחל מוועדת הארבעה שהוקמה יחד עם הליכוד על פי ההסכם הקואליציוני לחלוקת המינויים בחברות.

השר גד יעקבי האשים את הליכוד בהפרה גסה ומתמשכת של ההסכם הקואליציוני, ובהפרת סיכומים שנרשמו בפרוטוקולים. "אלו הופרו באורח ציני".

ערך את המדור: חיים בל

התמורה מההנפקה או מיועדת למימון מחקר ופיתוח תעשייתי ("מו"פ") של סאיטקס קורפוריישן בע"מ ("סאיטקס"), ולפיכך תשקיע החברה את מלוא תמורת ההנפקה נטו בסאיטקס. מודגש כאמור כי ההשקעה בניירות ערך שתמורתם מיועדת למימון מו"פ כרוכה בסיכון הגלום להשתמש במקרה שתוצאות המו"פ לא יושגו מסיבות טכנולוגיות או כלכליות. כמו כן, במקרה של הצלחה אין כל ערובה כי תכנון המכירות של מוצרי המו"פ ואומדן התשואות למשקיע, המפורטים בתשקיף, אכן יתממשו. ראה פרטים בדבר תוכנית המו"פ נשוא ההנפקה ב"פרטים על סאיטקס — תוכנית המו"פ" בתשקיף. ראה גם "פרטים על סאיטקס — מוצרים, מכירות, תחרות, עובדים ונכסים של סאיטקס" בתשקיף, בדבר הדוח בתוצאות העסקיות של סאיטקס בתשעת החודשים שנסתיימו ב־30.9.85.

תשקיף

סאיטקס מו"פ (1985) בע"מ

חברה בת של סאיטקס קורפוריישן בע"מ

הצעה של

560,000 מניות רגילות או רשומות על שם, בנות 0.01 שקל חדש ערך נקוב למניה ("המניות"), יחד עם 560,000 אגרות חוב (סדרה א') רשומות על שם, צמודות לשער הדולר, שאינן נושאות ריבית, בערך נקוב של 14.70 שקל חדש לכל אגרת חוב ("אגרות החוב"), בתמורה כוללת של סכום במטבע ישראלי השווה לכ־14 מיליון דולר. מתוך התמורה הכוללת האמורה מהוות אגרות החוב כ־40%, או סכום במטבע ישראלי השווה ל־5.6 מיליון דולר.

המניות תזכינה את מחזיקן בדיבידנדים שמקורם במלוא התמלוגים שתקבל החברה מסאיטקס, בשיעורים יורדים מ־4.5% עד 0.5% ממחזור המכירות של מוצרים שיפותחו או ישופרו בשלמותם או בחלקם במסגרת תוכנית המו"פ המתוארת בתשקיף (ולא מכלל המכירות של סאיטקס), עד לסכום מצטבר מרבי לכל תקופת התמלוגים השווה ל־19 דולר בקירוב למניה, מבלי להתחשב במועד בו נרכשו המניות במקור. ראה "פרטים על סאיטקס — תוכנית המו"פ" בתשקיף. דיבידנד ביניים ראשון צפוי להשתלם בחודש מאי 1986. ראה "פרטי ההצעה — זכויות אגרות החוב והמניות שביחידות" בתשקיף.

כל אגרת חוב בערך נקוב של 14.70 שקל חדש תפרה כשהיא צמודה לשער הדולר, על בסיס שער חליפין יסודי מוסכם של 1.47 שקל חדש לדולר, דהיינו בסכום במטבע ישראלי השווה ל־10 דולר. פדיון אגרות החוב יהיה ביום 31.5.91. פדיון אגרות החוב מובטח בשעבוד צף על נכסי החברה ובערבות סאיטקס; מרבית נכסי החברה עתידים להיות הלוואת מו"פ שתנתן לסאיטקס בהתאם למפורט בתשקיף; ערבות סאיטקס מובטחת בשעבוד צף אחרון בדרגה על נכסי סאיטקס. ראה "פרטי ההצעה — שטר הנאמנות" בתשקיף. בעת פדיונה של כל אגרת חוב ימכור המחזיק באגרת החוב לסאיטקס את המניה הצמודה לה תמורת סך 0.01 שקל חדש, שהוא ערכה הנקוב, וסאיטקס תרכוש את המניה במחיר האמור.

ניירות הערך האמורים מוצעים ב־560,000 יחידות ("היחידות"), כאשר כל יחידה מורכבת ממניה אחת ומאגרת חוב אחת. מחירה של כל יחידה המוצעת לציבור הינה סכום במטבע ישראלי השווה ל־25 דולר (0.01 שקל חדש עבור המניה, 14.70 שקל חדש עבור אגרת החוב והיתרה כפרמיה בגין היחידה). המחיר האמור יהיה בתוקף עד 25.12.85, ולאחר מכן יועלה בהדרגה עד למחיר השווה ל־27 דולר ליחידה, בהתאם לאמור ב"פרטי ההצעה — הגשת הבקשות ליחידות" בתשקיף.

רשימת החתימות תפתח ב־10.12.85 ותסגר ב־31.3.86 או סמוך לאחר סיום מכירת כל היחידות המוצעות בתשקיף, לפי המוקדם מבין מועדים אלה. ראה "פרטי ההצעה — הגשת הבקשות ליחידות" בתשקיף. היחידות תרשמנה למסחר בבורסה לניירות ערך בתל־אביב בע"מ ("הבורסה") בתום שלושה (3) חודשים לאחר סגירת רשימת החתימות, או סמוך לאחר מכן. עד לרישומן למסחר כאמור, תוקצינה ותופקדנה היחידות שנרכשו בידי נאמן, ולא תותר כל עסקה בהן, לרבות שעבודן אך למעט העברתן מכח דין. הרישום למסחר יעשה כפוף לתנאים שקבעה ותקבע לכך הבורסה, לרבות קיומו של פיזור נאות של היחידות בציבור. כל יחידה תסחר במאוחד, דהיינו, המניה ואגרת החוב הכלולות בכל יחידה תסחרנה בבורסה יחדיו. ראה "פרטי ההצעה — רישום היחידות והמסחר בהן" בתשקיף בדבר פרטים לגבי יסות שערי היחידות במהלך המסחר בבורסה (בהתאם לכללי הבורסה בעניין זה). שער הבסיס למסחר ביחידות ביום המסחר הראשון יהיה מבוסס על 40% ממחיר ההנפקה של היחידה האחרונה שתמכר לציבור ועל התאמות אחרות, כפי שיקבע על־ידי הבורסה. אין בשער זה כדי להוות מודד לגבי שוויה של היחידה. ראה "פרטי ההצעה — רישום היחידות והמסחר בהן" בתשקיף.

על־פי חוק מס הכנסה (הטבות להשקעה בניירות ערך שתמורתם מעודה למחקר מדעי), התשמ"ד — 1983 רוכשי יחידות במקור מההנפקה זו יהנו מהטבות במס הכנסה בהתאם לקבוע בו. הטבות אלה אינן מוקנות לרוכש אשר רכש יחידות שלא במקור, במהלך המסחר בבורסה. על כל רוכש יחידות לשקול היטב את השלכות המס של הרכישה לגביו, לרבות המסוי שיחול על פירות הרכישה ולרבות השלכותיו של חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (הוראת שעה), התשמ"ה — 1985. ראה פרטים נוספים ב"פרטי ההצעה — הטבות מס בשלב ההשקעה; מסוי פירות ההשקעה" בתשקיף.

לסאיטקס, המחזיקה בכל מניות היסוד של החברה, הזכות הבלעדית למנות את כל הדירקטורים בחברה. ראה "פרטים על החברה — מניות החברה והזכויות הנלוות להן" בתשקיף. מרבית חברי הדירקטוריון הינם דירקטורים שאינם קשורים לסאיטקס. ראה "פרטים על החברה — מנהל החברה" בתשקיף. סאיטקס התחייבה כלפי הבורסה כי, כל עוד מחזיק הציבור בניירות ערך של החברה, תפעיל סאיטקס את זכויות ההצבעה שלה בחברה באופן שמרבית חברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים שאינם קשורים כאמור.

תמורת ההנפקה נטו תופקד בפקדון במשרד האוצר ותועבר לחברה לצורך השקעתה בסאיטקס לשם מימון תוכנית המו"פ המאושרת של סאיטקס, בהתאם להתקדמותה. ראה "יעוד תמורת ההנפקה ויעודה" בתשקיף. סאיטקס תמשיך בביצוע תוכנית המו"פ נשוא ההנפקה עד להשלמתה, בגבולות תקציב של עד כ־22.5 מיליון דולר וכפוף לאמור בתשקיף, גם אם לא יגויס מלוא סכום ההנפקה על־פי התשקיף.

"דולר" משמעו בתשקיף דולר של ארה"ב, ו"שער הדולר" משמעו שער החליפין היציג של הדולר כפי שהוא מתפרסם ע"י בנק ישראל, או שער חליפין אלטרנטיבי, כמתואר בתשקיף. ראה "מבוא — דולר" בתשקיף. סכומים הנקובים בדולרים משמעם איפוא שווה הערך שלהם במטבע ישראלי על־פי שער הדולר הצריך לעניין, כהגדרתו בתשקיף.

הנפקה זו הינה הנפקה ראשונה לציבור של החברה.

החיתום ע"י התשקיף הינו עד לסכום של 8.5 מיליון דולר ראשונים מסכום ההנפקה (להוציא מכירות לעובדים כאמור בתשקיף), דהיינו, לאחר שיעלה בידי החברה למכור יחידות בסכום כולל השווה ל־8.5 מיליון דולר (לא כולל מכירות לעובדים כאמור), לא תהיינה היחידות הנוספות הכלולות בהנפקה זו מובטחות על־ידי חיתום. סך־כל השכר והעמלות שתשלם החברה עבור שרותי חיתום, הפצה, ניהול וריכוז לא יעלה על סכום השווה ל־7.25% מסכום היחידות המובטחות כאמור, ו־4.75% מסכום היחידות שאינן מובטחות כאמור. ראה "פרטי ההצעה — חיתום" בתשקיף.

העתק מהתשקיף ומהתיתר לפרסומו הוגשו לרשם החברות.

עותקים מהתשקיף ניתן לקבל במשרדי חברי הבורסה ובמשרדי החברה.

הזמנות ליחידות ניתן להגיש בכל סניפי הבנקים וחברי הבורסה, וכן במישרין במשרדי החברה, החל מיום 10.12.85. ראה "פרטי ההצעה - הגשת הבקשות ליחידות" בתשקיף.

הנאמן לאגרות החוב: **החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ.**

הערב לאגרות החוב: **סאיטקס קורפוריישן בע"מ.**

החתמים: **בנק לאומי לישראל בע"מ** (מנהל הקונסורציום, הבנק המרכז);

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (מנהל הקונסורציום; בעל עניין בסאיטקס);

כלל תעשיות בע"מ (בעל עניין בסאיטקס);

בנק הפועלים בע"מ (בעל עניין בסאיטקס).

כ' בכסלו התשמ"ו (3 בדצמבר 1985)

מלון "מצפה הימים"

מבצע למחליקים בחרמון

דיאטות יופי והרזיה

התאריך הקרוב 13.2.86 — 9.2.86

בפיקוח רפואי צמוד

קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג' רפלקסולוגיה ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור התעמלות, חדר כושר

פרטים: טלפון: 4—37013—069

מלון "מצפה הימים" בכביש ראש־פינה צפת

WINDMILL

ה ט ח נ ה

המרכז המסחרי האקסקלוסיבי ביותר בירושלים!!!

החלה מכירת שטחי המסחר בפרוייקט טחנת הרוח בירושלים!!!

טחנת הרוח שהוחזרה בעידודה ובברכתה של עיריית ירושלים ונעשה מאמץ מיוחד לשמור על האיכות הארכיטקטונית והסביבתית שלה. לטחנה, במיקומה ובאופיה המיוחדים — יתרונות בלעדיים כמרכז מסחרי יוקרתי מסגנון ושוק חיים לתיירים, לאנשי עסקים, לצעירים ולאורחי העיר כולה.

"WINDMILL" מבנה ארכיטקטוני מקסים ומיוחד!

"WINDMILL" בלב ליבה של שכונת רחביה היוקרתית!

"WINDMILL" על עורק תנועה מרכזי במרחק הליכה מן המשולש הירושלמי.

"WINDMILL" במרכז איזור התיירות הירושלמי! (המלונות: פלזה, מוריה, המלכים, הנשיאים, המלך דוד, לרום, טירת בת שבע)

לפרטים נא לפנות:

שקלים בע"מ

חברת המכירות של קבוצת מתתיהו ליפשיץ בע"מ

טל. 02-244059 02-246146

המלך ג'ורג' 43 ירושלים

קבוצת ליפשיץ

מתתיהו ליפשיץ בע"מ, פיתוח, השקעות ובניה

مكتب الأصل

هكذا من الأصل

שערי המניות 6.2.86

בנקים שאינם נכללים במדד התצוגה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] ש	13100		20	+590	+4.7	+28
[illegible] 0.1	649		1312	+4	+0.6	+1037
[illegible] 0.5 X	287		1867	+7	+2.5	+1070
[illegible]	364		1219			−1048
[illegible]	24400		73	+550	+2.3	+89
בנק צפאשר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאשר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאשר אופ			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0 X			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 2			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 05	2410		731	+10	+0.4	+169
[illegible] 0.5	2420		916	+18	+0.8	+105

בנקים הנכללים במדד התצוגה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 100.0	74570		257	+600	+0.8	+358
[illegible] 100.0	75300		50			−100
[illegible] X	457500	שב				
[illegible] 0.1	55470		60	−30	−0.1	−159
[illegible]	94850		1			−5
[illegible] X	95300		235	+640	+0.7	+295
[illegible]	11200		12			−22
[illegible]	30640		608			−644
[illegible]	30620	שב				
[illegible] 9	14080		39	−60	−0.4	−39
[illegible]	128000		1.1	+2000	+1.6	+1.9
[illegible]	51042		860	+520	+1	+1683
[illegible]	50460		123	+160	+0.3	+129
[illegible] 1.0 X	126330		6			−5
[illegible] 9	127000	שב				
[illegible] 5	97760		1	−10		−1
[illegible]	6285		10	−15	−0.2	−22
[illegible] 0.1	32350		1416	+300	+0.9	+1049
[illegible] 9	44200		5			−5
[illegible] 11	12310		60	+60	+0.5	+312
[illegible] 1.0	44000	שב				
[illegible] 5.0	22222		1	+422	+1.9	+39

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	4820		10	−170	−3.4	−41
[illegible] ש	3010		33	+22	+0.7	+33
[illegible] ב	2995		10			−10
[illegible] ש	2565	שב				
[illegible] 1	2511		23			+23
[illegible] 5.0	2900		3	+99	+3.5	+172.4
[illegible] ש	740		100	+5	+0.7	+402
[illegible] ב	1640	שב				
[illegible] 0.1	2500		100			−25
[illegible] ש	11000		10	+512	+4.9	+10
[illegible] ב	9150		2			−1
[illegible] 1	6890	שב				
[illegible] 2	3425		50	+40	+1.2	+220
[illegible] 1.0	515		110			+86
[illegible] 5.0	331		150	+4	+1.2	+150
[illegible] 1.0	1500	תב	400	+99	+7.1	+948

חברות מימון

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible]	259		1490			−29
[illegible] X	23500		3.8	+900	+4	+7.3
[illegible] 3	159941	לנ				
[illegible] X ש	3085	שב		+25	+0.8	+50
[illegible]	51299	לנ				
[illegible]	345630	לנ				
[illegible]	202000	לנ				
[illegible]	208278	לנ				
[illegible]	204450	לנ				
[illegible]	64042	לנ				
[illegible] 5.0	401		316			+482
[illegible]	162690	לנ				
[illegible] 0.1 X	4490		25	−30	−0.7	−35
[illegible] 0.5	1740		70			−70
[illegible]	10500		24	+198	+1.9	+24

ביטוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 2			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 0.1	2660		42			+8
[illegible] 0.5 X	1900		250	+90	+5	+430
[illegible] 0.1	536	בח	307	+26	+5.1	+345
[illegible] 0.5	213		270			−125
[illegible] 1.0	900		90	−10	−1.1	−150
[illegible] 5.0	480		104			−146
[illegible] ש	2200		634	+75	+3.5	+1154
[illegible] 0.1	1100		299	+50	+4.8	+299
[illegible] 0.5	638		22			−22
[illegible] 1.0	4800	שב				+20
[illegible] 5.0	1650		43	+50	+3.1	+120
[illegible] 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	4725		8			−2
[illegible] 5.0	1900		34	+67	+3.7	+33
[illegible] 1.0 ג	2309		25	+34	+1.5	+54
[illegible] 3.1	4698		551			−249
[illegible] ש	1110		90	+7	+0.6	+186
[illegible] 1.0	8590		29			−34
[illegible] 5.0	1840		155	−80	−4.2	−181

מסחר

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1 ש	3100	שב				
[illegible] 5 ש	836	שב				
[illegible] אופ 1	391		64	−3	−0.8	−237
[illegible] 1.0 X	4140		40	−9	−0.2	−20
[illegible] אופ 1	3820	שב				−100
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible]	1939		73			−58
[illegible] 1.0	2640	שב		+61	+2.4	+39
[illegible] 0.1	24225					
[illegible] 0.5	4550	שב				
[illegible] 2.0 X	3650		200	+30	+0.8	+100
[illegible] 10.0 ב	1980		205	+50	+2.6	+731

שירותים

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible]	3510		684	+91	+2.7	+1298
[illegible] 1.0	1800		10			+10
[illegible] 5.0	870	תב	40	+72	+9	+38
[illegible] 0.1	9000		10			−14
[illegible] 0.5	2700		57			+3
[illegible] 0.1	700		358.1	+30	+4.5	+367.1
[illegible] 1.0	160	תב	1942	−14	−8.1	−4910
[illegible] 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 0.1	1400		431			−203
[illegible] 0.5	535		1294			−791
[illegible] 0.1	670		21	+20	+3.1	+79
[illegible] 0.5	371		532			−532

מלונות ושירותי תיירות

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	9200		9.5	−50	−0.5	−5
[illegible] 5.0	3595		11	+145	+4.2	+11
[illegible] 1.0	3230		15	+40	+1.3	+15
[illegible] 5.0	2210	שב				
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible]	1900					+24.4
[illegible]	1791		50			+79
[illegible] 1			—	הפסקת	מסחר	—

מחשבים ושירותי מחשבים

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	1150	תב	338	+100	+9.5	+285
[illegible] 1.0	4444		10	+212	+5	+10
[illegible] 1.0	2421	שב				+7
[illegible] X	2110	שב				
[illegible] 1.0	2631	שב				
[illegible] 1.0	3690		21			−13
[illegible] 5.0	2100	שב				
[illegible] 1.0	1666	שב				
[illegible] 1	3450		21	+149	+4.5	+18
[illegible] 5	1650		50	+50	+3.1	+10
[illegible] 1.0	1290		125	+50	+4	+62
[illegible]	12400	שב				−14

נדל"ן, בנוי ופיתוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible]	310		287			+225
[illegible]	186		1405	+1	+0.5	+1176
[illegible] 1.0	490	שב				−77
[illegible] 5.0	192		918	+9	+4.9	+60
[illegible] 1.0	2250		571	+10	+0.5	+50
[illegible] 1.0	950		138	+40	+4.4	+1991
[illegible] 1	900		70			+51
[illegible] 1.0	2100	קב		+100	+5	+243
[illegible] 5.0	2168	שב		−114	−5	−56
[illegible] 1.0	1333	קב		+63	+5	+512
[illegible] 1	1067	תב	231	+80	+8.1	+56
[illegible] 0.1	31200		12			−2
[illegible] 1.0	19500		63			−90
[illegible]	655		86	+8	+1.2	+104
[illegible] 0.1	11271		41	−1		−28
[illegible] 0.5	6419		27			+33
[illegible] 1.0	2290	תב	10	+209	+10	+10
[illegible] 1.0	1500		5			−5
[illegible] 5.0	770	תב	610	−70	−8.3	−710
[illegible] 1.0	3000		52			
[illegible] 1.0	395		865	+17	+4.5	+567
[illegible] 5.0	210		300	+6	+2.9	+300

(המשך)

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] אופ 1	139		832	+1	+0.7	+532
[illegible] 0.1	3000		10			−10
[illegible] 0.5	1570	שב				+50
הלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
הלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3650		500			−60
[illegible] 0.1	6700		85	+300	+4.7	+21
[illegible] 0.5	4120		30			−30
[illegible] ש	25900		63			−45
[illegible] 0.1	1310		366	+50	+4	+707
[illegible] 1.0	4850	שב				−16
[illegible] 10.0	4861	תב	170	+442	+10	+229
[illegible] 1.0	6485		35	+5	+0.1	+423
כלל נדל"ן	275		13207	+10	+3.8	+28650
[illegible] 1.0	1380	שב		−40	−2.3	−70
[illegible] 5.0	671	שב		−10	−1.5	−64
[illegible] 1.0	1130		257			−650
[illegible] 1.0	226		5522	+10	+4.6	+3703
[illegible]	121		2200	+7	+6.1	+6250
[illegible]	1375		55	+25	+1.9	+12
[illegible] 5.0	332		355	−2	−0.6	−855
[illegible] 5.0	351	תב	1465	+21	+6.4	+1299
[illegible] 1.0	238		496	+6	+2.6	+817
[illegible] אופ 1	1690	שב				
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	451		588	−9	−2	−141
[illegible] 5.0	210		345	+5	+2.4	+315
[illegible] 0.5	14800		6			+3
[illegible]	3790		399			−479
[illegible] 1.0	5770		14	+20	+0.4	+14
[illegible] 5.0	4010		2	−40	−1	−2
[illegible] X	6100		52			−52
[illegible] 1.0	1380		174			−74
[illegible] 5.0	850		197	+9	+1.1	+100
[illegible] אופ 1	553		37	+26	+4.9	+248
[illegible] 1	5040	שב		−26	−4.9	−581
[illegible] 0.1	960		171	+39	+4.2	+407
[illegible] 0.5	410		557	+14	+3.5	+1326
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	1240	שב		+20	+1.6	+25
[illegible] 5.0	918	שב				
[illegible]	1900		8			−21
[illegible]	1830		70	+30	+1.7	+81

חקלאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	2389	שב				
[illegible] 0.5	815		130	+5	+0.6	+437
[illegible] 0.1	10250		36	+350	+3.5	+29
[illegible] 1.0	1695		474	+80	+5	+644
פרי אור 0.5	4285		2	+45	+1.1	+3
[illegible] 5.0	5300	תב	141	−255	−4.6	−121

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

מזון וטבק

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
אסאס	969		325			−335
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	1170		558			+453
[illegible] 5.0	361		465	+1	+0.3	+235
[illegible] אופ 1	380		2	−3	−0.8	−2
[illegible] ש	2195	תב	923	+120	+5.8	+2082
[illegible] ב	2150		683	+60	+3.9	+2014
[illegible] 1.0	760		370	−15	−1.9	−331
[illegible] 5.0	385		100	−5	−1.3	−100
[illegible] 1.0	3632	תב	1678	+210	+6.1	+1915
[illegible] 5.0	2530	תב	397	+230	+10	+1023
[illegible] 1.0	9201		11	+100	+1.1	+10
[illegible] 5.0	5360	שב				−2
[illegible] 1.0	945		208	+20	+2.2	+185
[illegible] 5.0 X	467		768			+600
[illegible] 1.0	11500	תב	29	−800	−6.5	−30
[illegible] 5.0	5575		200	+5	+0.1	+112
[illegible] 1.0	4650		50	+110	+2.4	+149
עלית	9350		25	+130	+1.4	+11
[illegible] 0.5	23000		30	−445	−1.9	−45
[illegible] 1	1440		50	−50	−3.4	−49
[illegible] X	3690		53.5			−2.2

טכסטיל והלבשה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1 ש	480		507			+179
[illegible] X	1365		200			−100
[illegible] 1.0	1515		34	−10	−0.7	−398
[illegible] 1.0	1180		166	+26	+2.3	+99
[illegible] 5.0	656		170	+23	+3.6	+320
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] ש	4820		213	−250	−4.9	−161
[illegible] 1.0	3260		183	+100	+3.2	+320
[illegible] 3.0 X	2465	שב		+60	+2.5	+157
[illegible] 1	1250	תב	40	−100	−7.4	−30
[illegible] 5	409	תב	160	−45	−0.9	−50
[illegible] אופ	369		100			+71.1
[illegible] 1.0	1785		195	+85	+5	+134
[illegible] 5.0	1310		390			−275
[illegible] 1.0	3300	שב				
[illegible] 1.0	5006	תב	88	+455	+10	+63
[illegible] 5.0	2600		118			−139
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 0.1	1200		50	+40	+3.5	+100
[illegible] 0.4	477		341	+8	+1.7	+674
[illegible] 1.0	722		2333			−1249
[illegible]	382	שב		+2	+0.5	+160
[illegible] 0.1	16587	תב	4	−1843	−10	−4
[illegible] 0.5	4901		51	−49	−1	−30
[illegible] 1.0	8528		59	+328	+4	+73
[illegible] 5.0	4570		75			−10
[illegible] 1	1480		319.7	+18	+1.2	+99
[illegible] 0.1 X	7220		233	+120	+1.7	+386
[illegible] 0.4 ב	4490		760	+90	+2.1	+1273
[illegible] 0.5 X	2700		40	+135	+5.3	+120
[illegible]	699		86			−106
[illegible] 1.0	9430		96	+230	+2.5	+125
[illegible] 1.0	2405		263	+50	+2.1	+538

מתכת ומתכת

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 5.0	1125		134	+15	+1.4	+109
[illegible] אופ 1	851		101	+30	+3.7	+171
[illegible] 0.1	11540		22			−31
[illegible] 0.5	10150	שב				
[illegible] ש	11400		3			−5
[illegible] 1.0	6360	תב	57	+484	+8.2	+63
[illegible] 5.0	3530		139	+75	+2.2	+240
[illegible] 1.0	650		2675	+14	+2.2	+2794
[illegible] 5.0	537		304			−118
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] X			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	1272		29			+26
[illegible] 1	680		200	−50	−6.9	−240
[illegible] 1.0	1750	תב	305	+100	+6.1	+580
[illegible] 5.0	562	תב	1750	+35	+6.6	+6025
[illegible] אופ	550		683			−411
[illegible] 1.0	477		1050	+15	+3.3	+1162
[illegible] 5.0	223		576	+6	+2.8	+476
[illegible] 0.1	12100		26	+90	+0.8	+10
[illegible] 0.5	3930		72	+79	+2.1	+185
[illegible] 3.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	3700		50	−10	−0.3	−30
[illegible] 1.0	770		37			−140
[illegible] 5.0	406		1046	+10	+2.5	+1125
[illegible] 1.0	2270		22	+40	+1.8	+22
[illegible] 5.0	1310		106			−106
[illegible] 5.0	1305	שב				
[illegible] 1.0	812		130	−10	−1.2	−21
[illegible] 5.0	447		75	−5	−1.1	−12

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 3.0	364000		5	+3000	+0.8	+5
[illegible] 0.1	3010		10	+110	+3.8	+7
[illegible] 0.25 ש	2000		50	+40	+2	+23
[illegible] 0.25 ב	2020		50			−71
[illegible] 0.1	10800		19			+18
[illegible] 0.5 X	5550		57			−80
[illegible] 3.0	359000		5	−448	−0.1	−13
[illegible] 1.0	34300		20			−7
[illegible]	2290		855			+115
[illegible] 1.0	1380		86	−10	−0.7	−168
[illegible] 5.0	944		1000			−800
[illegible] 1.0	1340		150	−60	−4.3	−179
[illegible] 5.0	645		330			−551
[illegible] 1.0	3550		101	+150	+4.4	+130
[illegible] 5.0	2100		4			−4
[illegible] 1.	2700		20	+100	+3.9	+20
[illegible] 5.	1300	שב				
[illegible] 1.0	3000	תב	53	+190	+6.8	+85
[illegible] 5.0	1145		600	+35	+3.2	+690
[illegible] אופ 1	8500		67			−64
[illegible]	4290	שב				

מוצרי בניה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1	2910		150			−20
[illegible] 5.0	4670		30	+10	+0.2	+30
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	8690	לנ				
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	2100		145	+10	+0.6	+112
[illegible] 5.0	550		100	+23	+4.4	+258
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	4546		2			−2
[illegible] 5.0	1150		31	+49	+4.5	+46
[illegible] 1.0	701	שב				+165
[illegible] 5.0	312	שב				+400
[illegible]	1531	קב		+73	+5	+1322
[illegible] 1	9232	לנ				
[illegible] 5	5400	שב				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 5.0	13200	שב				−15
[illegible] ב	780		100	−8	−1	−179
גל תעשיות 1.0	5180		10			−12
גל תעשיות 5.0	3060		20			−20
[illegible] 1.0	2810	שב				
[illegible] 0.1	9080		6			−24
[illegible] 0.5	2652		157	+30	+1.1	+245
[illegible] 10.0	820		3933			−1254
[illegible] ש	43750		75			−63
[illegible] 4	40500		23	−500	−1.2	−25
[illegible] 1.0	810		1			−1
ים המלח	11920		116	+120	+1	+63
[illegible] 10.0	325		5267	+8	+2.5	+11460
[illegible] 1.0	3630		25			−56
[illegible] 5.0	1405		105			−5
[illegible] 1.0	2900	תב	59	+150	+5.5	+49
[illegible] 1.0	6370		18	−100	−1.6	−18
[illegible] 5.0	3200		49	−70	−2.1	−49
[illegible] 1.0	4000	שב				+50
[illegible] 1.0	1344	קב		+64	+5	+454
[illegible] 5.0	692		142	−28	−3.9	−70
[illegible] 5.0	3980		7	−10	−0.3	−7
[illegible] 10.0	8132	תב	5	+532	+7	+85
[illegible] 5.0 X	2540		35	−103	−3.9	−96

עץ, נייר ודפוס

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	3886	קב		+185	+5	+18
[illegible] 5.0	1790	שב				−2
[illegible] 1.0	1990		90	+21	+1.1	+30
[illegible] אופ 1	1897	תב	216	+197	+11.6	+100
[illegible] 1.0	3390	שב				−251
[illegible] 1	295		662	+8	+2.8	+1463
[illegible] אופ	415		159	+15	+3.8	+291
[illegible] 0.5	18500	תב	29	+1000	+5.7	+58
[illegible] 10.0	127500		30			−2
[illegible] 1.0	1188		72	−12	−1	−72
[illegible] 0.1	2310		53	−40	−1.7	−53
[illegible] 0.4	1072	שב		+2	+0.2	+50
[illegible] 0.2	10210		17			−85

תעשיות שונות

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
אלומית 1.0	3390	שב				
אלומית 5.0	1810	שב				
[illegible] 1.0	1315	תב	63	−70	−5.1	−63
[illegible] 5.0	690		165	+2	+0.3	+35
[illegible] X	382	שב				+200
[illegible]	6200		47	−150	−2.4	−97
[illegible] 1.0	4273					+10.4
[illegible] 5.0	1838		27.9			.7
[illegible] 1.0	5020		8	+169	+3.5	+14
[illegible] 5.0	2660		36	+100	+3.9	+109

השקעות בתעשיה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	4610		751			−472
[illegible] ש	3800000		.2			.4
כלל תעש 1.0	1107		1855	+15	+1.4	+3141
[illegible]	374		1150			−1767
[illegible]	280		2209	+5	+1.8	+1024

חברות השקעה

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] ש	3250		50			−15
[illegible] 2.0	2530		1583	+32	+1.3	+2101
[illegible] 0.1	1212	תב	500	+110	+10	+594
[illegible] 0.5	600		53			−54
[illegible] ש	3100		23			−25
[illegible] ב	3315	שב				
[illegible] ש	1750		603			−289
[illegible] ב	1730	שב				
[illegible]	25373		1	+1208	+5	+1
[illegible] 1.0	515		1210			−430
[illegible] 5.0	400		302			−302
[illegible]	1120		256	−50	−4.3	−256
[illegible] 1.0	3955		133	+170	+4.5	+291
[illegible] 5.0	1990	תב	634	+129	+6.9	+905
[illegible] 0.1	60000					
[illegible] 1.0 ש	14500		5			−5
[illegible] 0.5 X	6620		33			−25
פועלים השק ש	3800		325	+60	+1.6	+387
כלל השק	3420		299	+70	+2.1	+480
דיסקונט השק ש	3545		850	+45	+1.3	+1337
[illegible] ש	7370		10	+230	+3.2	+26
[illegible] 124	9480		3	−1		−3
[illegible] 1.0	1730	שב				
[illegible] 5.0	288	תב	632	−17	−5.6	−295
[illegible] ש	6950		43	−49	−0.7	−45
[illegible] 0.1 X	2123	תב	537	+193	+10	+1099
[illegible] 10.0	1845		401			−301
[illegible] 50.0	1280	שב				
[illegible] 0.1	6560	שב				
[illegible] 0.1	1789		30	+11	+0.6	+31
[illegible] 0.1	4370	שב				−19
[illegible] 0.5 X	2195		122			−222
[illegible] 0.1 ב	1725		39	+35	+2.1	+31
[illegible] 0.5 ג	670		80	−5	−0.7	−82
[illegible] ש	15970		151	+600	+3.9	+358
[illegible] 0.1 X	5300		82	+200	+3.9	+82
[illegible] 0.5	2600		208			
[illegible] 2.5 ב	1530		716	+70	+4.8	+866

מחקר ופיתוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible]	1606		170	−74	−4.4	−170
[illegible]	420		375			−188

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	2573	תב	1223	+230	+9.8	+1191
דלק חיפושים 5.0	1213	קב		+58	+5	+5582
[illegible]	10000		75			−72
[illegible] 1.0	1700		67			−62
[illegible] 5.0	582		215			−214
[illegible] 5.0	1260	תב	1268	+100	+8.6	+2465
[illegible] 1.0	1723	תב	110	+123	+7.2	+193
[illegible] 5.0	730		445			−145
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 0.3 ב	2800	שב		+100	+3.7	+36
[illegible] 1.0	203		335			−677
[illegible] 5.0	151		227	−6	−3.8	−1042
[illegible] 2	359		123			+27
[illegible] ש	1054000	שב		−6000	−0.6	−1

נסחרות במט"ח

שם החברה	השער אתמול		המחזור בא"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הפער היצע/ביקוש
[illegible] ב	226		500			+60

מחזורים (במליוני דולר)

מניות וזכויות	1.0
בנקים בהסדר	1.1
אגרות חוב צמודות מדד	0.7
אגרות חוב צמודות דולר	0.7
מלווה קצר מועד	0.5
סה"כ מחזור	4.0

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	97.70	+0.78
כללי ללא בנקים	96.65	+0.89
מדד אג"ח כללי	98.66	+0.16
אג"ח צמודות מדד	98.90	+0.14
אג"ח צמודות מט"ח	96.73	+0.19

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בח	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	ק2	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	ק3	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	מ3	מוכ' בלבד יום שלישי
הפ	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

תפנית בשוק המניות בסיום שבוע המסחר

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה של עליות שערים בכל ענפי המסחר בשוק המניות. היה שהסביר זאת בתיקון טכני בלבד, שהגיע לאחר השחיקה שהיתה השבוע בשערי המניות. אחרים טענו כי מדובר במפנה מהותי יותר. לראיה הם מביאים את העליה הנמרצת של ההיצעים שהופיעו לניירות ערך רבים. בסיכום יום המסחר, עלה מדד המניות הכללי ללא בנקים ב–0.89 אחוז, לאחר שנשחק בשבוע המסחר כולו ב–3.36 אחוזים.

ביקושים למניות ההסדר

מגמת הביקושים למניות ההסדר נמשכת שלושה ימי מסחר רצופים. נראה כי המשקיעים גילו באיחור מה את האטרקטיביות ברמת התשואה לפדיון במניות ההסדר, שעלתה עד לפני ימים אחדים על 15 אחוזים. שערי מניות אי. די. בי. בנק הפועלים, והסמוק של בל"ל, עלו אתמול עד אחוז אחד.

בנק	התשואה שנתית הדולרית באחוזים
בל"ל 0.1	14.11
הפועלים ש	14.01
אי.די.בי. רג	14.35
דיסקונט א	14.28
המזרחי ש	14.41

ביקושים למניות הבכורות

בכל ניירות הערך ברמת סחירות גבוהה, הורגשו אתמול ביקושים שהביאו לעליות שערים עד שני אחוזים. בניירות ערך דלי־סחירות היו תנודות השערים חדות יותר. מניות חברת הביטוח הסנה עלו ב–3.5 אחוזים, מניות שופרסל ב' ב–2.6 אחוזים ומניות דלק ב–2.7 אחוזים. למניות דובק, שבהם נרשם שלשום היצע גדול שהביא לירידת שער של 10 אחוזים, הופיע אתמול ביקוש גדול. הביקוש סופק בעליית שער של 4 אחוזים, לאחר שהקונים נסוגו מרוב הביקוש. עליות השערים בניירות הערך הללו היו מתונות חרף הביקושים הגדולים, כיוון שחלק מסוחרי הבורסה נגו לספק את הביקושים במהירות.

מניות דלק חיפושי נפט ממשיכות לעלות

מניות חברת דלק חיפושי נפט ממשיכות את תנופתן בעליות השערים. במניה בת 1 שקל נרשם אתמול קונים בלבד, ובמניה בת 5 שקלים נרשמה עליית שער של 10 אחוזים. כך שביומיים האחרונים עלתה המניה ב–20 אחוז. הפעילות הערה במניות כלל־נדל"ן נמשכה גם אתמול. הביקוש הגדול סופק בעלייה של 3.8 אחוזים במחזור מסחר גדול. גם בניירות ערך דלי־סחירות, המרכיבים את נכסי חלק מקרנות הנאמנות, הופיעו אתמול ביקושים שסופקו.

פיא הגדילה בינואר את חלקה בתעשיית קרנות הנאמנות

לאומי פיא הגדילה את חלקה בתעשיית קרנות הנאמנות, מ–48.2 אחוז בדצמבר, ל–48.6 אחוז בינואר. העליה באה בעיקר על חשבון קרנות בנק הפועלים, שחלקן בשוק ירד מ–22.4 אחוז ל–22.0 אחוז. ירידה זו באה חרף העובדה שבחלק מקרנות הנאמנות של הבנק נערך החודש מבצע הפצה. קרנות אילנות דיסקונט, שעשו להן בחודש זה מבצע הפצה, הגדילו את חלקן מ–16.2 אחוז בדצמבר ל–16.3 אחוז בינואר. עליית חלקה של לאומי פיא מוסברת בעיקר בגידול נכסי קרן חליפין, שצברה בחודש הראשון לקיומה 14 מיליוני דולרים.

ביקושים לאיגרות הדולריות

איגרות חוב דולריות המשיכו ליהנות גם אתמול מביקושים שהביאו לעליית מדד איגרות החוב ב–0.16 אחוז. גם לאיגרות החוב צמודות המדד הופיעו ביקושים, המוסברים ברמות התשואה לפדיון הגבוהות יחסית באיגרות אלה. בנק ישראל גייס אתמול 15 מיליוני ש"ח באמצעות איגרת חוב שג"א במחזור 85. ביום א' הקרוב ייצא הבנק בהנפקה של איגרת חוב נוספת.

אין פעילות במק"מ

היקף הפעילות במלוות קצרי המועד הגיע אתמול לשפל חדש, שהסתכם בחצי מיליון דולר. רמות התשואה לפדיון על רוב הסדרות קרובות מאוד ל–2 אחוזים בחודש.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
226	5	— —	— —
236	12	99.20	2.06
246	19	98.75	2.03
316	26	98.30	2.03
326	33	97.85	2.02
336	40	97.40	2.02
346	47	96.90	2.06
416	54	96.50	2.03
426	61	— —	— —
436	68	95.45	10
446	75	— —	— —
516	83	94.25	2.19

הודעות בורסה

★ עד"ר הודיעה כי החברה הבת שלה ברטויין התקשרה בחוזה למכירת מקרקעי מפעלה תמורת 1.2 מיליון דולר. בחברה הבת נותרו הנכסים הבאים: רסקו סחר 24 אחוז מהון המניות של ישרס, ושותפות של 49 אחוז בחברת ראספר.

★ שמן הודיעה כי בנימין בברך ותורי נת התפטרו מכהונתם בדירקטוריון ובמקומם התמנו מנחם קלך ואפרים רגיס.

★ מבנה אחזקות הודיעה כי רפי הרלב התפטר מתפקידו בדירקטוריון בגלל עיסוקיו הרבים כמנכ"ל חברת אל־על.

מפעלים, נכסים, עסקים
סוכנות להשקעות במפעלי תעשיה
יוזמה
★ ייצוג מפעלים
★ ייצוג משקיעים
★ קניית מפעלים עבור משקיעים
★ ייזום שותפויות
★ מיזוגי חברות
★ פרוייקטים חדשניים
★ השקעה במחקר ופיתוח
★ עריכת סקרים וניתוחים כלכליים
טלפן אלינו: 448853 ,456372 ,455624
ובקש את הכלכלן הרצל דגן

שערים יציגים של מטבע חוץ

6.2.86

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1.4856	אוסטרליה	דולר	1.0592
בריטניה	לירה	2.0642	דר"א	רנד	.0.6893
גרמניה	מע' מרק	0.6226	בלגיה	10 פרנק	0.3044
צרפת	פרנק	0.2032	אוסטריה	10 שילינג	0.8834
הולנד	גילדן	0.5513	איטליה	1000 לירה	0.9146
שוויץ	פרנק	0.7357	יפן	100 ין	0.7786
שוודיה	כתר	0.1975	אירלנד	פאונד	1.8855
נורווגיה	כתר	0.1997	ספרד	100 פזטה	0.9887
דנמרק	כתר	0.1691	ירדן	דינר	4.0111
פינלנד	מרק	0.2777	לבנון	לירה	0.5942
קנדה	דולר	1.0464	מצרים	לירה	0.8505

שערי מטבע־חוץ 6.2.86
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שטרות קניה	שטרות מכירה
1 דולר ארה"ב	1.4772	1.4956	1.45	1.52
1 ליש"ט	2.0518	2.0774	2.01	2.11
1 מארק גרמני	.6190	.6267	.61	.64
1 פרנק צרפתי	.2019	.2045	.20	.21
1 גילדן הולנדי	.5481	.5550	.54	.56
1 פרנק שוויצרי	.7320	.7411	.72	.75
1 כתר שוודי	.1964	.1989	.19	.20
1 כתר נורווגי	.1987	.2012	.20	.21
1 כתר דני	.1682	.1702	.17	.18
1 מרק פיני	.2762	.2796	.27	.28
1 דולר קנדי	1.0414	1.0544	1.02	1.07
1 דולר אוסטרלי	1.0311	1.0439	.97	1.07
1 ראנד דרא"פ	.6928	.7014	.56	.62
10 פרנק בלגיים	.2989	.3026	.29	.31
10 שילינג אוסטרי	.8801	.8910	.86	.91
1000 לירט איט'	.9096	.9209	.89	.94
100 יינים יפן	.7744	.7841	.76	.79
1 דינר ירדני	—	—	3.99	4.24
1 לירה מצרית	—	—	.83	.88

שערי מטבע חוץ בין־בנקאיים

אתמול 6.2.1986 באירופה
מכירה מיידית (ספוט)

1.3905/1.3915	$ ארצות הברית	ל־1 שטרלינג
2.3870/2.3880	מרקים גרמניים	ל־$1 ארה"ב
2.6952/2.6962	גולדנים הולנדיים	"
2.0175/2.0190	פרנקים שוויצריים	"
48.78/48.80	פרנקים בלגיים	"
7.3010/7.3060	פרנקים צרפתיים	"
1623.00/1624.00	לירטות איטלקיות	"
190.70/190.80	יינים יפאניים	"
1.1111/1.1116	$ ארצות הברית	ל־ס.ד.ר.

שער הזהב $ 337.10 ארה"ב אונקיה לזהב פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	ליש"ט/$	פר"ש/$	מרק/$
1 ח'	1.3854/1.3866	2.0110/2.0130	2.3806/2.3821
3 ח'	1.3743/1.3758	1.9973/1.9993	2.3663/2.3678
6 ח'	1.3600/1.3617	1.9785/1.9810	2.3472/2.3492

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ.

שערי אגרות החוב

3645	931	−18.3

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3601	30149	+36
3602	27751	+21
3603	25907	+20
3604	23242	+18
3605	21207	+127
3606	19972	+122
3607	18547	+116
3608	17544	+111
3609	16442	+19
3610	15127	+18
3611	14600	+18
3612	14162	+17
3613	13203	+43
3614	12657	+41
3615	11676	+38
3616	10678	+36
3617	9966	+29
3618	9446	+27
3619	8678	+25
3620	8143	−38
3621	7726	−38
3622	7111	−34
3623	6712	+16
3624	6314	+15
3625	5707	+4
3626	5273	+4
3627	4884	+4
3628	4483	+4
3629	4195	+4
3630	3961	+3
3631	3628	+3
3632	3414	+3
3633	3221	+2
3634	2963	−36
3635	2799	−54
3636	2698	−54
3637	2474	— —
3638	2301	— —
3639	2104	— —
3640	1732	−13
3641	1499	−11
3642	1340	−20
3643	1161	−17
3644	1034	−20

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	827.6	+6.4
3702	620.6	+9.1
3703	547.8	−7.5
3704	468.9	−6.4
3751	241.9	+0.2
3752	97.2	— —
3753	95	— —
3901	89.2	−1.5
3902	84.9	−1.2
3903	84.2	−1.2
3904	82.7	−1.3

4.25% שג"א

סדרה	שער	שינוי
4101	266.7	+1.6
4102	106	+0.3
4103	101.6	+0.3
4104	98.2	+0.3
4301	97.8	— —
4302	93.1	+0.1
4303	92.3	+0.1
4304	98.7	+0.1

4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3104	260000	−500
3105	246500	— —
3106	237500	— —
3107	242000	— —
3108	225500	— —
3109	221000	— —
3110	224000	— —
3111	216101	— —
3112	213000	— —
3113	216000	— —
3114	205500	— —
3115	203500	— —
3116	197000	— —
3117	205500	— —
3118	199200	+200

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	170000	— —
3202	171000	— —
3203	174000	−500
3204	164000	— —
3205	166000	— —

סדרה	שער	שינוי
3206	168500	+500
3210	158000	— —
3211	154500	−500
3212	152500	−1000
3213	148500	— —
3214	140000	— —
3501	136000	+1000
3502	136000	— —
3503	124500	— —
3504	121500	— —
3505	118000	— —
3521	118239	−147
3524	111502	−135
3522	113492	+207
3523	111939	+218
3525	109499	−89
3526	109247	−95
3527	107037	−93
3528	104046	−98
3529	103445	+152
3530	101023	+149
3531	100619	+151
3532	97669	+147
3533	97435	+148
3534	91770	+139
3535	92264	+414
3539	86921	+399
3536	91774	+526
3537	91625	+525
3538	86238	+496
3540	85962	+507
3541	83039	+490
3542	82841	+501
3543	78736	+477
3544	78867	+63
3546	76862	+51
3547	76613	+50
3548	76489	+50
3550	75844	+61
3551	75415	+60
3545	76673	+124
3549	72326	+108
3552	69332	+112
3554	69112	+114
3555	69112	+114
3553	68754	+189
3571	59350	+173
3556	65792	+276
3558	65636	+281
3559	63279	+271
3560	59833	+263
3561	59591	+262
3557	66518	+34
3572	60255	+29
3573	59587	−264
3574	54929	−244
3577	54841	−251
3578	50610	−232
3575	54645	+43
3576	54424	+43
3579	50145	+40
3580	47531	+38
3581	43188	+34
3582	39775	+31
3583	36923	+29
3584	34491	+53
3585	32640	+46
3586	30885	+47
3588	30811	+47
3587	31415	+25
3591	28593	+22
3592	28548	+23
3593	28479	+22
3589	28309	+1
3594	26952	+1
3590	28305	+22
3595	26930	+21

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	115512	+76
2002	115046	+76
2003	110920	+74
2004	115220	+156
2005	107762	+171
2006	107507	+173
2007	105385	+169
2008	104152	+104
2012	101798	+103
2015	99822	+101
2009	106504	+85
2010	104984	+172
2011	102945	+169
2013	102780	+172
2014	100857	+168
2016	100957	+80
2018	98199	+79
2021	94861	+76
2017	97646	+100
2019	97263	+100
2020	94412	+97
2022	89350	+506
2023	90038	+71
2024	84201	+67
2027	81109	+64
2031	74891	+59
2025	84385	−107
2026	83980	−106
2028	81788	−305
2030	77708	+501
2029	76773	+101
2033	70509	+87
2035	66817	+91
2032	76588	+51
2034	74698	+58
2036	68508	+55
2037	66290	+49
2052	54738	+41
2038	64151	+50
2040	61674	+49
2051	58287	+46
2039	61004	+412
2041	57697	+398
2053	55163	+42
2054	54267	+38
2056	50272	+35
2058	46802	+32
2060	45431	+29
2055	51826	−481
2057	47947	−456
2059	46101	+32
2061	34603	+23
2062	31721	−362
2063	30779	+582

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	228.2	−0.1
7002	222.8	−0.1
7003	208.9	+3.5
7004	193.9	+2.2
7005	183.1	+3
7006	176.9	+0.6
7007	164.3	+1.2
7008	156.1	+1.2
7009	151.3	+0.6
7010	141.3	— —
7011	133.3	+0.9
7012	128.6	+0.9
7013	121.4	+0.9
7014	106.3	— —
7015	87.8	+0.9
7016	89.9	+0.9
7017	89.1	+0.9
7018	88.9	+0.9
7019	89.3	+0.9
7020	89.1	+0.9
7021	88.3	+0.9
7201	86.9	−1.3

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11838	−1
6102	7300	−5
6103	6479	+38
6104	5996	+39
6105	5673	+37
6106	5525	−37
6107	5321	−36
6108	3817	+28
6109	3632	+26
6110	3564	+27
6111	2985	+2
6112	2895	+2
6113	1978	+3
6151	751.9	+1.9
6152	720.5	+1.8
6153	625.8	+1.1
6154	614.6	+1.1
6155	397.8	+3.5
6156	327.7	−4.9
6157	246.3	+3.4
6158	233.3	+3.2
6159	194.3	−0.3
6160	180.7	+1.7
6161	174.8	+1.6
6162	159	+1.6
6163	146.8	−1
6164	142.4	−1
6165	133.4	— —
6166	126.1	+0.3
6167	123.3	+0.4
6168	121.3	+0.3
6169	114.4	+0.1
6170	107.3	−0.1
6171	78.1	−0.2
6172	77	−0.2
6801	82.4	−0.4

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	154.7	+0.2
2502	152	+0.2
2503	147.2	+0.2
2504	146.4	+0.4
2505	140.8	+0.4
2506	136.2	+0.8
2507	131.4	+0.7
2508	98.2	−1.8

אחרים

שם	שער	שינוי
אלסינט	59.4	— —
תדיראן	110.6	— —
דב היש	187	+1.5
דיק הש	187.3	— —
כור דנ	162.8	+0.3
כלל דב	472.1	+1.2
מ'צפ ד	303	−1.4
מ'צפ מ	388.4	— —
מ'צפ י	429	— —
סול בנה	208.6	— —
תיעש	166.5	−0.3

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	3312.40	3266.40
[illegible]	21335.09	21124.97
אביב	22673.81	22446.00
אבנר	1088.91	1067.44
[illegible]	1158.72	1135.64
אדום	1185.55	1162.10
אושר	1408.82	1380.91
[illegible]	392.19	383.95
אדרין	315.83	309.35
[illegible]	18033.82	17814.06
און	8318.11	8153.43
אייל	2658.10	2606.13
איילה	3531.73	3457.00
איריס	3741.02	3659.67
איתן	516.34	505.64
אלון	7402.43	7246.18
אלמוג	548.38	537.65
[illegible]	496.21	486.47
[illegible]	106.67	104.38
אשל	472.16	462.88
[illegible]	1030.62	1020.32
בולות	1299.87	1274.95
ברוש	5033.14	4934.34
[illegible]	5135.54	5104.58
[illegible]	706.81	692.89
[illegible]	965.14	946.03
[illegible]	759.34	747.97
[illegible]	507.50	497.58
גיא	6845.76	6744.17
גיל	1783.27	1748.88
גלית	463.23	461.00
[illegible]	1351.76	1338.48
[illegible]	3185.66	3044.92
[illegible]	1088.71	1065.36
[illegible]	1145.01	1122.81
[illegible]	206.01	202.15
[illegible]	310.66	304.55
[illegible]	— —	— —
[illegible]	— —	— —
[illegible]	2933.40	2876.29
דקל	3235.82	3172.32
הדס	23457.76	23236.10
הדר	351.92	345.00
[illegible]	2045.48	1996.67
[illegible]	14362.89	14149.58
[illegible]	13670.56	13467.45
[illegible]	2622.91	2571.30
[illegible]	120.84	118.19
[illegible]	100.89	100.36
חלמיש	532.60	522.06
[illegible]	1079.06	1053.47
טל	3184.43	3145.82
יובל	569.86	557.98
יהלום	1151.67	1128.50
יהודית	26719.45	26454.72
[illegible]	499.88	488.86
[illegible]	551.11	540.45
כחל	112.55	110.34
כלנית	338.99	334.80
כספית	578.77	565.05
כרמל	106.15	103.97
כתר	794.97	779.12
להב	2873.51	2817.85
למשקיע	85149.00	83450.60
[illegible]	7322.65	7179.05
לקט	1351.74	1324.15
לשם	715.27	701.15
מאור	31760.77	31454.82
מגדל	867.66	850.42
[illegible]	2508.80	2485.30
[illegible]	187.13	184.43
[illegible]	2216.60	2196.60
מגל	546.22	535.80
מור	866.76	854.22
מורן	524.60	519.63
מצפה	21777.46	21198.09
מיכל	679.59	666.25
משק	2420.80	2373.10
מעין	626.21	614.18
מקשה	747.01	732.51
מרגלית	780.28	765.27
מרום	862.00	845.52
נווה	18461.23	18187.08
נטף	450.13	441.38
[illegible]	300.81	294.73
ניר	2806.59	2765.09
סביון	327.50	321.06
סגולה	111.36	109.13
סלע	738.68	724.12
סנונית	3516.14	3447.14
[illegible]	556.92	546.93
ספיר	508.19	505.66
[illegible]	542.31	532.20
עדית	1324.94	1298.99
עידן	5034.01	4964.21
[illegible]	1136.49	1110.87
ענת	1863.21	1847.16
[illegible]	966.18	944.96
[illegible]	298.94	293.05
[illegible]	1063.00	1015.80
צבי	512.86	502.73
[illegible]	1156.48	1133.73
[illegible]	760.07	743.55
צמיחה	5321.77	5249.02
[illegible]	1356.09	1329.91
קלע	1415.08	1407.97
[illegible]	14630.99	14510.90
רקפת	357.47	358.43
רנה	601.10	588.29
[illegible]	574.91	563.72
שהם	777.56	761.20
[illegible]	25818.47	25313.32
שמיר	61204.67	59994.45
[illegible]	422.95	416.90
[illegible]	13879.64	13054.66
שקד	623.60	611.09
תאנה	1542.00	1562.88
תבור	690.26	688.00
תדהר	4629.03	4605.92
תהילה	99.96	97.28
תירוש	366.37	361.94
תמה	1008.50	988.52
תמוז	971.55	964.26
תרשיש	3170.39	3147.65
תמר	339.20	334.25

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

הנבחרת ניצחה 100—96 במישחק אימון בירושלים

כדורסל

מאת רוני דיאמן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

נבחרת הכדורסל של ישראל ניצחה אמש בקושי 100—96 את נבחרת ירושלים במישחק אימון שהיה באולם מלחה לעיני 1,500 צופים. במחצית הובילו הירושלמים 50—47. היה זה משחק מבחן למיפגש הצפוי לנבחרת מול צ'כיה ביום ה' הקרוב ביד אליהו, בשלב המוקדם על אליפות העולם. הנבחרת הישראלית לא שיכנעה אמש בירושלים. אולי משום שחסרה את מיקי ברקוביץ (חופשת מנוחה) ומוטי ארואסטי (פציעה). במחצית הראשונה ניכר יתרון הירושלמים שלא התקשו להתגבר על הנבחרת הלאומית שמשחק הצוות שלה לא היה מגובש. דורון ג'מצ'י הירבה להחטיא וטורי פייד מאליצור נתניה שחזיק את הירושלמים יחד עם ג'ים תומאס וקויל נורסון עשו בנבחרת כרצונם. אחרי ההפסקה חל המיפנה באשר הצוות הלאומי עלה ליתרון בדקה ה־30 בשיעור 75—67, ומכאן אחז ברסן עד לסיום. בדקה ה־39 הובילה הנבחרת הלאומית ביתרון של 8 נקודות 98—90. 37 שניות לסיום צימצמו הירושלמים ל־2 נקודות (98—96), אך הסיום היה שייך בסיום לנבחרת הלאומית.

● לנבחרת ישראל קלעו: מרסר 20, שפע 19, ג'מצ'י 17, לאופר 16, אלימלך 14, ויליס 7, שלכטר 2.
● לירושלים קלעו: תומאס 22, נורסון 18, פייד 16, סמית 16, קנז 8, פאל 6, רייס 2, גנרלמן 2.
שפטו דגן והירובניק.

בהפועל תל אביב שוב מתאמנים

מאת גיא צוקר, סופר "ספורט הארץ"

שחקני קבוצת הכדורסל של הפועל תל אביב חזרו אתמול להתאמן, לאחר ששבתו מפעילות משך השבוע. השחקנים נענו לבקשת מזכ"ל הפועל יצחק אופק שביקש מהם לחזור ולהתאמן עד שימצא פיתרון לבעיות המעיקות על הקבוצה. אריל ויליאמס לא התאמן, מאחר שהוא עדיין סובל מפציעה בקרסולו.

ביום ראשון תהיה פגישה בין יעקב ישי, מחזיק תיק הספורט בהסתדרות ויצחק אופק לבין אנשי מועצת פועלי תל אביב וראשי מחלקת הכדורסל של הפועל תל אביב. בתום פגישה זו יתברר אם תופיע הקבוצה במשחקי הגמר של הגביע והרכב.

ישראל—יוון 21—11 באליפות העולם דרגה ג'

כדוריד

ליסבון (שרות "ספורט הארץ"). נבחרת הכדוריד הלאומית של ישראל פתחה בצורה מרשימה את הופעותיה באליפות העולם דרגה ג' בפורטוגל כאשר הביסה אמש בליסבון, ללא קושי, את יוון 21—11, אחרי שהוליכה 8—4 במחצית. הבולטים בנבחרת הישראלית היו השוער יוסי סאמם שעצר 5 מתוך 6 מכות עונשין ישירות מ־7 מטרים ואבישי פרי. הערב תתמודד ישראל עם נבחרת הכדוריד של בלגיה. את השערים לישראל הבקיעו: אמיר גרא 8 (כולם ממכות עונשין של 7 מטרים), אבישי פרי 4, דן בלזר 2, זיו קושניר 2, מירון רובינשטיין 2, רן סומך 2, יואב ירדוקר.

לאהר מאמנו של פיונטי התפטר מאימון קלן

מאת זיגמונד שפיגלר

דיסבורג, מערב גרמניה (מיוחד ל"ספורט הארץ"). האנס לאהר, מאמן קבוצת פ.צ. קלן בה מופיע הכדורגלן הישראלי רוני פיונטי, התפטר אתמול מתפקידו כמאמן הקבוצה. במקומו מונה גיאורג קסלר, המאמן ההולנדי, שניהל את הרגה בקלן בין השנים 1974 ל־1979.

לאהר העביר אתמול בבוקר אימון שיגרתי בקלן, אך אחר הצהריים הד־... קבוצת פ.צ. קלן. במיפגש רוני ... כל אחד משחקני ועד הקבוצה.

הכדורגלן הישראלי של קלן, רוני פיונטי, סירב להגיב אמש על התפטרותו של לאהר, אם כי יש לציין כי לאהר הרחיק את פיונטי מן ההרכב וגרם לו הפסדים כספיים קשים, כאשר הושיב אותו פעמים רבות על הספסל. ברור שהחלפת המאמן עשויה לתת תנופה חדשה לקאריירה של פיונטי בקלן שתתמודד מחר בחוץ נגד מוליכת הבונדסליגה קבוצת וורדר ברמן.

לורימר יאמן בהפועל חיפה

מאת סופר "ספורט הארץ" בחיפה

פיטר לורימר, הכדורגלן הסקוטי הבין לאומי, החל אתמול לאמן את קבוצת הכדורגל של הפועל חיפה. לורימר נתמנה בשלב זה כמאמן והוא ידריך את הקבוצה במשחק הליגה מחר בבאר שבע. קודם לכן, בשעות הבוקר, נבה לורימר בבית המשפט המחוזי בו היה הדיון בבקשתו להירשם כשחקן מן המניין בהפועל חיפה.

צו הביניים המאריך את מועד הרשמתו של לורימר נותר על כנו.

טניס

פרקיס נוצח

בסיבוב השני בטורונטו

טורונטו (שרות "ספורט הארץ"). הטניסאי הישראלי שחר פרקיס נוצח בסיבוב השני 1—6, 4—6, 6—4 על ידי המדורג מספר 1 של קנדה גלן מיצ'יבאטה. גם הבריטי ג'רמי בייטס נכנע 1—6, 4—6, 6 לשוודי יונס סבדסון. האמריקאי ג'ונתן קנטר גבר על הרומני פלורין סגרציאנו 6—4, 7—5.

ליגה גרמנית

במוקד: גלאדבך נגד האמבורג

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המרכזי במחזור ה־22 בבונדסליגה יהיה מחר במנשנגלאדבך: שם תארח השלישית בורוסיה (29 נק') את החמישית האמבורג (25 נק').

קבוצתו של רוני פיונטי פ.צ. קלן, מתארחת אצל המובילה וורדר ברמן (33 נק'). גם השניה, באיירן מינכן (29 נק'), משחקת בבית נגד קבוצת התחתית סארבריקן.

יתר המישחקים: שטוטגארט — האנובר, דורטמונד — דיסלדורף, לוורקוזן — נירנברג, פרנקפורט — בוכום, קייזרסלאוטרן — מאנהיים, שאלקה — אירדינגן.

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

האלוף מחיפה יחזור מחר למקום השני בטבלה

למוביל הפועל ת"א רק תיקו מול הפועל בפ"ת

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

מישחק המוקד של המחזור ה־16 יהיה בפתח־תקוה, כאשר הפועל המקומי יארח את המוביל הפועל תל־אביב. האלוף מכבי חיפה, שירד למקום השלישי יארח במגרשו את קבוצת מכבי יפו המדורגת במקום ה־15. בית"ר ירושלים המדורג שני יתמודד במישחק הראשון בנתניה עם שמשון תל־אביב. במישחק השני יארח מכבי נתניה את מכבי פתח־תקוה. תחילת המישחקים בשעה 15.00. המישחק המוקדם בנתניה יחל בשעה 13.00.

הפועל פתח־תקוה — הפועל תל־אביב
(בסיבוב הקודם 1—1)
הפועל תל־אביב היה השבוע בחדשות ולא רק משום שהוא צועד בראש הטבלה וזכה בכתר אליפות החורף. עם זאת, השחקנים הצהירו כי מעתה יתרכזו רק בכדורגל, אלא שמחר יצפה להם יריב שאפתן ועיקש שכבר הפתיע העונה כמה פעמים.
★ התחזית שלי: תיקו.

מכבי חיפה — מכבי יפו
(בסיבוב הקודם 1—0)
האלוף הפגין בשבת האחרונה יכולת מצוינת והיה קרוב לניצחון על המוליך. נגד מכבי יפו תהיה לחיפאים הזדמנות מצוינת להוכיח כי אכן נחלצו מהמשבר.
★ התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

שמשון תל־אביב — בית"ר ירושלים
(בסיבוב הקודם 1—1)
הפער בטבלה בין שתי הקבוצות עלול להטעות, בעיקר בגלל השיפור הגדול הניכר ביכולתו של שמשון. נראה שגם מול קבוצת הצמרת של בית"ר ירושלים, לא יאבדו השמשונים את כל שלוש הנקודות.
★ התחזית שלי: תיקו.

מכבי נתניה — מכבי פתח־תקוה
(בסיבוב הקודם 3—0)
במכבי נתניה שאבו עידוד רב מהניצחון הגבוה 4—0 על הפועל חיפה, אך מכבי פתח־תקוה עשוי להיות סיפור שונה לחלוטין. האדומים גר ועוד מכבס שוב נגד מכבי נתניה.
★ התחזית שלי: ניצחון לפתח־תקוה.

הפועל ירושלים — מכבי תל־אביב
(בסיבוב הקודם 1—4)
המאפיין הבולט ביותר של מכבי תל־אביב העונה הוא חוסר יציבות. הוא מתקשה למצות את יכולתו דווקא מול יריבים חלשים ממנו. יתכן שגם הפועל ירושלים עשוי ליהנות מכך.
★ התחזית שלי: ניצחון לירושלים.

בני־יהודה — מכבי יבנה
(בסיבוב הקודם 0—0)
ניצחון החוץ על הפועל כפר־סבא הוכיח, כי המיקום של בני־יהודה בצמרת אינו מיקרי. מחר כנראה יוכחו בכך גם שחקני מכבי יבנה.
★ התחזית שלי: ניצחון לבני־יהודה.

הפועל באר־שבע — הפועל חיפה
(בסיבוב הקודם 2—0)
הפועל חיפה שימש בשבועיים האחרונים בשר תותחים לשמשון ולמכבי נתניה. גם לקבוצת הפועל באר־שבע סיכויים טובים להצטרף לחגיגה.
★ התחזית שלי: ניצחון לבאר־שבע.

מכבי שעריים — הפועל כפר־סבא
(בסיבוב הקודם 1—0)
היתרון האיכותי של הפועל כפר־סבא אינו מוטל בספק, אך יתרון הביתיות של מכבי שעריים יגבה ודאי מחיר כלשהו.
★ התחזית שלי: תיקו.

טבלת הליגה הלאומית

1.	הפועל ת"א	15	15—29	32
2.	בית"ר י־ם	15	16—27	30
3.	מכבי חיפה	15	11—22	30
4.	בני־יהודה	15	5—8	28
5.	מכבי ת"א	15	17—22	23
6.	הפועל פ"ת	15	18—22	23
7.	כפר־סבא	15	19—22	22
8.	באר־שבע	15	11—12	20
9.	מכבי יבנה	15	16—10	19
10.	מכבי פ"ת	15	23—20	17
11.	שמשון ת"א	15	21—18	17
12.	הפועל י־ם	15	24—18	17
13.	מכבי נתניה	15	20—21	15
14.	הפועל חיפה	15	22—9	14
15.	מכבי יפו	15	23—12	12
16.	שעריים	15	19—7	9

משחקי חוץ לשלוש הבית"ריות המובילות

ליגה ארצית

מאת סופר "ספורט הארץ"

תוכנית המישחקים העידה מישחקי חוץ לכל שלוש קבוצות בית"ר המדורגות בראש הטבלה.

המוליך בית"ר נתניה יתמודד עם הפועל ביהוד. ספק אם בכושר הנוכחי מסוגל הפועל יהוד לעצור את הקטר של יהושע פייגנבוים מנתניה.

בית"ר רמלה עלול לאבד נקודות במישחק החוץ עם הפועל ברמת־השרון, למרות שהמארחים מתקשים לשחזר את היכולת של אשתקד.

גם לבית"ר תל־אביב צפוי מכשול גבוה: מכבי רמת־עמידר, המדורג רביעי, מה שנועד להיות המישחק המרכזי של המחזור וכל תוצאה אפשרית.

להפועל לוד סיכוי טוב להתקדם בטבלה במישחק החוץ עם הפועל בית־שמש שטיפס למקום ה־15 (היום ב־14.30). מיפגש מסקרן יהיה באיצטדיון רמת גן: (היום ב־15.00) דרבי עירוני בין הכח רמת־גן להפועל רמת־גן. הגדול בטבלה אינו גדול, וכך הכל פתוח במשחק זה. מיפגש שכנים יהיה בחולון, כאשר הפועל המקומי יארח את הפועל טבריה עם סיכויים טובים לנצח. מיפגש תחתית יהיה בעכו, שבו הפועל המקומי לא יתקשה להכניע את בית"ר חיפה שהידרדר למקום האחרון. גם הפועל הדרה עשוי להפיק תועלת מכסימלית מיתרון הביתיות. הוא יארח את הפועל מרמורק.

טבלת הליגה הארצית

1.	בית"ר נתניה	15	12—26	31
2.	בית"ר רמלה	15	10—17	26
3.	בית"ר ת"א	15	15—21	26
4.	רמת־עמידר	15	9—15	26
5.	הפועל לוד	15	13—18	25
6.	הכח ר"ג	15	19—16	23
7.	הפועל חולון	15	14—15	22
8.	הפ' טבריה	15	17—17	22
9.	הפועל ר"ג	15	16—19	21
10.	הפועל הדרה	15	13—16	20
11.	רמת־השרון	15	24—19	17
12.	הפועל עכו	15	13—13	16
13.	מרמורק	15	19—14	15
14.	הפועל יהוד	15	13—6	11
15.	בית־שמש	15	25—11	9
16.	בית"ר חיפה	15	19—9	8

מ.ט.ק. מהונגריה הגיעה אמש לישראל

מאת סופר "ספורט הארץ"

קבוצת הכדורגל ההונגרית מ.ט.ק הגיעה אמש לישראל לביקור קצר, כאורחת ההתאחדות לכדורגל, במהלכו תשחק ביום שני עם הפועל בבאר שבע ויומיים לאחר מכן עם מכבי בנתניה. המשלחת מונה 25 איש, מהם 18 שחקנים ושני מאמנים. היא סיימה במקום השלישי את הסיבוב הראשון בליגה ההונגרית.

ליגה אנגלית

גם צ'לסי מקווה לחלוף ע"פ יונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). אוורטון תוכל להגדיל מחר את יתרונה בראש טבלת הליגה האנגלית לארבע נקודות אם תזכה בניצחון חוץ על העשירית בירמינג הספורד. יתרון כזה יוכל להישמר לפחות 24 שעות עד המישחק בין ליוורפול ומנצ'סטר יונייטד שיתקיים ביום ראשון באיצטדיון אנפילד.

יונייטד עלולה למצוא עצמה במקום השלישי מחר בערב אם אכן תזכה צ'לסי בניצחון צפוי על אוכספורד יונייטד המדורגת במקום ה־20.

יתר המישחקים: אסטון וילה — וסטהאם, ברמינגהאם — ווסט ברומיץ', איפסוויץ' — ארסנל, מנצ'סטר סיטי — קווינס פארק ריינג'רס, נוטינגהאם — ניוקאסל, שפילד וונסדיי — לסטר, סאותהמפטון — לוטון, טוטנהאם — קובנטרי.

חדשות המשק

שרון: אפעל לפטור ממע"מ תושבי־חוץ שרכשו דירות במט"ח

השר לוי הבטיח לקבלנים סיוע דומה לזה שניתן לסולל־בונה

מאת אריה לביא

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון הבטיח אתמול לפעול לפטור ממע"מ דירות שיימכרו במט"ח לתושבי חוץ.

השר אריאל שרון

שרון, שהתארח בוועידה הארצית של מרכז הקבלנים ברמת־גן, הציע גם לכלול את ענף הקבלנות במסגרת הפעילות של סחר גומלין בין ישראל למדינות אחרות כדי שיתאפשר לקבלנים לפעול בחו"ל ועל ידי כך לקזז יבוא ישראל מאותן מדינות.

שרון מסר כי הנחה את מכון התקנים להתמיד בבדיקות כדי להפוך למחסום בפני היבוא לארץ, שהוא לדבריו הקל ביותר בעולם. מדינות אירופה אינן מטילות מגבלות על היבוא, כדי להקטינו, אך פעולות דרך מכון התקנים.

הבטחות לוי

דוד לוי, שר הבינוי והשיכון הצביע על הסכנות הטמונות בהתעלמות מתוצאות החברתיות והכלכליות של המדיניות הכלכלית ודרש את חידוש הצמיחה. בהתייחסו לקשיים שאליהם נקלע ענף הבנייה ובעקבות המדיניות הכלכלית הבטיח השר לקבלנים כי הוועדה בראשותו של ראש הממשלה שמעון פרס ובהשתתפות שרי האוצר, התעשייה והבינוי תמשיך בפעילותה כדי לאפשר לענף לפעול בצורה יציבה גם במצב הנוכחי. על הסיוע שהובטח לסולל בונה אמר השר לוי כי מנוי וגמור עמו כי סיוע כזה יינתן לענף כולו.

לוי הציג לקבלנים את תכנית המשכנתאות החדשה שנערכת במשרדו, שלפיה יזכו זוגות צעירים ועולים במשכנתאות מוגדלות. כן הבטיח שבתוך ימים מספר יציג את התכנית החדשה של משרדו לבנייה להשכרה.

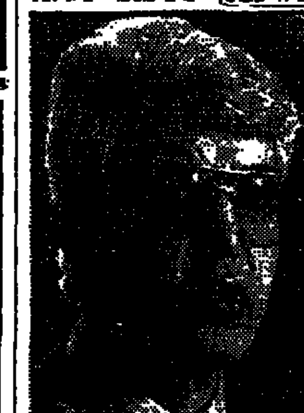

השר דוד לוי

הוועידה בחרה את המוסדות החדשים של המרכז.

קומנדו־מס ימשיך במחסומיו:

ייעצרו לבדיקה כלי רכב מסחריים, משאיות, טנדרים ומוניות ובעליהם יידרשו להציג מסמכים באשר לסחורה ★ רכב פרטי לא ייעצר ולא יעוקל

מאת צבי זרחיה, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

נציבות מס ההכנסה ומס רכוש תמשיך להעמיד מחסומי ביקורות בדרכים. במבצעי ביקורות שייערכו בימים הקרובים ייעצרו כלי רכב מסחריים, משאיות, טנדרים ומוניות, ובעליהם יידרשו להציג תעודות משלוח או חשבוניות מס לגבי הסחורה שהם מובילים. כלי רכב פרטיים לא ייעצרו ולא יעוקלו גם אם בעליהם חייבים כספים למס ההכנסה ולמס הרכוש, וזאת בניגוד לנוהג שהיה עד כה.

ההחלטה להימנע לפי שעה מהחרמת כלי רכב פרטיים התקבלה בעקבות ביקורת קשה בציבור ועד לקבלת חוות דעת בעניין של היועץ המשפטי לממשלה.

המשנה לנציב מס ההכנסה, אברהם צרפתי פרסם הוראות ביצוע חדשות להפעלת המחסומים. על פיהן הקמת המחסום תתואם מראש עם המשטרה. המחסום ימוקם בצורה שאינה מסוכנת לתנועה וכך שעצירת כלי רכב לא תעכב את התנועה השוטפת.

בהחלטה עקרונית ראשונה של המועצה הארצית לתכנון ולבנייה

תחנת הכוח שתופעל בפחם בצפון תוקם בחדרה, חיפה או עין־תות

הוטל על הוועדה המקצועית לבחון 3 האתרים מבחינה סביבתית, תכנונית ועוד

מאת אלי אלעד סופר "הארץ"

תחנת הכוח המופעלת על־ידי פחם במדינה תוקם בצפון הארץ, באחד משלושה אתרים: חדרה, חיפה או עין־תות.

ההחלטה על כך התקבלה במועצה הארצית לתכנון ולבנייה. זוהי ההחלטה עקרונית ראשונה של המועצה הארצית, שהיא הגוף התכנוני העליון במדינה, באשר למיקום תחנת הכוח הבאה, שתוסק בפחם ותכלול שתי יחידות של 550 מגאוואט כל אחת.

בכך אימצה המועצה את המלצות הוועדה המקצועית שמונתה בראשותו של הד"ר שלמה ברהבוד מהשירות לשמירת איכות הסביבה, כדי לבחון את בקשת חברת החשמל.

המועצה הטילה על הוועדה המקצועית להמשיך ולבחון את שלושת האתרים מבחינה סביבתית, תכנונית ועוד.

אתר עין־תות ממוקם בין בתי שלמה לאליקים בעמק חיפה ובחדרה מדובר על הקמת התחנה בשטח אתרי חברת החשמל הקיימים.

בדו"ח־הביניים של הוועדה המקצועית מצוין כי הקמת תחנת הכוח הבאה תהיה נחוצה בין השנים 1994—1997. אין הוועדה רואה אפשרות להקמת תחנת כוח גרעינית לייצור חשמל בלוח הזמנים הצפוי, לפחות עד שנת אלפיים.

הוועדה ממליצה שאחרי הקמת תחנת הכוח הפחמית, יוחל בפרויקט של תחנת כוח ב"אגירה שאובה" של 500 מגאוואט, שיופעל בסוף שנות התשעים.

בהחלטותיה הטעימה המועצה הארצית שאין לבצע כל מעבר של תחנת כוח מוסקת בפחם לשריפת דלק נוזלי מבלי לקבל את אישור המועצה לכך. חברת החשמל הודיעה שאין בכוונתה לעשות זאת. שתי ההודעות הן על רקע לחצי חברות הדלק להגברת השימוש בדלק נוזלי.

פיטורים במפעלים האזוריים בבית־שאן שבבעלות קיבוצים

60 יפוטרו בקרוב, בעקבות פיטורי 100 במשחטת "עוף־טוב"

מאת אלי אלעד סופר "הארץ"

המפעלים האזוריים בבית־שאן, שבבעלות קיבוצי האזור, יפטרו 60 מהעובדים השכירים הקבועים, בנוסף ל־100 עובדים עונתיים שפוטרו במהלך השנה ממשחטת "עוף־טוב" שבבעלותם. במקביל צמצמו את מספר חברי הקיבוצים המועסקים במפעלים.

מנהל המפעלים, דן צמחי מקיבוץ חמדיה מציין, בשיחה עם שלמה לשם המתפרסמת בגיליון החדש של "יתד", ביטאון התק"ם, כי הפיטורים הם תוצאה בלתי נמנעת של המצב הכלכלי בארץ.

משחטת "עוף־טוב" פועלת במחצית מכושר התפוקה שלה. במפעל "הזית" לעיבוד זיתים נתקבלה השנה רק 55% מכמות הזיתים הרגילה, וזית המגדלים, חברי המושבים לא סיפקו זיתים לעיבוד במפעל. במפעל הדגים "דג־שאן" אין דגים מאחר ורוב הדגים נפגעו כתוצאה מקרה.

כדי לחסוך בהוצאות מצמצמים את מספר אנשי התחזוקה, והשמירה, עובדי נקיון, הורדו 20 כלי רכב והתשלום לקיבוצים עבור ימי עבודה של חבריהם במפעלים קוצץ ב־12%.

במפעלים מועסקים 580 עובדים, מהם 380 בבית שאן, 40 מהכפרים הערביים בסביבה, 80 מהמושבים ו־80 חברי קיבוצים.

מזכיר מועצת פועלי בית־שאן, פיני קבלו, אמר: "לא נסכים לפיטורים בהיקף כזה".

עובדי צים לפרס ולקיסר: אוניות מהגוש המזרחי — סכנה

"נועדו להכניס מטבע מערבי לארצותיהם תוך מתן שכר זעום לימאים". מבקשים התערבות ראש הממשלה ומזכ"ל ההסתדרות

מאת נורית בהנא, סופרת "הארץ" בחיפה

ועד עובדי "צים" התריע אתמול בפנייה לראש הממשלה שמעון פרס ולמזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר בנושא כוונת קונסרן כלל לפתוח שירות אניות חדש בין הים התיכון לנמלי אירופה באמצעות אניות מארצות הגוש המזרחי.

יושב ראש ועד עובדי "צים" אורי צוקרמן אומר כי חברות הספנות של הגוש המזרחי פועלות על בסיס שונה לחלוטין מחברות הספנות המערביות. השאיפה להיות רווחיות ואילו אניות הגוש המזרחי נועדו להכניס מטבע מערבי לארצות אלו תוך העסקת שכר זעום לימאים.

לפיכך יש להם אפשרות להציע דמי הובלה בתעריפים נמוכים בהרבה מאלו המקובלים בעולם המערבי.

הובלה בולגרית זולה

לטענת ועד העובדים הכוונה היא להפעיל אניות בולגריות, שעלות הפעלתן זולה בין קפריסין לנמלי צפון אירופה. ואילו נמלי ישראל יקושרו לקו זה באמצעות אנית הזנה שתפעל בין ישראל לקפריסין.

ועד עובדי צים טוען כי אין כל מניעה מהתפשטות פעילותן של חברות הגוש המזרחי לאיזור הסחר של ישראל וארצות הברית או לכל אזור סחר אחר של ישראל עם העולם.

בצורה זו מוכנסת לארץ בדלת האחורית עבודה זרה וזולה במחירי הובלה, חברת צים עלולה לפיכך לספוג מכה קשה כתוצאה מתחרות זו. "אנו רואים בתמיהה ובחומרה ביצוע מהלך כזה על ידי חברה ישראלית, אשר יש בה מעורבות של חברת העובדים ובנק הפועלים, שהוא אגב אחד הגושים החשובים של צים", כותבים חברי ועד צים. הם מבקשים מראש הממשלה וראש ההסתדרות להפעיל את סמכותם נגד תכנית "כלל".

אבי פילוסוף — דירקטור בבורסה

במקום ד"ר חת כנציג ציבור בדירקטוריון

מאת יהודה שרוני סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אבי פילוסוף נבחר אתמול כמחליפו של ד"ר מאיר חת כנציג ציבור בדירקטוריון הבורסה. פילוסוף מכהן כיום כמנכ"ל משותף בעלית. אך באחרונה צמצם את פעילותו בחברה.

חוויה של ארוחה על גג "החוויה"
אמרלד
בוא לעשות עסקים על ארוחת צהריים טובה
15 ש"ח בלבד!
בערב ארוחה אקסקלוסיבית עם לפתן מוסיקלי.
אמרלד: על גג בנין החוויה הישראלית יפו העתיקה טל: 829966; 03-829595
כשר
EMERALD

כרטיסי האשראי יחויבו אחת לחודש — מ־1 באפריל

ההסדר — לתקופת ניסיון של 3 חודשים

מאת יהושע מאירי סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מה־1 באפריל יעברו חברות האשראי לחיוב חד־חודשי של לקוחותיהם במקום חיוב דו־שבועי.

ועדת הכספים של הכנסת היתה אמורה אתמול להצביע על הצעת חוק בעניין זה, אך יושב ראש הוועדה הביא בפני חבריה סיכום שהושג עם חברות האשראי לפיו יחויבו הלקוחות רק פעם בחודש וזאת לתקופת ניסיון של שלושה חודשים.

חברי־הכנסת דן תיכון וחיים רמון ביקשו, כי במקביל להסכם יעוגן העניין גם בחוק. ח"כ אריאל וינשטיין הסתייג מיוזמת החקיקה וטען שהוא מסתפק בהסכם שהושג.

אריה לביא סופר "הארץ" מוסר: הבנקים מסרו אתמול כי הם נענים לבקשתה של ועדת הכספים של הכנסת ויחייבו את הלקוחות אחת לחודש. ההסדר — מסרו הבנקים — יוגבל לתקופת ניסיון של שלושה חודשים ואחריה ישקלו את ההסדר מחדש.

מנהל הרשות לקניות גומלין צבי אלון

"מדינות אירופיות נוהגות לא בהגינות בהסכמי סחר"

רק 2% מהחברות עומדות בהתחייבויות המוקדמות שניתנו לרכש־גומלין

מאת יהודה שרוני סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חלק ממדינות אירופה נוהגות שלא בהגינות בהסכמי הסחר וחלק מהפירמות העיסקיות אף הגישו תלונות בעניין, כך טען אתמול מנהל הרשות המרכזית לקניות גומלין צבי אלון בפגישה עם כתבים כלכליים. אלון הדגיש בדבריו ואמר, כי לרשות הגיעו תלונות מוצדקות של יצואנים כנגד צרפת, על כך שהמדינה אינה מקיימת את הסכם הגאט (הסחר החופשי בין מדינות). באירלנד מוצאים דרכים לא הוגנות למניעת קנייתה של תוצרת לא אירית. ביפן קשה ביותר לקבל את הנתונים הבסיסיים הדרושים לשם ביצוע היצוא למדינה זו, ובלוכסמבורג לא מוכנים לרכוש תוצרת חוץ אם את אותה התוצרת ניתן לייצר במדינה.

הרחבה ב־20%

למרות קשיים אלה, וקשיים פרטיים נוספים, הרחיבה הרשות השנה את היקף קניות הגומלין ב־20 אחוז. הרשות לקניות גומלין עוסקת גם בהגנה על תוצרת הארץ על ידי מניעה מפירמות ממשלתיות לרכוש תוצרת חוץ, כשאת אותה התוצרת ניתן לרכוש בתנאים זהים בארץ. פעילות זו הביאה השנה למניעת יבוא בהיקף של מיליון דולר. בתשובה לשאלה מסר אלון כי רק 2 אחוזים, שהם 25 חברות אינן עומדות בהתחייבויות המוקדמות שנתנו לרכש גומלין. יחד עם זאת, הרשות נמנעת מלנקוט כלפי חברות אלה בצעדים משפטיים, כי הדבר עלול לפגוע בהיקף העסקים בעתיד. מנהל הרשות לקניות גומלין הוסיף כי רק חמישית מהפירמות ממשיכות ומקיימות עסקים בישראל, לאחר שסיימו את התחייבותן על פי הסכם הגומלין.

ערך את המדור: חיים טל

חברת בניה גדולה מעוניינת
ברכישת שטחים
המתוכננים לבניית מגורים
(עם רשיון בניה)
באזורים: גוש דן והמרכז וירושלים
אפשרות לעסקות אחוזים או תקבולים
בהצעות רציניות נא לפנות לת.ד. 2770 ת"א.

Carmel
אגרקסקו
חברה ליצוא חקלאי בע"מ
מכרז בנא"מ 17/86
לרכישת מחשבי P.C. (I.B.M)
מבוקשות בזה הצעות לאספקת מחשבי P.C. תוצרת I.B.M.
טופס השתתפות במכרז ניתן לקבל במשרדי החברה במחלקת בנא"מ, רח' הארבעה 20, תל אביב, קומה ד'. בין השעות 08.00 — 16.00.
את ההצעות יש להגיש עד יום ב' 17.2.86 שעה 12.00 לתיבת המכרזים.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הנמוכה או כל הצעה שהיא ושומרת לעצמה הזכות לפצל את הרכישה בין מספר מציעים.
בכבוד רב
מחלקת בנא"מ

המרכז הישראלי לניהול
מה צפוי במיסוי - הישיר והעקיף - בשנת 1986?
כנס מנהלים
יום ה' 13 בפברואר 1986 בשעות 15.00-19.15
בהשתתפות ה"ה: (לפי סדר הופעתם)
ישראל ברדן, הממונה על הכנסות המדינה
מרדכי ברקת, מנהל המכס ומע"מ
נחום פריידקס, נשיא לשעבר של לשכת רואי חשבון בישראל
גד סרמך, רו"ח
פרופ' יעקב נאמן, משפטן
ירום גבאי, סגן הממונה על הכנסות המדינה
מנחים:
משה גולדפרב, מנכ"ל בנק ברקלייס־דיסקונט בע"מ
ד"ר ליפא מאיר, משפטן
פרטים והרשמה בסניפי המרכז הישראלי לניהול
טל. 03-257202; 04-640678; 02-234863
נעשה ונעמה

בטחה
ניהול קרנות נאמנות בע"מ.
מקבוצת כלל (ישראל) בע"מ
מודיעה על מבצע עד 18.2.86
50% הנחה
משעור ההוספה
בקרן הנאמנות
כלנית
הקרן משקיעה את נכסיה בעיקר במניות וניירות ערך הניתנים להמרה במניות.
תל־אביב: רח' קרל נטר 8, טל. 03-201821
ירושלים: מרכז "כלל", רח' יפו 97, טל. 347, 246881-2, 02-227161
רמת־גן: כופר הישוב, רח' ארלוזורוב 5, טל. 480115, 03-731384
רמת השרון: רח' אוסישקין 56, טל. 389220
חיפה: שד' וודג'ווד 7, טל. 04-389205
מודעה זו אינה מהווה הזמנה לציבור לרכוש יחידות השתתפות בקרן.
בינת/ליניאל

صورة عن الأصل

هكذا من الأصل

1500 כלי רכב גנובים עוברים מדי שנה לרצועה; 250 נתפסים

מאת איתן רבין
כתב "הארץ"

בתוך כ־1500 כלי רכב הנגנבים מדי שנה בישראל ומועברים לרצועת עזה נתפסים מדי שנה בידי משטרת נפת עזה, ברוב המקרים, כלי הרכב נמצאים מפורקים. כך עולה מבדיקה של סופר "הארץ". מתברר כי כלי הרכב שהגנבים מעדיפים הם פז'ו 404, רנו, מרצדס, אופל אסקונה, סובארו ומוניות מרצדס. רוב כלי הרכב נגנבים מאזור ירושלים, רחובות, ראשון לציון והשפלה. מקורות משטרתיים מסרו כי לחלק מכלי הרכב הגנובים מצמידים לוחות זיהוי של רכב מהרצועה. המכוניות נמסרות על פי רוב לפי שהוזמן אותן. לעתים, מפרקים את הרכב לחלקים ומוכרים אותם במוסכים בעזה.

מקור משטרתי בכיר מסר כי מדי יום נתפסים כלי רכב גנובים במוסכים או בפרדסים שבהם הם מוסתרים. כלי הרכב המפורקים שנתפסים מועברים למשטרה ושם מנסים לאתר את בעליהם. כלי הרכב שאינם מפורקים מוחזרים לבעליהם.

המלצה למנות ועדה קרואה למבשרת ציון

(עיט"ת לכ"מ). ועדת החקירה שמינה מנכ"ל משרד הפנים מר חיים קוברסקי בנובמבר 1985 לבדוק אם מועצה מקומית מבשרת ציון או ראש המועצה עשויים למלא את תפקידיהם כראוי הגישה אתמול את תוצאות חקירתה, מסקנותיה והמלצותיה. הוועדה ממליצה פה אחד לפזר את המועצה ולמנות במקומה ועדה קרואה. כיוון שאין כל סיכוי ליישוב הבעיה הקיים בישוב. בראש ועדת החקירה עמד עו"ד חנניה גיבשטיין – ראש עיריית ראשון לציון לשעבר וחבריה היו רואה חשבון יאיר אלון, מתכנן כלכלי שלמה וייס, עו"ד צדוק עלי, מר ישראל קמחי ועו"ד אהרן לוי – חבר מרכז.

הוועדה ממליצה שוועדה קרואה שתתמנה תכהן לפחות שנתיים, עד לבחירות הבאות הארציות. מנכ"ל משרד הפנים הודיע כי עוד השבוע ידון עם שר הפנים הרב יצחק פרץ על המלצות הוועדה.

הנהלת המשרד הודיעה לוועד העובדים:

תנוכה שעה משכר עובדי משרד התיירות שהשתתפו באסיפה

העובדים: נחריף מחרתיים העיצומים

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

הנהלת משרד התיירות הודיעה אתמול לוועד העובדים, כי תנוכה שעת עבודה משכרם של עובדי המשרד אשר השתתפו באסיפה הכללית שהתקיימה שלשום בבנייני ים בטעם הוועד בשיתוף הסתדרות עובדי המדינה. הנהלת המשרד טוענת כי האסיפה היתה בלתי חוקית.

העובדים התכנסו, כדי למחות על שורה של מינויים חדשים, שעליהם החליט שר התיירות אברהם שריר בלא מכרזים פנימיים כחוק.

ועד העובדים הודיע אתמול כי יתנגד לניכוי. עובדי משרד התיירות החליטו באסיפה הכללית להחריף מחרתיים את עיצומיהם, אם הנהלת המשרד לא תיזום עד אז את חידוש המו"מ בסכסוך העבודה בנושא המינויים החדשים.

תושב בת־ים בן 67 נפצע במהלך שוד

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

תושב בת־ים בן 67 נפצע במהלך שוד אלים שאירע שלשום בערב. אתמול שוחרר הפצוע מבית החולים וולפסון בחולון לאחר קבלת טיפול רפואי.

נשדדו ממנו 4000 דולר במזומן, 100 שקלים חדשים, שעון זהב, תיק ומסמכים. המשטרה מחפשת שלושה חשודים שהיו מעורבים על פי התיאור בשוד האלים.

נדון למאסר שנה וחצי על מרמה בקופאי ראשי בזאר בפ"ת

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

מי שהיה פקיד וזאר בפתח־תקוה הורשע בתרמה והפרת אמונים נדון אתמול למאסר שנה וחצי ולקנס של 1500 שקל.

הוא הורשע, כי בהיותו קופאי ראשי בזאר שברחוב ראשונים בפתח תקוה, ניצל גבריאל הררי (39) את תפקידו וגנב ארבע פעמים סכומי כסף שהופקדו אצלו לזכות גופים שונים בשנים 1982 וכמו כן גנב 1178 שקלים.

בין השאר הודה הררי בקבלת סכום לפדיון פקודת מאסר שהוצאה נגד תושב העיר, בנין אירתשלום חוב, ואת הכסף נטל לעצמו בלי להעבירו לקופת מדור ההוצאה לפועל בבית־משפט השלום.

שופט בית־משפט השלום בפ"ת, שלי טימן, אמר כי בשורה ארוכה של פסקי דין הנוגעים לסכומים קטנים יחסית ולפקידים נטולי דרג, קבע בית־המשפט העליון בצורה נחרצת שאי אפשר בלעדי מאסר בפועל למי שרימה ומעל באמון.

בגזר דינו התחשב השופט בנסיבות משפחתיות של הנאשם שכללו הפעיה מהעבודה, בושה וצער.

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למדעי הרוח
ביה"ס לחינוך

לחברנו פרופ' **גבי סלומון**
אתך באבלך במות
האב ז"ל

לליאורה שני

השתתפותנו הכנה באבלך על מות
אביך ז"ל

חברת "דלק"
חברת נגב חוחובה
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
חברנו לעבודה הפנסיונר
חיים ברטהולץ ז"ל
ומביעים את תנחומינו למשפחה

בתי זיקוק לנפט חיפה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

למשפחת אשל
בית נוה–אילן
ובית משמר–השרון
עמכם באבלכם בהילקח מכם
משה ז"ל
ארגון האירוח בקיבוצים
הצוות הפעיל והחברים במשקים

ביחד עם משפחת ססובר
אנו אבלים על מות
ג'ימס ז"ל
היקר באדם
ידיד ותיק ונאמן

מנצי ווילי אפטוביצר

למשפחת ססובר

משתתפים בצערכם על פטירתו של
יעקב ססובר ז"ל

הנהלת חברת לים
והעובדים

למשפחת ססובר

תנחומינו הכנים באבלכם על מות
יעקב (ג'ימס) ז"ל

חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ

במלאת שנה לפטירתה
של אימנו היקרה
הגב' **סוניה ברר** ז"ל
תתקיים אזכרה ביום שלישי
ב' אדרא' תשמ"ו 11.2.86.
שעה 14.30 בבית העלמין קרית־שאול
נפגשים ליד השער

המשפחה

לחברנו **סגל אליעזר**
(מסגיף כפרסבא)

אתך באבלך בהילקח האם
רבקה ז"ל

אגד
ההנהלה החברים הגימלאים והשכירים

לאלכס קנדל

אתך בצערך במות
אביך

פוספטים בנגב
ההנהלה והעובדים

למיכה צופר

אתך באבלך הכבד במות
אביך ז"ל

משפחת אלמגור
עובדי תדיר הכרמל בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
ד"ר **צלאל קוטלר**

הלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ח בשבט תשמ"ו 7.2.86
בשעה 10.00 בבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים בשעה 9.30 ברחוב אדם הכהן 10 ת"א.
נא להמנע מביקורי תנחומים.

אשתו: מרי
בנו: גדעון וב"ב

לגדעון קוטלר ומשפחתו

משתתפים באבלך במות אביך
ד"ר **צלאל קוטלר**

ההנהלה וצוות העובדים:
שטוק נתניה
המרתף פתח־תקוה
המרתף 2 פתח־תקוה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו
רעיה דיסקין לבית כ"ץ

ניחום אבלים בבית משפחת בודסקי, רח' הרב ברלין 18 ירושלים

המתאבלים: אילון וחמדה דיסקין וב"ב
טליה ובנימין פגוביץ וב"ב
קוליה ורוני בודסקי וב"ב

מיסד חברתנו ומנהלה עד יומו האחרון
יעקב (ג'ימס) ססובר
איננו
תנחומינו לבני המשפחה על האבידה הגדולה

עובדי י. ססובר בע"מ

הננו אבלים על פטירתו של מנהלנו
היקר ממיסדי הממגורות
יעקב (ג'ימס) ססובר
ומביעים השתתפותינו באבל המשפחה

ההנהלה וצוות העובדים
ממגורות חיפה בע"מ

בעלי אבינו וסבנו היקר
יעקב (ג'ימס) ססובר
הסוכן הקונסולרי של ארצות־הברית בחיפה
הלך מאיתנו

ההלוויה היום יום ששי כ"ח בשבט תשמ"ו (7.2.86) בבית העלמין הישן חוף הכרמל בשעה 10.00.
נפגשים ליד השער הראשי של בית העלמין

השרויים באבל כבד רעיתו: לני ססובר
בנו: יורם ורטה ססובר וב"ב
בנו: גדי ורותי ססובר וב"ב
בתו: כרמלה וסם גיל וב"ב
בנו: רפי וגלית ססובר
אחותו וכל בני המשפחה

למשפחת ססובר

אתכם באבלכם הכבד במות
ג'ימס ז"ל

דוד גילרמן ומשפחתו
טיאה גילרמן
דני גילרמן ומשפחתו
מיקי גילרמן ומשפחתו

למשפחת ססובר

אתכם באבלכם הכבד
במות האב
יעקב ססובר ז"ל

ממשפחת פרידנזון
וכל צוות העובדים

למשפחת ססובר

יחד עמכם באבלכם הכבד
במות אבי־המשפחה
יעקב ססובר ז"ל

מחסני ערובה כלליים בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

למשפחת ססובר

משתתפים באבלכם הכבד
על מות אבי המשפחה
יעקב ססובר ז"ל

לשכת הספנות הישראלית

לגד ססובר
נשיא לשכת המסחר והתעשיה, חיפה

אתך באבלך הכבד במות אביך
יעקב ז"ל

דן גילרמן, נשיא
איגוד לשכות המסחר בישראל
לשכת המסחר תל־אביב־יפו

לגדי ססובר
נשיא הלשכה

משתתפים אתך ועם בני המשפחה
בצערכם על פטירתו של
יעקב ססובר ז"ל
חבר הנשיאות בעבר ומהמיסדים הפעילי הלשכה והאיגוד

חברי הנהלות
לשכת המסחר והתעשיה בחיפה
אגוד המשתמשים בהובלה ימית

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
גד כהן ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום שלישי, ב' באדר א', תשמ"ו, (11.2.86)
גלוי המצבה בשעה 15.00, בבית העלמין בכפר סמיר
עצרת זכרון בשעה 16.00 בספריית בית־בירם (דרך אבא חושי 15 חיפה)

המשפחה

לאיתמר וליפא רוטמן

אתכם באבלכם הכבד במות האב
אריה רוטמן ז"ל

מיעקב יולוס
ועובדי המשרד

לעו"ד איתמר רוטמן

משתתפים בצערך הכבד במות האב
אריה רוטמן ז"ל

הבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ

לאיתמר וליפא רוטמן

תנחומינו הכנים בהילקח מכם
האב
אריה רוטמן ז"ל
ולא תוסיפו לדאבה עוד

משפחת זגמן
פלדות פלדים בע"מ
י. זגמן ושות' בע"מ

לשבח אופיר

תנחומינו על פטירת האב
מנחם אפשטיין ז"ל
תנחומים למשפחה

קבוצת טבע
מועצת המנהלים
ההנהלה

לשבח אופיר ומשפחתו

משתתפים באבלכם במות
האב ז"ל

הלפור בע"מ

לשבח אופיר

משתתפים באבלך הכבד במות
אביך ז"ל

הנהלת כרמל פלארז בע"מ
וחברות הבת

לשבח אופיר

משתתפים באבלך הכבד במות
אביך ז"ל

מפעלי חטיבת השימורים – כור מזון
ההנהלה והעובדים

לשבח אופיר

משתתפים באבלך הכבד
על מות
אביך ז"ל

ההנהלה והעובדים
כור מחשבים בע"מ

חדשות חוץ

גל פיצוצים בסנטיאגו כדי לשבש סיקור פסטיוואל בידור

פגיעה בקווי מתח גבוה החשיכה את העיר לכמה שעות בנוסף להתפוצצות מטענים בתחנות כוח ובבנייני ציבור

סנטיאגו, צ'ילה (ע"ד וע"צ). מטעני חומר נפץ שהתפוצצו בצ'ילה בימים האחרונים, פגעו בתחנות כוח, בבנייני ציבור, באוטובוסים ובמאגרי דלק. בעיקר ניזוקה מפיגועים אלה הבירה סנטיאגו.

שתי הפסקות חשמל גדולות נגרמו על ידי התקפות על קווי מתח גבוה בסנטיאגו, בה גרים ארבעה מיליון תושבים. חשיכה ירדה על העיר כמה שעות בלבד. קודם לכן התפוצצה מכונית תופת ליד אוטובוס משטרתי וגרמה לפציעתם של 16 שוטרים.

התקפות אלה נועדו ככל הנראה לשבש את הסיקור בטלוויזיה של פסטיוואל השירה הבינלאומית ויניה דל מאר. אירוע זה הוא מופע הבידור הגדול ביותר של צ'ילה.

ליל הפתיחה של הפסטיוואל עמד ללא תקלות בגלל הפעלת גנרטורים לשעת חירום, אולם מרכז צ'ילה נשאר ללא חשמל, כמעט שעה שלמה.

"העצב של אומיירה" — שצילומו של הצלם הצרפתי פרנק פורנייה זכה בפרס הראשון לצילומי העיתונות בתחרות הבינלאומית לצילומי עיתונות. התמונה צולמה בחודש נובמבר בקולומביה, כאשר הנערה אומיירה סאנשז נלכדה בבוץ וולקני, כאשר העיר נהרסה בהתפרצות הר געש. (תצלום אי־פי)

גברו ההתפרעויות נגד השלטון בימים האחרונים

האיטי הכחישה שמועה על בקשת מקלט לנשיא במערב

דובר ממשלת אתונה מתעקש על גרסתו, שהנשיא ביקש מקלט מדיני ביוון

פורט־או־פרינס (ע"צ וע"ד). ממשלת האיטי הכחישה בתוקף שמועות שנפוצו, כאילו הנשיא ז'אן קלוד דובלייה ביקש מקלט בכמה ארצות במערב־אירופה, זאת נוכח התגברות התפרעויות נגד השלטון שארעו בימים האחרונים.

דובר משרד המידע של האיטי אמר כי שמועות אלו שמקורן בשלוש ארצות יוון, שווייץ וספרד, "אינן אלא שטויות".

אולם, דובר ממשלת אתונה חזר על גרסתו, שדובלייה ביקש מקלט מדיני ביוון, אבל הבקשה נדחתה.

גם דוברי ממשלות שווייץ וספרד חזרו וטענו כי דובלייה ביקש מקלט בארצם, אולם בקשתו נדחתה.

דיפלומטים מערביים בהאיטי מציינים כי הודעות אלו מחזקות את השמועות שדובלייה אכן ניסה לברוח מארצו, אולם חזר אליה, לאחר שלא הצליח למצוא מקלט מדיני.

תת־אדמיראל מצאצאיו של קולומבוס נרצח במדריד

המשטרה חושדת באנשי "אטא"

מדריד (ע"צ וע"ד). אנשי "אטא" כנראה התנקשו אתמול בחיי תת־אדמיראל ספרדי מצאצאי כריסטופר קולומבוס והרגו גם את נהגו במרכז מדריד — מסרה המשטרה.

תת־האדמיראל קריסטובאל קולון דה־קארווחאל, 61, הדוכס מוראגואה, מת במקום, כאשר שני אנשי "אטא" הטילו רימון יד וירו צרורות מתת־מקלעים לתוך מכוניתו במרכז מדריד ובשכונה שבה מצויות שגרירויות. נהגו מיגואל טריגו מתח נפצע קשה והגיע ללא רוח חיים לבית־החולים. עוזר של האדמיראל מאיור אנטוניו רודריגז נונז נפצע קשה מרסיסי הרימון.

לדברי המשטרה, התקפה הזכירה התקפות קודמות של המחתרת הבאסקית, שבהן נרצח תת־אדמיראל פאוסטו אסקריגאס אסטרדה ביולי שעבר, גם כן במדריד. בשידורי רדיו נאמר, כי מסוק של המשטרה הוביל את כוחות הביטחון לעבר המכונית שבה נמלטו התוקפים במרכז מדריד.

כוויית: תיתכן הוזלת הנפט ל־10 ד' החבית

כוויית (ע"ד וע"צ). שר הנפט והתעשייה של כוויית, שייח' עלי האליפה עלי סאבח, חזר ויצא בהודעה שמחירי הנפט בשוק העולמי עלולים להידרדר עד 10 דולר החבית, אם לא יהיה הסדר בין קרטל אופ"ק לבין המפיקות האחרות.

בראיון שנתן בווינה לעיתון "אל־ואטאן" קרא השייח' הכוויתי להסדר מהיר בין שני הצדדים לקביעת תקרת תפוקה ומחירים.

בטריפולי הסכימו בינתיים לוב, איראן ואלג'יריה להוריד את מחיר הנפט שהן מפיקות.

האמברגו פגע

האמברגו הכלכלי האמריקאי על לוב פגע קשה ביצוא הנפט שלה. מקור בטריפולי אמר כי מאגרי הדלק של לוב מלאים עד אפס מקום, ונוכח הירידה במחירים תצטרך לוב להפסיק את ההפקה לגמרי או להוריד את המחיר שלה בצורה דרסטית.

התייעצויות בקהיר

שרי הנפט של ונצואלה ומקסיקו באו אתמול לקהיר, לשיחות עם עמיתם המצרי בדבר הירידה המתמשכת של מחירי הנפט בעולם.

ונצואלה היא חברה בארגון אופ"ק, ואילו מצרים ומקסיקו אינן משתייכות לארגון זה.

יפאן מודאגת מהוזלת הנפט

פקידים יפאניים הביעו אתמול דאגה מהידרדרות מחירי הנפט. בעוד שמגמה כזאת היא לתועלת המדינות המייבאות נפט, ויפאן היא כזאת, הרי שהמצב הנוכחי תגדיל את העודף העצום במאזן המסחרי היפאני, דבר שיחריף את יחסיה של יפאן עם המדינות שאליהן היא מייצאת את סחורותיה.

5 חברי ארגון "קו החזית" באיטליה נדונו למאסר כולל של 103 שנים

נובארה, איטליה (ע"ד). חמישה חברי ארגון שמאלי באיטליה, שהודו שהם ברצח ובשוד נשפטו למאסר כולל של 103 שנים.

בית־המשפט המחוזי בנובארה הרשיע את החמישה, חברי ארגון "קו החזית", ברציחתו של שומר, כאשר שדדו בנק ב־1981. שניים מהם נשפטו ל־24 שנים כל אחד ועוד אחד ל־23 שנים. שניים נוספים, שהופיעו כעדי מדינה, נדונו ל־18 ו־14 שנים כל אחד.

נורה למוות בעת ניסיון חטיפת מטוס אירני בטיסה פנימית

4 עצורים — כנראה חברי המוג'האדין

טהראן (ע"ד). אנשי ביטחון ירו למוות בגבר, ותפסו 4 אחרים שניסו לחטוף מטוס בשדה התעופה של איספהאן.

המטוס היה בדרכו לטהראן והצעירים כנראה, חברי ארגון המחתרת מוג'אהדין ח'אלק, היו חמושים באקדחים.

סופת ציקלון השמידה שליש מיבול הבננות באוסטרליה

בריסביין, אוסטרליה (ע"ד). שליש מהיבול השנתי של בננות באוסטרליה הושמד על ידי סופת ציקלון שחלפה על פני צפון מדינת קווינסלנד בסוף שבוע שעבר — אמר אתמול דובר ממשלתי.

לדבריו, הושמדו 20 אלף טונות של בננות, ששוויין 21 מיליון דולר. מדובר במטעי בננות בשטח של קרוב ל־30,000 דונם שהושמדו לחלוטין.

למרות אסון צ'לנג'ר

בריטניה תפתח מעבורת חלל לשיגור בראשית המאה ה־21

לונדון (ע"ד). בריטניה החליטה להמשיך לפתח רכב חלל מתקדם, אשר יתחרה ברכב החלל האמריקאי בתחילת המאה ה־21 — מסרו מקורות ממשלתיים אתמול.

המקורות אמרו, כי אסון המעבורת האמריקאית נתן תנופה חדשה לפרויקט הבריטי — פיתוח רכב החלל בלתי המאויש, "הוטול" שיוכל להציב לוויינים במסלול סביב כדור הארץ ולשאת נוסעים.

שר המסחר הבריטי החליט להקציב לחברת "בריטיש אירוספייס" 3 מיליון לירש"ט (4.1 מיליון דולר) למחקר היתכנות של הרכב.

דובר "בריטיש אירוספייס" אמר, כי ה"הוטול" דומה לפרויקט "אוריינט אקספרס", שעליו הכריז הנשיא רייגן בנאומו לאומה בתחילת השבוע. אולם, אמר הדובר, יש לנו יתרון משמעותי עקב פריצת הדרך במחקר המנועים, שהשיגה חברת רולס־רויס.

למיתוג בע"מ – הנדסת חשמל
אזור התעשייה הישן ראשל"צ
דרוש
מהנדס חשמל
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בניהול פרוייקטים הקשורים בבניית מתקני חשמל, מתח גבוה ומתח נמוך.
בעל ידע מעשי בייצור לוחות חשמל.
נא לפנות בשעות העבודה לטל. 03-999844 ובשעות הערב לטל. 03-350108.

ליגת תעשיות בע"מ
קרית גת
דרוש/ה
מהנדס/ת ייצור
למחלקת הנדסת הייצור
על המועמדים לפנות למחלקת כ"א
ת.ד. 120 קרית גת מיקוד 82000

לחברה תעשייתית גדולה בת"א
דרוש
מנהל חשבונות
בכיר סוג ד' או מדופלם
בעל 3 שנות נסיון לפחות.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 461 תל־אביב, מיקוד 61003 (עבור מנהל חשבונות)

בלו־בנד תלמה
למפעלנו באזור מפרץ חיפה
דרוש/ה
כלכלן/ית
לעבודה במחלקה הכלכלית
הכשורים הדרושים:
★ בעל/ת תואר בכלכלה, או סטודנט/ית העומד/ת לפני סיום לימודיו.
נא להתקשר למחלקת כח־אדם (מר ולצמן) בין השעות 14.00–15.00 טלפון 04-721141.

בלו־בנד תלמה
לאגף כוח אדם
דרושה
עובדת מנגנון ורווחה
הכישורים הדרושים:
★ תואר אקדמי, הכולל התמחות בתחומי כוח אדם או בוגרת קורס לניהול כוח אדם
★ נסיון בעבודות כוח אדם ומזכירות
★ ידיעת השפה העברית כולל הדפסה
המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 707 חיפה 31006. עבור אגף כוח אדם.

מפעלי תובלה בע"מ
דרוש
מנהל יחידת חשבונות לקוחות
במחלקת הנהלת חשבונות
כישורים נדרשים:
★ מנהל חשבונות בעל סוג 3 לפחות.
★ נסיון קודם של מספר שנים בניהול צוות עובדים בעל אופי דומה.
★ נסיון ויכולת קיום קשר שוטף בכתב ובע"פ עם גורמים בתוך ומחוץ לחברה.
★ הכרה ונסיון שוטף בעבודה עם מערכות ממוחשבות.
על המועמדים להתגורר בבאר־שבע או בסביבה הקרובה.
תנאי שכר בהתאם לכישורי המועמד.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 72 באר־שבע, מיקוד 84100 ולציין עבור מנהל כ"א.
ההודעה מיועדת למועמדים ולמועמדות כאחד.
בקבוצת כימיקלים לישראל

לחברת תיירות גדולה בתל־אביב
דרוש
אחראי על כח־אדם ומשק
התכונות הדרושות:
★ נסיון בניהול כח־אדם ומשק ★ גיל עד 45 ★ ידיעת השפות עברית ואנגלית ★ רשיון נהיגה ★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.
רק העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב־יד, בפירוט נסיון קודם לת.ד. 582 תל־אביב 61004 עבור "כח־אדם".
סודיות מובטחת.

מהנדס מכונות ראשי
מנהל חשבונות ראשי
הנדסאי מכונות / ייצור
רק בעלי נסיון רב בתעשיה – דרושים למפעל פרטי גדול בחולון. מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 2905 תל־אביב 61028. סודיות מובטחת.

שופר־סל
דרושים
★ **מנהלי סניפים**
★ **סגני מנהלי סניפים**
לאזור המרכז
המועמדים שיתקבלו יעברו תקופת הדרכה והכשרה בת כחודשיים.
מועמדים רציניים בעלי ניסיון מעשי בניהול ואירגון מתבקשים לפנות בכתב יד, בפירוט קורות חיים וניסיון קודם, אל שופרסל בע"מ מח' כח־אדם, ת.ד. 84 פתח־תקוה, מיקוד 49100. סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי
דרושים גברים
לעבודת שטח
בלתי שגרתית
כישורים נדרשים:
★ גילאי 24-30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
★ בריאות תקינה.
למועמדים המתאימים מוצעת:
★ עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
★ אולפן לימוד השפה הערבית.
★ קביעות בעבודה. שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
★ מסלול קידום רחב.
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39888 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61398 ויצרפו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים [illegible]
פונים מתאימים ייענו.

UNIVERSAL SEMICONDUCTOR (ISRAEL) LTD.
We are the first LSI design company in ISRAEL serving the local Hi—Tech industry.
We offer gate arrays standard cells and full custom design in High Performance CMOS technologies.
Our goal is to become the NO. 1 supplier of custom and semi-custom LSI in ISRAEL.
We are looking for highly motivated professionals with a desire to get involved in state of the art semi-conductor technologies to join our growing team.
We need:
Senior Design and Sales Engineers
with experience in CMOS chip design or sales; and an
Executive Secretary
You will enjoy a pleasant working environment in Hertzlya, an equity position in the company and plenty of hard work.
Please forward your resume to:
USI LTD.
47/9 Golomb St.
Hertzlya 46305
or call: 052-85525

ברן הקמת פרויקטים בע"מ
באר־שבע
חברתנו, הנמצאת בתנופת פיתוח, מעוניינת בבעלי מקצוע מעולים לעבודה בפרוייקטים תעשייתיים מורכבים:
1. **מהנדס אזרחי בכיר** – בעל 10 שנות נסיון לפחות בתכנון תעשייתי.
2. **מתכנן צנרת** – בעל 6 שנות נסיון לפחות בתכנון תעשייתי.
3. **מהנדס תהליך** – יועדף בעל נסיון בתכנון תהליכים בתעשיה הכימית.
4. **מפקח צנרת** – הנדסאי/טכנאי בעל נסיון בפיקוח על ביצוע עבודות צנרת תעשייתית.
5. **מהנדס אחזקה** – בעל נסיון באחזקה בתעשיה הכימית ו/או בציוד מכני כבד.
מועמדים בעלי הכישורים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולצרף קורות חיים ותצלומי התעודות אל חברת "ברן" ת.ד. 3153 מיקוד 84131 באר־שבע עבור "כוח אדם".

אורבוט מערכות בע"מ
חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטלגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.
דרושים לנו:
1. **מהנדס מכונות** – לצוות הפיתוח – משרה מספר 86-202
צעיר, דינמי ועצמאי לפיתוח מערכות המשלבות רכיבי הנעה, אופטיקה ואלקטרוניקה.
2. **הנדסאי אלקטרוניקה** – למחלקת האינטגרציה – משרה מספר 86-203
למחלקה העוסקת באינטגרציה ובדיקות סופיות של מערכות משולבות מחשב. ישקלו גם מועמדים ללא נסיון.
3. **שרטט/ת מכונות** – משרה מספר 86-204
נדרש נסיון של שנתיים לפחות בשרטוט מכני, זיווד ומכניקה עדינה.
אפשרות ליום עבודה חלקי.
4. **מזכירה** – למחלקת ייצור – משרה מספר 86-205
נדרשת יכולת אדמיניסטרטיבית ויחסי אנוש מעולים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 215, יבנה, מיקוד 70650, נא לציין על גבי המעטפה את מספר המשרה.

למפעל גדול עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות
משרה מס' 1264:
אחראי לקבוצת הנדסת ייצור בנושא עיבוד שבבי ובקרה ספרתית
כישורים נדרשים:
* מהנדסי מכונות עם ידע בתכנות C.N.C.
* רצוי רקע קודם ב־A.P.T ו/או תיב"מ.
משרה מס' 1291:
מהנדסי פרוייקט
כישורים נדרשים:
* מהנדסי אלקטרוניקה / מכונות.
* יוצאי ח"א עם נסיון בשיטות ייצור והרכבה.
* נסיון בנושא מחשבים וציוד קרקע.
* 3 שנות נסיון עם ידע בתוכנה וציוד מוטס.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית.
משרה מס' 1292:
מהנדסי הנדסאי אלקטרוניקה
– לפרוייקט צב"ד צנת למעקב והפעלת ציוד בקו הרכבה. עדיפות לבעלי נסיון בתחום המחשבים ומערכות מוטסות.
– לאחזקת מערכות מתוחכמות משובצות מחשב.
משרה מס' 1293:
מהנדסי מכונות
* לייצור חלקי מטוס.
* לעריכת שיטות וייצור חלקי מבנה ותתי הרכבות.
* למערכות ייצור בתחום העבוד השבבי. רצויה ידיעה בסיסית בתיב"מ.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 19019 תל־אביב מיקוד 61190 (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות
★ משרה מס' 1289:
מהנדסי פרוייקט בכירים
לעבודה רבת ענין ואתגרים, בניהול פעילות תיכון וייצור בטכנולוגיות חדישות.
העבודה בצוות עצמאי ודינמי במסגרת מפעל גדול ומבוסס.
● כישורים נדרשים:
* מהנדסי אווירונאוטיקה/מכונות.
* בעלי 5 שנות נסיון.
* רקע בתיכון מבנה מטוסים.
* רצוי נסיון בניהול פרוייקטים.
* תנאים טובים למועמדים המתאימים.
★ משרה מס' 1263:
כתב/ת עורך/ת טכני/ת
לעריכת מפרטים בתחום חומרים ותהליכים.
● כישורים נדרשים:
* בעל/ת תואר אקדמאי בשפות אנגלית עברית או מהנדס כימיה, פלסטיקה, מטלורגיה, מכונות, השולטים שליטה מלאה באנגלית ועברית.
* 10 שנות נסיון בעריכת מסמכים הנדסיים רצוי בתחום חומרים ותהליכים.
★ משרה מס' 1290:
חוקרי ביצועים
● כישורים נדרשים:
* נסיון בחקר ביצועים צבאי.
* הכרת מערכות נשק.
* התמצאות בטכנולוגיות מתקדמות.
* תואר שני או שלישי בחקר ביצועים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 9356 יד אליהו (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

מזל"ט בע"מ
פיתוח, שיווק ותחזוקה
מערכות טייס זעירות
מונהגות מרחוק

מהנדס תקשורת מיקרוגל
לאפיון, בקורת תיכון, הפעלה ובדיקה של מערכות תקשורת קרקעיות ומוטסות.
נדרש ידע ב:
– שידור וקליטת נתונים ווידאו
– אנטנות

מנהל רכש של ציוד טכני
להקמה וניהול מחלקת רכש.
נדרש ידע ב:
– הכרת מערכות רכש
– ניהול מו"מ והתקשרויות עם קבלנים וספקים
– מיכון מערכות רכש

מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים
לניהול פיתוח מערכות ומרכיבי מזל"טים. נדרש ניסיון קודם בפיתוח מערכות מוטסות ותחנות שליטה ובקרה קרקעיות.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לחב' מזל"ט בע"מ, פארק המדע נס ציונה - 70400
סודיות מובטחת
כל המשרות מיועדות לנשים וגברים.

مكان الأصل

هكذا من الأصل

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ — האגף הדתי

מפעלי קיץ תשמ"ו 1986

דרושים

מדריכים/מדריכות

לעבודה חינוכית בארץ עם נוער וסטודנטים מחו"ל
תקופת העבודה: סיון (יוני) עד אלול (ספטמבר)
משלושה ועד ששה שבועות

דרישות: ★ השכלה תיכונית ומעלה ★ כושר להקניית ערכים יהודיים ★ נסיון חינוכי במסגרות בלתי פורמליות ★ שירות צבאי/לאומי ★ ידיעת שפה זרה (אנגלית, צרפתית, גרמנית).

המדריך יידרש לשהות עם קבוצתו 24 שעות ביממה.

לקבלת שאלון והזמנה לראיון נא לפנות למכון הזקיהו, רחוב חזקיהו המלך 15, ירושלים, טלפונים: 633648, 669979.
המועמדים המתאימים יוזמנו לראיון ולסמינר.
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל כל הצעה שהיא.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ — האגף הדתי

מפעלי קיץ תשמ"ו 1986

לעבודה חינוכית בארץ עם נוער וסטודנטים מחו"ל
דרושים/ות לתקופות שונות בחודשים סיון–אלול
(יוני–ספטמבר)

1) **מורי/ות דרך לאיזור ירושלים ו/או צפון הארץ.**
א) מוסמכים/ות או בוגרי/ות קורסים בידיעת הארץ (צה"ל, החברה להגנת הטבע).
ב) דוברי שפה זרה (אנגלית, צרפתית, סקנדינאווית)
ג) בעלי רקע מסורתי.

2) **חובשים/ות מלווים/ות**
א) בעלי/ות ידע בהגשת עזרה ראשונה או חובשים קרביים בצה"ל
ב) ידיעת שפה זרה (אנגלית, צרפתית)
ג) שומרי/ות מסורת.

נא לפנות אישית למכון הזקיהו, רחוב חזקיהו המלך 15, ירושלים (מאחורי בית אלישבע), טלפונים 669979, 633648 בצרוף תמונה.
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כל שהיא.

בוקר טוב במתנה

במחיר מיוחד* תוכל להעניק בוקר, בוקר, במשך חודשיים את "הארץ" למי שחשוב לך. צלצל 03-824261, שלוחה 540 ונשלח את המתנה שלך בצרוף כרטיס ברכה בשמך.

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

★ המחיר החודשי במבצע: 9.38 ש"ח במקום 18.75 ש"ח.

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

דרוש חזן
לבית הכנסת ספרדי-יהודי בלונדון
קהילה של 400 משפחות
■ חייב להיות דובר אנגלית
■ התנאים והשכר טובים
■ רכב ודירה ימסרו
נא לשלוח תולדות חיים, תמונה וסיוע של חזנות אל: Secretary Spanish & PORTUGUESE SYNAGOGUE, 8 St. JAMES'S GARDENS, HOLLAND PARK, LONDON W11 4RB, ENGLAND.

פריקלאס ים-המלח בע"מ

למפעלנו במישור רותם
דרושים

מהנדסים כימאים

★ **מהנדס פרויקטים**
נסיון של כשנתיים לפחות כמהנדס כימאי בתחומי הנדסת תהליך, מחקר ופיתוח, תכנון מתקנים כימיים וניהול פרוייקטים של הקמת מתקנים כימיים.

★ **מהנדס תהליך**
נסיון של 5–7 שנים כמהנדס כימאי בהפעלה, הרצה ופיקוח על מתקני תעשיה כימיים.

★ **מהנדס מתקן**
בוגר הנדסה כימית, רצוי עם נסיון 2–3 שנים בתעשיה הכימית.

מהנדס תעשיה וניהול

★ בעל תואר בוגר בהנדסת תעשיה וניהול.
★ נסיון בתעשיה — יתרון.

תנאי השכר יקבעו על פי כישורי המועמדים.
למועמדים מחוץ לאיזור תנתן עזרה בדיור.

מועמדים העונים על הכישורים הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לחברה על פי הכתובת: פריקלאס ים המלח בע"מ, משרד הנהלה, ת.ד. ערבה, מיקוד 86800, טל' 057-53031.

ההודעה מיועדת לגברים ונשים

מוסד הטכניון
למחקר ופיתוח בע"מ

דרוש/ה
מתכנת/ת מערכות
בכיר/ה

תאור התפקיד:
טיפול בתוכנה שוטפים של מערכת MUS ו-VM.
טיפול בתקלות תוכנה.
מעקב אחרי ביצועי המערכת.

הכישורים הדרושים:
בעל/ת השכלה פורמלית בתחום המחשבים.
בעל/ת נסיון של שלוש שנים בתכנות מערכת VM ו-MUS.
הכרת קונפיגורציות של מערכות גדולות.
כושר לימוד ופיתוח עצמי.
שליטה טובה ומלאה בשפות עברית ואנגלית.

מספר המשרה: 63/85

מועמדים/ות מתאימים/ות המעונינים/ות לדרישות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 16.2.1986, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון חיפה 32000.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

מנהל/ת חשבונות

תאור התפקיד:
ביצוע כל עבודות הנה"ח הקשורות בשכר.
הכנת תשלומים.
טיפול בתשלומי מס הכנסה, ביטוח לאומי והתאמות שונות.
עזרה בהכנת השכר.

הכישורים הדרושים:
סוג 3 בהנה"ח.
5 שנות נסיון בעבודה.
עדיפות לבעלי נסיון בעבודה בנושא משכורות.
ידיעת השפה העברית על בוריה.
נכונות לעבוד שעות נוספות.

מכרז מס' 31/85

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מנגנון מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה, עד יום 14.2.86, בציון מס' המכרז.

טיקי מערכות תוכנה בע"מ
TICI SOFTWARE SYSTEMS LTD.

טיקי מערכות תוכנה בע"מ עוסקת בפיתוח מערכות משולבות מחשב, ביישומים מגוונים של זמן-אמת.
לצורך הרחבת פעילותנו בארץ ובחו"ל — דרושים לנו

1. מהנדסי אלקטרוניקה/ הנדסאי אלקטרוניקה

המנוסים באחד מהתחומים הבאים:
א. הכרת רכיבים סיפרתיים LSI/VLSI
ב. תכנון סיפרתי וסימולציה סיפרתית.
ג. בדיקות אוטומטיות של כרטיסים/מערכות סיפרתיות.
ד. מערכות RF ומיקרוגל.
רקע ונסיון במערכות VAX/VMS יתרון.

2. ראשי צוותים

לפיתוח תוכנה בזמן אמת למערכות משובצות מחשב, בעלי נסיון של 4 שנים.
הכרת מערכות אינטל 8086 ומערכת ההפעלה RMX יתרון.

3. תוכניתני זמן אמת

בעלי נסיון באינטל 8086 (RMX)
ו/או VAX/VMS.

4. תוכניתני תוכנת מערכת

בעלי נסיון בכתיבת קומפיילרים ו/או אסמבלר (מעבר לקורסים באוניברסיטה).

תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות טלפונית או בכתב יד
טלפון 03-950069, ת.ד. 214 ראשל"צ 75101

Real Time View to the Outside World

למשרדנו בתל-אביב
מזכירה בכירה

בידיך יהיה נתון ארגון המשרד, תפעולו ושמירה על קשר שוטף עם שלוחות החברה.

אם את שולטת בעברית ובאנגלית כולל הדפסה בשתי השפות והינך בעלת מרץ ויוזמה, נשמח לצרפך לצוות העובדים המיומן שלנו.

נא פני בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4496 ת"א 63324 ולציין "עבור מזכירה בכירה".

LSI LOGIC

הינה החברה המובילה בעולם בתחום פיתוח, תכנון וייצור CMOS SEMI CUSTOM
לאור הרחבת פעילות החברה בארץ והקמת מרכז תכנון דרושים לנו:

מהנדס/ת יישומים

כישורים מועדפים
★ לפחות 3 שנות נסיון מעשי בתעשיה.
★ ידע נרחב במעגלים ומעבדים סיפרתיים.
★ נסיון של שנה בפיתוח CUSTOM VLSI/SEMI — יתרון.
★ נכונות לעבודה מאומצת.

מהנדס/ת מכירות

★ מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה.
★ נסיון קודם בתחום המכירות — הכרחי.
★ ידע בתחום הדיגיטלי.
★ הכרת השוק הצבאי בארץ.
★ נכונות לעבודה מאומצת.

מהמועמדים נדרשת יכולת אישית גבוהה ונכונות להשתלב בצוות דינמי.

למועמד המתאים מובטחים תנאי עבודה ושכר מהמעולים במשק.

נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל חברת LSI LOGIC, מלון הקאנטרי קלאב ת"א (חדר 102), ת.ד. 48200 תל-אביב 61480, טל' 03-421146/7.

שרות בתי הסוהר
מחלקת כח אדם

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות החיים

ד ר ו ש י ם
מועמדים לעבודה כסוהרים

שרות בתי הסוהר מציע לך להצטרף לשורותיו למילוי תפקידים שיש בהם עניין, אתגר ומילוי משימה לאומית חשובה.
עיסוקו של סוהר הוא רב גוני הוא כולל אבטחת מתקנים וטיפול באסירים עליהם הוא מופקד. למועמדים המתאימים מוצעת משכורת בהתאם לאופיו המיוחד של השרות, קביעות בעבודה, הטבות ותנאים סוציאליים משופרים, וכן מסלולי הכשרה וקידום מגוונים המבטיחים רמה מקצועית גבוהה.
השכר צמוד לשכר משרתי הקבע בצה"ל.
הכשרה וקידום
במסגרת השרות תשובץ במסלולי הכשרה בהתאם לכישוריך ותוכל להתקדם בתפקיד, בדרגה ובשכר (תלוי בשיבוץ דרגתך הצבאית) וכן מתקיימים קורסים מקצועיים, ימי עיון והשתלמויות.

מסלול הכשרה לחוגרים וקצינים

מסלול קצינים
1. קורס קצינים יעודי (לתפקיד אבטחה)
2. קורס קצינים בסיסי (לתפקידי מינהלה)
3. קורס מפקדי אגפים
4. קורס קציני מטה
5. קורס קצינים בכירים (פו"מ)

מסלול חוגרים
1. קורס הכנה לסוהר
2. קורס סוהרים
3. קורס משקים
4. קורס נגדים

אם הינך עונה על התנאים הבאים:
★ השכלתך — 12 שנות לימוד לפחות
★ גילך עד 35 שנה
★ סיימת שרות סדיר בצה"ל (רצוי ביח' שדה) — פרופיל צבאי 65.

אנא פנה אל:–
לשכת הגיוס, הקריה ת"א, רח' מקלף 3
טל' 03-251128 / 03-255357

לתשומת לב הפונים:
חובה להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ותעודות המעידות על השכלה ונסיון.

זכור: היום זה אתגר להיות סוהר.

מוסד ציבורי גדול בירושלים
מחפש
מנהל/ת המחלקה לתכניות אירוח

תאור התפקיד:
■ אחריות לתכנון, ארגון וביצוע כל תכניות האירוח כולל תיירות מאורגנת, אירוח אח"מים ועריכת סמינרים מקצועיים.
■ פתוח כלים לתכניות ארוח ופרסום, בקשר עם גורמי תיירות וקיום מגעים עם הגורמים המטפלים בתיירות בארץ ובחו"ל.
■ פיקוח על צוות עובדים ואחריות על בצוע התפקיד.

הכישורים הדרושים:
■ כושר ארגון וניהול ונסיון ניהולי מוכח של 5 שנים לפחות בתחום זהה.
■ שליטה מלאה בהבעה, בכתב ובע"פ בשפות אנגלית ועברית, ידיעת שפה נוספת רצויה.

יפנו רק מועמדים העונים לדרישות דלעיל.

המועמדים יפנו הצעותיהם בכתב לת.ד. 2391/397 ירושלים, עד 23.2.86

דרוש
פקיד רישוי
מנוסה

לעבודה במשרדנו בת"א
עמילות מכס ותחבורה

עמית בע"מ, רח' קרל נטר 6 ת"א
טל. 294441.

לאלקו התקנות ושרותים (1973) בע"מ

דרוש למשרה מלאה

מנהל חשבונות
סוג ד'
עם נסיון של 5 שנים

לריכוז מדור ספקים

לקבלת פרטים נוספים נא לפנות לטלפון 052-558825 או בכתב (כולל קורות חיים) לרח' המדע 4 הרצליה ב', מיקוד 46733.

לישרלקטרא בע"מ
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
לתפקידי אחזקה ותמיכה לציוד הנדסי מגוון

נדרש: נסיון קודם במערכות ספרתיות כולל מערכות משולבות מיקרו מחשבים לבעלי רקע במערכות אלקטרו מכניות ו/או מערכות וידאו — יתרון.

מועמדים יפנו ויפרטו קורות חיים, השכלה ונסיון לישרלקטרא בע"מ, רח' הרוני המלכות 7 רמת החייל ת"א מיקוד 69714.

לחברה תעשייתית גדולה בצפון

דרושים

1. **עורך דין ללשכה המשפטית**
5 שנות נסיון לפחות בתחומי המשפט האזרחי

2. **מהנדסי מכונות צעירים**
עם או בלי נסיון

3. **מהנדסי כימיה**
בוגרי 83–85

★

מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המספר 111 ע"ג המעטפה.

לחברה תעשייתית גדולה ומתפתחת במרכז הארץ דרוש

רואה חשבון

– לאחר התמחות
– נכונות לעבודה מאומצת
– עצמאות, דינמיות ויחסי-אנוש טובים.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים (נא לציין ע"ג המעטפה עבור "רו"ח") אל ת.ד. 3953, פתח-תקוה 49517.

סודיות מובטחת.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

למפעל בטחוני העוסק בתחומי אלקטרוניקה מתוחכמת
דרושים

★ **מהנדסי אלקטרוניקה**
לתכנון מערכת קשר חוליה, גיזרות, נגזרות. יועדפו קצינים יוצאי חיל הקשר והאלקטרוניקה.

★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
לעבודת צוות בתחומים הבאים:
– שפור שיטות אחסנה.
– שפור שיטות ונתוח תהליכי עבודה.
– בניית מערכים.
– חקר עבודה ונתוח עיסוקים.

★ **מהנדסי/הנדסאי אלקטרוניקה**
לתחזוקת מערכות אלקטרוניות מתקדמות בתחומים:
– מערכות תקשורת ממוחשבות.
– מערכות תקשורת מיקרוגל בתחום הדיגיטלי ובקרה ספרתית.

● על המועמדים לעמוד בתנאים הבאים:
– עד גיל 30
– לאחר שרות צבאי בצה"ל
– בוגרי מוסד להכשרה טכנולוגית בארץ ובעלי השכלה מוכרת
– בעלי נסיון מוכח בתחומים הדרושים

● לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון:
03-983251
03-983784 –סודיות מובטחת–

אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ

דרושים

מהנדס אלקטרוניקה
(משרה מס' 137/01)

★ לפיתוח ציוד חדשני ומתקדם.
★ בעל 3 שנות נסיון בנושאים דיגיטליים ועבודה עם מיקרופרוססורים.

מזכירה
(משרה מס' 138/78)

★ בעלת נסיון קודם בניהול משרד.
★ ידיעה מושלמת בהדפסה עברית/אנגלית.
★ יכולת התבטאות בכתב ובע"פ בשפה האנגלית – יתרון.
★ העבודה במשרה מלאה, בין 7.30 עד 17.00.

המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.

נא לפנות בכתב-יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' המשרה לאלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, משאבי אנוש – ענף העסקת עובדים, רחוב מבצע קדש 48, בני-ברק, מיקוד 51203.
זמן עבודה נטו – 5 ימי עבודה בשבוע.
– סודיות מובטחת –

חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם

elisra שם חדש למסורת ותיקה

מהנדסי הנדסאי אלקטרוניקה
עם ידע ב-RF
יוצא ל"א אמ"ן
ת.ב. מור כרמי בע"מ
טל. 03-339774
מיום א'

לחברת שיווק ארצית מתוצרת התעשיה הקיבוצית מכוורי פים ביתיים – פי צנרים. מנהלי קיוון לרכב – נבשור סלק.
דרושים:
1. מפיצים אזוריים לחמיות
2. בקדמי מכירות למכירה מדלת לדלת.
דירך – קידום ושיווק בע"מ
טל. 03-374966

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

בבבלי **מטפלת** לשתי ילדות בגן בשעות הבוקר 03-441389	דרושה **פקידה מתחילה** לחצי יום (13.00 משעה) 150 ש"ח 03-379459	ל"זמיר" **מזכירות / מעבדות תמלילים** אנגלית (שפת אם) לעבודות קבועות / זמניות 03-240104	**קלדנית מוסמה** למסוף י.ב.מ 5 ימים בשבוע 10.00–17.00 ש"ע לפנות ת.ד. 1549 ת"א 61014 עבור משה	בהרצליה פיתוח **עוזרת נקיון** 3–4 פעמים בשבוע 052-77082	דרוש **תפר לנעליים** מסילת ישרים 101 03-224862 מ-17.00 ביעבאום	ל"זמיר" **הנדסאי אלקטרוניקה** + נסיון במקרו מחשבים (אינטל 8086) 03-249876
להברת שירותים בים דרוש **מנהל חשבונות** עם נסיון למשרה מלאה 830211-ג	**בת-קיבוץ** לטיפול בתינוק + משק בית באיזור הבירה + אנגלית ונסיון 052-72924	לסופר-פארם גילה ירושלים דרוש/ה **רוקח/ת** 02-761873	דרושה **מזכירה** מעל 24 רווקה רצוי ידע בביטוח תנאים טובים ת.ד. 1103 ירושלים	**רוקח/ת אחראי/ת** משרה חלקית אפשרי במשמר בית מרקחת "יבנה" – ביבנה טלפון 08-435111	לרשת מרפאות שיניים **סייעת ראשית** בב"ש, נסיון בניהול צוות **סייעות** בב"ש, הרצליה וירושלים 02-223470	דרוש **אדריכל מנוסה** 6 שנים נסיון לפחות למשרד תכנון בכרמל 04-257712
כדסמים בעלי נסיון לעבודות מדויקות 5 שנות נסיון 03-803913	**מוביל חשה** מנוסה בנהגת לרכב פרטי אפשרות דיור ת.ד. 5619 באר-שבע	למשרד יבנא דרושה **מזכירה בכירה** שליטה באנגלית 8.00–15.30 03-650147	דרושה **מזכירה מנוסה** בעלת נסיון למשרה מלאה למשרד תכנון 03-785260, 03-792680 א'–ה'	**מתרגמת** למונחי אמיר והמונחלבים שיקוריות למשרד מהנדסים 03-297710	**קצרנית מדפיסה** + שלקט למונחולג אנגלית עברית בחברה מסחרית 03-451829, 03-650467 20.00–22.00	בהרצליה **אשה אחראית** לינה שלם טיפול בילדים ומשק בית תנאים מצויינים 03-728441, בערב

להברה ליבוא חלפים לרכב
דרושים:
★ מנהל/ת חשבונות מוסמכ/ת
★ נציג מכירות/ מוסמכי
★ פקיד
רשיון נהיגה לקטנוע
נא לשלוח קורות חיים בכתב לת.ד. 31117 ת"א 61311. סודיות מובטחת

דרושות
נשים
לארגון תצוגות תכשיטים מאבני חן ופנינים בבית
וסוכני מכירות
03-9221608 – לפרש לא בשבת

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
ירמיה לבלד

משנה יומית
תמיד ו, ב־ג

דף יומי
ביצה יא

הלכה יומית
תפלה צג, א־ג

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל׳ 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500

ש"ך – עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958

מרכז סיוע לקורבנות אונס
(24 שעות ביממה):
תל־אביב טל׳ 234819
ירושלים טל׳ 02-245554
חיפה טל׳ 04-382611

מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א׳ ד׳ה 11.00־13.00
ב׳ ד׳ד 16.00־18.00
רח׳ מאפו 13 תל־אביב

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04-523566. שעות הקבלה כל יום 20.00—23.00

שח"ק * שירות רפואי ביתי ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום * 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג * 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תוך מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום * 218820, 218898
מוקד לילה * 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תוך מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים,פנימית)
איכילוב – (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק – (ילדים,פנימית)
הדסה ע"כ – (נשים, כירורגית, אורטופדית,עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בריאות המלך ג׳ורג׳ 28 283731
שדה רב האוזנר 3 תכנית ל׳ 428510
נתניה
נאות שקד מ. ממטרי אוזרים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
קופ"ח כללית המיתר 25 782537
חולון
אהרון הפיין 52 889153
בת ים
גני בת ים הנביאים 3 5515671
ירושלים
סופרפארם בורלא 5 נווה גרנות 639321
חיפה
הציונה הציונה 22 נ"ש 231905
הקריות
הרמן ממכת מודיעין קרית מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
ימים ב׳ ג׳ ד׳ – 17.00—20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א׳, ד׳ – 16.00־19.00
רח׳ הספורט 14 טל. 81520.

זמן הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.42	5.56
תל אביב	5.00	5.58
חיפה	4.51	5.56
באר־שבע	4.58	5.56

יום שבת

פרק יומי
ירמיה להלו

משנה יומית
תמיד ז, א־ב

דף יומי
ביצה יב

הלכה יומית
תפלה צד־צה, ד־א

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל׳ 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 084-51333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ש"ך – עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111

תורנות רופאים וטרינרים
תל אביב, צהלה עיר שמש 29 ד"ר גלס ישראל 472699
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל׳ 234819
ירושלים — 245554
חיפה — טל׳ 04-82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ מס׳
04-523566. שעות הקבלה כל יום 20.00—23.00

שח"ק * שירות רפואי ביתי (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום * 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג * 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תוך מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים – (ילדים,נשים)
הדסה ע"כ – (פנימית,כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בריאות המלך ג׳ורג׳ 28 283731
שדה רב האוזנר 3 תכנית ל׳ 428510
מוצ"ש, בריאות המלך ג׳ורג׳ 28 283731
מוצ"ש, שדה רב האוזנר 3 תכנית ל׳ 428510
נתניה
נאות שקד מ. ממטרי אוזרים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
חולון ובת ים
קופ"ח עין יהב 2 884854
רמת־גן
גרמנה ביאליק 50 722237
ירושלים
ברפאת רוממה הג"ג 28 523191
מוצ"ש, אליסף ישעיהו 10 232553
חיפה
בלפור מסדה 1 662289
הקריות
הרמן ממכת מודיעין קרית מוצקין 715136

המראות ונחיתות

(ע׳) להלן המראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 7—8.2.86

יום שישי

המראות

ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו. ב־0645 טי.וו.איי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב־0705 אל־על (385) לרומא, ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0725 בריטיש איר וייס (577) ללונדון, ב־0740 אל־על (541) לאתונה, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0805 איר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־0810 טארום (246) לבוקרשט, ב־0850 אל־על (1581) לאיסטנבול, ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב־0905 איר סיני (055) לקאהיר, ב־0930 אל־על (323) לציריך ופאריס, ב־0950 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־1000 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־1025 אל־על (315) ללונדון, ב־1510 אוסטריין איר ליינס (1718) לוינה, ב־1555 ק. ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב־0820 איר סיני (054) מקאהיר, ב־1110 אל־על (004) מניו־יורק, ב־1235 אל־על (542) מאתונה, ב־1335 אל־על (334) מבריסל, ב־1345 אל־על (1582) מאיסטנבול, ב־1400 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב־1405 אל־על (348) מציריך, ב־1420 אוסטריין איר ליינס (1717) מוינה, ב־1445 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 טי.וו.איי. (812) משיקאגו, בוסטון ופאריס, ב־1535 אל־על (386) מרומא, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1625 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־2340 אוסטריין איר ליינס (1715) מוינה.

שבת

המראות

ב־0030 אוסטריין איר ליינס (1716) לוינה, ב־0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב־0650 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־1100 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1740 אוסטריין איר ליינס (1724) לוינה, ב־1820 אוסטריין איר ליינס (1718) לוינה, ב־1825 אליטליה (747) לרומא, ב־2125 אוסטריין איר ליינס (1722) לוינה, ב־2150 אוסטריין איר ליינס (1728) לוינה, ב־2330 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג׳לס.

נחיתות

ב־1320 אוסטריין איר ליינס (1723) מוינה, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 טי.וו.איי. (812) משיקאגו, בוסטון ופאריס, ב־1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1730 אוסטריין איר ליינס (1717) מוינה, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1920 איר פראנס (136) מפאריס, ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2035 אוסטריין איר ליינס (1721) מוינה, ב־2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־2100 אוסטריין איר ליינס (1727) מוינה, ב־2235 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן.

כל ההמראות והנחיתות וזמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל, בטלפון 03-381111.

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

לוח ירושלים

וילות ובתים

[illegible]

קבלנים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

דירות 3—3.5

[illegible]

דירות 2—2.5

[illegible]

דירות 1—1.5

[illegible]

דירות כללי

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

דירות בשכר חודשי

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

אודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אוסטין

[illegible]

אופל

[illegible]

אופנועים

[illegible]

אלפא

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

וולוו

[illegible]

טנדרים

[illegible]

מסחריות

[illegible]

מרצדס

[illegible]

סאאב

[illegible]

סובארו

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

(המשך בעמוד 11)

هكذا من الأصل

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים ישירים למסירת מודעות: 371222 (ארבעה קווים)

תל-אביב

משכנתאות

קבלנים מציעים

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

3 1/2 - 3 חדרים

2 1/2 - 2 חדרים

1 1/2 - 1 חדרים

דירות בשכ"ח

2"2 1/2 חדרים

3"3 1/2 חדרים

1"1 1/2 חדרים

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

אזור השרון

דירות בדמ"פ

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

4 חדרים ויותר

2"2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

4 חדרים ויותר

2"2 1/2 חדרים

3"3 1/2 חדרים

1"1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

אזור הדרום

מבני תעשיה

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

עסקים

מגרשים

משרדים

חנויות

דירות בשכ"ח

הלוואות

הצעות עבודה כללי

עובדי מתכת

אחיות

שליחים

נהגים

טכנאים הנדסאים

ביקוש עבודה

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אלפא רומאו

ג'יפים

וולוו

דייהטסו

לנצ'יה

מסחריות

משאיות

סובארו

בתי אבות

פקידים

הנה"ח

עוזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

מוכרים / מוכרות

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

אופל

רנו

וידאוטייפ

חיות בית

טנדרים

אופנועים וקטנועים

בתי ספר לנהיגה

חלפי רכב

מציעים למכירה

חקלאות

חמום והסקה

כלי נגינה

מקררים

מכונות גילוח

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

מלגזות ושינוע

ספרים

נקיון ופוליש

קופות רושמות

רהיטים

מעוניינים לקנות

שרותים

ציפוי אמבטיות

אסטרולוגיה

חוגים

הכרויות

מחשבים

אותיות דביקות

שונות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

לחברה ישראלית הפועלת בחו"ל

דרוש

מומחה לגידול תות-שדה

1. נסיון מעשי של 7 שנים לפחות בגידול תות שדה (נסיון בגידול ירקות אחרים יתרון)
2. ידיעת השפות ספרדית ואנגלית
3. שהות ועבודה קודמת בחו"ל (יתרון)

★ ★ ★

נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 2170 ת"א (לציין עבור מגדל תות שדה).

— רק מועמדים מתאימים ייענו —

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

המשרד הראשי רח' הגנב 4, ת"א. מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים ישירים למסירת מודעות: 371222 (3 קווים) בלבד

המשך ירושלים

(סוף מעמוד 8)

פורד

ביקוש עבודה

ביקוש רכב

בריאות

בתי־ספר לנהיגה

דינמומטר

דירות בדמי מפתח

פז'ו

פיאט

כלי דירות

קבלנים

חיות

חנויות

רנו

כלי נגינה

מבני תעשייה

ביקוש דירות

מגרשים

משרדים

מערכות קול

מחסנים

מחשבים

עסקים

שיעורים

צלום

שותפים

פרסומים

קורסים

חצים לקנות

שונות

שידוכים

המשך תל־אביב (תוספות)

קבלנים מציעים

וילות ובתים

2 — 2 1/2 חדרים

1 — 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

3 — 3 1/2 חדרים

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

מגרשים

משרדים

חנויות

מבני תעשייה

מחסנים

הלוואות

הצעות עבודה כללי

פקידים

אולמות

עסקים

הנה"ח

עוזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

מוכרים / מוכרות

ספרים/יות

עובדי מתכת

שליחים

השמלאים

טכנאים הנדסאים

נגרים

מכוניות כללי

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

וולוו

טלבו

טריומף

לנצ'יה

דייהטסו

מרצדס

מסחריות

משאיות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

אינוצ'נטי

טנדרים

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

טרקטורים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מזגני אוויר

מלגזות ושינוע

ניקיון ופוליש

רהיטים

קייט ונופש

הכרזות

טיולים

אותיות דביקות

שונות

אבידות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

חיפה

וילות ובתים

מוכרים / מוכרות

4 חדרים ויותר

שמירה ואבטחה

2 1/2 - 2 חדרים

ביקוש עבודה

1 1/2 - 1 חדרים

אודי

דירות בשכ"ח

סובארו

פולקסוואגן

דירות מרוהטות

פיג'ו

ביקוש דירות

פיאט

עסקים

טנדרים

טלפונים למכוניות

מגרשים

רהיטים

משרדים

מחשבים

מבני תעשייה

שונות

הצעות עבודה כללי

באר שבע

נתניה

האוניברסיטה הפתוחה

דרושים

עורכים

להכנת חומר לימודי במדעי המחשב והאלקטרוניקה

הכישורים הדרושים:
★ השכלה אקדמית בתחומים רלוונטיים.
★ ידע ונסיון בהבאה לדפוס.

המעוניינים מתבקשים לפנות לטל. 03-422591

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

למרות גשמי הברכה לחקלאות מצב משק המים עדיין חמור

דצמבר היה חודש שחון ומקורות נאלצה לספק 70 מיליון מ"ק מים לעומת 56 מיליון מ"ק בחודש המקביל אשתקד

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

למרות גשמי הימים האחרונים שהיטיבו עם החקלאות ממשיך מצב משק המים להיות חמור, ורק אם ירדו גשמים נוספים ברציפות לפחות כמה ימים, יהוו ברכה גם למשק המים.

דובר מקורות, מרדכי יעקובוביץ, אמר כי פברואר ומארס הם לרוב חודשים גשומים במיוחד, כך שעדיין קיימת תקווה לשיפור כלשהו במצב.

על פי כמות המשקעים שירדה בדצמבר היה זה חודש שחון, ומקורות נאלצה לספק אז לצרכנים כ־70 מיליון מ"ק מים לעומת 56 מיליון מ"ק באותו חודש – לפני שנה – גידול של 25%. גם כמות המשקעים שירדה בינואר היתה נמוכה מהממוצע השנתי. חומרת מצבו של משק המים הלאומי נובעת מכך שזה 8 שנים רצופות נאלצת מקורות לשאוב מים בכמויות גדולות ממאגרי מי התהום, ללא כיסוי והתוצאה גדלה "משיכת היתר" על 1.5 מיליארד מ"ק מים.

שלג בחרמון

מנחם הורוביץ, סופר "הארץ" בצפת, מוסר כי בחרמון היו ביממה האחרונה סופות שלגים וזו פעם ראשונה שאתר החרמון כוסה בשכבת שלג עבה. יתכן כי תוך כמה ימים ייפתח האתר גם לגולשים. השלג ברכבל התחתון בגובה עד לגובה חצי מטר.

מכוניות הדרות השנים שלשום המילו עץ פיקוס בן עשרות שנים ברחוב סעדיה גאון בת"א הגרמו נזקים לקווי החשמל. (צילום: עודי קרן)

6 מפעילי ציוד מכני הנדסי נעצרו בחשד הונאת משרד הביטחון

בעשרות אלפי דולר

מאת נורית בהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

שישה מפעילי ציוד מכני הנדסי, שעסקו בבניית מוצבים בדרום לבנון נעצרו כחשודים בהונאת משרד הביטחון בעשרות אלפי דולרים.

ששת החשודים הם פאיז פארס, (52), עבדאללה פארס (25) מיכאל זך־הירה (32) שגאן סלמן חיר (33), סלמן יוסף סלאמה (23) והרבאן פאיז (48) תושבי הכפרים חורפייש, גוש חלב ופקיעין. החשד הוא שזייפו ב־1984־85 חתימות של קציני צה"ל על 60 כרטיסי עבודה ואישרו למעשה עבודה שלא ביצעו. החקירה החלה במשטרה הצבאית והועברה למשטרת ישראל, עקב מעורבות אזרחים בפרשה. לאחר שנחקרו 30 קציני צבא בקבע ובמילואים נעצרו ששת החשודים, נחקרו והודו בעבירות.

ערכה את העמוד: עדה ארשפיז

החשוד בגניבת טיל של צה"ל שוחרר בערבות

מאת צבי הראל
כתב "הארץ"

בית משפט השלום בתל־אביב שחרר אתמול בערבות את גרודן צ'ייקובסקי, בן 24 מבת ים, החשוד בגניבת טיל מדגם לאו השייך לצה"ל.

הטיל התגלה בתחילת השבוע על גג בית בו מתגורר החשוד לאחר ששני ילדים ששיחקו בו נפצעו קשה.

בבקשת המשטרה להארכת מעצרו ב־15 יום נאמר כי החשוד גנב את פריטי הנשק מבסיס צבאי לפני כשנתיים וחצי, בעת שירותו הסדיר.

הסניגור אהרון קלגר טען, כי אין צורך להאריך את מעצרו של החשוד מעבר ל־48 שעות, והאיל והוא שיתף פעולה והודה באחזקת הנשק.

השופט חיים אילת קיבל את טענת הסניגור והורה לשחרר את החשוד.

שיטת ריפוי חדשה — לראשונה על חולי סרטן חשוכי מרפא

השיטה, שפותחה בבית־חולים הדסה בירושלים, חלה על סרטן שד, רחם, ריאה ועצמות

שיטה חדשה לטיפול בסרטן בכמויות גדולות בדיסבת זו פעם ראשונה בריפוי חולים, שעד כה נחשבו לחסרי כל סיכוי. השיטה מיועדת לגידולים בבאירים נפוצים כמו סרטן שד, סרטן רחם, וסוגים של סרטן ריאה ועצמות. והיא פותחה בידי פרופ' שמואל סלווין, בבית־חולים הדסה בירושלים. במסגרת ניסויה זו נשקלת גם האפשרות לטפל במחלת איידס.

בשיטה שפיתח פרופ' סלווין כבר נתנו תוצאות כרשיטות בריפוי מחלות גנטיות הדוכות ברפא, כמו הלוקמיה והמחלה של הבגנגון והישוני וילדי בדעה. עד כה עברו ארבעה ילדים חולי לוקמיה השתלה של מח עצם, וגרפאו. בשנה וחצי האחרונות הופלו גם שלושה ילדי בועה באמצעות השתלת מח עצם וכולם החלימו.

בהשתלה רגילה של כליה או לב, קיימת סכנה של דחיית השתל על ידי המקבל, התבטאות בהריסת האבר המושתל על ידי המנגנון החיסוני של המקבל. למח העצם, שהוא עצמו מערכת חיסונית, יש כושר דחיה משלו, ולכן בהשתלת מח־עצם קיים סיכון נוסף, ואף חמור יותר של דחיית גוף המאכסן על ידי השתל. כלומר: השתל הורג את החולה. במחקרים שנעשו לא מכבר הצליחו בהדסה להתגבר על תופעה זו כליל, וסיכוני ההשתלה קטנו בצורה משמעותית.

שלב נוסף במחקר היה השתלת מח עצם מהחולה עצמו. פרופ' סלווין הסביר, כי אחת הבעיות בריפוי מחלות הסרטן היא, כי התרופות היעילות, פוגעות גם במח העצם, והרגיש להן. כאשר המערכת החיסונית נפגעת עלול החולה למות מזיהומים או דימומים. על כן נאלצים לטפל בחולים אלה במינונים קטנים של תרופות והקרנות. ותאים הסרטניים לא נכחדים לחלוטין הנותרים מעוררים את המחלה מחדש.

בשיטה החדשה נלקח מדעצם מהחולה לפני הטיפול, תבדק כדי לגלות בו גרורות. במקרה שהן נמצאות בבדיקה, מנקים ממנו את התאים הסרטניים בשיטות מיוחדות, שלא ניתן ליישמן כאשר מח העצם נמצא בגוף. את המח המנוקה מקפיאים בתנקן נחלי בטמפרטורה של מינוס 196 מעלות. החולה עובר את הטיפול, ההורס כליל את הגידול, את הגרורות ואת מח העצם.

כעבור יום מקבל החולה בחזרה, בעירוי, את מח העצם של עצמו שנלקח לפני כן, לאחר שחומם מן ההקפאה עד לטמפרטורה של 37 מעלות. בסוגי סרטן הדם כבר יושמו בהצלחה השתלות עצמיות של מח העצם בשיטה זו, ועתה החלו בהדסה גם בטיפול בגידולים מוצקים. לדברי פרופ' סלווין, יש לשקול גם טיפול באיידס, על בסיס מוגבל, בשיטות החדשות.

רב־בוחן במכון הדרום נעצר בחשד העברת מבחני רכב תמורת שוחד

במסגרת פרשת השוחד במשרדי הרישוי בה מעורבים בין השאר אנשי חינוך בכירים ובעלי חברות הסעה

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בשרון

רב בוחן במכון הדרום בפתח תקווה, העוסק בבדיקת רכב מטעם משרד התחבורה, נעצר אתמול בפקודת שופט בית־המשפט השלום בכפר סבא ל־7 ימים.

המשטרה טוענת שהחשוד, אלימלך פרידמן מרעננה קיבל שוחד כספי וטובות הנאה תמורת העברת מבחני כשירויות שנתיים לרכבים של חברות ההסעה "מהיר כפר־סבא" ו"תמר הסעות".

פרידמן הוא עצור נוסף בפרשת שוחד המתבררת בימים אלה בבית־המשפט מחוזי בת"א, שבה מעורבים בין השאר אנשי חינוך בכירים ובעלי חברות הסעה.

בא כוח המשטרה פקד בן לולו הציג בבית־המשפט מקרה שבו קיבל החשוד רכב לסוף שבוע סלל רלק, מאחת החברות שביצע עבורן בדיקות רכב.

בפרשה אחרת נעצר ל־7 ימים עופר שפיר (42) מורה לנהיגה מפרדסיה, בפקודת בית־משפט השלום בנתניה בחשד לזיוף טפסי בחינות עיוניות לנהיגה ("תיאוריה"). יחד איתו נעצר הליל בכרי מכפר בענה בגליל, שנתפס עם טופס מזויף במהלך המבחן העיוני.

הליל סיפר בחקירתו כי הטופס שהיה ברשותו נרכש מעופר שפיר תמורת 100 דולרים. שפיר הכחיש האשמות אלו ואילו הליל הודה במעשים המיוחסים לו.

נחשפה שיטה להעלמת רשיונות נהיגה פסולים בעזה

בעזה נחשפה שיטה מתוחכמת להעלמת רשיונות נהיגה שנפסלו, והחזרת לבעליהם תמורת שוחד.

איתן רבין סופר "הארץ" מוסר כי חקירת המשטרה העלתה שהחזרת הרשיונות נעשתה באמצעות קבלן מקומי שקיבל את הרשיונות הפסולים מאחד מעובדי משרד הרישוי.

עורך דין מעזה ששיתף פעולה עם הקבלן זימן את הנהגים למשרדו ותמורת תשלום מסר את הרשיונות לנהגים, והתחלק בתשלום עם עובד משרד הרישוי.

מהמשטרה נמסר כי נעצרו מספר חשודים בפרשה.

כתבי אישום

(ע). אתמול הוגשו לבית־המשפט המחוזי בירושלים 2 כתבי אישום בפרשת השוחד במשרד הרישוי בעיר. בכך מגיע מניין כתבי האישום שהוגשו בפרשה זו ל־5.

שאול דאלאל בן 53 מירושלים שהועסק כשומר במשרד הרישוי מואשם ב־22 סעיפים של תיווך ומתן שוחד, והוא נלכד לאחר שתיווך בין סוכן משטרה סמוי ומורים לנהיגה מירושלים.

כתב אישום נוסף הוגש נגד יגאל שמחוני בן 45, מנהל בי"ס לנהיגה "דמזור" בעיר.

שמחוני מואשם כי סיכם עם "הסוכן הסמוי" שיעביר את תלמידי בית ספרו במבחני הנהיגה המעשיים. עבור כל תלמיד שיקבל רשיון יתגן למורה 50 ש"ח.

יהלומן מואשם בניסיון למתן שוחד למנכ"ל משרד המסו"ת

ביהמ"ש דחה את בקשת הסניגוריה לדון בפרשה בדלתיים סגורות

(ע). בניסיון לשחד את מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה, יהושע פורר, מואשם מנהל מלטשת יהלומים באופקים, דוד ברונר.

בכתב האישום שהגיש בראשית השבוע עו"ד יהושע רזניק מפרקליטות המחוז בירושלים נאמר, כי בינואר השנה התקשר דוד ברונר (36), אזרח אמריקאי המתגורר בבני ברק, למנכ"ל משרד המסחר והתעשייה וביקש להתקבל לשיחה בירזות, טרם כינוסה של פגישה רבת משתתפים, שנקבעה ל־15 בינואר, לדיון בענייני המפעל באופקים.

יהושע פורר הסכים להיפגש עם הנאשם והלה ביקש את עזרתו למפעל. בתוך הפגישה מסר הנאשם לפורר מעטפת מסמכים, הנוגעים לענייני המפעל. שעות אחדות לאחר הפגישה, בלשכתו במשרד המסחר והתעשייה בירושלים, בנוכחות היועץ המשפטי של המשרד, עו"ד עמיחי פרי, והממונה על עיירות הפיתוח, משה לדר, פתח פורר את המעטפה וכשהוציא את המסמכים גילה ביניהם מעטפה לבנה קטנה ובתוכה 1100 דולרים בשטרות של 100 דולר. בעקבות זאת מואשם ברונר במתן שוחד לעובד ציבור, בפעולה הקשורה בתפקידו.

עורך דינו של הנאשם, עו"ד משה בוק, ביקש מבית־המשפט לדון בפרשה בדלתיים סגורות ולאסור על פרסום הדיונים המשפטיים.

בבקשה נטען, כי פרסום ההליכים בתיק זה עלול לפגוע בנאשם ובמפעל שהוא עומד בראשו. הפרקליטות התנגדה לכך, ואתמול החליט שופט בית־המשפט המחוזי בירושלים, השופט צבי כהן, לדחות את הבקשה.

עתירה לבג"ץ לאסור על להט פרעון הלוואות לבנקים

בסך 3.5 מיליון ד' ★ העילה: התחייבויות העירייה לפרוע ההלוואות לחברות העירוניות בת"א — ללא ידיעת ועדת הכספים העירונית

מאת חיים הנרווקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

חבר מועצת עיריית ת"א, אריה צוקר (מפ"ם), עתר לבג"ץ למתן צו על תנאי נגד ראש עיריית ת"א, שלמה להט, לאסור עליו ועל העירייה לפרוע לבנקים הלוואות בסך 3.5 מיליון דולר, שהחברות העירוניות בת"א נטלו, לטענתו, בניגוד לחוק.

בעתירה שהוגשה באמצעות עו"ד ישראל לבנה, נאמר, כי ועדת הכספים של העירייה אישרה על פי בקשתו של להט מתן ערבויות לבנק לאומי עבור הלוואות שנתן לחברות עירוניות בת"א עד 3.5 מיליון דולר. אולם, לפי העתירה כאשר הוועדה אישרה מתן ערבויות, לאמתו של דבר, התחייבה העירייה לבנק ולחברות העירוניות לפרוע את ההלוואות במקומן. העירייה אף החלה לפרוע את ההלוואות בפועל על־פי הסדר־התשלומים שנקבע לכל חברה וחברה.

צוקר טוען, כי התחייבויות העירייה והחזר ההלוואות בפועל נעשו בלא ידיעתם ובלא אישורם של חברי ועדת הכספים, הנהלת העירייה ומועצת העירייה. תשלום הכספים לבנק לאומי נעשה בלא לבקש את אישורו של שר הפנים. ההתחייבות וגם פרעון ההלוואות מנוגדות, על פי העתירה, לפקודת העיריות ולפיכך אסורות על פי החוק ויש למנען לאלתר.

מוזיאון תל אביב
שדרות שאול המלך

תערוכת ינקל אדלר
פתוחה לקהל גם ביום שישי
בשעות 14.00–10.00
בנוסף לשעות הביקור הרגילות
הנעילה בשבוע הבא
יום שלישי 11.2

למרות ביטול הפקות על מחירי הספרים
אנו לא מעלים מחירים
עד סוף פברואר

רשת חנויות ברונפמן:
תל־אביב: דיזנגוף 214; כלבו שלום; המשביר דיזנגוף; המשביר אלנבי; משכית, בן יהודה 52;
ירושלים: המשביר לצרכן; משכית, הרב קוק 12
חיפה: המשביר לצרכן; ברונפמן, תחנת אגד
רחובות: ברונפמן, תחנת אגד; הרצל 175
עפולה: אמדע, כיכר העצמאות 11
טבריה: המשביר לצרכן
נצרת: המשביר לצרכן
הרצליה: המשביר לצרכן
ראשל"צ: המשביר לצרכן

נצל את ההזדמנות!

ברונפמן
עתונים וספרים מהעולם כולו

Victory
אופנת עור בע"מ

ללא תוספת תשלום
הזמנות בזמן המבצע

ויקטורי
מבצע בגדי עור
בגדי 25 עד 50% הנחה
בגדי 12% — הנחה
פתוח במוצ"ש
■ז'קטים ■מעילים ■תיקים ■פרוות
■מכנסיים ■חצאיות ■חגורות
פתוח מוצאי השבת עד 22.00 (עד 31.3.86)
אנחנו נותנים אחריות לשנתיים על מוצרינו

ויקטורי — אופנת עור בע"מ
הקישון 16, בני־ברק (ליד הקניון) טל' 708030
פתוח רצוף מ־7.00 עד 18.00. יום ו' 7.00 עד 13.00

חברה פיננסית מעוניינת
בכספים
למשקיעים מובטחים בטחונות
בנקאיים ורווחים נאים
לקבלת פרטים נא לפנות: "שובר" טל' 281026 – 03

יצרן או משווק אופנה
מגדל הנביאים בחיפה פתוח לסיור בשבת
בין השעות 10–14.
אנשי המכירות ישמחו לסייר אתך במקום ולמסור לך את כל הפרטים הדרושים.
ראה פרסום במוסף עמ' 19.
מרכז העסקים בחיפה
מגדל הנביאים
מגדל הנביאים בע"מ, חברה בת של סולל בונה השקעות. ככר סולל בונה חיפה.

משלחות מועצות הפועלים
האיגודים המקצועיים
הועדים הארציים ותנועות הנוער
הבאות להשתתף
בהפגנת
פועלי מספנות ישראל
מתכנסות ביום ראשון, 9.2.86,
בשעה 9.45 בבוקר
מול משרד ראש הממשלה בירושלים
המשלחות מתבקשות להביא איתן כרזות הזדהות

ההסתדרות הכללית
של העובדים בא"י
מטה המאבק

עסקים כדאיים — עם "נכסי־רזים"
★ **למכירה באזור פיתוח בירושלים**
בנין לתעשיה, 11,000 מ"ר, מפואר, כניסה מיידית, מיזוג, חשמל וטלפונים
★ **בשכ"ת, בבנין נפרד ומפואר**
בתחלת יצחק ת"א ליד "ידיעות אחרונות" 500 מ"ר מרתף מואר, 500 מ"ר ק"ק, 200 מ"ר משרדים – סה"כ 1,200 מ"ר.
טלפונים, מעלית־משא, חניה, כניסה מיידית.
★ **מגרשים לתעשיה/למגורים**
באזור ת"א, לבניה מיידית לרציניים בלבד!
★ **למכירה/להשכרה מבני תעשיה**
באזור תעשיה חולון ליד "סמפו"

תיווך "נכסי־רזים" רפי ברורמן
טל. 611194/5 (מלד"ך)

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
האוניברסיטה העברית בירושלים
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה חברתית, מרכז ארלשטין להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע, הסוציולוגיה הרפואה
מודיעים על התכנסות לזכרו של
פרופסור יוסף בן־דוד ז"ל
במלאת שלושים לפטירתו
יו"ר: פרופ' דן פטינקין
נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים
דברים: פרופסור שמואל נ' אייזנשטדט
פרופסור חיים ארלך
ד"ר מרה בלר
ביום שלישי, ב' באדר א' תשמ"ו (11.2.1986), בשעה 6.15 בערב
בבית האקדמיה, כיכר אלברט איינשטיין, טלביה, ירושלים
בלי התכנסה יוחו בו ביום בשעה 10.45 בברונפמנות

Asia Chinese Grill Room
רמדה קונטיננטל
הירקון 121 תל אביב טל. 03-296444
חגיגה בשניים!
תפריט קבוע - במחיר קבוע.
הזמן את בת זוגך לארוחת ערב במסעדת הגריל הסינית ברמדה קונטיננטל ת"א.
•תפריט עשיר ומגוון
•אווירה של 5 כוכבים
ו...יין מונפורט
עית הבית.
כשר!
20 ש"ח בלבד לאדם כולל מע"מ

פתוח בימים א'-ה' ובמוצ"ש

תדיראן
חטיבת המערכות חולון **חטיבת הקשר חולון**
מיום א' 12.1.86
הופעלה בהצלחה מרכזיית הטלפונים החדישה במפעלנו ואיתה הופעל גם שרות חיוג ישיר פנימה (חי"פ).

מספרי הטלפון החדשים של המרכזת שלנו הינם:
03-557 4555
03-557 5555
03-557 6555
לקוחותינו מתבקשים לברר את מספרי השלוחות הפנימיות ולהשתמש לתועלתם בשרותי החי"פ.

בהזדמנות זו שלוחה תודתנו:
לאגף הנדסה ותכנון בחברת "בזק"
למחוז המרכז של חברת "בזק"
ליש"מ חולון של חברת "בזק"
לחטיבת התקשורת של חברת תדיראן - ספקית המרכזת
לחברת "נגאי" בע"מ - יועצי התקשורת ומתאמי הפרוייקט.

כשאריה הר אבן מחליט, אף אחד לא יעצור אותו!

א.ה.א. שיווק בע"מ, נוה שאנן 37 תל-אביב

הארץ

יום ה' כ"ח בשבט, תשמ"ו
7 בפברואר 1986

ירושלים: רחוב ההבצלת 2 טל. 224245-6, ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל. 661146-8, ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל-אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רחוב זלמן שוקן 21, טל. 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל-אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת לתוכנן כתב-יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 824261

הקנאות הפסידה קרב

להוותנו, בהפכה הקנאות הדתית לכוח הפוליטי העומד בדבר, כות עצמו בישראל. אילולא כך, השאלה "מיהו יהודי" לא היתה טורדת את מנוחתן של המפלגות, ולא היתה עולה מדי חצי שנה לדיון בכנסת. עמים אחרים אינם תרים אחר כל הזדמנות להרים חומות בינם לבין בני-עמים אחרים, המבקשים להצטרף אליהם (והגיור הנרגשי אינו דגם מרגיז; לא כך קנאי הדת היהודית, אשר, אם לשפוט לפי נאומיהם ועמדות של נציגיהם בכנסת, רואים את כל מי שיש ספקטספיקא בדבר מוצא אמו או כשרותו ההלכתית של גיורו. מפלות, לרבות מפלות פרלמנטריות חוזרות מראש, אינן מרתיעות אותם, כאילו ביקשו להראות, אחת לכמה חודשים, לציבור הלא-קנאי, כי סוף השפיות לנצח.

ההצבעה בכנסת שלשום על הסעיף המתאים בחוק השבות, היתה הפגנת שפיות מן הסוג האמור. הצעתם של הקנאים, מסוגם של חברי-הכנסת שאקי ושותפיו לדיעה, נתמכה רק על ידי הרוב בסיעת הליכוד. בהתאם לכך הם הובסו ברוב של 61 נגד 47 המעדך. השמאל וחברי ליכוד שטרם שכחו כיצד להתבייש, זיכו את הרוב הגדול בעם ישראל בניצחון, שלמרבה הצער הוא זוכה במעטים כמותו. ואף על פי שתוצאה זו של ההצבעה עשויה לחזור על עצמה בעתיד, כבר היו קנאים שהבטיחו שבעוד חצי שנה הם יעלו את הצעתם שוב.

הרב לואי ברנשטיין, מראשי "המזרחי" בארה"ב ונשיא איגוד בתי-הכנסת האורתודוכסים שם, הגדיר בראיון שנתן אתמול לקול ישראל, את יוזמת הקנאים הישראלים במלה בזיון. אנחנו שמחים להצטרף לדיעה זו של איש, אשר בכשרותו למהדרין על פי המתכונת הדתית אין להטיל ספק. אנו מצטרפים גם למשתמע מדבריו, כי מן הראוי שה"ה שאקי ושותי יחדלו מן ההצגה החצי-שנתית החוזרת של העלאת הצעתם, בידיעה שהיא תובס ותוריד מסדר יומה של הכנסת; היא מזיקה, כפי שאומר הרב ברנשטיין, מעל לכל לציבור הדתי.

אל לנו להשיא עצות לקנאים בעניין השאלה, מיהו יהודי בעיניהם. אך אנו רשאים לתבוע מהם שימנעו מן הניסיון להשליט בכוח מושגים בדלניים ופלגניים בתודעה הציבורית בישראל ובעם היהודי. בעיני החברה הישראלית כפי שהיא, כל המצטרף אליה מרצונו החופשי, הינו רצוי. מכל מקום, על פי הקריטריון הציוני, אין הבדל בין יהודי ליהודי, בין אם נולד יהודי או אם גויר על-ידי רב כלשהו, לרבות רבנים רפורמיים. המצטרפים מעשירים את כוחו של העם, אשר התלאות, הרדיפות והפוגרומים של אלפי שנים דילדלו אותו עד להחריד. הדיבור סכנת ההתבוללות, מי שמצטרף מוכיח בגופו כי הוא כשר בהיפוכה. הרי בחירה זו, אם להאמין לדברי הקנאים, היא המבחן העליון.

ניסוחים דיפלומטיים

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). בדברו לפני ועדת החוץ של בית-הנבחרים אמר שלשום שר החוץ ג'ורג' שולץ כי שתי הבעיות המרכזיות של תהליך השלום — הייצוג הפלשתינאי והוועידה הבינלאומית — עדיין דורשות ליבון נוסף, למרות התקדמות בשיחות מרפי. בישיבה סגורה, קודם שהשמיע פומבית את דבריו, לא התייחס שולץ כמעט למזרח התיכון. לדברי משתתף בישיבה, "היתה התיחסותו מאכזבת ביותר מבחינת התקוות לפריצת דרך או התקדמות ממשית. שמענו אותם הדברים כבר: שנה, שלושה".

בהמשך עדותו, בהתייחסו לעסקת הנשק עם ירדן, אמר שולץ כי יש לראות את העובדה שהממשל לא הצליח לשכנע את הקונגרס בחשיבות העסקה, "כגורם המגביל בתהליך השלום".

אל תורידו את פרס מדרך הישר

מאת יואל מרקוס

עוול עושים לראש הממשלה כשדוחפים אותו לא למלא הסכם הרוטציה — שלטון הוא דבר חשוב אך רצוי להשיגו על ידי רכישת לב העם ולא על ידי הפרת הסכמים

הגיע הזמן שמישהו גם יחשוב מה טוב לשמעון פרס ויגן עליו. כראש ממשלה, שקשה לבוא בטענות על ביצועיו, פרס הוא כיום הנכס היקר ביותר למפלגתו. אך הנה באים חבריו ודוחפים בדם קר להורידו מדרך הישר. הם רוצים לפגוע באמינותו ובשמו כאדם הגון. אלף אחד המרעיעים והבוז למעט ומאות עצות היום ניתנו לו על איך לא לקיים — תסלחו לי על הביטוי — את הרוטציה. רק דבר אחד לא שומעים מאז היום הראשון לקיום הממשלה ובעצם איש לא חושב עליו: איך לכבד הסכם.

והרי זו שערוריה. מה זאת אומרת לא לקיים הסכם שנחתם ברית וכזית, ולפיו ישלטו שתי המפלגות ארבע שנים בצוותא? לא היתה כאן קנוניה אפלה שנעשתה מאחורי גבה של מפלגת העבודה. היא היתה שותפה מלאה להסכם; היא אישרה שיצחק שמיר יכהן כראש ממשלה מ-1986 עד 1988. ב-1986 יש לנו אותו שמיר ואותו ליכוד, שעמם נחתם ההסכם ב-1984. מבקרת ראות של תרבות פוליטית, השאלה אם לקיים הסכם או לא, לא היתה צריכה לעלות כלל. ספק אם היתה עולה שאלה כזו, על הסכם כזה, במדינה בעלת מסורת פוליטית. בנסיבות כאלה, איך אפשר לתת אמון במפלגה שאינה מכבדת הסכמים?

כותב שורות אלה היה תמיד נגד ממשלה רחבה משום שאין זה בריא למדינה להימצא ללא אופוזיציה לאורך זמן. בשלב מסויים, כשרווחה היה שלא תהיה תוחלת לא בעניין לבנון ולא בעניין הכלכלה, כתבנו שאם אפילו לזאת לא מגיעים, עדיפה ממשלה צרה. אך בינתיים חלה התקדמות דרמטית בשני התחומים. מה איפוא ההצדקה לכך שמיטב המוחות יתאמצו למצוא דרכים לאי-קיום ההסכם, במקום לתת את הדעת על קיומו בצורה הטובה ביותר למדינה ולמפלגה?

ההסבר הפופולארי בימים אלה לשאלה זו הוא שפרס הצליח מאוד בתפקידו ולכן יהיה זה פשע לשמוט מידיו את ההגה. מה שמשתמע מדיוק זה הוא כמעט-השמצה על פרס; וכי נמסרה לשמיר חצי קדנציה מפני שכישוריו של פרס היו מוטלים בספק? לא כן הוא; אין ויכוח על כך שפרס הצליח. הוא קיבל לידיו מדינה עם רגל אחת בקטסטרופה והעלה אותה למסלול של שיקום. ראשי המשק ממש מתפעלים מיכולתו בתחום הכלכלה, תחום שהיה זר לו לחלוטין. ממשלת האחדות קמה בגלל תוצאות הבחירות ולא בגלל שום סיבה אחרת. ומאז לא קרה שום אירוע המחייב את פרס לרדת מדרך היושר הפוליטי. עם חוסיין שאינו רוצה בהדברות, ועם מובארק שאינו רוצה בהפשרת היחסים עם ישראל, יכולה לטפל גם ממשלת אחדות שבראשה עומד שמיר ולצדו ממלא-מקומו פרס.

באי-קיום ההסכם קיימות כמה סכנות. הראשונה היא שהמדינה תימסר לדתיים, בין אם פרס יצליח להקים ממשלה צרה משלו ובין אם שמיר יצליח בכך. גם בממשלה רחבה משתלטים כוחות השוחד על חיים — תארו לעצמכם מה יקרה כאשר אחד משניהם יהיה תלוי רק בהם. הסכנה השנייה היא שפיצוץ ההסכם יגרור בחירות מוקדמות, כאשר: אין בטוח שהציבור ישנה מהותית את הצבעתו ולא ייצור אותו תיקו שבגללו קמה ממשלה משותפת זו; כן הישגי ההבראה הכלכלית יתמוססו בשל הורמת הצפה במשק. ההבראה הכלכלית של פרס ומודעי נכנסה למסלול הנכון. פרופ' ברונו אף התבטא שעברנו את נקודת ה"אין חוזר". פרס בונה עתה, בעזרת מומחים בחו"ל, תכנית לצמיחה שתתחיל לתת פירותיה בעוד כחצי שנה. כלומר אין זה סכן מאליו — גם הודות לכישורי פרס — שברגע הרוטציה יתמוטט הכל.

שמעון פרס: לכבד הסכם

ההיפך נכון. ראשי המשק מודאגים משבירויות ההישגים. מפעלים רבים בקשיים והאבטלה הגוברת אינה מבשרת ימים של שלווה. מכאן שהנותם, כי המשך תהליך ייצוב המשק וביסוסו מותנים במינימום זעזועים ובבסיס פוליטי רחב ככל האפשר, אינה מופרכת. החילופים האישיים בראשות הממשלה אינם בהכרח סוף העולם. פרס אינו שמיר, ויהיה, כראש ממשלה חליפי, ממשיך לבחון את דופק ביצועי הממשלה יותר מאשר זה של ממלא מקומו. הוא יהיה פעיל ואנרגטי גם אם לא יתחשק לו כל כך. שכן עליו ועל מפלגתו יהיה מוטל תפקיד חיוני בהופעת ההבראה הכלכלית והשמטה בשבע עיניים על הליכוד, שלא יסטה מקו השפיות המתונה המאפיינים את הממשלה תחת פרס. הביטוח הוא בסופו של דבר מקל בעל שני קצוות.

אמנם אין זו ממשלת חלומותינו, אך זה מה שהבוחר קבע. דורשי טובתו של פרס צריכים להגן מכל משמר על המוניטין שרכש לעצמו בתפקודו כראש ממשלה, ולא לדחוף אותו להפר הסכם חתום רק מתוך תאוות שלטון וללא הצדקה אובייקטיבית, שלכל הדעות עדיין לא הזדמנה עד רגע זה. שלטון הוא דבר חשוב. אם מפלגת העבודה ראויה לו, היא תקבלו בסופו של דבר. אלא שלשלטון מגיעים ברצון העם, לא בהפרת הסכמים.

לא להביאם לישראל

מאת זאב שיף

במלחמה במנהיגי הטרור יש להתמקד בפגיעה בהם ולא להעמידם למשפט, ובכך לדרבן תפיסת בני ערובה ישראלים

הבה נודה לעצמנו כי יירוט מטוס המנהלים הלובי לא היה מסתיים בכישלון, נניח שבמטוס היו כמה מראשי ארגוני הטרור. לא רק אחמד ג'יבריל אלא גם ראש החזית העממית ג'ורג' חבש ועמו מנהיג פלג המורדים של הפת"ח אבו מוסה, ואולי גם אישים אחרים. אין זו שאלה תיאורטית. עלינו ללבן בינינו לבין עצמנו מה היה מתרחש לו היתה מושגת ההצלחה המבוקשת. ודווקא משום שהמבצע לא עלה יפה מן הדין שלא נסתפק בתשובות סתמיות: אין זה משנה כלל אם מנהיגי המחבלים היו מובאים לישראל בעקבות יירוט מטוס במרחב אווירי בינלאומי, או אחרי יירוט של ספינה בלב ים או בפעולת חטיפה באחת ממדינות ערב.

צודקים מי שאומרים כי במקרה כזה הרבה גורמים במערב היו מתנאים כפיים למבצע הישראלי, לכושרה המבצעי של ישראל, כפי שהיה הדבר אחרי אנטבה והמבצע מסויימת גם אחרי הריגתם של שלושה ממנהיגי אש"ף בביירות באפריל 1973. הארגונים הפלשתינאים היו נתקפים במבוכה, זה דבר היה מחליש אותם בוודאי לתקופת-מה. זה היה יכול להיחשב להישג מבצעי, אך טעות לחשוב כי היינו מתקרבים בכך לפתרון הבעיה הפלשתינית. מותר לשמוע כיום מגורמים רשמיים טענה כי הצלחה מבצעית כזו היתה מחלישה את הגורמים הקיצוניים בקרב הפלשתינאים, כאילו קיימת בממשלה כוונה לחזק גורמים מתונים יותר בקרבם וכמה מעודדי אל של ארגוני הסירוב.

אין מוציאים להורג

כאשר נחטף אדולף אייכמן באחד מפרוורי בואנוס-איירס והועבר לישראל, הביא הדרג המדיני בחשבון תקלות, הגינויים חריפים. לצורך השגת המטרה הוחלט שלא להתחשב ביריבות ובחוק של ארגנטינה. היה דבר חשוב שעמד בעינינו מעל לשיקול שארגנטינה תחזיר את שגרירה מישראל ואולי אף תנתק את היחסים הדיפלומטיים עמנו. האינטרס העיקרי היה העמדתו לדין, במשפט פומבי, של פושע מלחמה על פי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם ולהוציאו להורג בישראל. המקרה של המנהיגים הפלשתינאים שהיו אמורים להיות במטוס הלובי אינו דומה למקרה של אייכמן. אינני מעלה על דעתי שישראל היתה מוציאה להורג מישהו מהם. ישראל לא הוציאה להורג מחבלים רוצחי ילדים וגם לא רוצח שכיר כאוקמוטו אשר בשליחות החזית העממית הפלשתינאית השתתף בטבח של עשרות אנשים בנמל התעופה של לוד. אנחנו מגדירים את הבורות המורעים הפלשתינאית, הוא כראשי ארגוני טרור האחראים לרצח יהודים ישראלים, ולא פחות מכך, לרצח בני לאומים אחרים כולל ערבים ופלשתינאים רבים. למרות כל זאת נחשבים הללו בעיני הפלשתינאים ובעיני העולם כמנהיגים פלשתינאים, מנהיגים פוליטיים. האם היינו מוציאים להורג מנהיגים פלשתינאים כג'ורג' חבש או אפילו עריפאת לו היו נופלים לידינו בדרך שלא. יש הבדל גדול בין פגיעה באנשים אלה במהלך מלחמה או במבצע פעולת קומנדו לבין הוצאתם להורג אחרי משפט.

העמדתם לדין לא היתה סוף פסוק. משפטם היה הופך לבימת הסברה ותעמולה לא רק של הצד הישראלי אלא גם של הפלשתינאים, והמבוכים. ולאחריו היה בא מאמץ פלשתינאי אדיר, בתמיכת מדינות ערביות רבות, ללכוד בני ערובה ישראליים. הם היו משקיעים מאמצים בלתי נלאים ליירוט מטוס אל על או של חברת תעופה אחרת שבה מרבים ישראלים לטוס. בסופו של דבר היו מצליחים בכך, משום שזו טבעה של מלחמה שבה יש עליות ומורדות. את מה שהיה מתרחש לאחר מכן יכולים אנו לנחש על סמך ניסיון העבר. ניסיון זה מלמד שלא עמדנו בלחצים פחות חזקים ושחררנו מאות ואלפי מחבלים, ביניהם רוצחים שנדונו בבתי משפט ישראליים. ואף הסכמנו שישארו בשטחים. לו היו הדברים מתפתחים כך היתה פרשת יירוט המטוס ותפישת המנהיגים הפלשתינאים מסתיימת במפח נפש ובתחושת כישלון שהיתה מקזזת את הניצחון הראשוני.

לפגוע בדרכים אחרות

שורש הבעיה בכך שישראל מעצם מהותה אינה עשויה לניהול מלחמה טוטאלית אפילו כשמדובר במאבק בטרור. המבנה החברתי והיסוד המוסרי שלה מונע ממנה נקיטת מהלכים מסויימים. עדות לכך היא ההימנעות מהטלת עונש מוות על מחבלים אפילו במקרי רצח קיצוניים, דבר שנראה לי מוטעה. מלחמת לבנון סיפקה לנו הוכחות נוספות למגבלות שהחברה הישראלית מטילה על עצמה במלחמה.

המסקנה מניתוח זה אינה צריכה להיות שעלינו להרים יד ולוותר על מלחמתנו בטרור. מנהיגי הטרור אינם זכאים לחסינות עקיפה, אך הדרך להילחם במתכנני הטרור, במי שמשגרים את המחבלים, אינה בהעמדתם לדין בישראל. אפשר לפגוע במנהיגים אלה בדרכים אחרות; ואכן, לא אחד ולא שניים חוסלו על ידי זרועות הביטחון של ישראל, גם במדינות ערב וגם מחוץ לגבולות המזרח התיכון. ולהוכחה, לא מעט ממקורביהם הקרובים של עריפאת וחבש נשרו במשך השנים מעיסוק בטרור. הפגיעה באישים אלה לא היתה בדרך כלל באמצעות מטוסים ונעשתה ממרחק רב. במקום להביאם חיים לישראל יש לגבור פגיעה בהם. כך יש לעשות כל עוד הם משגרים טרוריסטים נגד אזרחי ישראל ומגישים את מה שמכונה בפיהם "המאבק המזויין" בישראל.

אין פירוש הדבר שישראל מוותרת בכך על זכותה ליירט ספינות ומטוסים כאשר ברור לה שנשקפת סכנה לביטחונה. כך עשינו כאשר נתפש סגן מפקד כוח 17 בספינה שעשתה דרכה בין קפריסין ללבנון וכאשר סייענו לאמריקאים בעת יירוט המטוס המצרי שבו היה אבו עבאס, מתכנן חטיפת האניה "אכילה לאורו". כך עושה ישראל כאשר היא עורכת חיפושים בספינות רבות (במאות ספינות במשך השנים) בלב ים. התקלה שאירעה ביירוט המטוס הלובי, אינה מבשרת, לצערנו, את סופה של המלחמה בטרור. בעצם הימים שבהם אירעה התקלה הזו נרשמו גם הצלחות מרשימות שהמודיעין הישראלי מילא בהן תפקיד נכבד.

אין מקום ל"כך" בארצנו!

לא בבניני האומה!
לא בירושלים!
לא במדינת-ישראל!

התכנית לקיים כאן ועידת "כך" מעלה את זכרם של הימים האפלים ביותר בהסטוריה היהודית והאנושית

תועבר ועידת "כך" לנירנברג - שם מקומה!
אין מקום ל"כך" בארצנו!
הזעקת היהדית לא תעבור!
נתייצב מולה בהפגנת המונים!

פרטים יבואו

שלום עכשיו

המודל: לחתוך וגם ולעזור

מאת נחמיה שטרסלר

הסיכוי לזכות במכרז הסטי"לים בסינגפור מתקרב לאפס, כך גם בעניין בניית צוללות או סטי"לים לחיל הים. גם לא ניתן לכפות על רשות הנמלים, צי"ם, חיל הים או הצי השישי לתקן אניותיהם דווקא במספנות ישראל. המסקנה, אין בסיס כלכלי להמשך פעילותן של המספנות

ביום א' הקרוב יעלו עובדי מספנות ישראל לירושלים כדי להפגין פעם נוספת מול משרד האוצר. הם יתבעו ממודעי שיעביר את ארבעה מיליוני הדולרים לכונס הנכסים, כדי שזה יוכל לשלם את משכורת ינואר ולתפעל את המספנה עוד חודש חודשיים — עד לזריקת המרץ הבאה.

מצב המספנות הוא בכי רע. החובות לממשלה ולבנקים מגיעים ל-38 מיליון דולר, וכל חודש שחולף מגדיל את החוב במיליון דולר. אך לאנשי המספנה יש תוכנית. הם טוענים שניתן יהיה להעסיק 475 איש במספנה אם תתקבל תוכניתם.

התוכנית מתבססת על שלוש הנחות:

א. זכיה בפרוייקט לבניית שני סטי"לים לסינגפור.

ב. בניית שלוש צוללות ושני סטי"לים לחיל הים הישראלי.

ג. התחייבות ממשלתית לבנות במספנה שתי גוררות לרשות הנמלים, ספינת דייג, שיפוץ סטי"לים, בניית ספינת עזרה, ותיקוני אניות צי"ם ואניות הצי השישי.

לכאורה תוכנית יפה, אך המציאות אכזרית הרבה יותר. הסיכוי לזכות במכרז הסטי"לים בסינגפור מתקרב לאפס. בעניין בניית צוללות לחיל הים, הסיכוי גם כן קטן, משום שלמספנות אין הידע הדרוש לבניית צוללות. לכן היא תיאלץ לשתף בפרוייקט מדינה בעלת נסיון כמו גרמניה. הסיכוי שהאמריקאים יסכימו לתת לגרמניה 200 מיליון דולר, כדי שתבצע עבורנו את הצוללת הראשונה בשמע דמיוני.

גם בעניין הסטי"לים עבור חיל הים המצב דומה. החוק האמריקאי אינו מאפשר להעביר את בניית הספינות לישראל כאשר המימון הוא אמריקאי. גם בארה"ב יש בעיית תעסוקה. כך שברגע שפרוייקטים גדולים אלו נופלים — אין כמעט טעם לדון בסעיף השלישי, השולי, שגם הוא אינו מבוסס, כי אין ניתן לכפות על רשות הנמלים או צי"ם או חיל הים או הצי השישי לתקן את אניותיהם דווקא בחיפה — האם משוחררים גופים אלה משיקולים כלכליים?

גם המצב בעולם הוא קשה. יש עודף עצום של מספנות. בשוודיה מתכוננים לסגור את האגף האחרון של הגדולה שבמספנות המדינה "קוקום". סגירה שתביא לפיטורי 2300 עובדים. ביפאן, שבה בונים 50% מכלל צי העולם פיטרו בשנים האחרונות יותר מ-100,000 איש שעסקו בבניית אניות.

כמה שווה המספנה?

	במיליוני $	הערות
בניינים	4.2	מותנה בשימוש
רציפים	3.0	בעלי ערך לנמל חיפה
מבדוקים	7.0	50% ממחיר מבדוק חדש
מכונות וציוד	2.4	60% מהערך במאזן
כלי הרמה	0.5	40% מהערך המאזני
חייבים ומלאי	0.5	הערכה אופטימית
500 דונם קרקע	15.0	לפי 30,000 דולר לדונם
סה"כ	32.6	
בניכוי חובות	38.0	בהנחה של פיצוי העובדים
		בגובה של 100% בלבד
הפסד לממשלה	5.4	

הכך קורה שגם אם תיפול הצעת עבודה כלשהי לידי מספנות ישראל, אין המספנה מסוגלת לבצע אותה ברווח. שנים של מינויים פוליטיים ולא מקצועיים של ראשי המספנה עשו את שלהם. גם חוסר הגמישות בקביעת שכר, הפריצים וניהול כוח אדם בחברה הממשלתית — תרמו להפיכת המספנה לגוף כבד ובלתי יעיל. לפני שנה הציעה חברה רב-לאומית למספנות לבנות 13 ספינות דייג במחיר כולל של 12 מיליון דולר. המספנות אמרו לא. הן לא היו מסוגלות להרוויח במחיר המוצע. בסופו של דבר ביצעה את העבודה מספנה הולנדית.

מצב עניינים זה מוביל למסקנה הבלתי נמנעת, שאין למספנות זכות קיום כלכלית. אך מנגד עומדים הנימוקים האנושיים: האם ניתן לפטר מאות אנשים שהשקיעו את מיטב שנותיהם במספנה? התשובה לכך אינה קלה, במיוחד על רקע ההוראות הקשים בשלוחיה. ובכל זאת, מי שצריך להחליט בעניין יודע שהמשך ההזרמה הממשלתית למספנה פירושה שכל עם ישראל יממן מכיסו את שכר עבודתם של 640 פועלים, כי אין לממשלה כסף אחר אלא זה הנאסף ממסים.

גם הממשלה הבינה את משמעות ההחלטה על כלל המשק הציבורי, ולכן החליטה להעביר את המספנות לכונס נכסים. אך היו שרים שהתנגדו: שחל ויעקובי. שני שרים שנרתמו בזמנו גם על סגירת "אתא". בתום ישיבת ועדת השרים מיהרו השניים להודיע לעיתונות שהם מנעו את פיטורי העובדים. אך מעשה שטן, הכונס הציע למחרת לפטר מיד 300 איש מתוך ה-640.

מי שהצטיין בעמדה מוצקה היה שר התחבורה. העובדים שפנו אליו לא זכו למלות העידוד המקובלות בנוסח של: תסמכו עלי, אני אספק לכם עבודה, נפעיל תוכנית שיקום, נמצא משקיעים זרים, אלא שמעו מלים קשות ואמיתיות.

באוצר יודעים שרשימת המפוטרים היא ארוכה. הגדולים שבהם הם מפעלי בית שמש, מלל בנה, ורסקו — ואם יפתח הברז למספנות, גם הם יתמודדו מיד בתור, ובצדק.

* * *

לבעיה יש פתרון. ניתן להציע מודל כללי לכל מפעל הנמצא בקשיים. מפעל כזה יהיה זכאי לקבל עזרה ממשלתית ופרישת חובות מהבנקים, אם יציג תוכנית הבראה שתקצץ באופן דראסטי בהוצאותיו ובפעילותו, כך שיהפוך לעסק מרוויח. מצד שני, הממשלה תהיה אחראית למתן פיצויים הוגנים לעובדים המפוטרים ולפנסיה — תלוי בגיל, כחלק מתוכנית ההבראה. הממשלה תדאג גם למרכזי הסבה ותעזור במציאת עבודה.

אם ניתן להפעיל תוכנית כזאת לגבי המספנות, יש על מה לדבר. אך אם לא, אין מנוס מסגירה. מדינות לא מעטות מתקיימות ללא מספנות.

שיחה עם שמעון פרס

מאת א. שוייצר

השיחה דלהלן, שנערכה אתמול בבוקר עם ראש הממשלה, עלולה לאכזב שוחרי חידושים. היעדרם נובע מכך, שהשאלות המעסיקות אותו, כמו גם את הציבור הישראלי, נמצאות על פני השטח. בעיות הטווח הקצר והארוך גם יחד מוזקרות דרך קבע לנגד העיניים; אין צורך לנבור מתחת לאדמה כדי לגלותן או כדי למצוא להן מענה שעוד לא נדון במידה כזו או אחרת של הרחבה.

אך אם להדגיש נקודה אחת או שתיים ממה שאמר מר פרס, נראה שמן הראוי להתחיל ברוטציה. ברור, שראש הממשלה מסויג מאוד בתשובת הנוגעת לנושא המעסיק באינטנסיביות רבה את הקהילה הפוליטית. כל מה שאפשר היה להוציא מדבריו הוא, כי הוא עדיין אינו רואה את השאלה כפתורה: המחויבות ישנה, וכן גם התניית הגשמתה בביצוע קווי היסוד של הממשלה כפי שהוא גורס אותם. אפשר שצריך להעמיד פתיחות זו נגד ההחלטיות באשר לדעותיו הפוליטיות לגבי מה שהממשלה (ומפלגתו) נדרשת לעשות.

נקודה אחרת, אקטואלית לא פחות, נוגעת למטוס הלובי. ראש הממשלה השיב ללא היסוס לשאלה, מה לעשות במחבלי צמרת: להעמיד אותם למשפט. הדעת נותנת ששקל את הסיכונים הכרוכים בלכידתו של רב מחבל: אפשר שיהיו מופתעים מהערכתו של מר פרס את יחס העלות/תועלת ממעשה מסוג זה, אך מן הראוי שנרשום בפנינו את התשובה.

ואולי עוד משהו. מר פרס נכנס בראשית שנות ה-60 לפוליטיקה עם תמונת עולם "אירופה צנטרית": יש הזוכרים עוד את דבריו על "ידידים לים סגריר" שבמפת עולמו דאז נמצאו לא מעבר של האוקיאנוס האטלנטי, אלא באירופה. היום לא היה מגדיר את עצמו כך. אבל מי שמאזין בקפידה לדבריו, לא יתקשה להבחין בנימת ההערכה הרבה כלפי אירופה והחשבת השפעתה בעין ובעתיד, על הנעשה באזורנו. טמון כאן גרעין של פרוגרמה מדינית, העלולה להיות אקטואלית על פי מידת ההתרחקות בין אירופה וארה"ב.

אשר לנושאי המשק, שאלת קיום היציבות מעסיקה אותו פחות מאשר העברת המשק לפסי צמיחה. אם הוא צודק או טועה, זו השאלה שאיר ועי החודשים הקרובים יספקו את התשובה.

שאלה: חלף שבוע מאז שובך ממסע באירופה, שבו עוד נמשך. זכה להתהדרות ראשיות. מאז במעט תשבת. כדי לרענן את הזיכרון, מה היו היעדים, ומה הושג?

תשובה: צריך להטות את אירופה, שזה שנים התקרבה לאש"ף, בחזרה לעמדות מאוזנות, ולעודד את הידידות החבויה הקיימת באירופה, כלפי ישראל. המסע נתן הזדמנות לכך, ואני מקווה שניצלתי אותה.

לדעתי, אירופה תמלא גם להבא תפקיד חשוב במזרח התיכון. ניסיתי לסייע לעצב תפקיד זה. דרשתי מאירופה להגיש סיוע כלכלי לארצות האיזור שנפגעו מירידת מחיר הנפט. כן טיפלתי בנושאים מעשיים הנוגעים לישראל כגון אלה הקשורים בחרם הערבי, בייצוא פרחים לשוק המשותף והקמת קרן המדע המשותפת עם גרמניה.

אחרים מעריכים, כי המסע נמשך זמן רב מדי, וביקורתיים שרבאה בישראל הבנתם של מהלכים מדיניים. כמו למשל, משמעות החלטות הקבינט בדבר עסקת החבילה עם מצרים.

יש אמת בדבר, אך חשיבות חידוש המגע עם אירופה נראית לי עדיפה מן הטעמים שלעיל.

נשמעה בימים הדעה, כי נסיעת השר וייצמן לקהיר היתה משגה, שלך יש חלק בו. סירובו של הנשיא מובארק להזמינו למפגש מסגה הנוגדת מבה למי שקידמיים בישראל "בחוזת השר לויך"?

לא היה משגה. פרס ליצירת ציפיות גדולות מדי ממה שניתן היה להשיג. וייצמן נפגש פעמיים עם נשיא מצרים, והסביר לו את עמדותינו בעניינים השנויים במחלוקת: אין לבטל את התועלת בכך, מה עוד שהשיחות היו טובות. אגב, מובארק לא סירב להיפגש. אלא נמנע מקביעת מועד.

מתקבל הרושם, למראה השיחות הנעות בין המלך חוסיין ובין יאסר עריפאת, כי יוזמת השלום שלך נקלעה למבוי סתום?

בשיחות ברבת עמון טמון יתרון וחסרון גם יחד. היתרון: הפגנה כלפי כל העולם, לרבות ארצות ערב, שעריפאת אינו פרטנר למו"מ, או להסכם. לא עבור ישראל ואף לא עבור ירדן. החסרון הוא, כי אם ייכשל המאמץ שעושה חוסיין כדי לזכות בברכתו של ראש אש"ף, נצטרך להתחיל לחפש אפשרויות אחרות. מכל מקום, אין לי ספק שחוסיין רוצה מו"מ אתנו ורוצה הסכם.

מורגשת אי-נחת במפלגת העבודה מן הדרך שבה אתה מוביל אותה. על רקע זה בולטת דעתו המסויגת של חברך יצחק רבין על סיכויי התקדמות עם ירדן, הגדרתו את הדיבורים על פסגה עם הנשיא מובארק כ"בבלת". והערתו כי על המסע להפסיד למצרים ראוי לא רק עזר וייצמן לביקורת. הבל הבינו, כי התכוון אליך. כלום מתגרשת המלחמה בצמרת מפלגת העבודה?

אינני חש באי-נחת. עם רבין יש עבודה ואחריות משותפים. המפלגה מאוחדת. אך יש בעיה פסיכולוגית, שמקורה בהרגשה, כי המצוקה (הכלכלית) חלפה ואפשר לשוב לעסקים כרגיל. אך יש גם בעיות אמיתיות במשק, הטעונות טיפול מיוחד, מקצתן אפילו טיפול חירום דוגמת משבר החקלאות (שאיננו תופעה ישראלית ייחודית). כמו כן צריך למצוא פתרון סלקטיבי לחברות שנקלעו למצוקה.

כלום יש להעתק קשר בין סימני תסיסה במפלגת העבודה ובין התקרבות למועד הרוטציה?

ברור, שהרוטציה לא משמחת את לב החברים. אך מן הראוי לזכור, כי העבודה לא זכתה בבחירות: מכאן נובעות מסקנות ידועות. אך הנושא איננו רק אישי: יש סדר יום לאומי, שאותו צריך להגשים: צריך לחדש את הצמיחה (שתשפר גם את מצב הרוח בציבור): צריך להמשיך את היוזמות המדיניות. על אף האכזבות — שלא היו בלתי צפויות — אשר בדרך הצריך לפעול לחידוש העליה.

כיצד אתה מעריך את הסיכוי, כי תחת ראש הממשלה יצחק שמיר תימשך מגמת המדיניות הזהירותית — ירדן, מצרים, אירופה — שאופיינה את השנה הרבע של ראש הממשלה פרס?

אין לי דעה פסוקה מראש. זאת שאלה של מסה ומעש.

כלום שוקלים במשרד ראש הממשלה הנהגת "אוטונומיה חד-צדדית" בגדה ובעזה, אם ייכשלו המגעים עם ירדן?

הכותרת אינה נראית לי. אך לגבי התוכן, כלומר העברת סמכויות של ממשל עצמי לתושבים הערבים. אכן נערכת בחינה ומתקיימים דיונים. מילות המפתח לגבי נושא זה, הן הדרגתיות בהנהגת השינויים והימנעות מעשיית רעש סביב הצעדים להעברת השלטון המקומי לידי נציגי התושבים.

לנוכח הנחתת המטוס הלובי בישראל, היו שעוררו את השאלה — שהתגלגלה בהיסטוריה: מה היתה ישראל עושה עם רב מחבל, כמו חוואתמה או ג'יבריל?

היינו מעמידים אותו למשפט, בדיוק כמו מחבל קטן שנתפס.

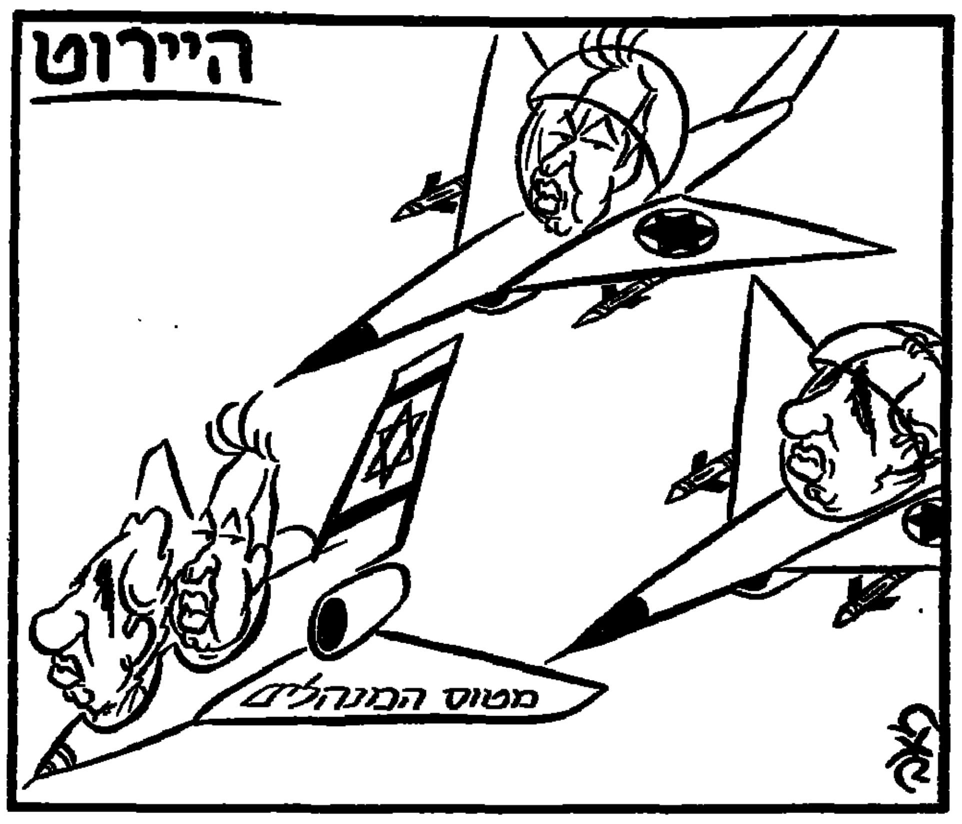

مكان الأصل

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

המקל ארוך והגזר גמדי

רבין: מוכנים לתת

חוסיין: הסכמה בשתיקה

בן אליעזר: אזהרה

תחת שלטונם של פרס ורבין נבנתה בשטחים מדיניות המקל והגזר. בעוד מרבים לדבר על ליברליזציה הבקל בתאוך והגזר מתגמד. "אם חוסיין לא יבוא – לא נשב בשקט" הבריז שמעון פרס בנאום בצ'אטם האוז בלונדון. פירשו שראש הממשלה התכוון לומר שממשלתו העושה בעיצה בגדה המערבית וברצועת עזה. אחר כך, בברלין, הוא אמר זאת בפעם במפורש: "נעודד את תושבי הגדה והרצועה ליטול אחריות רבה יותר באשר לניהול חיי היומיום שלהם, למען צביונם הכלכלית, לביצן סביבה דמוקרטית ולמען זיקתם לעולם הערבי".

לפי שעה אין סימנים לכך שחוסיין יבוא למשא ומתן ולפיכך בבגיר פרס את התעניינותו בחיי היומיום בשטחים ובמצב הכלכלי של הפלסטינים. ב־15 החודשים שחלפו מאז החליף את שמיר, היה פרס כרוך כדי ביחונות מדיניות והנה את השטחים העוסקים בפרכו המחולקה הבריתית. ספק אם יהיה בידי פרס יכולת לשנות את פני השטחים בטרם יוחזר אותם לידי הליכוד עקב מדיניותו ועמדותיו של שר הביטחון יצחק רבין.

השבוע נועד יצחק רבין לפגישה ארוכה עם קבוצת היונים במפלגתו בה הצביע את דעותיו בנושאים הבאים:

* מינוי ראשי עיריה: שר הביטחון הבכיר שראש עיריית שכם זעפר אל מצרי מתה בהסכמת המלך חוסיין ובהסכמה בשתיקה של אש"ף. עכשיו מחפשים מועמד לעיריית שכם והאיש היחיד שיכול ללכת בעקבות הדגם של שכם הוא מוסטפה נטשה. רבין לא אמר זאת במפורש, אבל אנשי המבשל מודים כי נטשה לא יקבל את אישורו של הרב משה לוינגר ודעתו של זה חשובה לרבין לא פחות מדעתו של חוסיין. פרס הבטיח דמוקרטיזציה של הגדה, אך בשלוש ערים השוכות כולשם עדיין קציני צבא ישראלים. בחברון, מעוזם של רבי המתנחלים ייבחנו הבטחותיו של ראש הממשלה בלונדון ובברלין.

* מערת המכפלה: רבין הבטיח כי בחודש מארס, עם בוא האביב יוזזו המתנחלים מהמסגד, שם הם מקיימים את תפילות יום השישי. שר הביטחון נטה חסד למתנחלים אשר ביקשו מסתור במקום הקדוש למוסלמים מפני הרוח והגשם. גורמים יודעי דבר מאמינים שבקיץ יבקשו המתנחלים בוסה מהשמש.

* גירושים ומעצרים מנהליים: שר הביטחון התלונן על תושבי השטחים שלא ערבו לממשלה וחושה שהחליפה את ממשלת הליכוד קבלת פנים נאותה. הוא דיווח על עליית הסוחר לעומת חמש השנים הקודמות. לא נותר לו אלא לבחור בין הגירת אנטיגרסיטאות לבין גירוש מסיתים וחידוש המעצרים המנהליים של מורים המלמדים את הסטודנטים לייצר חומרי נפץ בתוצרת בית. הנתונים מלמדים כי מרבית המגורשים והעצורים אינם אנשי האקדמיה בשטחים. הבעיה האמיתית באוניברסיטאות, שעמה אין המבשל מתמודד, היא בעיית התעסוקה של הבוגרים. 1500 אקדמאים מובטלים רשומים בלשכות התעסוקה ועוד רבים אחרים נמנעים מלבוא לשם. בידי שנה מסיימים 2000 בוגרים את המוסדות להשכלה גבוהה בשטחים. אפשר למצוא אותם במטבחי בתי המלון באילת ובירושלים והשנה יתוספו אליהם 15000 תושבים חדשים במדינות המפרץ שנקלעו למשבר מחירי הנפט. זהו ציבור גדול ומתוסכל שאין לו מקלט במקורות התעסוקה הפרימיטיביים בשטחים. גורמי הביטחון יודעים להצביע על הסכנה הפוטנציאלית הטמונה כאן, אם תרצו – על פוטנציאל חשוב לגידים.

* מינוי קציני מטה (קמ"טים) מקומיים: רבין טוען שהפרה רוצה להיניק אך העגל מכאן ליניק. הוא אמר שבקושי רב עלה בידי השלטונות לשכנע מקומי לקבל על עצמו את תפקיד קמ"ט הבריאות. שר הביטחון עמד כאן על אחד הנושאים הרגישים ביותר בדיקים בין ישראל לשטחים. קציני המטה הישראלים מנהלים את חיי היומיום של הערבים. אלה חוששים שמאחורי היוזמה למנות קמ"טים מקרבם מסתתרת האוטונומיה הזוצנית, אשר מטבעותה הבעשית היא קץ רעיון ההגדרה העצמית. יחד עם זאת, כאשר פינו ראשי מערכת החינוך הדת את מקומם למקומיים, לא נותר חלל ריק. בשדרד ראש הממשלה חושבים בימים אלה על דרכים להעברת השליטה במשרדי הקמ"טים לידי התושבים.

* הקמת מפעלי תעשיה בגדה וברצועה: שר הביטחון סיפר שכל הבקשות להקים מפעלי תעשיה בשטחים נענו בחיוב. להוציא מפעל המלט (זאת מחמת התחרות עם "כור" והתנגדותו של חוסיין). לדבריו, יש לחפש את המחול לקיפאון הפיתוח אצל היזמים המקומיים. רבין לא סיפר להם שמפעלי תעשיה חדשים בתוך הקו הירוק זוכים למימון ציבורי בשיעור המגיע בדרך כלל ל־50 אחוז מההשקעה ואילו יזמי הגדה והרצועה צריכים להסתדר בעצמם. בניגוד לקודמיו מהליכוד אין אמנם שר הביטחון הנוכחי עומד בדרכם של משקיעים מהגדה ומחוצה לה. אולם אין לכך השפעה מעשית על הכלכלה המקומית. זו נתורה מפגרת לא רק אחרי הכלכלה המצרית, אלא אחרי מצבו של המשק בשטחים עצמם לפני עשר שנים: הערך המוסף של התעשיה בגדה מגיע ל־6.5 אחוזים, לעומת 24% במצרים ו־30 בישראל. היחס בין הערך המוסף בגדה ובישראל עומד היום על 1:100 לעומת 1:70 באמצע שנות השבעים.

* יוסי המומלץ בין כלכלת ישראל והשטחים: מקרה מפעל המלט מאפיין את הקולוניזציה של השטחים. תעשייני הקולוניה חזק לאיה ראשים לייצר ולשווק התוצרת רק תוצרת שאינה מאיימת על כלכלת השליט. רבין סיפר להל"כים על יצוא תוצרת חקלאית מהשטחים באמצעות אגרקסקו. הם לא שמעו שפרדסני עזה שולחים את פרי ההדר למזרח אירופה. המערב שמור לתפוז כמוליבן. רק 400 טון מ־40 אלף טון הירקות שמשווקים חקלאי השטחים (אחוז אחד) זוכים להיתרי יצוא. גם ירקות אלה הם בדרך כלל כרוב וגזר גמדי – ירקות שחקלאי ישראל ממעטים לגדל. כאשר קצין הצבא העיראקי את הקצבת העגבניות מארבע עגבניות לעגבניה אחת לחייל, לא פתחה ישראל את שוקיה בפני חקלאי הגדה. רבין סיפר שתעשיינים ישראלים מתלוננים בפניו על תחרות של יצרני שוקולד מהגדה. מול הספטוך המבוקר של תוצרת ערבית דרך הקו הירוק אפשר להצביע על זרימה שוטפת של סחורות ישראליות לשטחים. לרבות עודפי תוצרת חקלאית: ישראל ייצאה לשטחים בשנת 1984 בסכום של 630 מיליון דולר וייבאה משם (לרבות יצוא שלא דרך הגשרים) סחורות ב־195 מיליון בלבד. אגב, "אתא" המשיכה להתקיים במשך מספר שנים על יצוא סחורות זולות לשטחים.

* פיתוח תשתית: רבין טען שאיש אינו מפריע לתושבי השטחים להקים בתי חולים ובתי ספר חדשים. תחת שלטון המבשל בשנה האחרונה לא נבנו יותר מוסדות ציבור, לא נסללו כבישים ולא הוקמו מערכות ביוב. קשה לבנות בית ספר בתקציב עם תקציב של 12 דולר לגולגולת (לעומת הקצבה של משרד הפנים לקרית ארבע בסך 580 דולר לגולגולת). אפשר לומר כמובן שזו הבעיה של תושבי חברון, אולם 100 אלף מתושבי השטחים (40 אחוז מהמועסקים) עובדים בישראל ומשלמים את מיסיהם לקופת האוצר. על פי נתוני נציבות מס הכנסה אין עומק הגביה מהעצמאים בשטחים עולה על 19 אחוזים. ב־1970 עבדו בישראל רק 20 אלף פועלים מהשטחים. קליטתם של כמעט מחצית המועסקים הפלשתינים במשק הישראלי השמיטה למעשה את הבסיס הכלכלי מתחת לרגליהם בתוך ביתם. כאשר התל"ג לגולגולת בשטחים מגיע ל־1400 דולר בשנה (לעומת 5600 בישראל) ועל 600 דולר מסכום מזערי זה הם משלמים מס בישראל – מבין יימצא המימון לבתי ספר וכבישים? אפילו ההכנסות ממכסים על מכוניות ה"מרצדס" שרוכשים נהגי המוניות מהשטחים נשארות בקופת המכס בזיפה.

מתאם הפעולות לשטחים היום ח"כ, בנימין בן אליעזר (פואד), מזהיר כבר חודשים רבים מפני מרי אזרחי בשטחים. שר הביטחון יכול לספר ליונים על הצלחת אנשיו בביעור שוק האמל"ח (אמצעי לחימה). אולם הוא מיטיב להכיר את הרוחיות המלמדים על אחת התופעות המדאיגות ביותר מאז 1967 – הספונטאניות של מבצעי הפיגועים. בראשית שנות השבעים היו גורמי הביטחון מדאגים מעליית שיעור הפיגועים הספונטאניים (שאינם מכוונים ישירות ממפקדות אש"ף) משליש למחצית מכלל הפיגועים. באין להם רימוני יד ומטעני נפץ "תקניים" עוברים צעירים בני 15–19 לשימוש בסכיני מטבח (הדבר מסביר את הירידה בשיעור הפגיעות), בגדה וברצועה צומח דור שגדל אל הכיבוש הישראלי והוא אינו זקוק להוראות מפורשות מ"ליבוריק", כדי לשלוח יד ביהודי. עם סוזר ממין זה קשה לגורמי הביטחון להתמודד יותר מאשר מול טרור מאורגן.

החלטות באוויר

פעמים במרוצת החודשים האחרונים אישר ראש הממשלה כי בדיעבד מתברר שנפלה טעות בהכרעות צבאיות־מדיניות חשובות. פעמים זה קרה כאשר הסורים היו באוויר ולדברי פרס "זו חכמה של לאחר מעשה". לאנשים על הקרקע לא היה סיפק לשקול ולמדוד את היתרונות והחסרונות של ההחלטה להפיל את מטוסי הקרב הסוריים בשמי לבנון ולירוט את המטוס הלובי שאחר כך התברר כי נוסעיו היו אישים ממפלגת הבעת' הסורית.

בעת שטייסי חיל האוויר קיבלו את ההוראה לפגוע במטוסים הסורים היה שר הביטחון יצחק רבין בחו"ל. הרמטכ"ל ומפקד חיל האוויר השתתפו באותה שעה בטכס אזכרה לדוד בן גוריון. כך התקבלה החלטה צבאית בעלת השפעה מדינית מרחיקת לכת על ידי מפקד שאינו מצויד בכלים ובמידע הדרושים לצורך החלטות ממין זה. ביום שלישי השבוע סייר ראש הממשלה בישובי שער הנגב כשעה שהמטוס הלובי עשה את דרכו לדמשק. את ההחלטה התשובה היה עליו לקבל על בסיס התייעצות טלפונית עם גורמי הביטחון. שלוש שעות ויותר לאחר שהמטוס היה על הקרקע שמעו על כך שרים בכירים מפי סורינים יודעי סוד במסדרון הכנסת. אכן, זהו מקרה מובהק שאין בידי ראש הממשלה שום אפשרות לכנס אפילו את הקבינט. מובן שכפי שנהג במקרה הראשון, גם כאן נטל על עצמו ראש הממשלה את מלוא האחריות.

למחרת האירוע פגשתי את אחד משרי הקבינט. פניו היו חמורים מועם "דבר כזה יכול להוביל להתפתחות צבאית מסוכנת ביותר" אמר "אני, כחבר ממשלה אמצוף לשאת באחריות זאת מבלי ששאלו את פי. ייתכן כי לו קיבלתי את מלוא הנתונים הייתי תומך בהחלטות במבצע, אבל מה אני יודע עכשיו?"

נראה איפוא שאת הליקוי אין לחפש רק באיכות המידע המודיעיני ששימש את מקבלי ההחלטות. מדברי השר הבכיר אפשר ללמוד שאותם אנשים שקיבלו את ההחלטה לא בירדו עם חבריהם האלי אף לא עם עצמם את שאלת היסוד: היתרונות והחסרונות של מבצע חטיפת מנהיגי מחבלים. כיוון שג'יבריל וג'ורג' חבש עדיין מעופפים בשמי העולם, יש עדיין הזדמנות לממשלה לדון בהשלכות חטיפתם והבאתם למשפט בארץ. אפשר לחשוב על השפעת מבצע כזה על הטרור נגד ישראלים בארץ ובעולם, על גורלם של העצורים ואף על תגובותיהם של ידידים בעולם. המבחן המודיעיני צריך לבוא רק במקום השני.

מלחמת המסמכים

אריאל שרון ויצחק מודעי באו לישיבת הקבינט הביוחות ביום שלישי בצוודים ברוח קרב. הם עלעלו בעט במסמך שהכין צוות המנכ"לים והמשפטנים יום קודם לכן והטיחו בו קיתונות של בוז. אפילו דוד קמחי העגומס לא יכול להתאפק והציע למודעי לשלוח למצרים את מנכ"ל משרד הרתות.

כשנזכר שהוא מדבר אל שר האוצר תיקן והציע לשלוח את מנכ"ל האוצר במקומו. פרס הניח לשרים לשפוך את זעמם על המסמך ולבסוף אמר בשקט: "אם כך, אני לוקח אותו בחזרה. המשלחת תצא עם 14 הנקודות של החלטת הקבינט". מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר, שאיים להישאר בבית אם לא יצרידו אותו בהבוזות בפורמות, שתק. ההסברים באו אחר כך: פרס לא נזקק מלכתחילה לישיבה נוספת של הקבינט. די היה לו בהחלטה המקורית, הוא אף חשש שהמהומה שקמה בין ירושלים לקהיר, בשעה שנעדר מהארץ תעורר מחדש את הזדכות. שמיר היה גם הוא מרוצה. המסמך החדש לא זכה אמנם לחותם מיניסטריאלי, אולם עכשיו מונח בתיק טייטא עמו מצרימה נייר המעגן בכתב גם את ההבנות בינו לבין משרד החוץ. אם יעלה קמחי במצרים תביעות חדשות־ישנות (כגון, ציון הגבול מ־1906 בשטר הבוררות, התניית הבוררות בנורמליזציה ועוד דרישות שהתגלגלו בשבועות האחרונים), הוא יכול לשלוף את מוסר ההבנה בין משרדי ראש הממשלה, החוץ והביטחון.

פרס קפץ על מציאה אחרת שנקלעה לידיו. שר החוץ יצחק שמיר הציע שיחות הנורמליזציה יופקדו בידי אנשי משרדו. פרס גילה נדיבות רבה, כמעט יצא מגדרו כדי להיענות לבקשתו של שמיר. זהו עוד צעד הנועד להרחיק את הזיקה בין הבוררות לנירמול. שתי קבוצות נפרדות עוסקות עתה בעניינים המרכזיים. המשפטנים ידברו על השטר ואנשי משרד החוץ ידונו בהסכמי הנורמליזציה. הרבה תלוי עכשיו במצרים וגם באמריקאים. שנציגיהם נשלחו שוב לשיחות קהיר.

ח"כ שמחה דיניץ טוען שארה"ב אינה עושה שימוש מספיק בהשפעתה על מובארק. דיניץ קורא לאמריקאים להבהיר לנשיא מצרים, השובל מירידת מחירי הנפט, שיש מחיר למעטק בסך שני מיליארדי דולרים בשנה. פרס הלך כברת דרך ארוכה לקראת המצרים ועתה עליהם לפסוע לקראתו. להציג של עוסמה אל באז, המושך את מובארק בחזרה כל אימת שהוא מבקש להתקרב קמעה לישראל, צריכים להתאזן על ידי לחץ אמריקאי הולם. דיניץ נועד השבוע עם השגריר תומס פיקרינג ויש להניח כי גם הדברים הללו נאמרו באותה פגישה.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

העבר הצבאי של מילוא ולוי

העבר הצבאי של האישים בצמרת חרות היה כוסה. העילה למהומה שפרצה בראשית השבוע בעת ישיבת מרכז חרות בגני התערוכה. היה זה סגן שר החוץ רוני מילוא, שפתח את האות למהומה כשהתריס כלפי שורה חרות מבריכת קבלת קצינים. אך לא כאלה שהגיעו מ"שלומציון" או לאחר שעבדו במפלגה הליבראלית ובאו לחרות לאחר היכנוסן בבחירות של 1977.

ישראל כץ, עוזר הנאמן של השר אריאל שרון, אין לבימת הנואמים וביקש לדעת בפנותו אל מילוא היכן הוא שירת בצבא לפני 1977. אז התגברה המהומה כשמילוא ענה כי שאלה זאת יש להפנות לשר דוד לוי.

עברם הצבאי של מילוא ולוי, היה כבר פעמים רבות נושא לכרגוח בין המחנות היריבים בתנועת החרות, בשכל צד מכחיש את טענות הצד השני וקובל על השמצה. כל הניסיונות בימים האחרונים לקבל תשובה רשמית משלטונות צה"ל על עברם הצבאי של השניים עלו בתוהו. מדובר צה"ל נמסר, כי מאחר ומדובר בתשובה שיש לה השלכה פוליטית, אין הם מוכנים להשיב. גם בלשכת שר הביטחון נמסרה תשובה דומה.

מבדיקת עברם ומשיחות עמם, מתברר כי השר דוד לוי (נולד ב־1937 ברבאט שבמרוקו, ועלה לארץ ב־1957) גויס לצה"ל זמן קצר לאחר עלייתו לישראל. אולם מיד לאחר גיוסו שוחרר מאחר שנמצא בלתי מתאים לשירות, בעיקר בשל תנכות והעיוורון שהתגלו אצלו בעין ימין, מגבלה ממנה הוא סובל עד היום הזה.

אצל רוני מילוא, יליד 1947 שאמור היה להתגייס ערב מלחמת ששת הימים ב־1967, התגלתה עוד בנעורתו מחלת הסוכרת, ובשל סדרת הטיפולים שעבר באותה תקופה, סירבו שלטונות צה"ל לגייסו. רק לאחר לימודיו באוניברסיטה החליטו לפנות לתותם הפר לטי. פעל אצל שלטונות צה"ל באיחור של כשמונה שנים לגייסו כ"קצין משפטים" בפרקליטות הצבאית. מילוא התגייל, ולאחר תקופת הכשרה קצרה, העבר לשירות מילואים.

בילוש במפלגת העבודה

בשולי מיפקד החברים במפלגת העבודה שהסתיים בראשית השבוע התחוללה מהומה קטנה שעוררה כעס אצל רבים מראשי הסניפים הגדולים של המפלגה. התברר שהנהגת המפלגה, החליטה בימיו האחרונים של המיפקד להיעזר בשירותי "מודיעין אזרחי", כדי לבדוק את אמינות המיפקד והידיעות שהגיעו מראשי הסניפים המנוהות.

מאז אמצע השבוע, בודקים כמה חוקרים של "מודיעין אזרחי", מידגם של כמה מאות מתפקדים ממפלגת העבודה ברחבי הארץ. הבדיקה נעשית באמצעות הטלפון או בביקור במקומות העבודה או בבתי המתפקדים. אלה נשאלים, אם אכן התפקדו, ומתבקשים להציג את הקבלה האישית לאגרות המיפקד. התלונות שהגיעו השבוע ללשכת מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם, היו מכמה עשרות מתפקדים, שהתלוננו קשות, על מבוכה שר גרמה להם במקומות עבודתם, כאותם בודקים של "מודיעין אזרחי", בעיקר במקומות תעסוקה הקשורים בדרך זו או אחרת לליכוד.

במפלגת העבודה התגאו השבוע בהצלחה הגדולה של מיפקד החברים. לקראת ועידת המפלגה, שתיפתח ב־8 באפריל בבנייני האומה בירושלים, נתונים מטסימים מדויקים על המיפקד יתקבלו מהמחשב רק בראשית השבוע הבא, אולם כבר השבוע גילה מזכ"ל העבודה כי במסגרת המיפקד שבמשך פחות משלושה חודשים התפקדו ושילמו אגרה כ־225 אלף איש, למעלה ממחציתם, מתפקדים חדשים, שלא היו בעבר חברי מפלגת העבודה.

מניתוח ראשוני של התוצאות שנעשה על ידי אברהם (בייגה) שוחט, ראש עיריית ערד, האחראי על ביצוע המיפקד, מתברר כי בין המתפקדים החדשים, יש אחוז גבוה ביותר של צעירים, לעומת מספר קטן של גימלאים שנטלו בעבר חלק במיפקד. שוחט וברעם מסבירים כי היה קל לפקוד את חברי המפלגה, והנסיה להיכלל במסגרת כדי לקבל את הזכות לבחור ולהיבחר בוועידה היתה גדולה מאוד. את הירידה במספר הגימלאים, הסבירו השניים בכעס הקיים בקבוצה זאת על אי בחירת נציגם לוועדה המרכזית להסתדרות בבחירות האחרונות שהיו במרכז המפלגה, ובפגיעה בהכנסות והקיצבות הקשישים, כתוצאה מהתוכנית הכלכלית.

כמה שווה תנועת יחד?

כיצד סיכלה הקמת ממשלת מערך צרה

מפלגת העבודה הקימה לפני שבועות אחדים ועדת מישנה לקביעת תנאי ההצטרפות של תנועת יחד למפלגת העבודה. בראש ועדה זאת עומד שר האנרגיה משה שחל. לפני כעשרה ימים העביר ח"כ בנימין בן אליעזר (פואד), לשחל ולמזכ"ל העבודה ח"כ עוזי ברעם, את דרישות יחד. במסמך כלולה דרישה כי פרס לשריין מספר חברי הכנסת של יחד גם בתקופת הכהונה הבאה. ייבתן ליחד בוועידת המפלגה הקרובה ייצוג של 8 אחוזים, קרי כ־350 צירים. בצמרת העבודה התייחסו בביטול גמור לדרישת יחד, ובעצם ימים אלה מגבש השר שחל את המסמך הנגדי של מפלגת העבודה לפיו לא ייתנן ליחד ייצוג העולה על 3–4 אחוזים.

בתנועת יחד כועסים על התייחסותם של חברי העבודה לתנועה. בכל הזדמנות מוחבת העובדה כי ויצמן הוא האיש שהעניק לפרס את האפשרות לשבת בכיסא ראש הממשלה, תוך ההצעות המפתות ביותר שהיו לו מצד ראשי הליכוד. בתוך כך נודעו לי השבוע פרטים על המגעים הראשונים בין יחד למפלגת העבודה, מיד לאחר הבחירות, דבר שהביא כמעט להקמת ממשלת מערך צרה. רק הסתנות של אחד מאנשי המערך קטעה את הליך ההקמה.

מיד לאחר שנודעו תוצאות הבחירות נפגש השר שחל, בקפה "אגגל" ברחוב ארלוזורוב בתל אביב, עם בנימין בן אליעזר, כדי להביא לצירופם לממשלת מערך. המגמה של שחל בהוראת שמעון פרס היתה לקבוע עובדות בשטח ותוך 24 שעות להקים ממשלה צרה, עם הערכה שלאחר צירוף יחד הקמת הממשלה, תצטרפנה הסיעות הדתיות.

בשיחה בין שחל לפואד סוכם כי לתנועת יחד ייתנו שני תיקים בממשלת המערך. תיק החוץ לעזר ויצמן ותיק העבודה והרווחה לבן אליעזר. השניים התקשרו מבית הקפה לפרס ולוויצמן וקיבלו את ברכתם על הסיכום. ההודעה הרשמית על צירוף יחד למערך נועדה לשעות הלילה. אולם משנפגש שחל מקץ שעה עם פרס, ופירט לראשי העבודה את התנאים שסוכמו, התרעם ח"כ רפי אדרי, וטען כי בזכות קשריו עם ויצמן ומקורביו, הוא יכול להגיע לעסקה במחיר נמוך יותר. חרף רצונם של פרס ושחל, נטל אדרי את התפקיד, מגעיו התמשכו, בינתיים התמו ראשי הליכוד את ההסכמים עם המפלגות הדתיות, והתוכנית של המערך להביא להקמת ממשלה מהירה נפלה.

ניצחון למחנה שמיר – ארנס

מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר והשר משה ארנס זכו בתחילת השבוע, בישיבת מרכז תנועת החרות, בעמדת פתיחה מצויינת לקראת ועידת תנועת החרות שתיפתח ב־9 במארס, ולקראת הבחירות הפנימיות בסניפי המפלגה שייערכו ביום שלישי בשבוע הבא.

פרס לעבודה היבשה, כי היתה זאת הפעם הראשונה שהשרים דוד לוי ואריאל שרון חברו להתמודד יחדיו בהצבעה חשאית מול שמיר, וזכו יחדיו בפחות מ־48 אחוזים מתמיכת חברי המרכז, הרי ניצחונם של שמיר וארנס העביר לכיסם עוד לפני הבחירות הפנימיות, תמיכה של לא פחות מ־30 אחוז מצירי הוועידה שימונו ללא בחירה. (191 במסגרת הסקטורים המפלגתיים ו־150 על ידי ועדת האישים). כך שמחנה שמיר־ארנס זקוק ביום שלישי הקרוב, בבחירות, שיתקיימו ב־80 סניפי תנועת החרות ברחבי הארץ – בהן ייבחרו הצירים לוועידה הארצית – לתמיכה של 21 אחוזים, כדי להבטיח לעצמם רוב בוועידת התנועה, ושליטה ברורה במוסדות חרות החדשים.

אין זה סוד ששמיר, בעצת עוזריו, שלף את עניין הסקטורים המפלגתיים לאחר שהובהר לו כי אנשי דוד לוי הצליחו לחולל מהפך בסניפי התנועה ברחבי הארץ, ובבחירות הוא עלול לספוג מפלה גדולה. תחילה ניסה שמיר להביא לדחיית הוועידה. אולם משנכשל, נעזר לפתע ברעיון שהעלה ח"כ מיכאל איתן, להשתמש בסעיף 48 א' של חוקת המפלגה הקובע:

"הבחירות לוועידה הארצית, תהיינה כלליות, ישירות, שוות וחשאיות.

המרכז יתקין תקנות הקובעות את סדרי הבחירות לוועידה, לרבות מספר הצירים לוועידה, אופן בחירתם וחלוקת המנדטים בין הסניפים, איגודי הסניפים, או גופים אחרים, כפי שיישר בעיני המרכז להחליט".

שמיר התמך על המשפט "גופים אחרים". בעזרת אנשיו הצליח לפני מספר שבועות לקבל בוועדה המבינה החלטה הקובעת כי לא פחות מ־400 צירים יחולקו לגופים מפלגתיים שונים, בהם גופים המורכבים מותיקי התנועה המקורבים לשמיר. עוד נכללו בין הגופים הללו ותיקי המחתרות, נשי חרות, בית"ר, מיעוטים, צעירים וסטודנטים. רק בעקבות המהומה הגדולה שעוררו בעקבות החלטה זאת השרים שרון ולוי, ושיחות הגישוש שהיו בין שמיר ללוי במגמה להשיג הסכמה, הסכים שמיר להעמיד את מספר הצירים ברשימת הסקטורים ל־191 בלבד: מספר השווה לצירי סניפי חרות בתל אביב, ירושלים וחיפה גם יחד, אך כפול ממספר הצירים שישלחו כל עיירות הפיתוח.

הטור השלישי / לילי גלילי

איך עברה השכינה מבר־און לדגן

את הסיפור הבא, צריך היה בעצם להציג כחידון בנוסח "מי אמר למי ומתי", אבל נחסוך לכם חלק מהטרחה. הנה קטע ממכתב שהציג הרב של חב"ד, שמואל חפר, בפני ועדת החינוך של הכנסת, והוא נכתב בעקבות ביקור שערך הכותב בכפר חב"ד: "ואכן, אף אני דלו מילותי מלהביע בפניך את תחושתנו לנוכח השעות הנפלאות שחיכיתם אותנו בביקורנו האחרון בכפרכם. מה לא בתקופל בשעות אלה: חברותא, התקרבות מלב אל לב, ומעל לכל – התעלות לאהבת הבורא ולישראל". על החתום: מרדכי בר־און, קצין חינוך ראשי 1968. מבולבלים? אל תהיו. חברים המכירים את בר און לאורך זמן, כמו יו"ר ועדת החינוך, נחמן רז, אומרים דווקא כי המכתב הולם את תפיסותיו ורגישותיו של הכותב בנושאים אלה.

אלא שהשכינה וההתפעמות כנראה התפוגגו מעט עם השנים, שהרי מורלה בר און 1985 הוא כזכור ח"כ פעיל מטעם תנועת "רצ", ששאר חכ"יה היו מתקשים, בוודאי לנסח שורות דומות.

שכינה שהתפנתה מבר און, לא הלכה לאיבוד בטבע, אלא העתיקה את מקום מושבה לקצין חינוך ראשי, תא"ל נחמיה דגן. באיגרת שהפיץ בין ילדי החיילים בקבע ובסדיר, מצוטט שיר שכתבה עילית, אשת איש קבע, הכולל מקורש לקשיים של ילד הגדל עם אב המרבה להיעדר מהבית. בשיר מסופר על היום בשבוע הארוך שבו האב איננו, ורק ביום שישי מתחילים לשמוח, כי אבא יבוא. "ואז הוא בא, זקן גדול, וכיפה שבקדושי מכסה את התלתלים, והערב נותנים יד ללכת ביחד לבית הכנסת". או נכון שהציפיה והגעגועים משותפים לכולם. אבל הכיפה? בית הכנסת? ומה יגיד עתה ילד הקבע החילוני המקופח? הרי גם הוא שותף!

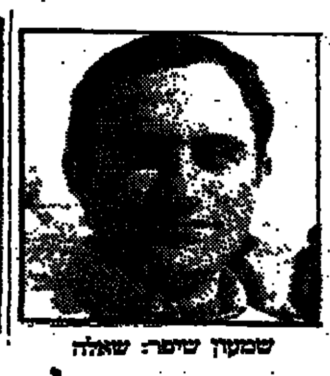
שמעון שיפר: שאלה

פסח גרופר: השתלמות

פייסי, מלך התקשורת

המפגש הנושא עורר ציפיות למשהו שבין שפיכות דמים לדיון מעמיק ביחסי ממשל־תקשורת. תוצאת ההקלטה הפומבית של תוכנית הרדיו "יש שאלות" בה הציגו 15 חברי כנסת (שנבחרו באיזון ראוי לציון על ידי המנחה, יצחק אלון) שאלות ל־3 עיתונאים (אמנון אברמוביץ "מעריב", דן מרגלית "הארץ" ושמעון שיפר מקול ישראל) לא הפך לאף אחד מאלה.

הגיבור הבלתי מעורער של הערב, היה ח"כ פסח גרופר ("קרא. לי פייסי"), להערתו של שיפר, כי "לא מוצאים שלום עכשיו בקרב הפלשתינאים", השיב גרופר בקריאת ביניים רועמת "אפשר לייצא להם קצת משלנו". מכאן והלאה, פחות או יותר השתלט גרופר על האירוע בין לבין למדנו, כי גרופר הוא מן הסתם הח"כ המבוקש ביותר בכנסת מסורד בלילות על ידי עיתונאים צמאי סיפור המורדים שינה מעיני בחצות הלילה. העיתונאים דיברו בזכות החלופה ותפקידה ההשות במערכת הדמוקרטית; חברי הכנסת גינו, כאילו העיתונאים הם המודלפים, ולא להפך. בעיצומו של האירוע, ניסה ח"כ דראושה לעשות "עיסקת טיעון" עם ח"כ שלום דנינו מהמפד"ל: תמיכתו ב"מיהו יהודי" תמורת התנגדות המפד"ל לחוק איסור מפגשים עם אש"ף. דנינו סירב.

רפול: אחד מ־11

יורם ארידור: מי זכאי

דם נוסח רפול

בעבר הלא רחוק, דאג רב־אלוף מיל. רפאל איתן להיתכבם הטוב של חיילי צה"ל; את דאגתו העתיק עתה להיתכבם של חברי הכנסת. החיבים לשמש דוגמא לכלל הציבור. השבוע, היה רפול לאחד מתוך 11 הח"כים הבודדים שתרמו דם כאשר האחרים השתמטו מאחורי תירוצים של "רק עתה קמתי ממחלה", "רק היום חזרתי מחו"ל", וסיפורי זוועות טראומטיים מהעבר הרחוק. לשאלתנו: "מה דעתך על המספר העגום"? השיב רפול: "זה לא שהם פחדנים; פשוט אין להם דם". ברוח קונסטרוקטיבית, הציע שכמו במקרה של תרגיל צבאי שנכשל, יחזרו עליו מחדש. יכריזו על יום התרמה נוסף. "ואז נראה אותם עוד פעם".

רפול גם סיפר איך על טופס תרומות הדם הסטנדרטי סימן "די" ליד השאלה: "האם היית בחדרין בארבעה החודשים האחרונים?". אך השיב בשלילה על השאלה בעניין ההומוסקסואליות.

עוד סיפרו השבוע בכנסת, כי במהלך דיון בוועדת החוץ והביטחון, העיר רפול כי "עכשיו כבר יש לנו שתי ממשלות, ועוד מעט יהיו לנו 3 ממשלות". לנוכחים שהתקשו לעמוד על כוונתו, הסביר דן מרידור: "מה אתם רוצים ממנו; תמיד היתה לו בעיה עם מספרים. גם עם ענין 40 הקילומטר הוא לא כל כך הסתדר".

גם לילי היתה שם

לפחות הצעה אחת שהעלה יורם ארידור בישיבת המזכירות של חרות, זכתה לקונצנזוס מפה לפה: לסגור בעזרת שומרים את ישיבות מרכז התנועה. הרקע להחלטה: היו באחרונה כמה ישיבות מביכות, במסגרתן השתתפו יותר לא חברי מרכז מאשר חברים רשומים, עוזרים למיניהם שעוררו מהומות, והישגו בהשתתפותם גם תוצאות של הצבעות השמורות לחברי המרכז בלבד. בישיבה האחרונה, הגדיר ארידור חד משמעית מי זכאי להביא עוזרים, הגביל את הזכות לשרים בלבד.

הגזירה לא נשאה חן בעיני סגן השר רוני מילוא, אך ארידור דבק בעמדתו: "שרים בלבד". אריאל שרון, שנכנס באותו רגע לאולם באיזור מה, שאל: "ומה יהיה אם ארצה להביא את אשתי" הבינו ארידור: "באישור מיוחד של היו"ר בלבד, ואם אהיה זה אני, סביר להניח שיהיה לי קשה לסרב".

התוצאה: לא ברור אם נדרש התקבל האישור המיוחד, אך לילי שרון היתה נוכחת בישיבת המרכז האחרונה.

ויהי באחרית הימים

המכתב הבא נשמע כמו קטע סאטירי שיכול היה בקל להלום את מידותיה של תבנית "עיקרי ראשי": מזכיר המדינה, ג'ורג' שולץ, מודה לראש הממשלה שמעון פרס על עזרתו ביישום תכנית הקיצוצים של ממשלת ארצות־הברית ועל 51.6 מיליוני הדולרים שהואיל פרס לשלוח לו ברוב טובו.

במכתב ששיגר שולץ לפרס בימים אלה באמצעות השגריר פיקרינג, כותב מזכיר המדינה "שמעון היקר: אני מודה לך, אישית, על נכונותך להחזיר את 51.6 מיליון הדולר במסגרת החקיקה המחייבת קיצוצים בסיוע החוץ שלנו. נכונתך זו משמשת דוגמא לכל המדינות המקבלות סיוע אמריקאי. הבחרה שלך כבר זכתה לאהדה רבה בציבור האמריקאי ודובנה את ישראל בשבחים מצד מנהיגים במגזר הציבורי והפרטי". לפרס עצמו זוית ראיה שונה על המעשה: בהופיעו בפני אנשי עסקים בגרמניה ששיבחו את התכנית הכלכלית בישראל, אמר פרס שכה גדולה היתה הצלחת התכנית, עד שאנו שולחים כסף לארצות הברית.

צ'ארלס בחור יסודי

בחור יסודי מאוד הנסיך צ'ארלס, במקום להסתפק בדברי תודה מנומסים על השי שהביא לו שמעון פרס בביקורו באנגליה, (פסלון של סוס עשוי חימר), הוא מבקש מרה"מ הסברים מפורטים על המתנה.

הבקשה הגיעה ללשכת רה"מ באמצעות שגריר ישראל בבריטניה ואנו משתפים אתכם בתשובה: יקבל צ'ארלס חובב הסוסים: הפסל הוא מתקופת הברונזה התיכונה (1500-2000 לפני הספירה) ונרכש מסוחר בדואי. הסוחר סיפר שמצא את הפסלון במערת מדרונות לייד לים. דוגמאות דומות של אותו פסל מאותה תקופה ניתן למצוא לא אחת בקטלוג המכירות של סות'בי.

חגיגה בצל פיטורים ב"אל פאג'ר"

למצב מביך נקלעו העורכים והכתבים של העיתון המזרח ירושלמי "אל פאג'ר". שנוסדו האנגלית, חוגגת היום שש שנים לקיומה.

בעוד הם עוסקים בהתלהבות במירוק חדרי המערכת, מקרצפים את השירותים ומבריקים את המסבה לקראת המסיבה היום, ומשקיעים בהזמנה מאמץ מיוחד בדפיו הנוספים של הגליון החגיגי, נודע להם כי בעל העיתון, איש העסקים האמריקאי פול עג'לוני, החליט לפטר את כולם. יש אומרים, כי הסיבה נעוצה בשינוי האוריינטציה של העיתון בכיוון פרו־ירדני. פוליטיקאי שאלנו את עורך המהדורה האנגלית, האם בתחבה "לאור הנוקא על ויקע עיתוי הפיטורים" בחר להשיב. העורך הראשי של העיתון, חנא סניורה, שהוא גם בעל הרשיון להוצאת העיתון, שוהה עתה ברבת עמון, וקשה להיוועץ עמו. אך מכיוון שאין זה העימות הראשון בין הבעלים הניו יורקי לעורך המקומי מקווים שם לטוב, ומציינים את מכתבי התמיכה והד הערכה שמגיעים מקונסוליות, כתבים זרים ועמיתים ישראלים לכבוד חגיגות העיתון, בתקווה שלא יהפכו למכתבי פרידה.

זהירות, חושבים

עם מחזור גדול פי שניים מתקציבה של מדינת ישראל עלתה חברת אי־בי־אם הבין־לאומית לפסגת עולם העסקים. בענף מכנים אותה "הענק הכחול" אך היא רחוקה מלהיות ללא רבב. גם בישראל השתלטה על שוק המחשבים. את המתחרים הגדולים היא מחצה למוות. לדגי־הרקק ניאותה להשאיר שאריות

מאת רומן פריסטר

אפילו המחשב המהיר בעולם העובד במהירות של 50 מיליון פעולות בדקה, אינו מסוגל לחשב את אורכו של המסלול – על כל פיתוליו – שעשתה חברת איבי"אם עד שהגיעה למצב שבו מציירים אותה הקריקטוריסטים כגרגנטואה ענק שסביבו נע כדור הארץ הקטן. השבועון המערב־גרמני "דר שפיגל" שהקדיש לה כתבת־שער בגליונו הלפני־אחרון אומר את מחזורה השנתי בכ־60 מיליארד דולר – כשחברת המחשבים השנייה בגודלה בעולם, דיגיטל, נאלצת להסתפק ב־6.7 מיליארדים. בריצת המשוכות אל היעדים העתידיים, כותב "דר שפיגל", עשויה איבי"אם להגיע למחזור של 200 מיליארד דולר בשנת 1995 ולהפוך לחברה הגדולה בעולם, כשלצידי המסלול מונחות גופות מתחריה.

עיתונים אין־ספור ומחברי ספרים רבים ניסו לפענח את סוד הצלחתה של איבי"אם. גם אלה ששרו לה שיר הלל וגם מבקריה החריפים יצרו במשך השנים מיתוס – ומיתוסים כידוע, קשה להמית. על כל פנים, האמרה האמריקאית הגורסת ש"שאין דבר המצליח יותר מהצלחה עצמה", תפורה כמעט במדויק לפי מידותיו של הקונצרן הפעיל ב־129 ארצות, לרבות ישראל.

מן הקומה הי"8 של גורד השחקים בו ממוקם משרדו של מר יהושע מאור, מנכ"ל איבי"אם ישראל, נראה הכרך התל־אביבי פרוש על כף היד. אך המבט נודד שלא־ברצון הרחק מעל גגות הבתים, אל האופק הכחול, למקום שבו נפגשים הים והשמים – כמו ביקש להבהיר את קיומן של שאיפות שאין להן גבול. כאשר זמן קצר אחרי קום המדינה פנתה ממשלת ישראל להנהלת איבי"אם בארצות־הברית וביקשה את עזרתה בארגון המינהל הציבורי, ודאי לא שיערה שבתום 35 שנה יעלה מחזורה של החברה פי שניים על תקציב המדינה וכי מספר עובדיה בעולם יעלה על מצבת כוח האדם בצה"ל. נזכר מאור: "כאשר ב־1960 הוזמנה מערכת הביטחון עם המחשב הגדול הראשון, הכתיר 'העולם הזה' את כתבתו בנושא בכותרת 'מה יש, שכל איך'. בעל המאמר טען כי ישראל קטנה מדי בשביל מחשבים וכי הרכישה היתה מיותרת ובזבזנית. אינני מאשים את השבועון בחוסר הבנת הנושא. היו מעט מאוד חכמים שראו את הנולד. מאז, כל עשר שנים מתעוררת מחדש הטענה כי המשק הגיע לרוויה וכי אין עוד מקום להרחבת המחשוב. וכל פעם מחדש מתגלית הטענה הזאת כחסרת כל יסוד".

מדיניות של שפתיים חתומות

אין כל דרך לדלות מפי המנכ"ל נתונים כלשהם על היקף ואופי עסקיה של איבי"אם בישראל. מאז ומתמיד דגלה החברה במדיניות של שפתיים חתומות. רק פעם אחת, בשנות השישים, החליטה להפר את הכלל ואיפשרה לעורכו של הירחון הוותיקתי "פורצ'ן" להסתובב בתוך קודש־הקודשים שלה, במרכזו הקונצרן בארמונק שבמדינת ניו־יורק. התוצאה היתה הרצנית והותירה אותיה טראומה קשה. הירחון פרסם כתבה שהציגה את איבי"אם כמעודמיה, בלי בגדי המלך שמעצבים בשבילה ללא הרף גדולי הפרסומאים בארה"ב ובלי מעטה הסודיות שכיסה בעבר על כשלונותיה. הלקח נלמד ולמנכ"ל מאור יש כל הסיבות הטובות לדבוק בנוהל הפנימי, הקובע מפורשות כי "אסור לשוחח אף עם אדם אחד מחוץ לחברה, על מוצרים, מחירים, רווחים, נפחים עסקיים או צורכי הון אשר לא פורסמו בציבור על־ידי איבי"אם".

קובץ הנהלים המכיל את איסורי הפרסום מקדיש מקום נרחב לדפוסי ההתנהגות של אנשי המכירות. אסור להם לעשות שימוש לא־הוגן בגורלה של החברה כדי "להתחרות, לאיים או להמעיט מערכו של אדם או ארגון אחר". עליהם לגלות יחס הוגן אפילו כלפי המתחרים: לא לזלזל ומתן פרסום למחדלי אחרים כי אם הצגה נכונה של יתרונות איבי"אם. ישמשו נר לרגליהם. אבל רוברט סובל, מחברו של ספר על איבי"אם, גורס כי הלחצים המופעלים על אנשי המכירות אינם מאפשרים להם לקיים את הנדרש לפי הכתוב בכללי האתיקה העסקית. ישראלים המצויים במתרחש בשוק, טוענים כי איבי"אם לעולם לא היתה מגיעה למכירות בארץ של כרבע מיליארד דולר בשנה (לפי האומדן שלהם) ולשליטה כמעט בלבדית בשוק הישראלי, אלמלא חרגו עובדיה מסעיפי האיסורים התמוהים. ההיסטוריה מלמדת כי הגינות ויושר לא תמיד היו הצד החזק של הקונצרן האדיר. כשצריך היה, מחצה איבי"אם את העומדים בדרכה ללא כל התחשבות במוסר ציבורי. במלחמה, באהבה וכנראה גם בעסקים – הכל מותר.

נשק סודי נגד חברת קונטרול דאטה

כמו הרבה סיפורי הצלחה נוסח אמריקה, גם דרכה של איבי"אם תחילתה בכישוריו של איש אחד. לקראת סוף המאה הקודמת נע ונד תומאס ג'ון ווטסון בכרכרה רתומה לסוסים ומכר מכונות חישוב מתוצרת אן־סי־אר. המגע עם הלקוחות שימש לו תחליף ללימוד מסודר של ניהול עסקים. הוא היה תלמיד חרוץ. הוא סיגל לעצמו דפוסי התנהגות נאותים. הקפיד על לבוש מתאים ושכלל את אמנות השיחה המשכנעת. הביוגרפים שלו מדגישים כי בימים ההם למד גם את כל התחבולות, הוותיקות והלא־חוקיות, אשר מקדמות מכירות. כאשר הוצעו כמה מתחרים עצמאיים לשוק מכונות חישוב זולות יותר, הקימו מעבידו ווטסון עסק העמה, חברה פיקטיבית שסילקה את המתחרה במחירי־הפסד. תוך זמן קצר הרימו המתחרים את ידיהם והסתלקו מן השוק. ווטסון קיבל שיעור מאלף בניצול עוצמתו של ארגון גדול ובעל אמצעים. לימים ייטיב להפיק ממנו את מרב התועלת, למרות שתובע פקיד מתוסכל הושיבה אותו ואת נשיא אן־סי־אר על ספסל הנאשמים. שניהם נידונו לקנסות ולשנת מאסר על "קשירת קשר, פגיעה בעקרון המסחר החופשי והקמת מונופולין".

שנים לאחר מכן, בקיץ 1964, החלה חברת המחשבים קונטרול דאטה לשווק את המחשב הגדול שלה מדגם 6600. המנהלים הבכירים במרכז הקונצרן בארמונק התקשו לעכל את העובדה שלא היתה באמתחתם תשובה טכנולוגית נאותה לאתגר שהציבה המתחרה. את הרגישות הכמעט חולנית לנושא מסבירה העובדה, כי לא איבי"אם יצרה את המחשב האלקטרוני הראשון אלא חברת ראנד הקטנה, וכי יצרנים קטנים מקדימים תכופות את הענק הכחול בפיתוח פתרונות טכנולוגיים חדשים. איבי"אם החליטה ללחום בקונטרול דאטה בנשק סודי: היא מיהרה להכריז על מחשב מסוג 360/91 – משוכלל יותר מדגם 6600, מצויד בתוכנה יעילה יותר ואחרון־אחרון חביב: זול יותר. כדי לעמוד בתחרות נאלצה קונטרול דאטה להוזיל את המוצר שלה מתחת לקו הרווחיות, כדי לגלות כעבור זמן כי מחשב־הפלא של איבי"אם לא היה ולא נברא. מחשבים מסדרת 90 הופיעו רק בתום שנתיים, לא כבשו את השוק וייצורם הופסק.

המשפט שהגישה קונטרול דאטה נגד איבי"אם נמשך שנים ונתן פרנסה – לפי ספרו של רוברט סובל – למאות עורכי־דין ועוזריהם. הרווח הגדול היה מנת חלקה של יצרנית מכונות הצילום זירוקס: בעת הקרב המשפטי צלמה קונטרול דאטה כ־25 מיליון מסמכים שונים של איבי"אם. איבי"אם מצידה העתיקה 6 מיליון מסמכים מארכיוני קונטרול דאטה. ההוצאות הכוללות של העימות המשפטי נאמדו בכ־160 מיליון דולר. שני הצדדים הגיעו להסדר מחוץ לכותלי בית המשפט כשעקרונית ידה של קונטרול דאטה היתה על העליונה, אך עסקית ניצח, כרגיל, הענק הכחול. בשנות השבעים ובשנות השמונים האשימו את איבי"אם מספר רב של פעמים בהפרת החוקים האוסרים התארגנות בקרטלים, בשימוש במעקים לאנטי־טרוסטיאות ולמסורת מרע כחיל־חלוץ שאמור לסלול הדרך לאנשי המכירות, ובפעילות לא־אתית כלפי חברות מחשבים. לרוב החברות התובעות חסרו האמצעים שעמדו לרשות איבי"אם והן הסתפקו בפיצוי זעום כדי להפסיק את ההתדיינות. אחרונה בשורה היתה הברחבה של גרייהאונד שהסכימה לבטל את תביעתה תמורת 17.7 מיליון דולר.

בישראל אין איבי"אם זקוקה לאמצעים פסולים. מבנה החברה הישראלית מבטיח לה כמעט אוטומטית יתרון אדיר על פני כל מתחריה. איבי"אם היתה כאן לפני כל מתחריה ובדרך הטבע הכתה שורשים במקום. הכבוד והזמן הכבוד. היא צמחה יחד עם המשק, מחנות צנועה בפסל תמר ועד לבניין המשרדים המתנשא לגובה של 20 קומות. את הערכה הנדיבה שלה מקימה החברה בטכניון, כדי לשלבו בחיים האקדמיים במדינה. הקשרים שקשרה במשך 35 שנים משולים לשזירות מרבד – אולי אף מרבדי־קסמים והיא מיטיבה לטפח זיקות הדדיות. לפני שנתמנה למנכ"ל החברה בתל־אביב, היה דוד כהן הקצין הממונה על מערך המחשבים בצה"ל. גם מאחורי יהושע מאור שהתיישב בכורסת המנכ"ל אחרי מות קודמו רשומה קריירה מקצועית במערכת הביטחון. כאשר פרש מתפקידו כסגן מפקד ממר"ם בצה"ל, שולב במערך השיווק של איבי"אם. מקבלי ההחלטות לא־מעטים במערכת הביטחון ובשירות המדינה רואים בענק הכחול את עתידם המקצועי. שמה של איבי"אם הולך לפניה כחברה הרואה בכוח האדם שלה נכס יקר. היא מעניקה לעובדיה ביטחון סוציאלי: ככלל ברזל אצלה שאין מפטרים אנשים בתקופות של שפל בעסקים. ענף האלקטרוניקה סובל (ויש אומרים נהנה) מתחלופת כוח אדם גבוהה. באיבי"אם מובטחת התעסוקה "לכל החיים". העובדים זוכים בהדרכה, יוצאים להשתלמויות בחוץ־לארץ ונהנים משורה של הטבות שאפשריות רק בחברה בין־לאומית גדולה. אשתקד השקיעה החברה כ־4 מיליארד דולר במחקר ופיתוח ויצרה אתגרים מקצועיים שהמתחרים אינם יכולים לעמוד בהם. יהיה זה אך טבעי שהמציאות הזאת תעמוד לנגד עיניהם של מקבלי ההחלטות כל אימת שמגיע הזמן לרכוש מחשבים או ציוד הקפי. מה עוד, שאיכותה של הסחורה המסופקת על־ידי איבי"אם אינה מוטלת בספק והעורף הטכנולוגי מעמיד לרשות המשתמשים בציוד שירות מקצועי ויעיל.

ובכל זאת, לא הכל חשים בנוח בחליפות האחידות שאיבי"אם מעצבת בשביל עובדיה. הוקר השווקים הרגסהיימר, גרמני שעזב את ברית המועצות והשתלב במשרה בכירה באיבי"אם, עזב כעבור שלוש שנים את מקום העבודה הנהדר שלו. "הרגשתי שהולפתי מעבר פוליטי במעוך עסקי דומה, שבו לרהיטות לשמש דת להמונים", אמר לכתב "דר שפיגל". מתנגדת שמרבה להשתתף בקורסים ובהרצאות של איבי"אם, אומרת שאילו הוחלף המרצה באמצע הדברים ספק אם היתה מבחינה בשינוי. "כולם עשויים שטאנץ אחד", הסבירה. הרחיק לכת אברהם חסון שעזב את איבי"אם אחרי שמונה שנות עבודה ועבר לצורך השני של המיתוג: במנכ"ל חברת נא"ס הוא משווק בארץ מחשבים גדולים וציוד הקפי התואם את תוצרתה של איבי"אם.

תומאס ווטסון הזקן קבע את המלה "חשוב" כסיסמת חברתו והיום ניתן לראות אותה כשהיא מקשטת את מרבית משרדי איבי"אם ברחבי תבל. אברהם חסון הכיר שלט־פרסום מאר בפינת הרחובות שאול המלך ווייצמן בתל־אביב, בדיוק מול הכניסה הראשית לבית איבי"אם. הציג שם את סיסמתו־שלו: "חשוב מחושב". לגבי דידו אין זו מהתלה כי אם כפפה שהוא זורק לענק הכחול.

"אוי ליצור שירצה לנגוס מהמנה העיקרית"

"מדוע עזבתי? עזבתי כי הגעתי למסקנה שכדי להצליח באיבי"אם אתה חייב להשקיע 75 אחוז מן המרץ שיש לך בעניינים פנימיים ורק 25 אחוז נשארים לעבודה ממשית בשיווק. באיבי"אם מצד אחד אין מפטרים אנשים ומן הצד השני מעודדים דחפים של הצלחה; לעניות דעתי, שתי המגמות הללו אינן הולכות בקנה אחד. לכן נוצרים בחברה מוקדי תסכול. אתה בא לאיבי"אם ומביא אתך את אישיותך, על כל זיויה וגוניה. אולם במשך הזמן הופכים אותך לרכיב במכונה יעילה ומשומנת היטב. תחילה אתה מנסה להילחם, לשמור על הזיום האישיים שלך שלא יגנבו אותם. אלא שזה מאמץ מתיש ויום אחד אתה מתחיל לחוש את עייפות החומר. ואז עליך להחליט מה עדיף בעיניך: איבי"אם, או האישיות שלך".

אברהם חסון סבור כי איבי"אם השתלטה על כ־90 אחוז מהשוק הישראלי וכי הסיכוי להתחרות בה בהצלחה במחשבים של חברות אחרות, אפילו יהיו טובים וזולים מאלה של איבי"אם, הוא קלוש ביותר. "להערכתי השקיע המשק שלנו למעלה מ־600 מיליון דולר בציוד אלקטרוני של איבי"אם. בנק לאומי, מערכת הביטחון, התעשיה האווירית ומוסדות אחרים שרכשו מחשבים ותוכנות איבי"אם אינם רוצים ואינם מסוגלים להחליף לפתע את הסוסים. איבי"אם בנתה את מערך המחשבים שלה בתבונה רבה כשהיא דואגת להמשכיות בין הדורות השונים במוצריה ומחזיקה הודות לכך את לקוחותיה במעין שבי. עד 1975 היתה לאיבי"אם בלבדיות על תוצרת איבי"אם. היא ניצלה את המצב להכתבת מחירים גבוהים לחומרה ולתוכנה. עד שב־1975 עזב את החברה מהנדס אלקטרוניקה מבריק, ג'ין אמדאהל שמו, והקים מפעל לייצור מחשבים תואמי איבי"אם. הוא מכר אותם בחצי מחיר והבריח את הענק הכחול להוריד את המחירים. בעקבותיו הלכה גם החברה שלנו, הפועלת תוך הסכם־יידע עם הקונצרן היפני היטאצ'י. עד עכשיו הצלחנו לשווק את המערכות שלנו למשטרת ישראל, לחברת תדיראן, לבית החולים תל־השומר, למשרד הרישוי ועוד".

דיברנו עם מר אלי אתר, הממונה על מערך המחשבים בתנובה. לפני כארבע שנים רכשה תנובה, בצד מחשבים של איבי"אם, גם מחשב תואם מתוצרת נא"ס. "זו היתה עסקה כדאית: אף־על־פי שהציוד היה זול יחסית, הוא משרת אותנו ללא כל תקלות", אמר לנו אלי אתר. למרות זאת לא קל לעמוד מול החברה הענקית, על עוצמת השיווק שלה ועל משאביה. "איבי"אם מעוניינת לשמור על פערים גדולים בין מערכות מחשבים שונות, כדי להכריח לקוחות שהגיעו למיצוי הפוטנציאל הגלום במחשבים שלהם לרכוש מערכת גדולה ויקרה, למרות שאינם זקוקים לה עדיין. יצרני המחשבים התואמים נדחפים אל תוך הפערים האלה", מסביר אברהם חסון. מחברו של הספר על איבי"אם, רוברט סובל, ניסח את הדבר באופן ציורי: "בג'ונגל האלקטרוני, איבי"אם היא חיית הטורף הגדולה. לא אכפת לה להשאיר לבעלי החיים האחרים שאריות משולחנה. להפך. כל עוד יש מי שמתחרה בה קל לה לסתור את הטענה החוזרת על מונופול וקרטל שמוקיעים לקוחות. אך אוי ליצור שירצה לנגוס מהמנה העיקרית..."

אברהם חסון

מנכ"ל איבי"אם בישראל יהושע מאור וסיסמת החברה: חשוב (תצלומים: רחל הירש)

מצפה רמון: החידלון

התושבים מציעים למסור העיירה לצה"ל

מאת מרדכי ארציאלי

במשרדי המועצה המקומית מצפה רמון נערכים לקראת החגיגות שייערכו בקרוב במלאת 30 שנה להיווסדה של העיירה השוכנת על שפת מכתש, מרשים במיוחד ביופיו. אך לבם של תושבים רבים, רבים מאוד, אינו נתון לחגיגות. יש ביניהם האומרים שיעשו הכל כדי להשבית אותן. "המצב שלנו קריטי מאוד", אומר שמואל כהן יו"ר המועצה המקומית. "הפכנו לעיירת רפאים הנמצאת על סף החידלון", אומר משה ניב בעליו של בית הקפה היחידי.

במרוצת 30 שנות קיומה עברו על העיירה משברים לאין ספור. את מצבה היום ניתן להשוות לזה ששרר בה בשלהי 1973 וראשית 1974 כשמשאיות עמוסות רהיטים יצאו כמעט בכל יום צפונה. אלא שעתה אין התושבים מקיימים שביתת רעב ואינם עורכים טכס אשכבה עם דגלים שחורים. האוכלוסיה הנותרת מיואשת, מתוסכלת ואינה מאמינה כי פעולות חריפות יסייעו להצלתה של העיירה האומללה. והתחושה המעציבה היא ששום הנשמה מלאכותית לא תסייע יותר.

מבין כ־1600 יחידות הדיור, יותר מ־600 עומדות ריקות. אין עוד מקום ישוב בארץ שבו יותר משליש ממספר הדירות אינן מאוכלסות. קשה לקבל מספרים מדויקים על מספר המשפחות שנטשו ב־1985. כמו שלא ניתן לברר במדויק כמה תושבים היא מונה כיום. יו"ר המועצה המקומית אומר שב־1985 נטשו 70 משפחות – מהן 30 של אנשי צבא הקבע – והצטרפו 40 משפחות חדשות. משני מקורות אחרים ומוסמכים נמסר שב־1985 נטשו כ־200 משפחות אזרחיות.

בתים ריקים וחנויות נעולות

בסטטיסטיקות של שירות התעסוקה, אין מצפה רמון ממוקמת במקום הראשון באחוזי האבטלה. אך סיור בעיירה ובשני אזורי התעשיה משרה על המבקר אווירה מלנכולית. בחנות המכולת היחידה, ישב נהג המונית היחידה ומפהק. במרכז מסחרי אחד כל 6 החנויות נעולות ובתוכן נראים מבעד לזכוכית החלונות שבורים ושכבות אבק. במרכז מסחרי שני – מרכז הכמבוב – 6 מתוך 10 החנויות ריקות ונעולות. מדכא במיוחד הוא מראה הבתים הריקים. ממול לבית הספר 10 בניינים. נפש חיה אינה מתגוררת בהם. התריסים שבורים, דלתות ומשקופים אין. מתוך הדירות נעקרו הברזים, הכיורים, האסלות, המרצפות ואפילו חוטי החשמל.

בשכונת המצוק, שכונה חדשה, 120 מתוך 150 יחידות הדיור אינן מאוכלסות. בבתים הטרומיים היו מבנים סינגרים עזובה קשה. אין נפש חיה. בשכונה הוותיקה ביותר, השכונה המכונה שכונת הווילות, או שכונת הקוטג'ים, יש פיתוח סביבתי. גינון, מפרצי חניה, עמודי תאורה. אך ב־200 הווילות, או ב־200 הקוטג'ים איש אינו מתגורר. בשני אזורי התעשיה, שממה. חתולים מתרוצצים בין המבנים הנטושים. באזור תעשיה א' שקט של בית קברות. יותר מ־10 אלפי מ"ר של מבני תעשיה ריקים. דלתות הברזל העלו חלודה. קורי עכביש על החלונות. בשנים האחרונות נסגרו בזה אחר זה מפעלי תעשיה רבים: מפעל הגבס של אבן וסיד, רפאל מפעל לייצור מגופי מים, כתר מפעל לאריגי פלסטיק, אופטיקה רמון, רשת רמון מפעל לייצור גדרות ורשתות תיל, ליאורפס מפעל לייצור כלי אוכל, פלסטיקה רמון, אקרשטיין מפעל לייצור מרצפות, נגריה בשם תשלובת עץ מצפה רמון ובחודשים האחרונים מפעל פפקו להידרוהידראוליקה.

נשות הקצינים: מקום מקולל

רבע מכלל המשפחות הן של אנשי צבא הקבע שראשיהן משרתים בבה"ד 1 ובבסיס של חיל האוויר. אף אחת ממשפחות אלה אינה רואה במצפה רמון את ביתה הקבוע, אלא רק מקום מגורים זמני. ארעי. על תחושתן של נשות אנשי צבא הקבע ניתן ללמוד ממונולוג של אשה שבעלה משרת כקצין לא זוטר.

"כשנישאתי ידעתי בדיוק שחיי כרעייתו של קצין במקצועו של בעלי, אינם חיי משפחה שגרתיים. במרוצת שנות נישואינו התגוררנו בכמה בסיסים, מהם טובים יותר ומהם טובים פחות. אבל בכל מקום בו התגוררנו מצאתי תעסוקה במקצועי. מצפה רמון הוא המקום היחידי שאני מובטלת ואנו נמצאים כאן תקופה ארוכה יחסית. כל ניסיונותי למצוא עבודה במקצועי עלו בתוהו. זה מקום מקולל, כך אומרות גם רעיותיהם של אנשי צבא הקבע האחרים. אנו מתוסכלות ואינך משער מה עובר עלינו ואיזה משברים וטרגדיות מתרחשות בקרבנו. הבטלה משגעת אותי ואת חברותי לגורל.

"היית מאמין שתיאטרון מגיע פעם בחודש או בחודשיים ורק במסגרת אמנות לעם, שאין אולם קולנוע ואינני זוכרת מתי הלכתי לאחרונה לראות סרט במתנ"ס. בכל העיירה העלובה הזו יש בית קפה אחד שלא נעים להיכנס אליו. כדי לפגוש צעירים ומבוגרים מובטלים ושיכורים שעיניהם נעוצות במסך הטלוויזיה הם צופים בסרטים כחולים. כשבעלי שירת בבסיסים אחרים יצאנו מפעם לפעם לארוחות ערב במסעדות. כאן יש שתי מסעדות. האוכל בהן למטה מכל ביקורת והן נעולות בשעות הערב. אני מצפה ומייחלת ליום שבו יעבור בעלי לבסיס אחר, כמו שיהודי מאמין מצפה ומייחל למשיח".

"אם היתה אפשרות היינו עוזבים מזמן"

בעיירה אין בית מלון ואורח או תייר המבקש ללון ימצא מיטה באכסניית הנוער. המחיר למבוגר פחות מ־7 שקלים ולילד פחות מ־6 שקלים, בחדרים שבהם 8, 10 או 12 מיטות. באכסניה 2 עובדות. ימימה אוולי ומישל סילברסטון. המשכורת 200 שקל לחודש. ימימה אוולי בת ה־37 אומרת: "אנחנו כבר עשרים שנה פה. הבעל שלי עובד בתחנת דלק. אנחנו גרים בדירה של עמידר, ארבעה חדרים, תשעים ותשעה מטר מרובע. יש לנו שישה ילדים. הבן הגדול, ברוך, בן תשע עשרה וחצי בצבא אמר לנו שלא יחזור למצפה אחרי הצבא מפני שמשעמם ואין פה עבודה. גם בחופשות הוא לא בא אלינו. הבן השני לא רוצה ללמוד. הוא בן שבע עשרה ואין לו עבודה. כל המפעלים נסגרים והוא גר אצל אח שלי באופקים. אם היתה לנו אפשרות לקנות דירה היינו עוזבים מזמן. אבל אין לנו אפשרות לקנות דירה".

מישל סילברסטון רווקה בת 31 שעלתה מליוורפול שבאנגליה במאי 1980 היתה האדם היחיד המאושר שפגשתי במצפה רמון. היא מספרת:

"בליוורפול הייתי פקידה, עובדת מדינה בלשכת עבודה. אני יהודיה ולכן עשיתי עליה. אחרי מרכז הקליטה הגעתי באפריל 1981 למצפה. למה? במקום גדול הייתי יותר בודדה. בתחילה עבדתי במפעל לאופטיקה. כל העובדות והעובדים היו עולים חדשים. כשהמפעל נסגר ולא מצאו עבודה אחרת כולם עזבו את מצפה ורק אני נשארתי. ביוני 1982 מצאתי עבודה כפועלת באכסניית הנוער. אנחנו כאן בסך הכל שלוש – אלבסי, ימימה ואני. טוב לי פה. אני לא דורשת הרבה. אוהבת חיים שקטים, לטייל במכתש. לא. אין במצפה מועדון לילה, ואני לא זקוקה למועדון לילה. אם הייתי זקוקה הייתי גרה בעיר גדולה. אני יודעת שהרבה לא מאושרים ורוצים לעזוב ומי שיכול עוזב. אבל אני לא מתכוונת לעזוב. טוב לי פה. קיבלתי דירה של חדר וחצי, דירה של חוזקים ויש לי טלוויזיה שחור־לבן. כן. רציתי לבקר בליוורפול, לראות את אמא. אבל לא נסעתי כי זה הרבה כסף".

לידתה של מצפה רמון לפני 30 שנה לא נבעה מתכנון. מתכנניה לא שאלו את עצמם ממה יתפרנסו העולים החדשים שהובאו אליה. על מה תתבסס התיישבות עירונית יחידה, בודדה ומנותקת על ציר הכביש המתפתל לאורך 260 הקילומטרים שבין באר שבע לאילת. מבין אותם עולים חדשים כמעט ולא שרד אחד. במרוצת השנים התגוררו בעיירה יותר מ־20 אלף נפש. התחלופה היתה גדולה. עתה אין תחלופה. רק נטישה.

נבזבזו תקוות הסכמי קמפ דייוויד

ברמת התכנון הכוללני והמקומי שלטה התפיסה שהעיירה צריכה להתבסס על תעשיה ולמשקיעים ניתנו תמריצים, הטבות, מענקים והלוואות לא צמודות. הייתכן שאותם משקיעים ידעו מראש שאין כל סיכוי להצלחה? המתקבל על הדעת שתעשיין רציני לא לקח בחשבון את ריחוקה של העיירה ממרכז הארץ? שיצטרך להביא חלקי חילוף ממרחק של יותר מ־200 ק"מ? שלא ידע שאין במקום תעשיות ובתי מלאכה של שירות נלווה? שיהיה מאוד קשה, כמעט בלתי אפשרי להביא כוח אדם מיומן? לאלוהי התמריצים ד' המענקים פתרונים.

לאחר הסכמי קמפ דייוויד היו דיבורים על ההיערכות הגדולה של צה"ל בנגב האמינו רבים שהעיירות בנגב, ובתוכן גם מצפה רמון יגדלו, יפרחו ויתפתחו. ועדת מנכ"לים הכינה אז תכניות לאכלוס תוך 5 שנים מאה אלף תושבים בנגב, מהם יותר מ־20 אלף במצפה רמון. האופטימיות הרקיעה שחקים. יזמים התרפקו על דלתות המועצה המקומית וביקשו לרכוש או לשכור שטחים להקמת מפעלים. גם מתווכי קרקעות החלו לפקוד את העיירה. תכנית המיתאר המדברת על יישוב בן 32 אלף נפש הוצאה מהמגירות. החלו הדיבורים על מצפה רמון בת 50 אלף נפש.

בדף מחתרתי בשם "מוסף על האש" היוצא לאור במצפה רמון ללא שם העורך או בית הדפוס קראתי: "לרגל חגיגות ה־30, מציע מספר חברים לאסוף את כל התושבים שנשארו, לרכזם ברחוב אחד ולהשאיר לצה"ל שטחי אימונים ללוחמה בשטח בנוי".

ישראל קניג: ההתפטרות ובעיית קרקעות הגליל

גם ישראל קניג הולך

שמונה עשרה שנה כיהן ישראל קניג בתפקיד הממונה על מחוז הצפון: הערכה לפעילותו נעה בין שני קטבים מנוגדים

מאת אודי גונדר

עם ישראל קניג נפגשתי בשנת 78. סגן ראש הממשלה, יגאל ידין ז"ל, בא לביקור באחד מישובי הצפון, "בלטיפונדיה של קניג", כפי שאהב לכנות זאת, והממונה על המחוז היה בין מקבלי פניו. בסעודת הצהרים ביקש ידין את קניג להצטרף אל שולחן המכובדים. קניג, שהתרחק עד אותו רגע מפמליית המכובדים והסב אל שולחן צדדי, נעתר. במשך שעה ארוכה העלו אנשי המקום שורת נושאים, רבים מהם בתחום טיפולו של הממונה. קניג הניח לידין לנהל את ההצגה: להבטיח, להתחמק, להשאיר את מה שמצריך עיון. אחר כך, שלא בפני קהל, יבהיר לסגן ראש הממשלה מה ואיך ניתן לעשות. עמוק בעיניו, אפשר היה לקרוא את המסר: שר בא, ושר הולך, וישראל קניג נשאר.

שישה ראשי ממשלה ושני שרי פנים התחלפו בירושלים בשמונה עשרה שנות כהונתו של ישראל קניג במשרת הממונה על מחוז הצפון. ההנהגה הממשלתית בכל מה שנגע לטיפול בגליל חברה אל הוותק המצטבר, על מנת להפוך את קניג ליותר מפקיד בשירות המדינה. במקרים רבים, מעיד אחד מאוהדיו, ישראל קניג ייצג את הגליל בממשלה ולא את הממשלה בגליל. יריביו, הם באים ברובם מכלל מן הרשויות הערביות שבשליטת חד"ש, אומרים כי ישראל קניג היה פקיד גרוע מן המדיניות הגרועה עליה הופקד.

ההערכה לפעולתו של ישראל קניג מקוטבת: יהודים מכאן וערבים מכאן. ראשי ישובים יהודים מדברים על תקופה טובה. מנחם אריאב, ראש עיריית נצרת עילית, אומר, כי קניג הוא לא רק ממונה הוא גם ידיד וחבר, התורם לגליל מעבר לשעות עבודתו. יש אצלו – כך אריאב – סמכויות היונקות לא רק מכוח החוק, אלא גם מהמציאות וגם מההתברות.

תופיק זיאד, ראש עיריית נצרת משרטט קניג אחר. דיקטטור. בעניין התקציבים של הרשויות הערביות. מחוקק מה שהוא רוצה. מתנהג בהתנשאות כלפי ראשי הרשויות הערביות. מדבר אליהם כמו מורה בכתה ג' או ד', נוקט אלימות מילולית והשפלה. ישראל קניג, אומר זיאד, הוא גזען וכשהתפטר מצא תירוץ גזעני. הוא סמל למדיניות האפליה, שבביצועה היה קאתולי יותר מהאפיפיור.

אסעד עזאיזה, ראש המועצה בדבוריה, היה בשנים 1972–78 קצין התקציבים של מחוז הצפון. ידידיו של קניג אומרים, כי עזאיזה היה עלה התאנה שלו. עתה הוא אומר, כי הליכתו של קניג אינה משנה הרבה מבחינתו. לא כל היהודים מרוצים ממנו – ולא כל הערבים שנאו אותו. כראש מועצה, מעיד עזאיזה על עצמו כי היה מרוצה מקשריו עם הממונה על המחוז. אלה שלא היו מרוצים הם לדעתו אלה שלא קיבלו ממנו את שביקשו. אם בתחומי התכנון והבנייה, בוועדה המחוזית שבראשה ישב קניג, ואם בצורת תקציבים.

מיכה גולדמן, ראש מועצת כפר תבור, גורס כי בעייתם של ראשי הרשויות הערביות היא הלאומנות שאין בינה לבין עניינים מוניציפאליים ולא כלום. לקניג – אומר גולדמן – היתה הרבה אמונה. הוא לא היה פקיד, הוא היה דוחף, הוא עיצב מדיניות. הוא ידע שההחלטות ממשלה היו לפעמים מטורפות ופשרניות. הוא לקח יוזמות ומשרדי הממשלה נגררו אחריו. הוא היה יותר מסמכותי. אם נוספו בעשור האחרון מאה אלף יהודים לגליל – הרבה מהם באו מכוחו. כשהתפטר קניג ב־1976, לנוכח הביקורת עם פרסום המסמך הנושא את שמו, היה מיכה גולדמן בין המובילים בשדולת ראשי הישובים בגליל, אשר פעלו להחזרתו לתפקידו. גולדמן אומר כי בתקופת המסמך היה עליהם על קניג. "כל אחד חשב את מה שנכתב במסמך – אבל אף אחד לא היה מביע את זה בכתב".

* * *

מדוע פרש ישראל קניג דווקא עתה? מכתב ההתפטרות שלו אומר, כי זו תגובתו להחלטה להקפיא ביצוע צווי הריסה שיפוטיים, עד סיום עבודתה של ועדה מיוחדת הבוחנת את נושא הבנייה הבלתי חוקית במגזר הערבי. קניג, מסבירים תומכיו בשטח ובמשרד הפנים כאחד, ראה כי הוא נותר בודד במאבק על שלטון החוק, ומי שמקבל את ההחלטות הם פוליטיקאים שאינם קוראים נכון את השטח. "עזר וייצמן חושב שבהאפלות שעושים לו הוא רוכש את לב הערבים", אומר מיכה גולדמן. "אתה יודע מה קורה כשמשחררים סוס, כמו שרוצים עזר, וגינת, וטמיר".

פקיד מדינה אחד אמר לי, כי בחמש השנים האחרונות הצליח קניג להעביר שורה ארוכה של תוכניות מיתאר לישובים ערביים: מיליארדים הושקעו בתכנון, ועתה מתרחשת לנגד עיניו פריצת גדר. מעמדו של ממונה על המחוז, ששואלים אותו בבית המשפט מדוע מוקפאים צווים ועל איזה בסיס הוא מבקש צווים חדשים, הוא בלתי אפשרי.

אבל יש גם הסבר אחר. משך שש עשרה שנה כיהן ישראל קניג תחת שר הפנים, יוסף בורג, וחופש הפעולה שניתן לו היה בלתי מוגבל למעשה. בורג רצה שקט תעשייתי וקולות בכפרים ערביים – וקניג ידע בדרך כלל לספק את הסחורה. בשנתיים האחרונות קיצץ שר הפנים יצחק פרץ, בתחומי טיפולו של קניג, העביר נושאים רבים אל הנהלת המשרד בירושלים. קניג גילה, כי ירד ממעמד מלך הצפון לזה של פקיד, במשמעות המצומצמת של המלה. כמי שהיה רגיל שהמלצותיו מתקבלות ללא ערעור, קשה היה לו להסכין למעמדו החדש.

ישראל קניג, שומר על שתיקה מוחלטת. דובר משרד הפנים מסרב להתיר לו להתראיין. וקניג, הבקיא היטב בתהפוכות המנגנון, אינו ממהר לשרוף את כל הגשרים. שלא במקרה, תיכנס התפטרותו לתוקף רק בעוד שלושה חודשים – עם סיום עבודת הוועדה הבוחנת את סוגיית צווי ההריסה. דובר משרד הפנים אומר, כי קניג יכול גם לחזור בו. שדולה של ראשי הרשויות המקומיות היהודיות בגליל פועלת להמשך כהונתו, ויש אומרים כי ראשי מועצות ערביות מסוימות יצטרפו לבקשה. תופיק זיאד קורא להם קוויזלינגים. לפי שעה – כך הגדיר זאת אחד מבכירי שיחי – קניג ממתין בשקט שלושה חודשים: או שהוא (פרץ) ימות. או שהכלב (הערבים הבנייה הבלתי חוקית) ימות.

קניג: יורד ממעמד ב"מלך הצפון"

מסמך קניג

ב־1.3.1976 הגיש ישראל קניג תזכיר לראש הממשלה ולגורמים אחרים, ובו הצעות מדיניות לטיפול בערביי ישראל. לאחר אירועי יום האדמה, ב־30.3.76, ערכן קניג את המסמך והעלה הצעות נוספות. להלן עיקרי המסמך:

* קניג חזה, כי בשנת 1978 יהיה רוב ערבי במחוז הצפון.

* תחושת הלאומנים הערבים היא, כי התרבותם בגליל תערער את השליטה הישראלית באיזור.

* מתוכננת פעילות מאורגנת של רכישת נכסי דלא ניידי ע"י ערבים, והיא בולטת בעיקר בנצרת עילית ומראינה בעכו.

* יש להרחיב ולהעמיק את ההתיישבות היהודית ולבדוק אפשרות דילול ריכוזי אוכלוסיה ערבית קיימת.

* יש להחליף את מירב העוסקים במגזר הערבי במנגנון הממשלתי, כולל קובעי המדיניות.

* יש להקים מפלגה אחות למפלגת העבודה, שתפעל להזיקת רק"ח.

* יש למנות צוות של השב"כ שיתקוף נהוגים אישיים של מנהיגי רק"ח ואישים שליליים אחרים ויביא את הממצאים לידיעת ציבור הבוחרים.

* יש לקבוע הסדרים עם מפעלים הנהנים מחוק השקעות הון באזורים קריטיים, על פיהם לא יעלה מספר המועסקים הערביים במפעלים אלה על 20%.

* צפוי מעבר של הנוער הערבי מהפגנה לביטויים חיצוניים ואין להתעלם מאפשרויות של התארגנות ומעבר לאלימות.

* יש לשמור על קריטריונים זהים לאלה הנהגים כלפי היהודים בקבלת סטודנטים ערבים לאוניברסיטאות ובחלוקת מלגות. הקפדה על כללים אלה תיצור סלקציה טבעית ותקטין באורח משמעותי את מספר הסטודנטים הערבים.

* יש להקל על נסיעת ערבים לחו"ל לצורך לימודים, ולהקשות על שובם ארצה וסידורם בעבודה. מדיניות זאת עשויה לעודד הגירתם.

* יש ללמוד מנסיונן של מדינות אחרות, בהן יושבים מיעוטים לאומיים, כי יתר ליבראליות אינה מוליכה למטרה לה מתכוונים יוזמיה, אלא להיפכה. במיוחד חל כלל זה לגבי אוכלוסיה כמו זו של המיעוט הערבי בישראל.

מחיר הייהוד

במשך השנים הוצאו אלפי צווי הריסה נגד מבנים שערביי הגליל בנו ללא רשיון, אך רק מעטים מהם בוצעו; ישראל קניג מכנה אותם "עצם בגרון"

מאת נדב שרגאי

מחלוקות על אדמות ובתים צרפות בתוכן, בנוסף על העובדות, גם רגשות, עקרונות ואמונות. לעתים קרובות הם מתערבבים אלה באלה עד כי אי־אפשר עוד להבדיל ביניהם.

תחילה העובדות: בין 7,000 ל־9,000 מבנים לא־חוקיים הוקמו באזור הצפון בעשרים השנים האחרונות, רובם כאשר לא היו תוכניות מתאר לכפרים הערבים בגליל. לעתים, כאשר נבנה הבית הלא־חוקי, הוכנה עבודה תוכנית מתאר. "ההלבנה" גם עבירת הבניה. כיום נותרו כאלף מבנים לא־חוקיים, ובאלה – למרות שמתעלמים מכך בלהט הויכוח – חיים כ־ביריאם. רוב המבנים הלא־חוקיים האלה הוקמו בשנים האחרונות, באזורים שעליהם חלות תוכניות מתאר. בשנה האחרונה, בה מוקפא ביצוע צווי ההריסה, ניכרת מגמת עלייה בבנייה הלא־חוקית בגליל.

מתוך 77 נקודות יישוב ערביות במחוז הצפון, ל־58 יש תוכניות מתאר בתוקף, ל־14 תוכניות מתאר בהפקדה, ולחמש תוכניות מתאר בהכנה. מתוך אלף המבנים לא חוקיים הקיימים היום, כ־250 מוגדרים במשרד הפנים כ"אקוטיים", או בלשונו של שר הפנים יצחק פרץ: "מבנים לא־חוקיים על אדמות מדינה, בצמתים ובשטחים ציבוריים, הפוגעים בצורכי התשתית של המדינה". הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים ישראל קניג, כינה אותם "עצם בגרון", ובשל מדיניות ההקפאה לגביהם התפטר. כפר זרזיר לדוגמא, הגובל בגבעת המורה, זוחל באיטיות אל תוואי הפאוק העירוני. שבטי הבדווים סלאם תיק בתים מצפון לגבעת המורה. ליד מבנים וכמוכן הסמוכים לכרמיאל זוחלת בנייה לא־חוקית, גם על תוואים של כבישים מתוכננים. במג'ד כרום הזיזו רשויות התכנון פעם אחר פעם את תוואי הכביש הראשי בגלל עשרות בתים לא־חוקיים.

על־פי סיכום דברים במשרד ראש הממשלה מאוגוסט 1985, הוחלט להקפיא זמנית את הריסתם של מבנים לא־חוקיים במגזר הערבי. באותה ישיבה הטיחו השרים עזר ויצמן ויצחק פרץ דברים קשים זה בזה, וראש הממשלה נדרש לפשר ביניהם. מאז דנה בעניין ועדה בין־משרדית אותה מינו משתתפי אותה ישיבה, שכללו גם את שר המשטרה ומנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר. פרץ טוען עד היום כי הוחלט על ההקפאה לחודש אחד בלבד. פרס אינו חולק על דבריו.

פרס וייצמן רצו בטמיר כיו"ר הוועדה, אך פרץ העדיף איש משטרה. הוכה בוויכוח: יעקב מרקוביץ, סמנכ"ל לתפקידים מיוחדים במשרד הפנים, הוא היו"ר. אך ההקפאה, למרות רוחו של פרץ, עדיין נמשכת. נראה כי המשטרה אינה מתייחסת ברצינות לתלונתו של ח"כ אוריאל לין על סיכול צווי הריסה שהוציא בית־המשפט כחוק. דרושה נאיביות להאמין כי בלשכת היועץ המשפטי תסתיים בדיקת חוקיות ההקפאה, לבקשת לין, קודם שתסיים הוועדה את עבודתה.

שימוש בכוח

המשטרה האמורה לאבטח את ביצוע צווי ההריסה דוחה בשנים האחרונות כמעט את כל הפניות להצטרף אל אנשי משרד הפנים או מינהל מקרקעי ישראל לביצוע ההריסה בשטח. מאז אוגוסט מצהירה המשטרה כי הדרג הפוליטי מורה שלא להיענות לבקשות הללו. המפכ"ל דוד קראוס, כתב במכתב מהחודש שעבר כי: "אין המשטרה רואה לנכון להתערב במאמצים הנעשים על־ידי ממשלת ישראל במגמה למצוא פתרון מעשי והסדר חוקי לבעיית הבתים שנבנו ללא רשיון."

דוגמאות מהשנים האחרונות ממחישות את המדיניות. במרץ וביולי 1979 הוצאו צווי הריסה בבית־משפט נגד מבנים לא־חוקיים שבנו עסיה פאעור וואלד עבדאללה סעאללה. פאעור בנה בית בקרב סאעור, וסעאללה – בדיר אל־אסד. ב־1983 חזר וציווה בית־המשפט על הריסה. בנובמבר אותה שנה התבקשה המשטרה לאבטח את הריסת הבית בקרב סאעור; שישה חודשים קודם לכן התבקשה לאבטח את ההריסה בדיר אל־אסד. לא הובים ולא יער: שני הבתים עומדים שלמים עד היום הזה.

גם זאכי מוחמד סאלח אגבריה ממשרפה הפר את החוק פעמיים. בנובמבר 81 וביולי 84 הורה בית־המשפט להרוס. ביולי 84 התבקשה המשטרה לאבטח, אך הבית עומד על תלו עד היום. במאי 83 הורה בית־המשפט להרוס שלושה מבנים לא חוקיים שבנו כאמל פקור, מסלק עוסמן ופריד אבו היג'א בכפר טמרה. בספטמבר ובינואר אותה שנה שוב התבקשה המשטרה לאבטח את ההריסה, אך גם בתים אלה עדיין עומדים על תלם.

ברשימה שבידי 25 דוגמאות דומות, מתוך מאות מקרים המתועדים במשרדים האחראים. במשך שנת 1984 הועברו למחוז הצפוני של המשטרה 102 פניות למתן ליווי משטרתי לביצוע צווי הריסה שהוצאו כחוק, אך רק ארבעה מהם בוצעו. בשנה שעברה, עד תחילת ההקפאה, הועברו למשטרה 73 פניות, אך רק שלושה בתים נהרסו. הכרוניקה העיתונאית המתעדת את המקרים הספורים, שבהם בכל זאת איבטחה המשטרה משימות לא־נעימות כאלה, מתארת מטר של אבנים, פצועים, והתקהלויות שפוזרו בכוח.

"עוול היסטורי"

בתי־המשפט אינם מרוצים – בלשון המעטה – מההקפאה שכפה הדרג הפוליטי על צווי הריסה שהוציאו בדין. שופט השלום הראשי בעכו פארס פאלח דחה באוגוסט שעבר בקשה להוצאת צו עיכוב נגד הריסת בית במגדל כרום, והביע חששה, לאור ניסיון העבר, כי אם ייעתר לבקשה "יתווספו מקרים נוספים דומים", כלשונו. במקום אחר כתב פאלח כי "פוליטיקאים נותנים פרס לעבריינים...עיכוב צווים של בית משפט גורר עבירות דומות ...גורמים בכירים מתערבים בעניין הנידון בבית משפט ואינם מאפשרים לשמור על עקרון הפרדת הרשויות ולתת לצדק להיעשות".

לצדק כמה פנים. ראשי מועצות ערביות בגליל מכנים "עוול היסטורי" את המדיניות שהביאה למצב הנוכחי. במינהל מקרקעי ישראל יעדיפו להגדיר זאת אחרת: "גאולת קרקע", "אדמות הלאום" או "אדמת מולדת" הם מטבעות לשון שגורות בפי אנשי הממסד הוותיק של משרד הפנים והמינהל. הצד הערבי יאמר "גזל אדמות". משקיף ותיק, מפוכח יותר, עם ותק של 30 שנה במשרד הפנים, יגדיר זאת "מאבק בין שני עמים על קרקע".

לערבים טענות למכביר. את מספר היישובים הערביים שקמו בגליל מאז קום המדינה ניתן למנות על אצבעות יד אחת. לעומת זאת, עשרות אם לא מאות ישובים יהודים הוקמו מאז. האוכלוסיה הערבית גדלה מאוד: צעירים עומדים בפני בעיית דיור חמורה ביותר. המינהל הפקיע, באמצעות רשות הפיתוח, עשרות אלפי דונמים בשם המטרה הציבורית והעבירם ליהודים. כרמיאל, לדוגמה. היו בעבר הפקעות למטרות מוגדרות. כמו למשל לתרבות "בנה ביתך" שלא בוצעו. על הקרקע שנותרה מרשות בנו ערבים, ללא רשיון.

יותר קולות – פחות הריסות

המינהל פעל בדרכים שונות לצמצום השליטה הערבית על הקרקע בגליל. כך למשל הוגשו בעבר תביעות על קרקעות בתוך הכפרים הערביים ובסמוך להם בנימוק כי מדובר בטרשים שאינם ראויים לעיבוד. או בהסתמך על כך שהטוענים לבעלות לא הוכיחו עיבוד רצוף במשך תקופת ההתיישבות. בדרך זו נתבעו ונרשמו שטחים רחבים בתוך הישובים הערבים על שם המדינה. מוקדים יהודיים מצביעים על מה שמוגדר בצד הערבי כ"גזל אדמות" ובצד היהודי כ"גאולתן".

לעבר נוסף עתה היבט מכוער. ראשי ועדות תכנון בצפון מצביעים על הקשר הישיר והלא־הגיוני בין מספר המצביעים בנקודות יישוב מסויימות במגזר הערבי למפלגה זו או אחרת, לבין מספר המבנים הלא־חוקיים באותן נקודות שלא נהרסו למרות הצווים. ראש מועצת מג'ד אל־כרום מוחמד מנע הצהיר על כך בגלוי בראיון במעריב. כאשר אמר: "בעיית קולות בכפר הערבי היא חלק אינטגרלי של התרבות הפוליטית בישראל". מנע, אגב הצביע על כך שבכפרו – שבו שליש מהבנייה אינה חוקית – קיבלה המפד"ל ב־1977 רבע מכלל קולות הבוחרים.

נכון להיום, הנתונים במחוז הצפוני של משרד הפנים מצביעים על האצת קצב הבנייה הלא־חוקית בתקופת ההקפאה – נקמה מתוקה אולי, על הפקעות העבר. אך מעשה לא־חוקי. רוב הבנייה הוא "הר לבן", כאמור, עם הכנת תוכניות מתאר לכפרים ערביים רבים. איש אינו חושב כיום ברצינות שניתן להרוס יותר מאלף מבנים שהוקמו בשנים האחרונות: מדברים לכל היותר על 250 וגם זה הרבה. סביר להניח, וזאת על סמך שיחות עם כמה מחברי הוועדה הבין־משרדית, כי בסופו של דבר יסומנו באיקס אדום רק כ־100 מבנים מאלה שישראל קניג כינה "עצם בגרון", ושבגינם התפטר. בינתיים מנצלים תושביו הערביים של הגליל הצפוני את ההקפאה היטב.

مكان الأصل

הפתרון הסופי של הבעיה האנושית

מאת קארל סאגאן

פרופסור לאסטרונומיה ומדעי החלל וראש המעבדה לחקר גרמי השמים באוניברסיטת קורנל

יותר מארבעים שנה אחרי מותו, אדולף היטלר – שלו שמור תפקיד המפתח בהפיכת הרציחות ההמוניות למוסד לאומי מודרני – עדיין מטיל על העולם את חיתיתו. הוא מת בד בבד עם עלייתו של העידן הגרעיני. פחות משלושה חודשים לפני הפיצוץ הגרעיני הראשון באלאמוגורדו, ניו־מקסיקו. מה היה קורה אילו השיג היטלר נשק גרעיני ומערכות שיגור? אין ספק, שאלה היו משמשים לו אמצעים אידיאליים למימוש מטרתו. מה יכולים אנו ללמוד על אירועים אפוקליפטיים, כמעט בו זמניים אלה, ועל משגעים שבידיהם כוח כה גדול?

ביום האחרון של חייו עמדו הכוחות הסובייטיים מרחק כמה גושי בניינים ממקום הימצאו. אפילו ממעמקי הבונקר התת־קרקעי שלו, יכול היה לשמוע את הדי הארטילריה ואש הגרנטים. חמישה ימים קודם לכן, הגיעו כוחות אמריקאים וסובייטיים לגדות האלבה, העלו על נס תוך מתן כבוד והערכה הדדיים את הקורבנות המשותפים והאומץ שהפגינו שני הצדדים. גם היטלר חשב על קורבנות ואומץ, ועל נקמה.

"להנהיג סדר צודק חדש"

רייכסלייטר אלפרד רוזנברג, האידיאולוג הראשי של המפלגה הנאצית, תיאר את מלחמת העולם השנייה כמאבק בין גתה לבין בטהובן מחד, והגנגסטרים של שיקאגו וצוותי מפציצים של ילידי אפריקה השחורה מאידך. קומוניזם נחשב ל"תפיסת־עולם שטנית", והסובייטים היו "חיות" שאינן מתייחסות לחיי אנוש. אמריקה נחשבה לארץ של זנות ועריצות. גם הסובייטים וגם האמריקאים נחשבו אימפריאליסטים. כל שביקשו הגרמנים, לעומת זאת, הוא "להנהיג סדר צודק חדש". "עדיף מת על עבד", אמרו פתגמי מלחמת העולם השנייה. "מוות או ניצחון". היטלר האמין, או לפחות התיימר להאמין, כי ארצות־הברית, ברית־המועצות ובנות־בריתן תכננו להשמיד את העם הגרמני. ייתכן שפסיכיאטר היה מעניק לתפיסה פרנואידית זאת את הכינוי "פרויקציה", השתקפות תשוקותיהו הלא־מודעות באחרים. אולם כל הפסיכיאטרים שעדיין היו בגרמניה, וכמותם הרופאים, המנהיגים הדתיים,

אין אנו יכולים להיות בטוחים לחלוטין שאף אדם בעל נטיות היטלריות, לא ימצא עצמו חולש על המאגר הגרעיני של ארצות הברית או ברית המועצות

אנשי העסקים והאינטלקטואלים – להוציא מעטים ביותר – לא אמרו דבר. העונשים שהוטלו בגין התבטאויות מסוג זה היו כבדים מדי. ב־7 באוקטובר 1944, תיאר הפיהרר בפני קבוצה של ה"היטלר יוגנד", את "תוכנית ההשמדה חסרת־הרחמים של אויבינו". "אויבינו המקוללים", בלשונו של הימלר. "לעולם לא עוד!" צווח גבלס, בהזכירו את השפלה שידעה גרמניה ב־1918. "לעולם לא ניכנע!" אלא שבסוף, כאשר היה ברור שבנות־הברית ינצחו, לא פטר היטלר מהריסתה של גרמניה; הוא השתוקק לכך. "המוות יהיה מנוחתי. כולם בגדו בי והימו אותי", אמר היטלר בבונקר. הוא ציווה להרוס את התשתית התחבורתית, התקשורתית והאזרחית של גרמניה, המשיך במתן צידוקים לחיסולה של האוכלוסיה האזרחית בארצו שלו.

"כאשר נעזוב", אמר גבלס, "תרעד הארץ"

אדולף היטלר ממשיך לרדוף בסיוט את המאה שלנו. אנו רואים אותו כצד האפל של הרוח האנושית, מטורף שלא ניתן למקם אותו. הוא זיעזע את האמון שלנו ביכולתן של חברות תרבותיות להגביל את יצר ההרס האנושי. אולם בעיני הקהל הגרמני שלו, הוא היה מנהיג לבבי, מרחיק־ראות, פטריוט ולא־מושחת. כך סבר הרוב עד הסוף. עיניהם דמעו כאשר ניגן על מיתרי ערכי המשפחה והסגולות הטובות. בעודו מחייך, קיבל זרי פרחים מילדים קטנים. היה לו חזון של גדולת האומה – עבודה לכל, שגשוג, חינוך, כבוד בינלאומי, מעצמה עולמית. על־פי כל הדיווחים, היה היטלר, לפחות עד סוף שנות ה־30, אדם שהקסים את הציבור, ואשר ידע להבריק בנסיבות פרטיות. תעשיינים רבים ופוליטיקאים מנוסים היו מוקסמים לאחר פגישה אחת עם היטלר, ביניהם ראשי ממשלות בריטניה, אנתוני איידן ודייויד לויד־ג'ורג'. האחרון תיאר אותו כ"ג'ורג' וואשינגטון של גרמניה. אדם בעל איכות עליונה". הוא נבחר בתהליך דמוקרטי על־ידי האזרחים המשכילים ביותר של המדינה הטכנולוגית המודרנית, וכדבריו של מרטין לותר קינג, "כל מה שעשה היטלר בגרמניה היה חוקי".

התגאו ביחסם לכלבים ולחתולים

עדיין איננו יכולים להתנער מהתופעה של גרמניה הנאצית. בארצות־הברית, מתפרסמים ספרים, מגזינים וסרטים אין־ספור על תקופת היטלר. הניסיון לפענח את אישיותו של הפיהרר נמשך גם לאחר שרוב הדמויות שהנהיגו את המאה הזאת כבר נשכחו מלב. אך האם אין משהו מסוכן בהזדקקות שלנו, שהסופר פול רוסט תיאר אותה כ"טראנס של קיבעון סטייתי כמעט פורנוגראפי"? מעת לעת אנו קוראים על רוצח המונים בקנה־מידה קטן, שרצח או אנס קומץ של אנשים, ואשר בחדרו מוצאים לאחר מכן דיוקנאות של היטלר ומפקדים נאצים אחרים. שוב אנו מקבלים תזכורת לכך, שכוח המשיכה עדיין קיים. משהו בנו, בני־האדם – לפחות חלק מאתנו – נמשך למיסוד הרצח. הדבר עזר לנו לתת לגיטימציה לנטיות הגרועות ביותר שלנו. גרמניה הנאצית היא הדוגמא הטובה ביותר לכוחה של המדינה המודרנית, המתגייסת להשמדת עמים שלמים

ומדינות. גל קור קטן המאיר עיניים חולף בנו כאשר אנחנו מגלים שהאנשים אשר ארגנו את פס הייצור של רצח שישה מליון יהודים ומיליוני אירופים אחרים בדם קר, היו אנשים רגילים, אנשי משפחה, אפילו אנשים – בדומה למי שחלש על מנגנון מכונת המוות, היינריך הימלר – שהתגאו ביחסם הטוב לכלבים וחתולים.

"החובה לעם ולמולדת – מעל לכל חובה אחרת"

"אנחנו האנשים היחידים בעולם המגלים יחס הוגן לחיות", אמר הימלר. הוא הרגיע גרמנים שאולי היו יכולים להרגיש פרפור של רגש אשמה כאשר היו מעורבים ברצח המוני: "יהיה זה מוטעה לחלוטין להשליך מנשמתנו אנו, החופה מכל עוון, מרגשותיה העמוקים שלה, מטוב ליבנו, מהאידיאליזם שלנו על עם זר". כל עוד הרגת זרים ולא את אחיך בני ארצך שלך, לא היה זה באמת רצח. היה זה דומה יותר להשמדת מקקים או עכבישים. חובה המעוררת אי נעימות קלה אך במהותה שירות חיוני של אזרחות טובה. בתחילת 1944 הסביר הימלר שמן ההכרח גם להרוג ילדים כדי שהללו, "המלאים בשינאה", לא יגדלו לבגרות ויהוו גורם בעייתי ולא נחת לרייך. בכל ההיסטוריה של הרייך השלישי לא קרה אף פעם ששומר במחנה ריכוז הועמד למשפט ונענש על סירוב מצפוני לענות ולרצוח.

כאשר הנאצים היו בדרכם לשלטון – לאחר שכוונותיהם הוצהרו בבירור, אך לפני שגיבשו את כוחם – אפשר היה לעצור בעדם. אופוזיציה אמיצה מבית יכולה היתה אולי לעשות זאת. אך מרבית הגרמנים בחלו באופוזיציה כזאת. סיבותיהם היו פרגמטיות לטווח הקצר וטמנו בחובן הרס עצמי בטווח הארוך. ליאו סילארד, פיסיקאי שעבד בגרמניה ומאוחר יותר הפך לאחד מראשי תכנית פצצת האטום בארצות הברית, נזכר: "הגרמנים תמיד אימצו נקודת מבט תועלתית. הם שאלו 'טוב, נגיד שאתנגד לכך, איזו טובה תצמח אם אתנגד? אני לא אשיג הרבה אני רק אאבד את השפעתי, אז למה עלי להתנגד?' אתם רואים, נקודת המבט המוסרית נעדרה לגמרי, או שהיתה חלשה מאד... על בסיס זה הגעתי למסקנה ב־1931 שהיטלר יגיע לשלטון, לא מפני שכוחות המהפכה הנאצית היו כה חזקים, אלא יותר משום שחשבתי שלא תהיה שום התנגדות שהיא". היו כמובן מיליונים שהצביעו נגד המפלגה הנאצית ב־1933, אך הם לא ראו את העתיד בצורה ברורה כמו סילארד. כאזרחי מדינה דמוקרטית, האם אין הם חייבים לקבל את רצונו הברור של העם? כיצד יכלו פקידים וקצינים שנשבעו אמונים לרפובליקת ויימאר לדעת שבנסיבות הנוכחיות תהיה הפרת השבועה אקט מוסרי? מכל מקום, גיבושו של הכוח הנאצי התחולל במהירות, ובאמצע שנות ה־30 היתה דיקטטורה זו כה הרמטית, חודרת לכל תחום ותחום עד כי אף הסכמה גלויה, שלא לדבר על התנגדות יעילה, הפכה כמעט לבלתי אפשרית. אם רוצים להתנגד למשטר כזה, צריך הדבר להיעשות בשלבים מוקדמים.

"שמה של מוסקווה ייעלם לנצח"

עלייתו של היטלר לשלטון מדגימה כי מטורפים – או מה שסביר יותר אנשים בעלי נטייה לטירוף – יכולים, תודות לאמצעות בחירות דמוקרטיות, להשתלט על חברות טכנולוגיות מודרניות. הם יכולים להיות מוקפים על ידי סגל של אנשים שפויים ומוכשרים במידה סבירה המלוכדים יחד על ידי מנהיג כריזמטי, על ידי אידיאולוגיה קיצונית אך קבילה ועל ידי פיתויי הכוח הרגילים. הבחירות של 1933 עמדו אמנם בסימן של תעמולה בלתי פוסקת אך לא בלטו בכפייה של מצביעים ועיתונים יותר מאשר הבחירות במדינות רבות קודם לכן ולאחר מכן. האם פירוש הדבר הוא – וזה נושא שעורר דיונים רבים – כי העם הגרמני היה אחראי לפשעי המלחמה הנאציים? מדוע צריך היה להעניש רק את המנהיגות בנירנברג? ומה היא אחריותם של מצביעים במדינות דמוקרטיות אחרות אם הם בוחרים פסיכופטים – או אנשים שבלחץ התפקיד עלולים לצאת מדעתם – לתפקידי מנהיגות בעולם המלא וגדוש בשישים אלף כלי נשק גרעיניים?

הם הבטיחו לנקום. פירושה של האות V בשמות של הפצצה V־1 והטיל הבליסטי V־2 היה Vergeltung (בגרמנית מבטאים את האות V כאות F) – נקמה. כאשר נכנסו בעלות הברית לאאכן לאחר הנחיתה בנורמנדיה, הם מצאו על לוחות השרטוטים במכון האווירי שעל שם הרמן גרינג תכניות למפציץ אסטרטגי חדש ששמו היה אמריקה. צי של כלי רכב כמעט חלליים אלו היה מרפרף בשולי האטמוספירה של כדור הארץ כדי להרוס את העיר ניו־יורק שהוגדרה – המטרה העיקרית. אלברט שפאר, שר הכלכלה והחימוש הנאצי, תיאר את "חזונו" של היטלר: "אף פעם לא ראיתי אותו נסער כל כך כמו שהיה לקראת סוף המלחמה כאשר במעין הזייה (של אדם בעל חום גבוה) תיאר לעצמו ולנו את הרס ניו־יורק בסופת אש. הוא תיאר את גורדי השחקים ההופכים ללפידי ענק בוערים, המתמוטטים אחד על השני, את נוגה הפיצוצים המאירים את השמים האפלים". היטלר ציווה – פקודה שלמרבה המזל התעלם ממנה מפקד הוורמאכט במקום – להותיר רק "גל הריסות" במקום בו עמדה פאריס. מוקדם יותר הבטיח גורל דומה למטרופולין אחרת. "אני אמחוק את העיר הזו מעל פני האדמה ואני אהפוך אותה לאגם מלאכותי, לתחנת כוח חשמלית. שמה של מוסקווה ייעלם לנצח". היטלר נהנה מחזיונות כאלו של השמדת הערים העיקריות של אויביו. לקראת סוף המלחמה היו לו אויבים רבים. אי לכך היו גם ערים רבות אותן נכסף להשמיד.

מה היה קורה אילו השיג היטלר נשק גרעיני ומערכות שיגור? אין ספק, שאלה היו משמשים לו אמצעים אידיאליים למימוש מטרתו

בדיוק שנה אחת לפני הפצצת הירושימה ב־5 באוגוסט 1944, תיאר היטלר בפני בעל בריתו הרומני, המרשל אנטונסקו, את התקדמות הגרמנים בפיתוח פצצת אטום. לפצצה כזו, אמר, יהיה "כוח עצום כזה עד כי כל חיי אנוש יושמדו בטווח של 3 עד 4 ק"מ ממוקד הפיצוץ". זו תהיה התקדמות במלחמה שניתן להשוותה להמצאת אבק השריפה. באותה שיחה הוא תיאר גם את טיל הוי־2. העבודה הניסויית בגילוי פיצול הגרעין והציפוי ששכנע פיסיקאים ברחבי העולם כי פצצה אטומית אכן בת ביצוע מבחינה טכנית, נעשו ב־1938 על ידי כימאים גרעיניים גרמנים.

האנושות ניצלה על חוט השערה

הבה נניח שעל טילי הוי־2 או על משגרי טילים גדולים יותר שהיו בטווח ההשגה של הטכנולוגיה הגרמנית היו מרכיבים פצצות גרעיניות או שהיו מטעינים אותן על המפציץ האסטרטגי אמריקה. גם אם נשק גרעיני לא יכול היה למנוע תבוסה נאצית, ככל הנראה היה היטלר משתמש בו כאמצעי לנקמה, כמכשיר השמדה. זו ככלות הכל היתה מלחמה שתיאר כאחרונה, יום לפני התאבדותו, כ"הפגנה המפוארת והאמיצה ביותר של מסורת החיים של אומה" בהיסטוריה הכתובה. אני חושב שהאנושות ניצלה על חוט השערה. היטלר נמשך לתמונות תעתועים אפוקליפטיות. הוראות של פעולת תגמול מיידית לא היתה כנראה מונעת אותו מהלוחמה גרעינית ראשונה, גם לוא היו החילופים הגרעיניים משקיעים את כדור הארץ לסיוט של חורף גרעיני. להיטלר החדור באמונות הגוטרדאמרונג (דמדומי האלים), המשתכר ברעש האכזרי והמבעית של בעלות הברית, החש סלידה ממה שראה כאי צייתנות פחדנית מצד הפיקוד העליון והעם הגרמני, שואה גרעינית עולמית – לוא היה מסוגל לחוללה – היתה נראית לו יאה. והוא לא היה עומד בפני הפיתוי להנחילה על האנושות. "גם אם לא נוכל לנצח (את בעלות הברית)" אמר כבר ב־1934, "אנחנו נגרור את מחצית האנושות להרס יחד איתנו".

היטלר נהג לקרוא לבני אדם "נגעי פים של כדור הארץ". קל היה להשמידם, רבים מהם – בכך היה משוכנע – היו ראויים להשמדה. זמן רב קודם לכן בספרו מיין קאמפף תיאר לעצמו את הכחדת המין האנושי: "...כוכב זה נע פעם דרך האתר במשך מיליוני שנים ללא יצורי אנוש והוא יכול לעשות זאת שוב באחד הימים אם ישכחו בני האדם שהם חייבים את קיומם הנעלה יותר לא לרעיונות של כמה אידיאולוגים מטורפים, אלא להכרה וליישום חסר הרחמים של החוקים החמורים והנוקשים של הטבע".

הדוגמאות לפוליטיקאים שהפכו למטורפים

הסיכון שלי איננו רק שמטורפים יכולים לעלות לשלטון בעולם רווש כעת כלי נשק גרעיניים. סיכון הוא גם שפוליטיקאים מוכשרים ומצליחים יכולים להיהפך מטורפים לאחר שהם בשלטון. לכך יש דוגמאות רבות, ביניהן סטאלין, וגם שר ההגנה האמריקאי ג'יימס פורסטל שקפץ למותו מהאגף הפסיכיאטרי של בית החולים של הצי בבאתסדה. יתר על כן – תחת לחץ רגשי או תחושות נקמה, או מתוך המחשבה שמדובר בצורך צבאי או כדי להפחיד יריב פוטנציאלי – אפילו מנהיגים הנחשבים על ידי הכל כשפויים עלולים להורות על השימוש בנשק גרעיני. הרי טרומן לא היה, יהיו אשר יהיו מגרעותיו, מטורף. הנסיבות כיום הן שונות מאלו בפניהן עמד טרומן, ואולי רק מטורף היה מורה על מתקפה גרעינית בידעו כי קיימת סבירות גבוהה של פעולת

כאשר אני מביט ביחסים הנוכחיים ובמדיניות הגלובאלית של ארצות הברית וברית המועצות אני נדהם לראות עד כמה עמוקה בהם השפעתו של אדולף היטלר

תגמול מחוללת שמות. אך איש אינו יודע מה התוצאה של כל המיגוון הרחב של אירועים היכולים להשפיע על מנהיגי מדינות – אי הבנות, תיפקודי מחשב לקויים, תיכנות פגום, קצר בתקשורת, חיכוכים עם נשותיהם, יריבים מקצועיים ועוזרים שאפתניים, שימוש בסמי הרגעה או תרופות נגד הרגעה, מחסור בשינה, שכרון, דיכאון, פסיכוזה בעקבות לחץ וכן הלאה וכן הלאה. השילובים והתמורות הם אינסופיים ואי אפשר לעקוב אחר כולם. היטלר וטרומן – הנמצאים מרחק שנות אור זה מזה כמעט בכל נושא – מדגימים במשותף, אני חושב, כי יש נסיבות הקשורות ככל הנראה במלחמה קונוונציונאלית או השפלה לאומית, שבמסגרתן ייזמו מנהיגים מלחמה גרעינית.

עשרות מיליארדים לתכנית מנהטן

בסיוע פיסיקאים אירופים מהשורה הראשונה שנמלטו מהיטלר זכו האמריקאים במירוץ. תכנית מנהטן לא היתה מצליחה לולא הוקצבו לה סכומי עתק (עשרות מיליארדי דולרים כיום). הנשיא רוזוולט אישר סכומים אלו גם בגלל דו"ח של מדענים גרמנים ואוסטרים שהיגרו לבריטניה ומכתב שנוסח על ידי המדען המהגר ליאו סילארד ונחתם על ידי אלברט איינשטיין. הטיעונים העיקריים במכתבו של איינשטיין היו כי הפיצול התגלה בגרמניה, כי לנאצים יש פיסיקאים גרמנים מעולים, שידוע על קשרים בין פיסיקאים אלו ופקידים בכירים ברייך, וכי אי לכך קיימת סכנה אמיתית של פצצת אטום נאצית. דאגות אלו עמדו במרכז המחויבות האישית של מרבית המדענים של פרויקט מנהטן – מהגרים וילידי

ארצות הברית, צעירים וזקנים. "לולא הנאצים", אומר הנס בטה, מי שהיה איש המדור התיאורטי של תכנית מנהטן, "לרובנו לא היה איכפת". חזון הבלהות של אדולף היטלר המצויד בנשק גרעיני המריץ ודירבן בתוקף את התיחכום והמסירות האמריקאים והיה המפתח לתמיכה הפיננסית האמריקאית. אולם המלחמה באירופה הסתיימה בלי שפצצת אטום נאצית תהיה קרובה להשלמתה, והאמריקאים השתמשו בנשק לא פעם אחת אלא פעמיים, נגד יפאן.

במלחמה הגרעינית הראשונה נעשה שימוש בכל הפצצות שעמדו לרשות הצד שהפעילן. בעוד המפציצים האסטרטגיים המודרניים אינם הצאצאים הישירים של מטוסים נאציים, כל הטילים הבאליסטיים המודרניים חייבים את הורתם לוי־2 ולוורנר פון בראון אשר בחסות הוורמאכט ולאחר מכן בחסות ארצות הברית, פיתח את הרקטה הראשונה המסוגלת להעביר מטען משמעותי של חומר נפץ רב עוצמה לעיר מרוחקת. חלק ניכר מהעבודה בפס הייצור של מיזכב הוי־2 הממונעים נעשה על ידי פועלי כפייה. פון בראון והעילית של קבוצת פיתוח הרקטות שלו נתפסו (או חיפשו אמריקאים ונלקחו) בידי האמריקאים ונלקחו לארצות הברית. שם הם מילאו תפקידי מפתח לא רק בתכנית החלל האזרחית האמריקאית (אקספלורר־1, הלוויין האמריקאי הראשון, וטיסות אפולו לירח לא היו מתממשות לולא פון בראון), אלא גם בטילים אסטרטגיים גרעיניים מוקדמים כמו האטלס והטיטאן. קבוצה פחות מצטיינת אך עדיין חשובה של מדעני טילים גרמניים, נלקחה על ידי הסובייטים לרוסיה, שם סייעו בהכנה לפיתוח כוחות הטילים האסטרטגיים. כך איפוא נשק גרעיני ומערכות השיגור העיקריות שלו – ולוא מסיבה זו בלבד גם המשבר הנוכחי בעולם – נובעים ישירות מגרמניה הנאצית.

העובדה שהיה היטלר מקלה על ארה"ב וברה"מ

הנשק הגרעיני מהווה מקור רוע כה עז כי ניתן להצדיקו רק על ידי יריב מרושע דיו. עצם קיומם של כלי משחית המונים אלו מחייב אפולוגטיקנים גרעיניים בשני הצדדים לעוות ולהפריז בפגמים של הצד השני ולהכחיש כל עדות למעשים טובים של היריב. לא ארצות הברית ולא ברית המועצות הן גרמניה הנאצית. מנהיגיהן, יהיו אשר יהיו מגבלותיהם, אינם היטלרים. אך העובדה שהיה היטלר במאה שלנו מקלה מאד על מנהיגי ארצות הברית וברית המועצות לחשוב על מקביליהם – לפחות במישור התת מודע כלשהו – כעל נאצים. כאשר מגייסים מדעני טילים גרמניים לפיתוח נשק אסטרטגי, כאשר מגלים נכונות פושרת ולוקה בחוסר הבאה לתפוס פושעי מלחמה נאציים, כאשר תנועות שיחרור מודכאות באכזריות בווייטנאם או באפגניסטאן, כאשר אמריקאים רואים בטלוויזיה תמונות של חיילים סובייטיים הצועדים בצעדי ברווז בנוסח הנאצי (בדרך כלל חיילי המשמר במוזוליאום של לנין), כאשר יהודים מקבלים דרכונים פנימיים מיוחדים ונשללת מהם זכותם להגר, כאשר נשיא אמריקאי מניח זר בבית קברות גרמני שם קבורים חיילי הוואפן אס־אס, אז נכנס הרייך השלישי ליחסים הבין־מעצמתיים של זמננו על מישור קליט הנתפס במהרה על ידי הכל.

כאשר אני מביט ביחסים הנוכחיים ובמדיניות הגלובאלית של ארצות הברית וברית המועצות אני נדהם לראות עד כמה עמוקה בהם השפעתו של אדולף היטלר. כל אומה נוהגת כאילו היטלר הוא המפקד של יריבתה. כל אחת מאיימת על השנייה בכלי משחית המונים שפותחו בגרמניה הנאצית. כל אחת משתמשת בשיטות תעמולה שנשכללו בגרמניה הנאצית. כל אחת מפרסמת הכרזה שנתית המגנה בזעם את ההוצאות הצבאיות העצומות והמתוחכמות של השנייה. כל אחת גורמת לשנייה לתכנן באורח דומה לשלה, והן הופכות להיות נבואות המגשימות את עצמן. כמו במיתוס יווני אפל כלשהו, כאשר אנחנו מעורבים במאבק לחיים ולמוות עם מפלצת, קיימת סכנה אמיתית שבעצמנו ניהפך בשלבים הדרגתיים שאין להבחין בהם למפלצת. ואנו יכולים להיות האחרונים שנבחין מה קורה לנו.

השינאה יותר מתמיד היא מחלה מידבקת

אם אתה עומד בראש אחת משתי מדינות יריבות אתה צריך ליצור שינאה – לפחות משהו ממנה – כדי לעורר את נכונותם של האנשים. הם יכולים להתבקש להקריב את חייהם בסכסוך מרוחק כלשהו, כך שעליך לשכנע אותם כי המטרה מצדיקה זאת. לוא היה הציבור מבחין כי אין די הצדקה להקרבת חייו, אולי אתה, המנהיג, תמצא עצמך מחוץ לשלטון. משום כך תתפתה להפריז במקצת, להאפיל על העובדות פה ושם. בשלבים אישיים הדרגתיים שגרמניה הנאצית היתה חלוצתם, מציגים לבסוף בפני ציבור אויב רצחני מלא שינאה, אכזרי, שתבונתו וטיעונים אינם פועלים עליו כהוא זה. יהיה זה טבעי שהציבור יגלה נטייה לשנוא חזרה. כל מדינה הופכת או לבלתי מסוגלת לפעול באינטרסים הטובים ביותר שלה עצמה, כי היא חוששת שרווח כלשהו עלול כך להגיע לצד השני. וכך, לאחר זמן מסוים כבר כמעט אין חשיבות לשאלה מה היתה סיבת האיבה. מכונות התעמולה של שני הצדדים משוכללות דיין לעודד

השתלהבות צמאת הדמים. ב[illegible] התעמולה הנוכחית דבר זה יקרה בין אם שתי המטרות צודקות, אם רק אחת מהן או אף אחת לא. ארצות הברית וברית המועצות מאתרות כל אחת בשנייה תיאבון לכיבוש העולם. עד כמה נכון הדיבור? ובאיזו מידה – בדומה לאמונתו של היטלר שבעלות הברית זממו להשמיד את גרמניה – מדובר בהשתקפות השלכה פסיכולוגית?

הסובייטים היו משוכנעים שהפיצוץ בהירושימה ובעיקר בנגסאקי, (שאירע בדיוק באותו יום עצמו בו הצטרפה ברית המועצות למלחמה נגד יפאן וכבשה את מנצ'וריה), נועד להפחיד את ברית המועצות ולהקל שליטה אמריקאית על כדור הארץ לאחר המלחמה. באוגוסט 1945 הצדיק סטאלין האצה גדולה בפיתוח הנשק הגרעיני הסובייטי בדיוק על ידי טיעון כזה. ובעוד הסובייטים התכוננו לפיצוץ הגרעיני הראשון שלהם, וגם זמן רב לאחר מכן, היה פירוש דומה של המניעים הרוסיים רווח בארצות הברית.

מנגנון שטנים היכול להרוס שני צדדים

כאשר בעולם מלא בכלי נשק גרעיניים מאמץ כל צד גישה כזאת ושם דגש רב על החטאים הרבים, האמיתיים והמדומים של השני, מופעל כך מנגנון שטנים המסוגל בהחלט להרוס את שני הצדדים. היה קל באווירה שלאחר מלחמת העולם השנייה לארצות הברית ולברית המועצות להמשיך בהרגלי ההשמצה של תקופת המלחמה ופשוט להחליף כל אחת את גרמניה הנאצית ברטוריקה הלאומית. ארצות הברית וברית המועצות החבוקות בחיבוק־מוות דומות לשני פראנואידים, שהפסיכוזות שלהם שולהבו על ידי העובדה שאינה מוטלת בספק כי כל אחד אכן זומם נגד השני. באותן איבות לאומיות שהפכו לדבר שבהרגל, ושמפניהן הזהיר ג'ורג' וואשינגטון בדברי הפרידה שלו, מאמץ כל צד את המאפיינים הגרועים ביותר של הצד השני ומאמץ זעם צדקני במקום אינטרס לאומי.

את התבונה הקלאסית עד כמה קל לממשלות לשלהב מבית להט למען מלחמה, מספק המשטר הנאצי, שבאורח ציני פיברק את תקריות הגבול להן היה זקוק כדי להצדיק את הפלישה לפולין ואת תחילת מלחמת העולם השנייה. "מהיום פצצה תיענה בפצצה", אמר היטלר בשידור לעולם כולו ב־1 בספטמבר 1939. הוא גינה טרור פולני נגד

אם ירשו ארצות הברית וברית המועצות למלחמה גרעינית לפרוץ, הרי הן יפסידו באורח רטרואקטיווי במלחמת העולם השנייה ויהפכו קרבן זה לחסר משמעות

אזרחים גרמניים. אך לא היו שום פיצוצים פולניים, לא היה שום טרור פולני, התקריות לכאורה הומצאו ובוימו לחלוטין, והשידור הזה חשוב בגלל הבוז שהוא מגלה כלפי האינטליגנציה של מאזיניו. תפיסת השלטון המוחלטת בידי הנאצים הוצדקה בחלקה על ידי שריפת הרייכסטאג. היסטוריונים מאמינים כי השריפה שמייד האשמו בה הקומוניסטים, באה בפקודת הרמן גרינג, יו"ר הרייכסטאג שהיו לו ההזדמנות, המניע והאופי הדרושים לביצוע מעשה ושמאוחר יותר העניקו לו פקידים נאצים בכירים את האשראי לו. גרינג, טייס מצטיין פופולרי מאד במלחמת העולם הראשונה, רייכסמרשל ומפקד הלופטוואפה במלחמת העולם השנייה, חבר מוקדם של המפלגה הנאצית, גם היה במשך שנים רבות מכור למורפיום. לוא היתה גרמניה הנאצית מפתחת נשק גרעיני, קיימת אפשרות יותר מסבירה שלגרינג היתה יד בהחלטה על השימוש בו.

"להביא את האנשים שיצייתו למנהיגים"

בתקופת מעצרו ב־1946 הסביר גרינג לפסיכולוג צבאי אמריקאי את עובדות החיים על מלחמה ושלום: "כן, כמובן, העם לא רוצה מלחמה. למה שבחור עלוב ירצה לסכן את חייו במלחמה, כאשר הדבר הטוב ביותר שיוכל להשיג ממנה הוא לחזור הביתה שלם. כמובן, האנשים הפשוטים לא רוצים מלחמה, לא ברוסיה ולא באנגליה ולא באמריקה וגם לא – אם מדברים על כך – בגרמניה. זה ברור. אבל בסופו של דבר המנהיגים של המדינה הם המחליטים על המדיניות וזה פשוט לגרור את העם, בין אם המדובר בדמוקרטיה או בדיקטטורה פאשיסטית או בפרלמנט או בדיקטטורה קומוניסטית". "יש הבדל אחד", אמר הפסיכולוג. "בדמוקרטיה יש לעם איזשהו קול בעניין באמצעות הנציגים הנבחרים שלו ובארצות הברית יכול רק הקונגרס להכריז על מלחמה". "הו, זה הכל טוב ויפה", השיב גרינג. "אבל עם או בלי קול, אפשר להביא את האנשים לכך שיצייתו למנהיגים, זה קל. כל מה שאתה צריך לומר הוא שמתקיפים אותם ולגנות את הפציפיסטים בגלל היעדר פטריוטיות וחשיפת המדינה לסכנה. זה פועל באותה צורה בכל ארץ"...

מאז 1945 סבלו ברית המועצות וארצות הברית מאי אילו מנהיגים שכושר שיפוטם, מידת פכחונם, יציבותם הרגשית ושפיותם לא היו תמיד בטוחים ומוצקים. התהליכים שבאמצעותם נבחרים מנהיגנו אינם ערבים לכך שהרציונאלי ביותר והאדם בעל התבונה והחמלה הרבות ביותר יקבל תמיד לידיו את מוסרות השלטון. נראה שהשילוב של תבונה והבנה רגישה נדיר במיוחד. אפשר לומר את ההיפך, שהתהליך הפוליטי הדרוש להגיע לדרגי המנהיגות הבכירים ביותר במדינות אלו פולט אוטומטית אנשים המצוידים בשילוב זה של תבונה והבנה רגישה לבני אדם. במקום זאת מעודדים אכזריות מסוימת או אפילו דורשים אותה. מעודדים התכתשויות פוליטיות ותככי ארמון, שטחיות, מתן ביטוי לבמיהות שוביניסטיות, דמוניזציה של יריבים פוטנציאלים, בוז לחסרי הכוח ומעל לכל תחושה של זוועה לנוכח האפשרות שהריבונות הלאומית אולי כורסמה במקצת [illegible] למען השלום.

פוליטיקאים החסרים קווי אופי אלו מגיעים לעיתים נדירות לתפקידי מנהיגות. עכשיו, כאשר מדינות רבות יותר ויותר רוכשות נשק גרעיני ואת מערכות השיגור שלו, בעוד מנהיגים חדשים עולים על במת העולם בתקופה של עימות מעצמתי נמשך ומצאי נשק אסטרטגי מסלים. האם ודאי הוא שאף אדם בעל נטיות היטלריות, לא ימצא עצמו חולש על המאגר הגרעיני של ארצות הברית או ברית המועצות, או בריטניה, צרפת או סין? עד כמה אנו בטוחים ובטוחים? אין אנו יכולים להיות בטוחים לחלוטין. העולם מורכב מדי, הבנתנו את התנהגות האדם חלשה מדי. האם הסיכויים הם 1:10? אוי יהיה עלינו רק לזכות ל־10 מנהיגים של מדינות בעלות נשק גרעיני מפני שסביר יהיה כי אחד בעל מתכונת כזו יצוץ. האם הסיכויים הם 1:100? או נצטרך לזכות ל־100 מנהיגים כאלה. אך אם נחכה די זמן ואם לדי מדינות יהיו מאגרים גרעיניים משמעותיים, זה יקרה. שום "תוליות פעולה מתירניות", שום אמצעי בטיחות טכניים אינם יכולים להגן על העולם מפני מנהיג (או קבוצת מנהיגות) מטורף דיו של אומה בעלת נשק גרעיני. אנו חושבים על אדולף היטלר, אנו חושבים על נשק גרעיני ואנחנו תופסים כי המין האנושי מסוגל כעת להרוס את עצמו. האם אנחנו מוכנים להסתכן לנוכח סיכויים כאלה? צוללת אסטרטגית אחת ויחידה של ארצות הברית וברית המועצות הרובצת שקטה ובלתי פגיעה על קרקעית האוקינוס, יכולה למחות מעל פני האדמה מעל ל־100 ערים של האויב. האם מנהיג שפוי יוכל שלא להירתע על ידי איום כזה? האם מנהיג לא שפוי יירתע על ידי יכולת זו פי 10 או אף פי 100 כשהיא בידי אויביו? אם כך למה יש במחסני הנשק של ארצות הברית וברית המועצות למעלה מ־20 אלף ראשי חץ אסטרטגיים גרעיניים המוכנים לשיגור לרחבי העולם? מעבר לשיעור מסוים, נמוך יחסית, של נשק גרעיני, האם ההרתעה באמת מרתיעה? האם לא היה זה בטוח יותר לנו בני האדם, לבצע בו זמנית צמצומים ניכרים במספר כלי הנשק הגרעיניים בעולם?

לא מחויבים לחזון ההיטלרי

חשיבה על עתיד אפשרי, ככל שהוא קשה, שונה מאשר ההכרה כי עתיד זה בלתי נמנע. אכן אין שום דבר בלתי נמנע במלחמה גרעינית. אנחנו לא מחויבים לחזון ההיטלרי של עולם בלהבות. אנחנו השלכנו מעלינו ראיות עולם ממאירות אחרות שהיו קיימות בעקשנות במשך זמן רב בהרבה – למשל האמונה שעבדות היא בלתי נמנעת, יאה ונכונה ואפילו נשענת על סמכות אלוהית. ארצות הברית וברית המועצות יכולות לפרוץ מהמצעד הצמוד שלנו לקראת התהום. אך דבר זה ידרוש כמה שינויים. בעולם יש כלי נשק גרעיניים רבים מדי. די באחוז אחד של המאגרים האסטרטגיים הנוכחיים שלנו כדי שארצות הברית יכולה היתה להרוס לחלוטין את ברית המועצות ולהיפך. הציוויליזציה העולמית שלנו נמצאת תחת איום גדול מצד מאגרי נשק של התאבדות אלה. גם ברית המועצות וגם ארצות הברית קראו לאחרונה לצמצומים דו צדדים מקיפים במצאי הגרעיני שלהם. הן עושות זאת מפעם לפעם, בדרך כלל לשם מטרות פוליטיות מבית ותעמולה בינלאומית. אך שתי המדינות לא ניסו מעולם ברצינות לשאת ולתת על ביטול מירוץ החימוש הגרעיני. בסעיף 6 של החוזה לאי הפצה גרעינית התחייבו ארצות הברית וברית המועצות חגיגית, לנקוט "אמצעים יעילים בנוגע להפסקת מירוץ החימוש הגרעיני במועד מוקדם ולפירוק נשק גרעיני". זה היה ב־1968. מאז הוסיפו שתי המדינות למעלה מ־10 אלפים כלי נשק גרעיניים למאגרים האסטרטגיים שלהן. זה הזמן למאמצים רציניים הרבה יותר.

עניין של הגיינה כוכבית אלמנטרית

אפשר לנקוט בצעדים אחרים רבים כדי לבנות גשרים בין שתי המדינות: לשים קץ להשמצות ההדדיות הילדותיות הנשמעות לפעמים כאילו נכתבו במיניסטריון התעמולה של גבלס, לבדוק, לחזק ולתת פרסום למחסומים תשתיתיים הכלולים בארגון מנגנוני הממשל והממסדים הצבאיים כנגד האפשרות שמטורף ימצא עצמו אי פעם כשבידיו השליטה על נשק גרעיני. גורלו של כל אדם על כדור הארץ נתון בידיהם של המנצחים במלחמת העולם השנייה. בשש שנות המלחמה הזו נהרגו קרוב ל־50 מיליון איש. בדיקות הספרות של מלחמה גרעינית עולמית, עלולים ליהרג למעלה ממיליארד איש, ומהקרינה הרדיואקטיבית שתישאר והשואה האקלימית הידועה בשם החורף הגרעיני, אפשר שימות כל אדם בכדור הארץ.

אם ירשו ארצות הברית וברית המועצות למלחמה גרעינית לפרוץ, הרי הן יפסידו באורח רטרואקטיווי במלחמת העולם השנייה ויהפכו קרבן זה לחוסר משמעות. ההריסות הרדיואקטיביות העשנות של מה שהיו בזמנו וושינגטון וניו־יורק, לנינגרד ומוסקווה ו־101 אלפים "יעדים אסטרטגיים" אחרים, יגשימו את חלומו האחרון והמטורף ביותר של היטלר. אם נרשה למלחמה עולמית לפרוץ, אדולף היטלר ינצח. למען המשך קיומנו ולמען רווחתו של כל אדם בעולם חייבות ארצות הברית וברית המועצות לבצע קיצוצים מאסיביים דו צדדים וניתנים לאימות במאגרים הגרעיניים הענקיים והגרוטסקיים שלהם.

בהירושימה יש אנדרטה לקרבנות הנשק הגרעיני הראשון בו נעשה שימוש בלוחמה. "נוחו בשלום" נאמר בה, "כי זה לא יקרה לעולם שוב". אם אנו מתייחסים ברצינות למחויבותנו לעשרות המיליונים שנספו במלחמת העולם השנייה, אנחנו צריכים לשחרר את כדור הארץ מקללת הנשק הגרעיני. זה עניין של הגיינה כוכבית אלמנטרית.

למוסד חינוכי בת"א דרושים/ות
מורים / מדריכים
1. לציור אופנה 2. גרפיקאי
לפנות למספר 23 ת.ד. 4702 ת"א.

בלו־בנד תלמה
דרוש/ה
כימאי/ת
הכישורים הדרושים:
★ תואר אקדמי בכימיה
★ נסיון במיכשור לבדיקות מעבדה בתעשיה
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לפי הכתובת ת.ד. 707 למחלקת כ"א חיפה 31006.

למפעל תעשייתי בתחום המזון
דרוש
עובד אחזקה למכונות אריזה אוטומטיות
הכשורים הדרושים:
★ בוגר בי"ס מקצועי מוכר, אחרי שרות צבאי
★ נסיון בתעשיה במכונות אריזה אוטומטיות ומערכות קירור
★ ידע באוטומציה ופנאומטיקה תעשייתית
המעוניינים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 4868 חיפה, עבור משרה מס' 634

מערכות מידע בע"מ
רח' שאול המלך 8 תל־אביב, מיקוד 64733, טל. 219172
דרוש/ה
מתכנן/ת מתכנת/ת מנוסה
1. ידע בשפת תכנות RPG ו/או COBOL הכרחי.
2. יתרון לבעלי נסיון בעבודה בסביבת מחשבי IBM/38.
3. לפחות 3 שנות נסיון.
לקביעת ראיון יש להתקשר לטל: 219172, גאולה

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
לבי"ס מקיף בשיתוף עמל באר־טוביה
דרוש
מורה לחשמל־אלקטרוניקה לחצי משרה
בדבר פרטים להתקשר לביה"ס 055-81906
דרושים
ספקים
לשרותי תיקון ואחזקת ציוד טכני ומשרדי בבתי־הספר של רשת "עמל" בכל הארץ
בדבר פרטים נא לפנות בכתב לציטאד עוזי במרכז הרשת, רח' קהילת קייב 15, תל־אביב, טלפון 03-497444

אלפק 2000 מחשבים
החברה המובילה בראייה ממוחשבת
דרושים:
מהנדסי אלקטרוניקה
נסיון של שנתיים לפחות במערכות ספרתיות מהירות, חוזה אישי, 5 ימי עבודה
לפנות בכתב יד ת.ד. 1431 רמת השרון 47100

לחברה מסחרית
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעלי נסיון של 5 שנים, השכלה מתאימה וידע בהנהלת חשבונות ממוחשבת
יפנו בכתב יד לת.ד. 14090 תל־אביב
עבור מנהל חשבונות ראשי

דרום
חברה ארצית לעבודות זמניות
באר־שבע
057-34184
למפעל גדול ורציני בדרום
דרוש
חשב/מנהל חשבונות ראשי
למשרה קבועה
הכישורים הנדרשים:
★ רואה חשבון או בעל השכלה אקדמאית מקבילה.
★ רקע מוכח של 5 שנים לפחות בתחומים הבאים:
א. הנעה וניהול צוות עובדים גדול.
ב. מערכות חשבונאיות ממוחשבות.
ג. דוחות כספיים ומנהליים.
ד. הכנה וטיפול בנושא המיסוי.
על המועמד להתגורר באיזור באר־שבע.
סיוע בדיור ותנאי שכר משופרים למתאים.
יש לשלוח קורות חיים בכתב יד לתיגבור דרום עבור "חשב". סודיות מובטחת.

דרוש
מנהל/ת חשבונות ראשי
למפעל תעשייתי במעלות (40 עובדים)
סוג 3 עם נסיון בתעשיה 5 שנים
לפנות בכתב יד אל דמי, ת.ד. 130 נהריה

למחלבת טרה רח' יגאל אלון 115 ת"א
דרושים:
1. מחסנאי רציף (רמפה)
2. עובדי ייצור
העבודה במשמרות – תנאים טובים
למתאימים לפנות במקום למחלקת כ"א

למפעל טקסטיל אומן
קרית גת
דרוש
בוגר שנקר
נא לצרף קורות חיים בכתב־יד, לת.ד. 89 קרית־גת 82000, בפנייה לאגף כח־אדם

פמא
(פתוח משאבי אנרגיה) בע"מ
לקרית מבוא ליד ערד
לעבודה בעלת אתגר במו"פ תעשייתי בנושא פצלי שמן דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
למנהלת פרויקט הקמה
■ נסיון של 1–2 שנים בתעשיה
■ שליטה באנגלית טכנית
למועמדים מהצפון תנתן עזרה בדיור
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ושמות ממליצים לפמא, מישור רותם, ד.נ. ערבה 86800, לידי יוסי כלב.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
דרושים
1. **מנהל שיווק**
אנו זקוקים למנהל שיווק המתמקד על השוק המקומי.
★ בעל נסיון מעשי של לפחות 5 שנים בתחום השיווק.
★ רצוי נסיון בענף חומרי בנין.
★ יכולת לעבודת צוות.
★ השכלה משלימה בתחום השיווק, רצויה.
2. **מנהל עבודה**
★ בעל נסיון מעשי של לפחות 5 שנים בניהול עבודה ותעשיה.
★ יכולת להפעלת עובדים.
★ נסיון בביקורת איכות.
★ רקע בענף העץ, רצוי.
★ עדיפות לבוגרי קורס מוכר למנהלי עבודה ו/או קורס מוכר לביקורת איכות.
3. **פקידה/כתבנית אנגלית–עברית**
★ שליטה מלאה בשתי השפות, כולל הדפסה.
★ ידיעת השפות צרפתית ו/או גרמנית – יתרון.
★ רצוי נסיון בהפעלת טלקס ומעבד תמלילים.
כל המשרות מלאות – 6 ימי עבודה
המועמדים שכישוריהם עונים על הדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב, בציון השכלה ונסיון לאגף משאבי אנוש, ת.ד. 38, פתח־תקוה 49100 ולציין מס' המשרה על גבי המעטפה.
סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל־אביב
בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה העל־תיכונית
דרושים מורים
לשנה"ל תשמ"ו סמסטר ב'
★ **אלקטרוניקה** – מיקרו מחשבים (8085); תקשורת ספרתית; מדידות; מבוא לתורת המחשב.
★ **מחשבים** – ניתוח מערכות; ארגון קבצים; תקשורת; FORTRAN; אינטליגנציה מלאכותית; שפות תכנות מתקדמות.
★ **מכשור וחשמל** – מכונות חשמל; מתקני חשמל.
★ **תעו"נ** – הנדסה תעשייתית.
★ **מכונות** – מערכות הידראוליות; מדריכי מעבדת תיב"מ.
★ **הכשרת מורים** – תורת ההוראה.
לקבלת פרטים נא לפנות לבית הספר להנדסאים רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב, תל־אביב 69975, טלפון 03-420349.

מוזיאון ישראל ירושלים
20
דרוש
מנהל אגף כספים מסחר ונכסים
תיאור התפקיד:
אחריות ברמת ניהול למערכת הכספית של המוזיאון כולל אחריות להכנת התקציב ופיקוח על ביצועו, ניהול תחום המסחר והכלכלה במוזיאון, ניהול נכסי המוזיאון, אחריות למערכת הממוחשבת במוזיאון וכן ייעוץ המוזיאון בתחומים אלה.
הכישורים הנדרשים:
השכלה אקדמית בראיית חשבון, כלכלה או מינהל עסקים. ידע מקיף בתחומים השונים של הפעילות הבנקאית. ידע ונסיון במערכות ממוחשבות של נושאים פיננסיים. הבנה במסחר ובקידום מכירות. נסיון נרחב (ברמת ניהול) בתפקידים דומים. יכולת ניהול, הפעלה ופיקוח על צוות עובדים. כושר גבוה להבעה (בע"פ ובכתב) ויכולת ניהול מו"מ. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
הדרגה ותנאי השכר ייקבעו בהתאם לכישורי המועמד.
מועמדים מתאימים מוזמנים בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט ממליצים, למוזיאון ישראל, מנהל מחלקת כח־אדם, ת.ד. 1299, הקריה, ירושלים 91012, עד לתאריך 21.2.1986

هكذا من الأصل

חכמים לאחור

שלשום ביצבצה הבדיחה מפי הדוגים הממשלתיים שהחליטו ל־ידים את המטוס הלובי, הם אמרו לי בכבוד הורמוניות כי לא הייתי טוען עליהם ביקורת כה חריפה אילו ירדו מכבש־המטוס אחמד ג'יבריל, ג'ורג' חבש ואבו נידאל. "אילו תפסנו את חבש היתה כל המדינה צוהלת." זה לא רק הזכיר לי מאמר שכתב פעם השר אמנון רובינשטיין, שתהה מה היינו עושים במטוסינו האם היינו מוציאים את חבש להורג?

זה מחייב להתייחס לפעם הבאה בה תשוב תשתלם קלות־הדעת על שמעון פרס, יצחק רבין ומשה לוי: איני רוצה שחבש יגיע לישראל במטוס שנחטף לא אבקשנו מידי חיל האוויר הישראלי. ישראל המסליחה – דווקא היא – את המלחמה בירות התקופה האחרונה דומה להולהלב שולל בכל פה דיאסה חוויית־שר מנית. אם יש לשוטרי הישראלי יכולת לתפוס את חבש או להשאירו עם כדור בראש באיזו תעלת שופכין – בבקשה, כל הכבוד; ואם לא – נודה אתו כפי שהיינו עד כה.

רצוי שפרס ורבין ידעו זאת לקראת היירוט הבא.

חוזרים בתשובה עם כל השאלות

מראש הכל היה טעון במתח רב. החוזרים־בתשובה דרשו להשיב על טענות ההורים, שבניהם נתפסו לישיבות השחורות והלכו לשרת במילואים. ההלך בכך אנשי חב"ד. אבל ברקה חלף השמירה הראל תבעו הפעם סולו. הם לא רצו שבנות רעה עם הישיבות השחורות באמת. אלא שהדבר לא נסתיים. ח"כ אהרן הראל פתח את הישיבה בפני סוללה של מחזירים־בתשובה מחב"ד, הישיבות השחורות וההורים הכועסים וקבוצה של בתמיה רגן והרב הראשי גר נבון. כאשר העיד ח"כ מנחם הכהן כי בתו של נבון שירתה בצה"ל – השיב הרב: "אז מה יש בזה, או מה יש בזה?" ולא היה ברור אם נאמה דיברה מגרום או מבוכה לנוכח סוללת המחזירים־בתשובה.

אורי זוהר לא הגיע הפעם. ש"ס חששה לחשוף את האיש, שהתבטא כי ההשתמטות היא מצדו של מי שאינו הלך לישיבה ולא מצדו של מי שמתחמק מצה"ל. הרב אברהם רביץ הגיב בנוסח "אור שמח" כי מי שהתבטא כך "יעוף תיכף ומיד". כשנאמר לו כי מדובר בכבוד הרב זוהר התפלפל־בנוסח־הירושלמי, ש־הבדרן־לשעבר אינו כל כך טיפש שיתנשף בצורה כזאת את מנוד לבו, אפילו אם זו דעתו.

איקא ישראלי הציג את עצמו כחבר של יוסי שריד. התברר כי שריד פרסם פעם ספר שירים ואיקא עיטר. מאז חזר בתשובה. עכשיו הוא מבכיח שהוא הכי־הכי ציוני כי אין יודעים מה היא ציונות. 95 אחוזים מהחוזרים־בתשובה שחוזרים הבישה משרתים במילואים. בפי הרב רביץ היו נסים ונפלאות. לא נכון שהוא תוקף את הציונות או מפר את הכללים. פעם הוסין אותו מפקד אחד לסדרה של סיורים ביהדות ברמת־הגולן. הוא עבר־והלף מיוחדה ליהודה. לבסוף שאל אותו: מדוע הזמנת דווקא אותי? והמפקד, חי־לוני, אמר כי נשבר מהשגר ההו־טיוואציה להתנדב לקורס קצינים והחליט להדריך בחייליו מעט יהדות.

אחרי האבות שנפגעו, מיכאל כהן לא יכול להתאפק. גיחכנו עורר את רביץ לתגובה אישית: "יש לך בן יקר הנתמך והוא אוהב אותך, תן לו רק הזדמנות להוכיח לך זאת." אחר כך סיפר רביץ כי פעם שאל את כהן מה בבנו החוזר־בתשובה מפריע לו, והאב תהה מדוע הכפתור העליון בחולצתו רכוס. פעם – סיפר רביץ – רצה בחיל בבנלטון לגייס כספים לישיבת מרכז הרב של הרב אברהם יצחק הכהן קוק. הביצרן – שאלו אותו, והוא השיב: "אם לא יהיו אבר־כים בישיבות – לא יהיו לנו אפיקורסים. להנהיג את תנועת העבודה."

זבולון המר תהה מדוע רק מיכאל הרסגור כותב על היהדות בבטאון צה"ל 'במחנה'. את מה זה משקיף שולמית אלוני אמרה כי יש לזכור שגם מרסיו כובר הוא היהדות. מיכאל איתן טען כי היא מתאוות את היהדות בשנאה כ'עצים ואבנים'. היא אמרה שיש בה גם מוח, אבל לא רק. הטייס סגן־אלוף נה הרץ הגיע על תקן הסוכריה המפתיעה שארגן מזכיר ש"ס צבי יעקבזון. כאשר ישב בכלא הסורי, סיפר הטייס הקיטע, שאל את עצמו מה הוא עושה שם. בכל פעם שאמר כי הוא פה רק מפני שנולד כאן – חטף מכה מן השוהר. עד שהבין שיש יותר מזה. כך התגלגל לחזרה בתשובה. זה היה דרמטי עד שסיפר כי בבוקר פגש את אמו והיא דווקא מרוצה מן הכלים המיוחנכים שקיב־נתה לילדיה. הוא, בה, נתפס לחזרה בתשובה: אותנו חברת־קיבוץ; ואת אחר, גמגום קל, נתפס לכת ה'אימן' לא עלינו. זה זמני, לחש נה, נתפס לזה זמנית. קצת במערכ.

הרץ פנה לעבר חברי עמותת ההורים נגד המחזרה בתשובה כאשר אמר כי כמה מן המקרים האלה "הולו בגיל צעיר ושום טיפול פסי־כולוגי גם לא היה עוזר." אלוני: היו מקרים שגם אני שלחתי אליכם. הרץ: אני יודע שכאשר באה הוראה לקצץ בטייסי מילואים – קיצצו דווקא בחוזרים בתשובה. תת אלוף רגן: לא. הרץ: למערכת קשה עם הוריכים, לועגים להם. אני יודע מה זה להתהגב עם כיפה שחורה בטייסת.

אחר כך היה פולמוס. יוסי שריד ציטט מפי מפקד בסיס בחיל האוויר כי 28 טייסים נתפסו במשך הזמן לחזרה־בתשובה. 27 הולו לטוס. ה־28 טרי עדיין. זה עוד עלול לקרות לו. הרב אליעזר ולדמן נגד גיוס־בנות, אבל מקבל עליו שאין אפשרות להסיף לכך במסגרות הצבאיות. שולמית אלוני זועקה כי מסבירים ומפרשים ומתרצים אסורות צבאיים ואחרים בגיוס הבנות. סיעת ש"ס שמה עצמה כלא־שומעת ולא יודעת. כולם יצאו מרוצים. חב"ד חילקה חוברת יקרה עם מכתבי־שבח בחתימת מפקדים בכי־רים בצה"ל. אפילו מכתב של ח"כ רב מרדכי בר־און מ־1968 חיזק את ידי חב"ד.

אבל המציאות השחורה אינה משת־נה. הם בכל זאת אינם משרתים בהמוניהם בצה"ל ומתחמקים מ־שירות מילואים, ואם אני יודע לקרוא בעיניהם של הזכי"ם את מה שפיהם אינו אומר בפומבי כי אז על מה שעוללה החזרה־בתשובה־השחורה, האגודאית והש"סית למדינת ישראל, מצרים לא רק אלוני ושריד אלא גם זבולון המר הבהבו, ואולי בעומק לבו גם ולדמן מתחיה.

הטובים (כבר לא) לסיירת

"מיהו התתיך שדיבר אתך?" הקיפו אותי כמה צעירות בהפרדי מבציר יפה־תואר, מוצק, שחור שיער, ששוחח עמי ארוכות במזנון הכנסת. הן לא היו מעלות על דעתן, שכמה דקות קודם קונן הצעיר על צוותים של חיילים ביחידות ה־קרבית המובחרת, שצועבו על ידי חברותיהם־נערותיהם. שכן הם שר־הים בשורה, מנוטים בלילות, מגי־עים בערב־שבת כתושים, ובמקומם יש תמיד בטווח־הזמנה־טלפונית איזה חייל ג'ובניק המשרת אצל קצין העיר.

החייל שביקר במזנון הכנסת פרסם ב־7 בינואר מאמר ב'הארץ' שכותרתו 'החייל הקרבי – פראייר לאומי'. לא הזיל מאן לעורר סערה. דן מרידור העלה את הנושא בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת וה־רמטכ"ל רב־אלוף משה לוי השיב כי אין בעיה בהתנדבות ליחידות ה־מובחרות.

זה נכון, אבל אינו עונה על השאלה הקשה בדבר דמותו העתי־דית של צה"ל, ומפתיה.

צדו השני של המטבע בא לביטוי במאמר שפרסם יוסי שריד כאיגרת נרגשת למפקד־פלוגה בשריון לכל יישוש את תפקידו. צה"ל זקוק לשכמותך, פנה שריד לשריונאי, רק אם יהיו רבים כמוך – יהיה בכוחו להתפקד כצבא מרתע, חזק ויעיל, שיוכל למנוע מלחמה נוספת באשר תפרוץ. השבחים ששמע על מאמרו מפי מפקדים בבקעת־הירדן ושריונאים בכל הארץ, ובעיקר מפי מי שאינו ידידו־דרך־קבע של הכיס־ואן יצחק רבין גרמו לסמוך בלוחי שריד.

"לפעמים אני עולה לטרמפ ואני רואה שהנהג מסתכל על העשק או על הציור המסורבל שלי, ואחר כך הוא אומר לי: למה לך את כל זה, אני הייתי בקריה; ולבסוף כשאנו חיזות קרביות, הם אינם משקיפים מאמץ הזמן. המנהלי מכחישים? יש להם סטטיסטיקות? "אנו מציעים שיעורך סקר אובייקטיבי ואז יווכחו כולם כי אחוז המתגייסים ליחידות הקרביות נופל בהרבה ממה שטוענים בתי הספר.

הם סיפרו על המחזורים שלהם. שישה מכלל 25 בבויתה אחת, שלושה משמונה במחזור אחר. השאר התמקמקו במקומות נוחים מאחור. "המעצבן הוא שכאשר אנחנו באים הביתה עוד אומרים לנו שאנחנו פראיירים, למה לכם את כל זה" הם סיפרו לי – בצירוף שמות וכתובות והאריכים, אבל לא ל־פרסום – על חבריהם ש'הוריהם ידעו מראש באיזו יחידה עורפית במטכ"ל ישרתו, או באיזה מתנה גדנ"ע, ומי בגלל סיבות המצריכות ביחוד משרת בבלי התקשורת של צה"ל. "ההימלטות האלגאנטית מהי־חידה הקרבית, אמרו הארבעה, אחד מהם קצין, היא גם תחת מסווה של שירות עורפי בחיל־המודיעין.

יש לכם פתרון? "כמו שעשה הרמטכ"ל משה דיין. כל בוגרי התי־כון שיש להם פרופיל רפואי גבוה צריכים להגיע ליחידות הקרביות, פרט למחוננים ביותר." "נכון, אמרו. אילו הם עצמם היו חייבים להכריע מחדש – היו חוזרים ליחידותיהם המובחרות. אחד מהם נפצע בפעולה ועשה מאמצים נואשים לחזור לסיירת המובחרת שלו, אבל פגש בבית ההבראה את 'הארטיסטים' שניסו להעלות את להקדמם על מנת לשהות תקופה מספיק ארוכה במקום כדי שלאחר מכן יעברו למיון מחדש, ולא יחזרו אל יחידתם.

מגיעים העירה מתברר שכל ה־ג'ובניקים ממוגה־שלו הלבשו על הכרטיסים הזולים לקולנוע במשרדי קצין העיר. "יש לכם פתרון טוב יותר? "בוודאי, שימכרו את הכרטיסים לחיילים בקופות הקול־נוע במוצאי־שבת, תוך הצגת תעו־דות.

"נכון שהשורות אינן ריקות: נכון שעליית הרמה האישית והמוטיוואציה גבוהה בעדי הפיתוח ובשכונות המצוקה העירוניות הגבירו את התנדבות ליחידות העלית. אבל מה על האחרים? "ושלא יגידו שברמת־השרון יש מוטיוואציה גבוהה, "אמרו לי הארבעה. "זה נכון, וגם זה קיבוצניקים עדיין בסדר. אבל תראה מה קורה בצפון תל־אביב, מה הולך בתיכוניים שם".

שוחחתי על כך עם מפקדים בכירים בצה"ל. התרשמתי שהבעיה מביכה. הערכתם את עומקה ומשמ־עותה אינה אחידה. החל בלא יכול להיות' וכלה בטיעון כי 'גיוס כל התיכוניסטים ליחידות קרביות יע־שה כזה בלאגן בצה"ל, שקשה לתאר. "יש להם עדיין רשימות ארו־כות של הורים אחרים, שמחפשים 'פרוטקציה' לשבץ את בניהם ב־קורסים ובסיירות מובחרות. גם זה נכון, אבל האין מספרם מתמעט בשכבה הסוציולוגית שאיכלסה עד כה את מיטב־הנוער בצה"ל? הת־רשמתי כי מערכת הביטחון מסור־בלת וועדת החוץ והביטחון סובלת מעודף־פישוט, ומרחוק הגיל הזמן העניין הציבורי גורם לפוליטיקאים ולקצינים להעלים עין מנושא שעלול להתגלגל בגודלו בתוך כמה שנים. אלא אם דן מרידור ויוסי שריד לא יתעבו ולא יתפו ולא יניחו לגנרלים הגדולים לדבר על איסטרטגיות בדומה של עולם אלא יאלצו אותם לעמול קשה ולשכנע כי הם מבקשים להחזיר לחייל הקרבי את כבודו היהודי.

ח"כ שפן, עיתונאי ארנבת

הצבעתה של ח"כ עדנה סולודר מהמערך נגד הצעת שולמית אלוני להנהיג נישואים אזרחיים עוררה את ביקורתו של כתב "חדשות" בכנסת אמנון לוי. הוא העניק לה בעיתונו את התואר "שפן השבוע", עדות לפחדנותה.

אמנם ספק אם היתה ראויה לתואר זה. כחברת קיבוץ בשר־אלף הפגינה דווקא אומץ־לב בהצביעה נגד דעת כל חבריה, שכניה וידידיה. אך ללוי היתה דעה אחרת. סולודר לא קיבלה את כתיבת לוי ברוח ספורטיבית. בפגישה בו במזנון הכנסת התבטאה "אני מתכוונת לחקור ולבדוק את הביוגרפיה ה־צבאית שלך. איפה נלחמת, באילו קרבות השתתפת וכמה אומץ לב הפגנת". לוי, נדהם, שאל מה הקשר? הקשר ברור, אמרה סולודר, "אתה קורא לי שפן, ואני רוצה לראות כמה אומץ לב היה לך בצבא וכמה צל"שים קיבלת. אני אוכיח שאתה ארנבת." לוי המשרת כאלחוטן קרבי ביחידת־שדה במילואים נותר פעור פה. אך סולודר המשיכה: "עכשיו אני יודעת איך אצביע על חוק העי־תונות". אבל סולודר הבטיחה אתמול שתקיפת "השפן והארנבת" לא תכריע באשר להצבעתה על חוק העיתונות.

עדנה סולודר, תואר בספק

העונש של מפ"ם

איל ח, בן 12, חניך קן השומר הצעיר בירושלים, המתין עם חבריו לצאת השבוע לשכונת נווה יעקב. עמדו לטעת שם עצים לזכרה של חברתם צליל שלה ז"ל, שרצחוה בראס־בורקה. בין הילדים קמה התנגדות. הם אמרו כי נווה־יעקב מצויה מעבר לקו הירוק וצליל שלה לא היתה רוצה שהעצים יינטעו דווקא שם. הם סירבו.

אם כך – הגיבו מדריכי תנועת הנוער של מפ"ם – כי אז בתור עונש לא ייצאו לטיול מתוכנן בן יומיים. נערי השומר הצעיר נשארו בבית.

העיתונאי עקיבא אלדר שסיפר על כך לח"כ יאיר צבן ממפ"ם ראה תדהמה על פניו ושמע הבטחה כי יבדוק את הנושא.

מסלקה

* נשיא אוניברסיטת חיפה אפרים עברון סיפר לי השבוע כי אמנם נוכח בישיבה שבה הוחלט למנוע את פרס יו"ר הכנסת מהרב יואל ברנזן, אבל בתחילתה הסביר לו שלמה הלל כי לא יוכל להצביע. שכן המועמד האחר לקבלת הפרס הוא מוסר, שיש לעברון קשר אליו. וכך היה.

* ח"כ אליעזר ולדמן מתחיה טען השבוע כי לא עבר על הוראת הרבנים הראשיים בטיילו על הר־הבית. להיפך, לצורך סיורה של ועדת־הפנים קיבלו הרבניה היתר רחב יותר מזה שהוא עשה בו שימוש.

בנבכי סחר הקרקעות

מאת ראובן שפירא

שני יזמים פרטיים המעורבים עמוק ברכישת קרקעות ובהתיישבות בגדה מדברים על הפרשה ועל חקירת המשטרה. לדבריהם, מאז נכנסה לתוקף בסוף 1983 התקנה המחמירה של רישום הקרקע בטאבו, ולמרות שיש היצע של אדמות של ערבים למכירה, לא קנו יהודים ולו דונם אדמה אחד בגדה

חקירת המשטרה בנושא סחר הקרקעות בשטחים ירדה בשבועות האחרונים מן הכותרות ובמעט נשכחה, אבל היא נמשכת. אם כי הקצב האט במקצת. לפני כחודש נעצרו 17 ערבים מהשטחים כחשו־דים במעשי מרמה, זיוף והונאה, ועתה החוקרים עוסקים בעבודה האפורה, ממשיכים בבדיקת תלונות ומסמכים ובחקירת עדים ומתלוננים.

לרחל רהט ויערי רוזן, היזמים שהקימו את "שערי תקוה" ממזרח לכפר קאסם, היישוב הראשון של היוזמה הפרטית בשטחים, יש מה לומר בנושא הקרקעות וחקירת המשטרה. הם הקימו את היישוב וליוו אותו מראשיתו, החל מרכישת הקרקע ועד לכניסת המתיישבים. לאחר מכן הקימו את "אלקנה ג'", ואת "צבי מודיעין" שכבר אוכלסו, ואת "יערית" (מצפון לכפר סבא). נכון שלא הכל הלך חלק. היו בעיות עם המשתכנים, טענות ותביעות משפטיות – חבלי לידה קשים. אבל לא רחל רהט וגם לא יערי רוזן לא הסתבכו עם המשטרה ועם החוק. הם נבו פעם בנושא רכישות הקרקע בשטחים, בעסקאות המסובכות שע־שו ובמגע עם הגורמים, לרבות הגורמים הממשלתיים העוסקים בה־תיישבות. הם הפסידו כספים, הסת־בכו, אבל לא נחשדו עד היום בעבירות פליליות. הם הקפידו, לדבריהם, לפעול לפי החוק.

רחל רהט מכירה מקרוב את המתרחש בחקירת המשטרה בנושא הקרקעות. כמי שמעורבת בנושא ועוסקת בו היא התבקשה בימים האחרונים למסור עדויות לחוקרי המשטרה, לסייע בהסברים. כשהיא מדברת על ההתיישבות בגדה המע־רבית עיניה בורקות והיא מתלהבת: "כשהתחלנו בסוף 1980 לגלגל את רעיון היוזמה הפרטית בהקמת יישובים על קרקע פרטית ביו"ש, הבהרנו לכל הגורמים שאיננו רוצים עזרה כספית מהממשלה. כולם קיבלו בשמחה את הרעיון. הגענו אז לכל הגדולים, כולל ראש הממשלה בגין. שרים, בכירים, בי־ניהם אריק שרון ופקידים בכירים במשרדי הממשלה. הם אמרו לנו – תבורכו, ועודדו אותנו לפעול. הם הבטיחו לנו כל עזרה שתידרש. אנחנו ביקשנו רק עזרה בהתגברות על הבעיות הביורוקרטיות. מאחר שהיינו ראשונים התברר לנו שנכ־נסנו לשדה בור. עד אז לא היו בכלל סידורים, נהלים ותקנות מגובשות בנושא ההתיישבות הפרטית. הכרנו לנו שאין בכלל נוהל לקניית קרקעות ביו"ש על ידי ישראלים. ושאם ברצוננו לפעול שם אנחנו צרי־כים לרשום את החברה שלנו דווקא ברמאללה (על פי החוק הירדני), כדי שלחברה תהיה יישות ירדנית.

"אז גם נקבע לראשונה, בעקבות בקשה שלנו, שמי שרוצה לקנות קרקעות פרטיות ביו"ש ולבנות עליהן צריך לקבל היתר עיסוק מהמימשל הצבאי. אנחנו ישבנו עם קציני צה"ל בכירים וניסחנו איתם את היתר העיסוק... היתר העיסוק הזה נמצא בשימוש עד היום. אנחנו שימשנו דוגמא ב'שערי תקווה' להקמת יישוב ביוזמה פרטית. בתוך כשנתיים בלבד ממועד קניית הקרקע על ידנו כבר נכנסו המתיישבים הראשונים לגור בבתים. אז לא היו הנהלים המסורבלים הקיימים היום והכל הלך מהר. עלות הבנית התשתית היתה זולה בחמישים אחוזים מן העלות של אותן העבו־דות ביישובים שהוקמו על ידי הממשלה. ההצלחה שלנו לא כל כך מצאה חן בעיני גורמים שונים, גם משרד השיכון. והללו הולו להערים קשיים בדרכנו.

"נלחמנו על זה שהממשלה תכיר בעקרון הקמת היישובים ביו"ש ביוזמה פרטית. שלחנו תזכירים לכל הגורמים. מיכאל דקל, שנכנס אז לתפקיד סגן שר החקלאות, התלהב מאד מהרעיון. אחרי הרבה השת־דלויות התקבלה החלטת הממשלה שלה ייחלנו (החלטה 25/ו) שאפשרה שמ־משלת ישראל ראתה בעין יפה הקמת יישובים ביו"ש ביוזמה פר־טית, והמפעל הגוהל שישובים כאלה, כמו ישובים המוקמים על ידי הממשלה יאושרו על ידי ועדת השרים להתיישבות והמתיישבים יזכו לעזרה הממשלתית המקובלת, כולל זכאות לשיכון.

תחרות פרועה

"כשראו יזמים אחרים את ההצ־לחה שלנו, שבאה לנו בעמל רב, הם חשבו שמדובר במכרה זהב. אז התחילו לצוץ חברות כדוגמת שלנו במטרה לקנות קרקעות ולבנות יישובים. המטרה שלנו היתה להב־שיר ולהשקיע בהקמת יישובים ביו"ש. לכן פעלנו על פי כל החוקים והכללים הנהוגים בישראל. אמנם את החברה שלנו רשמנו ברמאללה. כפי שהחוק הירדני מחייב, אבל מבחינת המיסוי נהגנו כחברה ישראלית לכל דבר. שילמנו מיסים כחוק..."

"בהתחלה כאשר היה מספר קטן של חברות, והללו פעלו מתוך מניעים ציוניים, היתה הנוהיה מטעם מינהל מקרקעי ישראל שכל רכישת קרקע ביו"ש תיעשה בפיקוח ולאחר אישור המוסד על ידי המינהל, זאת כדי למנוע הפקעות מחירים ומכירה של אותו שטח אדמה לכמה קונים. בשנת 1982, כאשר התרבה מספר החברות שנכנסו לעסק במטרה לעשות רווחים קלים, הוולה התחרות פרועה על כל חלקת קרקע שהוצעה למכירה. לא היה דיווח למינהל מקרקעי ישראל ולא ביקשו אישור למחירים. בשלב זה התחילו הערבים לנצל את התאווה והריצה המטורפת אחריהם לקנות קרקעות.

"קרה לנו למשל כמה מקרים שקנינו קרקע מערבים, שילמנו דמי־קדימה, עשרות אלפי דולרים, ואז הופיע מתווך שעבד עבור חברה ישראלית אחרת, הציע למוכרים יותר כסף והמוכר הערבי חתם איתו חוזה מכירה נוסף, על אותה חלקה, ובאותנו טען שפתאום אין לו את כל המסמכים הדרושים, ואין בר־רה, צריך לבטל את העיסקה. היו מקרים שבעל האדמה הערבי נתן יפוי־כוח לבן אחד שמכר את הקרקע לנו ויפוי־כוח לבן אחר שמכר את אותה הקרקע לחברה אחרת. באותו פעלו הרבה חברות ומ־תווכים ישראלים שעבדו עם ערבים מקומיים 'שעבדו' לפעמים על כולם..."

לשיחה מצטרף יערי רוזן ומוסיף: "דריפת הבצע של המוכרים המקו־מיים והבעלות המסועפת שלהם (לעתים משפחות גדולות, חמולות) כאשר צריך להשיג חתימות ויפויי־כוח בשביל אותה חלקה (המחולקת לחלוקות קטנות) מבני משפחה רבים, שכנים, מוכתרים – דבר זה גרם ללחצים, לאיומים, לזיופים ואולי גם למעשים פליליים, כי היה צורך לשכנע מרבים לחתום על הסכמה למכירה. היה מדובר בסכומי כסף גדולים מאוד ובכל משפחה הי־ו אינטרסנטים שהיו מעוניינים למכור. אני חייב להדגיש כי בדרך כלל, לפי הידוע לי, החברות הישראליות שקנו אדמות שילמו מחיר מלא ושוב תמורת כל דונם שרכשו. הם שילמו למוכר שהציג עצמו כבעל הקרקע, או כמי שיש לו יפוי־כוח למכור אותה, ואיתו חתמו את החוזה. ההסכם הנוקי התשלום נעשה עם מוכר אחד בדרך כלל. הוא התחייב להמציא לקונים אישורים, הסכמה ויפויי־כוח מכל הבעלים האחרים של החלקה אשר עבורם הוא קיבל את הכסף במלואו מהקונה הישראלי. אנחנו תמיד קיבלנו את התזה הקרקע בצירוף שורה של יפויי־כוח מכל בעלי הקרקע, שהוב־או לנו על ידי המוכר. איך המוכר שאיתו היינו במגע השיג את יפויי הכוח וההסכמה מהאחרים – זה לא עניין אותנו... אנחנו רכשנו למשל חלקת קרקע אחת שיש עליה 15 יפויי־כוח מיורשים ובעלי זכויות. יש לנו בכל מקרה את כל האישורים הדרושים בהתאם לחוק הירדני שרכשנו את הקרקע כחוק ושילמנו עבורה. ההוכחה שהקרקע שייכת לנו אחרי הקניה נעשתה על ידי קביעת חזקה בשטח ורישום הקרקע במס רכוש ברמאללה, תהליך שלא היה מלווה בהגשת מפות של השטח.

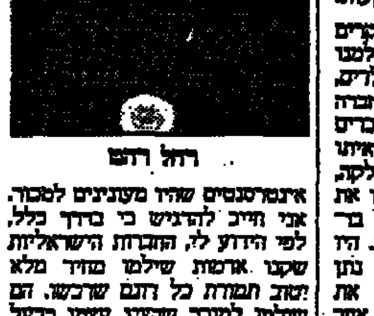

רחל רהט

בעיית הרישום בטאבו

"בשנת 1983, גם בגלל השוק הפרוע בתחום הקרקעות הוצאו על ידי משרד המשפטים הישראלי תקנות המחייבות לרשום בטאבו ביו"ש כל קרקע שיש כוונה להקים עליה יישוב יהודי, ושמבקשים אישור מוועדת השרים לענייני התיישבות בשבילו. עד אז, לפי החוק המקומי הירדני לא היה צורך לרשום קרקע בטאבו. רוב הקרק־עות ביו"ש רשומים רק במס רכוש לצרכי מס, דבר שמשמש גם להוכחת בעלות. התהליך החדש של רישום בטאבו, שיכול להימשך מספר שנים, מנע למעשה מהחברות הישראליות שרכשו קרקע לפני כניסת התקנה בדבר רישום בטאבו לתוקף, למכור את החלקות לבנייה למתיישבים. החברות שרכשו את הקרקע בכספי מלא נתקעו בפרוי־קטים שלהם בגלל בעיית הרישום בטאבו, לכן הגיעו יזמים למצב שהיו מוכרחים לקבל אישורים מגורמים שונים, ביניהם ממשלתיים, שי־אפשרו להם להוכיח לרוכשים בכוח של החלקות שאכן הכל בסדר ויקום במקום יישוב ישראלי. אנחנו, למשל, ביישובים שהקמנו לא ביקשנו אישורים כאלה. למיטב ידיעתי מאז שנכנסה לתוקף בסוף 1983 התקנה המחמירה של רישום הקרקע בטאבו לא ניקנה על ידי יהודים אפילו דונם אדמה אחד נוסף ביו"ש, למרות שיש היצע של אדמות של ערבים למכירה. עיס־קאות לא מתבצעות כי הערבים המקומיים לא מוכנים להתחייב לרשום את הארצות בטאבו, וגם אם הם מתחייבים, הם מושכים את הרישום הרבה זמן מכל מיני סיבות. הסיבה העיקרית היא שמוכרים רבים חוששים לפנות למכתרים ולהודיע ברבים שהם מתכוונים לרשום את הקרקע בטאבו. רישום בטאבו הוא־למעשה הודאה שלהם שהם מוכרים את הקרקע ליהודים. מפחד הסביבה, וכדי שלא יוצא נגדם גזר־דין מוות על המכירה לי־הודים לא שיתפו המוכרים פעולה למימוש עיסקאות המכירה על ידי הרישום בטאבו, וגם התחילו לטעון במקרים רבים שהעסקה בוצעה בכוח ובאיומים, ושהיו זיופים ומ־עשים פליליים אחרים. כל הקרק־עות שלגביהם חוקרת המשטרה באחרונה הן כאלה שלמיטב ידיעתנו נקנו לפני הוצאת התקנה על הרישום בטאבו".

רחל רהט: "ההתערבות של בעלי עניין יהודיים בנושא מכירת הקרק־עות הגבירה במקרים רבים את הביטחון אצל ערבים מקומיים לעשות מעשי מרמה והונאה, היות שסמכו על הגיבוי שיתנו להם היהו־דים, ביניהם גם בעלי מקצועות ותפקידים נכבדים, בשעת הצורך. לדוגמא, לפני כשנתיים קנינו שטח קרקע בשומרון. שילמנו יותר ממאתיים אלף דולר דמי־קדימה. עורך־דין ישראלי שידע על העיס־קה הביא למוכר־הקרקע יהודי אחר שעשה עמו הסכם מכירה על אותה קרקע, כנראה תמורת סכום גבוה יותר. הערבי מכר לשנינו את אותה אדמה. כדי לצאת מהסבך, בשלב הרישום בטאבו, הצביע הערבי על חמישית מהשטח בלבד כאילו היא שייכת לו למרות שבמפות שעליהן חתומים בעל הקרקע והמוכר מצויין שכל השטח הוא שלו. כך הוא גרם שאי אפשר יהיה לסיים את תהליך הרישום בטאבו. לדעתנו עשה הערבי את מה שעשה בתמיכה של עורך־הדין הישראלי שהבטיח לו שיוציא אותו מהתסבוכת ויתן לו הגנה משפטית. לפני חצי שנה התלוננו במשטרה על מעשה ההונאה מצד הערבי, כולל חלקו של עורך־הדין הישראלי בפרשה, אך התלונה לא טופלה עד היום. החוקרים בי־חידה לחקירות פשעים חמורים שאליהם פנינו טוענים שיש להם סדר עדיפויות משלהם והתלונה תטופל בבוא הזמן.

"אני משוכנעת שרוב קוני הקרק־עות הישראלים שילמו מחיר מלא תמורת הקרקע שרכשו והם הסתבכו רק בגלל שהרישום בטאבו נתקע. במקום להבריח את המוכרים הער־בים שיגמרו את תהליכי הרישום בטאבו, במקום לחקור אם נעשו מעשי מרמה על ידי ערבים מקו־מיים, המשטרה מטפלת בעיקר בחברות הישראליות ונתנה חסינות לכמה ערבים כדי להפליל אחרים בעוד מקבלי החסינות בעצמם מעורבים עמוק בעסקי קרקעות ובעצמם אינם מוציאים לפועל החוזים שחתמו עליהם..."

עד כאן דבריהם של רחל רהט ויערי רוזן, שני יזמים השקועים עמוק בעסקי הקרקעות בשטחים ועדיין ולמרות הכל לא התייאשו.

למפעלי התעשיה הצבאית באזור המרכז
דרושים/ות

★ משרה מס' 1/35
למפעל אלקטרוניקה ומכניקה עדינה
מהנדס אלקטרוניקה
לתפקיד ראש צוות בקרת איכות למוצרים אלקטרוניים
הכישורים הדרושים: נסיון בבקרת איכות, רקע במוצרים של חימוש אווירי, הכרת תקני צבא ארה"ב, ידיעת אנגלית.
מהנדס אלקטרוניקה/ייצור
לתפקיד מנהל פרוייקט ליצוא
הכישורים הדרושים: רקע במוצרים אלקטרומכניים, נסיון בניהול פרוייקטים וידיעת אנגלית.
★ לשני התפקידים יועדפו יוצאי חילות טכניים בצה"ל.
★ משרה מס' 2/77
מהנדס/ת מכונות
בעל/ת ידע ונסיון בפיתוח מוצרים מדוייקים (צבאיים/תעשייתיים) ורכוז פעילות תיכון.
★ משרה מס' 3/65
מהנדס/ת מכונות
בעל/ת נסיון של 4–8 שנים לעבודה בפקוח והקמה של פרויקט כימי.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ליחידת התעסוקה ת.ד. 1044 רמת השרון מיקוד 47100.
נא לציין מס' תעודת זהות, מספר טלפון ומספר המשרה.
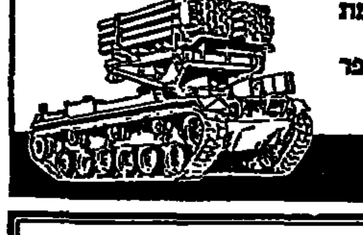
התעשיה הצבאית

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
למעונין בשליחות עם אתגר, לרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי־חברתי מוצע תפקיד של
מנהל מתנ"ס
ב־1) ירושלים 2) מנחמיה
דרישות התפקיד:
★השכלה אקדמית (ב.א. לפחות)
★יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי הכשרת שורש.
★נסיון בניהול בהיקף נרחב: ניהול עצמאי של תקציב וצוות.
★נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי; רצוי בתחום החינוך הלא־פורמלי והעבודה הקהילתית.
★נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
מגורים במקום – תנאי הכרחי
יש לפנות בצירוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מוסדות ותחומי הלימוד.
המעוניינים יפנו בכתב עד 14.2.86 אל אסתי מריאן, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ינס ירושלים 91034 – בציון המקום המבוקש.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

מקור
לחברה עתירת ידע בעלת מוניטין רב בתחום פעילותה
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
לשיווק
לחברת הבת באנגליה
מהנדס מנוסה בשיווק בינלאומי, רצוי בעל הכרות קרובה עם שוק חברות עתירות הידע באירופה.
ניתן לשלב גם מהנדס, אשר אין לו נסיון מוכח בשיווק ובלבד שנסיונו כולל מעורבות אישית במו"מ ומגעים עם שוק המשתמשים בארצות חוץ בתחומי הרובוטיקה, המכשור הרפואי או הרכיבים.
המועמד שייבחר יעבוד בכפיפות למנכ"ל החברה באירופה. מקום מושבו הקבוע יהיה בלונדון, תוך פעילות רבה בארצות אירופה האחרות.
לפרטים וראיון נא להתקשר לטלפון 248211.
– סודיות מובטחת –
מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

דרוש
מנתח מערכות בכיר
(מנהל פרוייקטים)
בעל 5 שנות נסיון בניתוח מערכות ותיכנות.
רקע אקדמאי ו/או עבודה בסביבת מערכות DATA GENERAL – יתרון.
נא לפנות טלפונית ל־03–620402 לציונה, החל מיום א'.
הפניקס הישראלי חברה לבטוח בע"מ
[illegible] 30, ת"א

קופולק
בע"מ
למפעלנו באזור התעשיה בפתח־תקוה דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה
הכישורים: סוג 3 לפחות בהנהח"ש; 5 שנות נסיון בחברה תעשייתית.
★ 5 ימי־עבודה בשבוע ★
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 1098, תל־אביב 61010 או טלפונית לעדה: 03/9229961.
– סודיות מובטחת –

למושב עין־הבשור
דרוש
מרכז משק/גזבר
המעוניינים יפנו בכתב למושב עין הבשור ד.נ. הנגב מיקוד 85465, טל. 057־82742־8־9

לבי"ס ערב לאקסטרנים
דרושים מורים
להכנת כיתות לבחינות בגרות
בשעות הערב במקומות ובמקצועות הבאים:
★ תל־אביב, טל. 03-461106
מתמטיקה 5 יחידות, פיזיקה 5 יחידות, תנ"ך, ספרות, ידע העם והמדינה.
★ חיפה, טל. 04-461040
מתמטיקה 5 יחידות.
★ באר־שבע, טל. 057-71690
גיאוגרפיה, מתמטיקה 5 יחידות.
★ ★ ★
מורים בעלי נסיון בהכנה לבגרות מתבקשים לפנות בדחיפות לטלפונים הנ"ל.
תנאים טובים למתאימים.

לחברה ממשלתית בת"א
דרוש/ה
עובד/ת טלקס
כולל הדפסות באנגלית
הכשורים הדרושים:
★ שליטה מלאה באנגלית.
★ שפת אם אנגלית – יתרון.
★ יתרון לידע בשפות נוספות.
לפנות לטלפון: 03־331224.

למוסך גדול בתל־אביב
דרוש
מכונאי בכיר
בעל נסיון רב
יתרון:
1. נסיון במכוניות גרמניות.
2. ידע ונסיון במערכות אלקטרוניות ברכב ומערכות הזרקה.
טלפון החל מיום א' בשעות הערב 03־316425

קבוץ עין דור
בגליל התחתון
מחפש
הנדסאי אלקטרוניקה
(עם נסיון תעשייתי)
עבור מפעל גדול ומתפתח
למטרות קליטה.
רצוי בעל משפחה
נא לפנות בכתב אל:
ועדת קליטה קבוץ עין דור
מיקוד 19335, טלפון: 067-67661

דרושה
פקידה/מזכירה
למשרה מלאה
הדפסה טובה באנגלית ובעברית, ידיעה טובה של השפה האנגלית.
להתקשר לכ"א 03־330971

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

דת, מוסר ותבונה

הדת בגבולות התבונה בלבד
מאת עמנואל קאנט
תרגם והוסיף מבוא והערות נתן רוטנשטרייך
מוסד ביאליק, ירושלים, תשמ"ד

מאת עמיהוד גלעד

זכה הקורא העברי ותרגום מעולה של ספר פילוסופי הביבשתי ועתיר־ההשפעה מפרי עטה בידיו. אכן, "הדת בגבולות התבונה בלבד" הוא ספר בעל חשיבות יתרה לכל המתעניין בפילוסופיה, בדת וביהדות. המתרגם, בכיר הוגי־קאנט וחוקריו בארץ, צירף לספר מבוא קצר המצטיין בצלילות ובתבונה, שאינו נעדר גם ניצוח של ביקורת שקולה ומנומקת היטב. פרופ' רוטנשטרייך מבחין היטב ובצדק, בין תורת־הדת של קאנט הפילוסוף לבין האסוציאציות הנוצריות של קאנט האיש לגבי זמנו ובקשו ואין צריך לומר, על האילוצים של הצנזורה הדתית והמדינית שבאותם ימים. בכך הוא מורה לקורא העברי את הדרך שיבור בה את התבן מן הבר.

לא נוכל לתאר פילוסופיית דת חדשה, ביקורתית או אחרת, ללא תרומתו של קאנט לה בספרו זה. תפיסת הדת כביטוי בהתגלותה, ביקורת הדת של ניטשה (בעקבות מושגי האוטונומיה וההטרונומיה שבתורת קאנט), ניתוחיו של פויירבאך, אלה של מארכס, או, מאידך גיסא, אלה של ברגסון ("שני מקורות למוסר ולדת") או של ויליאם ג'יימס ("החוויה הדתית לסוגיה") – כל אלה נוקטים בדרך זו או אחרת, אם על דרך ההשפעה ואם על זו של הביקורת והמחלוקת, לתורת־הדת של קאנט. ויש שהשפעתו על החולקים עליו גדולה כמו שעל המבקשים ללכת בעקבותיו. נוסף על כך, אתה מוצא בתורה זו המרכזה של רעיונות מרכזיים בפילוסופיה של הדת שלאחר קאנט: העימות שבין ציווי־המוסר לבין ציווי האבסורדי של האל לאברהם להעלות את בנו יחידו לקורבן, הוא עניין מרכזי בפילוסופיית־הדת של קירקגור; כשם שיש עניין בהשוואה בין הטענה המארכסיסטית הידועה, ש"הדת היא אופיום להמונים", עם טענתו של קאנט על הוידוי שלפני המוות, שהוא עשוי להיות "כמין אופיום בשביל המצפון".

קאנט בקתיק את מושגי־הדת העיקריים, כגון "אלוהים" ו"קדושה", לתחום המוסר ויוצק בהם משמעות פילוסופית־מוסרית גרידא. "קדושה" היא התאמה מלאה בין רצון לבין חוק־המוסר המוחלט, ורצון המגיע רק על־ידי השאיפה לקיים את חוק־המוסר הוא רצון קודש שאיננו נתון לכוח ההשפעה של נטיות, צרכים, דחפים, אינטרסים חושיים והוא משולל לגמרי כל אנוכיות. "אלוהים", לפי קאנט, הוא אידיאל מוסרי שמתקיימת בו התאמה מלאה בין היות האדם הטוב ראוי לאושר לבין אושרו בפועל. ואילו המעשה המוסרי של האדם, שהוא יש תבוני מוגבל הקיים בזמן, לעולם הוא פגום וחסר ושמן הסלכה עליו על־ידי התקדמות לאין־סוף אל האידיאל הנצחי. הקדושה והאלוהים הם "מוקדים ארכיטקטוניים" בתורת־קאנט, דהיינו אידיאלים של שיטתיות, שבה באותה הקרע שבין הראוי לבין המצוי, בין העובדות הטבעיים לבין ערכי־המוסר, בין שאיפות־המוסר של האדם לבין בילוין. מוקדים אלה הם רגולאטיביים ואסימפטוטיים – דהיינו מכוונים את מעשינו, המעשים מתוך חובה, אבל אינם מתממשים עד תום במעשים אלה ורק ניתן להתקרב אליהם בהתקדמות אינסופית (ש"קירבת־אלוהים" מוסרית) בלא להגיע אליהם ממש.

ועוד יש להעיר שמוקדים אלה הם מגופה של תבונתנו בלבד והוטלו עלינו על־ידיה ואין להם מקור כלשהו מחוץ לה ("ההתגלות"), התבונה המוסרית ויעדי־המוסר הם אוטונומיים, והיינו – מעשי חקיקתה של תבונתנו אותם היא נוטלת על עצמה. אף שמימושם המושלם יהיה תמיד מעבר ליכולתנו. מימוש שלם זה עניינו בליבתה של חברה כלל־אנושית צודקת, שבה מקויימים כל ציוויי־המוסר עד תום ושבה מכיר כל אדם בחברו כבתכלית ואיננו נוהג בו כבאמצעי בלבד לסיפוק צרכיו.

עמנואל קאנט: מוקדים ארכיטקטוניים

זהו אידיאל כל־אנושי, היסטורי ותבוני, וקאנט רואה בהתקדמות המתמדת אליו עניין בעל חשיבות עליונה. בהתקדמות זו לאידיאל מרגיש קאנט את העתיד ומעדיפו על־פני העבר.

מבחינה זו ראשי פילוסופי יהודי גא, כהרמן כהן – מתוך "דת התבונה ממקורות היהדות" (תרגם צבי וויסלבסקי, ירושלים: מוסד ביאליק, תשל"ב) – לראות את היהדות כבאמנה הרבה מתבצרת לרעיון דת־התבונה, אף על פי שקאנט, מן הסתם, לא היה מקבל רעיון זה בנקל. הרמן כהן גורס שתור־הזהב הוא עניין לעבר לעצות בו ולא לעתיד שהוא עניינה של המשיחיות, המשיח – בניגוד לישו הנוצרי – מעולם לא בא, אף שהיהודי מאמין שהוא עתיד לבוא.

אכן, לנו יש עניין מיוחד בתורת־הדת של קאנט, לאו דווקא בשל עקיצה האנטישמי ולאו דווקא משום שקאנט טען שהיהדות איננה דת־תבונה מוסרית כל עיקר אלא אמונה כיתתית, מדינית ופולחנית, שעניינה בעיקר בציוויים תקנתיים ופולחניים ולא בציוויי־מוסר תבוניים. לדעת קאנט, הנצרות בלבד היא דת־המוסר בראשיתה, ויש בה משום נטישה מוחלטת של היהדות המוכחה כלפיה. אבל דומה, שאפילו קאנט, שהיה אנטישמי כרוב בירחוי האינטלקטואלים, לא יכול היה להתעלם מרוממות הכבוד שביהדות, כגון בחוק של סיני, וכך גם מנימת המוסר המוחלט, הקיימת בכל־זאת לדעתו אפילו ביהדות.

עניין מיוחד לנו בתורת־הדת של קאנט מוצמת הדחיפה שנתנה לרמי־יסוד בפילוסופיה של היהדות, כמו בספרו הגדול של הרמן כהן ובתפיסת היהדות של פראנץ רוזנצווייג, ומן הראוי שדחיפה זו תתחדש גם בימינו. ואמנם, האיסור על סגידה לכל יש ארצי ("אמפירי"), מוגבל וסופי בהכרח, שהוא עבודת־אלילים בעיני כל אלה שנותרו נאמנים באמת למונותאיזם היהודי (שלפיו חייב אדם לעבוד את הקב"ה לבדו) ותפיסת האל כאידיאל מכוון ולא כגורם מכוון בעולם האמפירי – הללו הם אבני־יסוד גם בספרו זה של קאנט. הקדושה יאה לדעתו לציוויי־המוסר המוחלטים בלבד שיש להתיחס אליהם כל"ציוויים אלוהיים". כל "מצווה" אחרת, כך סבור אני, איננה אלא "עבודת אלילים" בעיני יהודי קאנטיאני, אם הוא עקבי ורדיקאלי באמת. יפה אמר קאנט: "אין שום חובות מיוחדות כלפי אלוהים בדת כללית; כי אלוהים אינו יכול לקבל מאתנו מאומה; אין אנו יכולים לפעול עליו ולמענו". ואם קאנט מצטט ואומר, כי "מעשה עוול שהוטב לזולת אפשר לתקנו רק על־ידי ריצוי ולא על־ידי מעשי פולחן", שמא על כורחו אותו נוכר בטענה כי "על עבירות שבין אדם לבין חברו אין יום הכיפורים מכפר" ו"בהלכות תשובה" לרמב"ם. אפשר שמשיקול דעת כזה ניתן להגיע, בסוף הדרך, למסקנתו של הרמן כהן: "יום הכיפורים הוא סמל לגאולת האנושות" ("יום הכיפורים", ב"דת התבונה"). הבכי הפליג הרבה מעבר לטקסט של קאנט כפשוטו וכוונתנו. ברם, שמא נותר נאמן לו בכל־זאת עליבי דרכו אף יותר משקאנט היה נאמן לעצמו!

בעיניו של יהודי קאנטיאני, אם יש כזה, היהדות מגיעה למרום פסגתה בזכות מוסריותה הנעלה, שהיא תבונית ואוניברסלית מכל וכל. כל גורם אחר בה הוא בבחינת נטע זר ואף עבודת אלילים ממש – "שרותי חצר" בלשונו השנונה של קאנט – שמקומם לא יכירם בה. שאם לא כן, תתפס הסגידה לעגל את מקומם של הציוויים האלה.

אני מעז לומר, שיהודי קאנטיאני איננו מקבל על עצמו אלא מצוות שבין אדם לחברו וכל השאר אינו נחשב בעיניו בציווי אלוהי (מוסרי) כל עיקר. היהדות בעיני הוגה גדול כהרמן כהן היא נטל מוסרי שאין גדול ונישא ממנו, ועל כן ציוויי־המוסר של היהדות הם שעומדים בתביעות־המוסר העליונות של תורת־קאנט, הם ולא אלה של הנצרות ואף בגילויה הלא־אליליים (אם אמנם יש כאלה, וקאנט עצמו נפרע במלים כרודבנות מהנצרות הקאתולית ומאליליותה של "הנצרות היוונית"). קאנט עצמו העמיד על כך – אף שניסוח זה היה זר לו, בכל שמרוב האסוציאציות שלו היה נוצרי – כי מצוות שבין אדם לאלוהיו אינן אלא מצוות־המוסר שבין אדם לבין חברו ותו לא; כל השאר עיניו ככל ציווי תקנתי (סטאטוטורי), שאין לו ולקדושה, למוסר ולתבונה ולא כלום, כמעשי־ידיהם של מקיזי דת או קבינים. החקיקה התקנתית היא מוגבלת ומצומצמת מעצם טבעה, חקיקה של מוסר ולא של תבונת־האדם האוניברסלית, ולכן אין לה כל תוקף מוסרי מחייב.

קאנט טוען, כי "המושג של רצון אלוהי, הנקבע רק על־ידי חוקים מוסריים טהורים, מניח לנו להגות רק אלוהים אחד והכך גם רק דת אחת היא על "טהורת המוסר". לדעתו, דת זו איננה היהדות, גם לא האיסלאם, ואף לא הנצרות, אף שזו האחרונה קרובה מחברותיה ל"דת האמת", שאותה הגה קאנט. הרמן כהן, בניגוד לקאנט, סבר שהיהדות היא היא דת־התבונה המוסרית־אמיתית שקאנט מבקש אחריה. ובעוד שקאנט אומר על התפילה, כי "אין מתמלאת כאן שום חובה מן החובות המוטלות עלינו כציוויים של אלוהים, וממילא אין עובדים כאן בעצם את אלוהים", הרי הרמן כהן הופך את קערתו של קאנט על פיה וקובע, כי "התפילה היא צורת ראשית של המונותאיזם". מאידך גיסא, יש עניין בהשוואה שבין ה־Andacht (דבקות) של הדת לבין דברי כהן בסוגיה זו.

פרופ' נתן רוטנשטרייך מתרגם את קאנט כלשונו ומקפיד ביותר על דיוקם של דבריו לפרטיהם, שלא כדרכם של מתרגמי קאנט לאנגלית, למשל, שהם מפרידים את משפטיו הארוכים וכותשים אותם כך שיקל על הקורא לקלוטם אל קרבו. פרופ' רוטנשטרייך היטיב לאזן בין הצורך להדריך את הטקסט הגרמני הקשה אל הכלי העברי, תוך שהוא מחדש חידושי תרגום, לבין הצורך לתווך בינו לבין הקורא ולאפשר לו להלך בו. ואם יש לפעמים סרבולים בתרגום, אין זו אשמת המתרגם אלא תבונה טבועה בלשונו של קאנט ובדרך מחשבתו העמוסה לעייפה המסועפת ביותר. היא מתנהלת בשבילים סבוכים, ואין צורך לגונן על הקורא מפניהם. בלא לוותר על נאמנות למקור ועל דקדוקים של דיוק, השכיל המתרגם העברי להדהים את תרגומו שיהא קולח ושוטף בכל האפשר ומלאכתו זו הצלחה בידו מאוד, אף למעלה משצלחה מלאכתם הבאה של בידי תרגומי־קאנט בידיו ובידי פרופ' ברגמן המנוח. פרופ' רוטנשטרייך צירף גם הערות מפורטות ומאירות־עיניים, המנהירות היטב את הרקע התרבותי והאינטלקטואלי לטענותיו של קאנט.

הוצאת "מוסד ביאליק" עמדה יפה במשימה הקשה של הוצאת ספר כזה לאור בלבוש שאין הולם ממנו.

אדריכלות לכל דורש

"ירושלים הבנויה" — אגף הנוער, מוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

התערוכה הארכיטקטונית "ירושלים הבנויה" באגף הנוער, היא ללא ספק מפעל ראוי לציון, אולי המפעל החינוכי היותר חשוב שבוצע על ידי המוזיאון. שכן כאן, באמצעות מתן האפשרות לציבור ליטול חלק פעיל בעיצוב פני עירו, מושמים הן עקרונות־יסוד של החברה הדמוקרטית האידיאלית והן עקרונות יסוד בחינוך לאסתטיקה.

לאור מצב העניינים הנגע והעגום של המציאות האדריכלית הסובבת אותנו, נעים לחשוב על תערוכה זו כעל צעד ראשון בדרך המתחותים אל האוטופיה – חינוך הציבור למעורבות ממשית בקביעת גורלה החזותי והתבנוני של עירו, במקרה זה עיר הבירה.

התערוכה, שיזומיה הם מתכנני העיר ירושלים אמנון ניב ואוצר־התערוכה איתמר וכסלו, מעמידה לרשות הציבור מגוון עשיר של אמצעי המחשה, דבר המקל על המתעניין שאיננו אמון על קריאת שרטוטים, לראות כיצד "יושב" בנין מסוים "מוצע" בתוך סביבה בנויה קיימת ולבחון את יחסי הבניין־פיאצה, או הבניין רחוב.

בעזרת מחשבים יכול המבקר לרשום את המראות הנראים חן בעיניו, לדרג את הבניינים על פי תכונותיהם האסתטיות והפונקציונליות, ולבחור את השכונה והבית המועדפים על ידו. למעשה, יכול להיערך כאן מעין משאל דעת־קהל לגבי שאלות מהותיות, כמו בנייה לגובה, בנייני זכוכית והתאמתם לנוף ולמקום וכו'. בעיות העומדות לעתים מזומנות על סדר היום הציבורי. בתערוכה דגם מעולה של מרכז ירושלים בקנה מידה של 1:500. הדגם נבנה במשך שבע שנים בסטודיו הזיופאי על ידי סטודנטים לאדריכלות בהדרכתו של המומחה דיק הארוי וכולל 24 יחידות מתוך כשלושים יחידות קיימות ולמעלה ממאה יחידות מתוכננות.

מלבד כל אלה, יכול המבקר ללמוד על שיטות בנייה מתוחכמים שונים, להבין ולהכיר צורות מסורתיות אופייניות, כמו הקשת והכיפה, ולבחון מקרוב תפישות תכנוניות יהודיות, שהבולטת שבהן היא הבניה הטרומית במתומשים, בשכונת "רמות־פולין", פרי תכנונו של צבי הקר, להתרשם ממראה כללי של שכונת גילה ומדגמי בניינים נפרדים בתוכה, בתכנונם של אברהם יסקי וסלו הרשמן, ולבדוק מקרוב דוגמאות מתוכננות או קיימות של שילוב חדש וישן, דוגמת התכנון העתידי למבנית ביה"ס שמידט ברחוב הלל, הצעתו של דוד קאסוטו, או דגם טחנת הרוח ברחביה מאת אלון ואף להרהר מחדש בנבונות ההחלטה לדחות את הצעתו של מולכו בעניין "בית רימונים".

מושלה הראשון של ירושלים המנדטורית, סיר רונלד סטורס, לא נזקק למשאלי דעת־קהל ולתערוכות של דגמים כשקבע את החלטתו הידועה, המבורכת, שטעמה עומד עד היום, כיוון שתודעתו של נוצרי מאמין ואיש אנין טעם זה, לא יכלה לסבול ירושלים שאינה בנויה מן האבן המקומית. הפרנסים שלנו שאינם נזרצים כדי כך מחותם, ככל הנוגע לאורבניסטיקה, יוכלו לזכות מתהילת דורות, אם ילכו בעקבות המתוקנים שבכרכי העולם ויעמידו למבחן הציבור ולשיפוטו את הדגמים הקונקרטיים המוצעים, לפני נפילת הכרעות גורליות בוועדות הבניה השונות: המקומיות, המחוזיות והארציות.

אפיקורוס להכעיס

אפיקורוס בעל כורחו
מאת יהושע בר־יוסף
הוצאת כתר, 1985, 295 עמ'

מאת יוסף אורן

כל מאמר ביקורת שייכתב על הרומאן החדש של יהושע בר־יוסף, לאחר צאתו לאור, לא יצליח להתחרות עם מאמר־הביקורת הראשון שנכתב עליו, במהלך התקנתו של כתב־היד לספר. יורם ורדימון, המתרגם לכריכה חסרת־הטעם והנשימה של הספר, הגדיר באופן קולע ביותר את טיב תוכנו. מעשה המונתאז' של הכריכה מתאר יהודי עטור בתפילין של ראש וכרוך בתפילין של יד, עטוף בטלית גדולה, ודוקן על עיניה המבצעות של אשה. התוצאה הוולגארית שהשיג המעטר מעידה עם זאת על התוצאה שהתקבלה ברומאן מצרוף הכלאיים של מין ודת, שבר־יוסף מתמכר לו בהתלהבות נעורים מבכים.

ניתן לשער, שכשם שביאתו של פיקליס על אשה אינה נעשית כשהוא מצוייד בכלי־אומנותו, לבוש בגלימה ומטפל לספרי־החוקים, כך גם יהודי חרדי – יש להניח – כוהכן להכשיים המיטה בלא כלי אומנות, הטלית והתפילין. התחבולות המצרפות מין ודת מצטיינת באותה אכינות שאנו מוצאים, למשל, בצירוף מין ושואה. כשם שבמקרה האחרון התוצאה היא בנאליזציה של השבל, כך במקרה שלפנינו משיג בר־יוסף בנאליזציה של האמונה. מין, כמובן, הולך עם כל דבר. אך כל בר־דעת מבין שמין כוהוג יותר מכל עם מין, וזיווגו עם כל דבר אחר – מותיר טעם של תיפלות בלבד.

מאחר וכבר וריד־מתנים גילו אצלנו ששואה נמכרת היטב כאשר מצרפים לה מינון נכון של מין (בעיקר בכתוראות), והסכסוך הישראלי־ערבי זוכה לעדנה כאשר מעתיקים אותו משדה־הקרב אל הדו־המיטות – סביר הוא הניחוש שתולדים שבקרבנו יאמצו את המירשם, שבצייע "אפיקורוס בעל כורחו", למלחמתם ביהדות הדתית. מלחמת המשכילים בדת, הנמשכת בתרבות העברית קרוב למאתיים שנים, הכליסה את קונצרידה של החילוניות ללחום בדת בדרכי־יושר. נותרה לפיכך דרך־הכיה שמציע הרומאן: להרכיב על האמונה איזה חוטר בנאלי, פחות־ערך, כדי להגחיך־ולהפרות המשכנצמים אפשר יולידו תיעוב כלפי השורש, שלמרבה הפלא עודו חזק, פורה ומקרי.

בחברה הישראלית השסועה, שבה מתגרשים במוחוריות פחות או יותר קבועה מאבקי־הכוח בין בעלי־הת־אבנן כבני הצדדים, במלחמת תרבות בין חילונים ודתיים, קיימת סכנה שהתנגדות למעשי המימסד הדתי תיגלוש להתנגדות לעצם היהדות. הרומאן החדש של בר־יוסף, המתכוון באמת להטיף נגד הדת עצמה, עלול לעודד את הגלישה הזו להכלחמת תרבות מיותרת. מכאן צפוייה סכנתו של "אפיקורוס בעל כורחו" לתרבות המתוהה בחברה הישראלית. עוד קודם שרגים בכל מגבי הספרותיים.

הרומאן מציע לנו להקיש מן המאמינים אל האמונה. מה הם לוקים בצביעות – כך גם אמונתם יסודה בשקר: "הללו הפכו את סיסמת המשכילים מהמאה שעברה 'היה אדם בצאתך ויהודי באוהלך'. הם גורסים 'היה יהודי בצאתך, האדם בין כתלי ביתך'" (עמ' 136), ולפיכך גוזר גיבורו של הרומאן – "דת ואמת הם תרתי דסתרי" (עמ' 130). ולתלמידיו יגמה את מסקנתו באופן מתון יותר: "האמונה באלוהים... שייכת איפוא לתחום הדמיון האנושי... אין כאן שום ניסויים מדעיים שיכולים לאשר או להכחיש אמיתות אלה. רצונך, אתה מאמין. רצונך, אינך מאמין. ...אני משתוקק לחיות את חיי הקצרים עלי־אדמות באושר ובשלווה פנימית. על כן אני מאמין במה שנותן לי אפשרות כזאת, על כן אני מקיים את המצוות ודבק בדת" (עמ' 127).

כמה פשטנית היא הקביעה, כי בדת אוחזים אנשים אם מטעמי נוחות, אם מטעמי תועלתיות האם בשל העדר הכוח להפעיל מחשבה ביקורתית. הדמויות השונות שבספר מתחלקות לפי הסיבה שבגללה הם דבקים באמונה או באבינים להם אותה. מן הרומאן האחרון נסכמו כליל אותם בעלי־אמונה שהוהלכו בטרילוגיה "עיר קסומה", למשל, בריות שחיפשו קדושה, משמעות וערך לקיומם. לא די שבר־יוסף מערב הפעם בין אמונה לבאבינים, בין הרעיון ובין הכושלים להגשימו, אלא שהוא בקל ראש בימי גבורתו כושיבותה של הדת באדם, שלפנים הציבה בכתיבתו כאתגר לקוראיו. ברומאן הנוכחי מתרוצצים מיני עקיבא יונגמן, ממין זכר וממין נקבה, ולכל כה שום מסגלים להגיע הוא לאיזו תחבולת־עורמה כיצד לספק את יצריהם מבלי לפגום ב"פנים" שלהם בחברה הדתית.

כידה עיוות רומה מכוונת המהימנות ביחס למציאות המתוארת, כפי שניתן לדרוש מרומאן ריאליסטי, היתה מתקבלת אילו הוצגה החילוניות כהידתנים ריק, וכל החילונים כבריות שאינן מסוגלות לשום עילוי־נפש והד־קות־אבהנה וחילוני כמותי, ברוב עוונותי, היה מתקומם נגד תאור שיקרי כזה באותו להט שבו אני מגנה את התאור שברומאן לחברה החרדית.

בר־יוסף: כלאיים של מין ודת

בר־יוסף כה הפריז הפעם, במאמציו להפיח נשמה בגולם האפיקורסי שברא, שהלה קם על יוצרו בסיום הרומאן. את סיפורו מסיים בר־יוסף בהפי־אנד: עקיבא מוליכו לנוס מן הצביעות אל היושר ומן האומללות אל האושר. הוא נוטל את רייזל עמו אל מה שהרומאן מגדיר כ"סיפור אגדה מופלא". את אושרם ימצאו השניים בגן עדן חילוני טיפוסי: עם וילה ומכונית, מקפיא ושאר צעצועים אלקטרוניים. מי שמכיר את מורשה של החברה החילונית, ספק אם יוכל לעצור את פרץ־הצחוק, לתאורה של הגאולה הזו, שהועיד בר־יוסף לגיבוריו. מה גם שזו אמורה להיות הגדרה ממצה של החילוניות ממש כשם שהתמונה העכורה, שנמסרה קודם על ההוי החרדי, באה להגדיר באופן ממצה את הדתיות.

ואפשר שבר־יוסף עצמו חש בתוצאה המסולפת של תאורו, אחרת קשה להבין את נימת ההתנצלות שבקטע הבא, המתאר "את הצד השני של המטבע, את הקשר הטבעתי החזק שאותה סביבה מעניקה לבניה, את תחושת המשמעות העמוקה לכל מלמול של פסוק מן התורה או התלמוד או מברכת־הנהנין, את העדר תחושת השעמום שבחיים של חוסר עניין, את אי הידיעה של האדם החילוני הבינוני מה לעשות, בבואו הריק שלו לעומת תחושת הסיפוק האדירה של המאמין שהנה הכל במלמול רתי כלשהו קורת־רוח לאביו שבשמים, ואחרון אחרון – את השחרור מייסורי המחשבה על משמעות החיים ותכליתם. כל הברכות הטובות הללו והטוב והכתה נוספות היא מעניקה בשפע למאמיניה" (290).

סתירות כאלה, אם הן יוצאות מידי אותו כותב, ראוי לתמוה לא רק על סיבן אלא גם על סיבתן. מה גם שכל כתיבתו לאחרונה של בר־יוסף דומה למעשיו של אדם שעיקר תכליתו היא להלום בחרדים ובדתם. להוציא כינוסים של סיפורים שנכתבו לפני כן, שכונסו בקבצים "מסיפורי צפת ומסיפורי ירושלים" (1984) ו"יהיה אור" (1985), הכתיבה המאוחרת בכתיבתו עוסקת במלחמה נגד הדת ונגד החרדים – כך ב"הפוטוגרף הרביעי", כך ב"אהבת נפש" וכך עתה ב"אפיקורוס בעל כורחו".

דומה שהסבר לכך מתגלה בפרט ביוגראפי המסופר על דש הספר, שלפיו בר־יוסף "בשנות העשרים לחייו התנסה הוא עצמו בחוויה מעין זו" שמתנסה בה גיבורו עקיבא יונגמן. דומה, אם כן, שהשנים מוסמו במקצת את בטחונו של בר־יוסף בדרכו, אם כעבור חמישים שנה ומעלה הוא מרגיש צורך כמעט כפייתי לחזור ולהלילם את מלחמתו בדת ובמאמיניה. אפשר שאמנם פעם, בהיותו בן עשרים, היה אף הוא "אפיקורוס בעל כורחו". אלא שבאחרונה הוא מתגלה כאפיקורוס להכעיס. ואפיקורסות כזו עושה שמות בכתיבתו. אתה קורא את ספריו האחרונים – ולבך מתגעגע לפרקים המצויינים, שהצטיינו בחותם האמת, של "עיר קסומה" ושל סיפורי צפת וסיפורי ירושלים, של הווי הארץ ושל הווי המדינה. אתה מתגעגע אל בר־יוסף של פעם.

כדי להטעים את עצמנו בטעמו של אותו בר־יוסף, נדגים בעזרת קטע מן הרומאן הנוכחי, שבה הכל שאין בו רבים כמותו. בקטע זה קובלת אמו של עקיבא, שיינדל, על האב, שהתחיל להתמכר לספר הזוהר: "עד שתיים בלילה הוא מוציא את עיניו באותיות הקטנות, ולפעמים עד שלוש ארבע. אני מתחננת לפניו: גולן, רוצח, מה אתה רוצה מחיי הזוהיים? הרבה נחת תורה הרבה ודבש תלקק אם תשאירני אלמנה מרוחה הלא אתה ישן פחות מציפור הלא אתה מקצר ימיך במו ידיך והואז כמו שמדברים אל הקיר הוה מסתכל בך כשאתה מדבר אליו: כך מוטל וכו'" (עמ' 226).

דיבורה של האם מקיים את נגינת־הדיבור הטבעית של בת הדור הישן בחברה החרדית, ועסיסותו צופנת חבלים הומוריסטיים דבי־עונג לקורא גם בתוכנו. אך דווקא דוגמא יוצאת־דופן זו, מפני דמות כה שולית ברומאן, מבליטה את עיצובן המרושל של שאר הדמויות, ובעיקר של הדמויות הנשיות בו. הנשים האחרות ברומאן נארגות בעלילתו בעיקר בשביל האפשרויות הארוטיות שהמספר יעד לתן בחיי גיבוריו הגברים, כדי לזמן להם צורות ניאוף מגוונות, להריחם מדרך האמונה.

המספר נוהג בהן באותה שרירות שהוא נוהג בכל גיבוריו. לרצונו הוא מטלטל אותם ממקום למקום, ממחשבה למחשבה, מתולגה להתלגה ומהרגשה להרגשה. שום עקביות לא תהיה בארם, שבראו מספר שריץ שכזה, לא עקביות של אופי ולא עקביות של ערכים. התפתחות הטבעית של הדמות על פי טבעה, כפי שמתבקש ברומאן ריאליסטי, נחשבת אצל מספר כזה לענין מבוטל בחשיבותו. הוא ממציא לעצמו, לרצונו, חוקים פסיכולוגיים לגיבוריו, ובעזרת חוקים אלה הוא מפעיל אותם לפי נטיות לבו. בין חוקים אלה יימצאו גם "חוק הרוויה" (71) ו"מעשה כישוף" (45) ותפיסה כללית האומרת: "אין אדם צריך להיות דוקטור לפסיכולוגיה כדי להבין לאשורה מידת הרגש שמקורה מעין זה גורם לנפש רכה התמימה" (57).

דומה שתורת מעין זו נכל לעצמו המספר גם ביחס לעניין הרוחי נוסף ברומאן – הצורך לבחור באופן גיוני. אל עלילתו העיקרית, זו המתארת את יציאתו של עקיבא מרשות העדה החרדית לרשות החברה החילונית, הוא מספח עלילה ארוכה למדי ובלתי־הכרחית, המספרת על חיים ליבביך הרפתקאותיו באמריקה. אמנם נכון שבתו של חיים זה, גיטל, תשפיע לאחר מכן על גיבורנו עקיבא יונגמן, וגם נכון שממנה של חיים ליבביך ארתור. ייבאל את הספים ויירש את עקיבא בראשות הישיבה של החוזרים בתשובה – אך כל הסיבות והחשובות הללו עדיין אינן מצדיקות להקדיש לו כששית מן הרומאן.

ליקוי מיבני שישוף נוסף מתגלם בשימוש השרירותי שעשה בר־יוסף ברשות שניתנה למספר לבחוץ ולהרחיב בתאורים של אירועים שונים. פרקי ההרהור הפנימיים של עקיבא יונגמן, על אודות הדת, זוכים להרחבה בלתי־סבירה. התוצאה נעשית, הן אצלו הן אצל שאר הדמויות, מבוזבזת כחזרות עוברתיות שאין להרהר אחריהן. אפשר בהחלט הן אותן הרחבות בהרהורים הפנימיים של עקיבא יונגמן הכה נאה אזן לקטע שיבוטי שלהן: "כל דת היא בבחינת תרופה מגיפת המזכירה לתולה הבוקך לה. היא מרגיעה רחוד הסועות, היא מרדימה היגיון הצלול, היא בבחינת סם נרקוטי ללא השפעה הרסנית על הגוף והנפש; היא אופיום טוב להמתים" (132).

דומה שכבר שמענו מחשבות עמוקות ומקוריות כאלה מפי אפיקורסים להכעיס וסתם שוטים בהזדמנויות קודמות, שזה מכבר נשכחו מלב.

זביגנייב הרברט / הקול הפנימי

קולי הפנימי
אינו מיעץ דבר
ואינו מתריע מפני דבר

הוא אינו אומר כן
ואינו אומר לאו

הוא נשמע בקושי
כמעט בלי חתוך הדיבור

אפילו בכפיפה עמוקה מאוד
שומעים רק הברות
נטולות פשר

אני משתדל שלא להחרישו
מתייחס אליו יפה

מעמיד פנים שאני נוהג בו כשוה לי
שהוא חשוב לי

לעתים אני אפילו
משתדל להכנס עמו בשיחה
– אתה יודע אתמול סרבתי
לא עשיתי דבר הזה מעולם
לא אעשה גם עכשיו

– גלו – גלו

אתה סבור אם כן
שנהגתי כראוי

– ג – גו – גי

אני שמח שאנו מסכימים

– מ – א –

– ועכשיו תנוח מעט
מחר נשוב ונשוחח

הוא אינו נחוץ לי כלל
יכולתי לשפוך על אודותיו

אין בי תקוה
רק שמץ צער
בשכבו כך
מכוסה רחמים
מתנשם בכבדות
פותח פיו
ומנסה להרים
את ראשו חסר האונים

מפולנית: דוד ויינפלד

מכתבים מאנגליה / מאת יורם ברונובסקי

עולמו הקטן של "הומו אקדמיקוס"

מכר שהוא מרצה לספרות צרפתית עתיקה באוניברסיטת אוקספורד ראה אותי קורא וצוחק בקול באוטובוס (הקריאה – עדיין מקובל, הצחוק – בהחלט לא) ביקש לנחש מה הספר שאני קורא וקלע למטרה. היה זה ספר מאת מחבר־רומנים וחוקר־הספרות דייוויד לודג' ושמו "עולם קטן" (Small World) שיצא לאחרונה בכריכה רכה בהוצאת "פנגווין". המכר הוסיף וסיפר שהיה זה הספר הפופולארי ביותר בכינוסים האקדמאיים שנערכו באביב ובקיץ אשתקד באוקספורד. זאת ועוד: הוא השתתף לא מכבר בכינוס בעיר־מחוז צרפתית על הנושא "דראמה ואיקונוגרפיה בספרות הצרפתית של המאה השתים־עשרה", וגם בכינוס זה מוכר מיד ליד כמה עותקי ספרו של לודג'. הוא עצמו, המכר המרצה משמע, קרא אותו בעת שהושמעו כמה מן ההרצאות היותר־משעממות של עמיתיו, ואף, הוסיף בעיניית הומור עצמי האופיינית לו, יש לו חשד שכמה מעמיתיו גמלו לו וקראו את הטופס ששאלו ממנו בזמן שהוא הירצה; שהרי אחרת איך אפשר להסביר את פרצי־הצחוק שלהם בהרצאתו דווקא בשעה שדיבר על נושא כמעט־טראגי כמו "הפמיניזם של ישו במחזות־הניסים האנגלית הימיבינית והאמנות הרומנסקית המאוחרת"? כך או כך, סיים המכר שלי את דבריו, צחוק בקולו במקום ציבורי כמו אוטובוס הוא עניין חמור, כמעט כמו בהרצאות של כינוסים אקדמאיים, אבל הוא נסלח כאשר המדובר הוא בספרו של לודג' "עולם קטן". וירד בתחנה הסמוכה לקולג' שלו.

סיפור הפופולאריות של "עולם קטן" בכינוסים האקדמאים הוא בבחינת "סיבוב בורג" אירוני במיוחד לתופעת הספר הזה, הרומן הקומי המצליח ביותר בספרות האנגלית של השנים האחרונות, לדברי כמה מאלה שכתבו עליו. שהרי "עולם קטן" הוא הסאטירה החריפה והמצליחה ביותר שהתפרסמה אולי בכלל על העולם האקדמאי של ימינו, ועל אותו מוסד הקרוי "כינוס אקדמאי" בפרט: יתכן שרק חוקרי־ספרות שעליהם במיוחד נסב הספר יכולים היו להבין את כל דקויותיו ולהעקץ בכל עקיציו. אבל אם הם גם נהנו ממנו, ואף לא ראו בו כל מכשול בפני המשכת "העניינים כרגיל" בכינוסיהם – כי אז זה יכול להיות סמל לאי־האפקטיביות הסופית והמתסכלת של כל סאטירה או ביקורת או גם, ובעצם בעת ובעונה אחת, סמל לעוצם העבה של האקדמאים הללו וליכולתם לספוג את הכל.

הספר נפתח בשעת כינוס של מורי הספרות האנגלית בחודש אפריל של שנה בדויה באוניברסיטה צעירה של עיר שדה בדויה, המזכירה רק במעט, לדברי המחבר במבוא, את האוניברסיטה שבה מרצה הוא בתלמידיה, וביחוד בתלמידותיו, את תורת־הספרות, הלא היא בירמינגהם. הספר נפתח בכיפוסה העולה בדעתו של מי שעתיד להיות הגיבור הראשי, חוקר־ספרות אירי צעיר ותמים, המשתתף בפעם הראשונה בכינוס אקדמאי. לאחר שהשלים את עבודת הדוקטורט בהשפעת שקספיר על ת.ס. אליוט (במרוצת הספר יציע לו איזה מו"ל אקדמי להפכה לספר בשם "השפעת ת.ס. אליוט על שקספיר"). "אפריל הוא החודש האכזרי ביותר", חושב הגיבור באמצעות ציטטה מתוך "ארץ השממה" של ת.ס. אליוט, שהרי הוא מסוגל לחשוב בכלל רק באמצעות ציטטות. אכן, אין הוא מרוצה מן הכינוס שציפה לגדולות ונצורות ממנו, כיאה לצעיר נלהב ותמים מאוד בתחילת דרכו בחקר־הספרות. גם המשתתפים האחרים ("כראש כחמישים מהם הלפה אל־נכון אותה ציטטה מתוך פתיחת "ארץ השממה") אינם מרוצים, אך מסיבות אחרות: האוניברסיטה המארחת איננה יכולה לספק את השעשועים ואת הלוכסוס הכרוך בדרך כלל בכינוסים אקדמאיים שכאלה. שכתם הנרשם המוצהר של המיפגש הוא רק אמתלה לבילוי כמה ימים במקום רחוק מן הבית, "שהייה בבלונות פאר, טיפול נאה בגוף, הליכה למסיבות משעמות, פגישה עם עמיתות לאות למקצוע" וכו', כפי שמתארים האספקטים של הכינוס האקדמאי הטיפוסי במקום אחר בספר. האוניברסיטה הקטנה אינה יכולה להציע את כל אלה, וגם לא אותם "שמות גדולים" שבהם כדאי להם למרצים הצעירים יותר להתחכך, אבל הגיבור התמים של הרומן פוגש כאן את אהבתו, בחורה הקרויה לשם אנג'ליקה שהיא "משוגעת־לכינוסים" הנודדת כל השנה בכל מיני הכינוסים האקדמאים על פני כל ארצות תבל!

מובן ש"עולם קטן" אינו רומן ריאליסטי. הוא "רומאנס אקדמאי" (תת־הכותרת) שעלילתו המסובכת היא חיקוי לאותם רומאנסים אבירים שבהם עוברות על הגיבור הרפתקאות "אינספור", מהן הבלתי־אפשריות ביותר. ופתרונה של העלילה הוא על פי רוב מגוחך ברוב פשטותו. דייוויד לודג' מנצל כאן את המוסכמות של הז'אנר הימי־ביניימי והרנסאנסי הזה, תוך הרחבת משמעות המושג לפי כוונתו של חוקר הספרות הקנדי הנודע נורתרופ פראיי בספרו "אנטומיה של ביקורת". הגיבור הראשי הנ"ל מתחיל להתגלגל על פני כל העולם האקדמי הגדול הקטן תוך חיפושים אחרי נערה שהוא מתאהב בה. זו אוהבת יותר מכל להשתתף בכינוסים אקדמיים. הוא נוסע אחריה להוואי, לטוקיו, לניו־יורק ובכל מקום היא נעלמת לו רגע לפני שהוא עומד למצוא אותה, כמוסכמת־הרומאנס הוותיקה. תוך כדי כך נפרש לנגד עינינו הוי הקמפוס האקדמי הבינלאומי בימינו, על מנהגיו הבזבזניים, על דמויותיו האנושיות־מדי, על הסטטוס, הטיסמנס, הביזנס, הצבע הדו־ינו וכל כיוצא באלו. מובן שלאור הרומאנס מאפשר גם שפע של הרפתקאות ארוטיות, קשרים בין פרופסורים למרצות צעירות, בין מרצים לתלמידות וכו' – וכאן חוברות למוסכמות הרומאנסה הישנה מוסכמות הרומן המודרני מאוד שאינו יכול בלא שפע סצנות מין וסטייה למיניה. ועל הכל שלוש אירוה של פארודיה רבלאיסיאנית כעי־ליל. וגם זה כבאנלוגיה לעולם הריאלי של האקדמיה בת־זמננו, ביחוד האמריקאית. לא בכדי מגיע גם הספר לשיאו בכינוס בניו־יורק, שהוא "כינוס הכינוסים" שאליו מגיעים בחבריה כל גיבורי הכינוסים האחרים ובו מוצא הגיבור את אנג'ליקה שלו, כשזו מרצה ב"פורום על הרומאנס" הרצאה המובאת כלשונה בספר והיא פארודיה בתוך פארודיה, כשם שהדיון בז'אנר שבו כתוב הספר עצמו הוא כבר פארודיה בתוך פארודיה (בתוך וגו'). וכל אלה רק אמתלות לבילויים האמיתיים של האקדמאים המעופפים על חשבון האוניברסיטאות המארחות או השולחות. הפנטסיה היא במקרה זה קרובה למדי למציאות, כפי שמודה לודג' עצמו במבוא.

כמי שמעולם לא נמנה עם העולם האקדמי, אך היתה לו (כלומר לי) הזדמנות לראות ולהתוודע לרבים מאנשיו ואף לכמה מכינוסיו, נדהמתי באמת מן הדיוק שבסאטירה הזאת, לדמיון המוגזם במעט טבעונה לבין העולם הריאליסטי־ריאלי שציימה האקדמיה הבינלאומית בת־ימינו. אכן, ברמה שנוצר באקדמיה. זו טיפוס חדש של אדם, ה"הומו אקדמיקוס", וטיפוס זה הוא גיבורו האמיתי של "עולם קטן". מסגרת הרומן, הרומאנסה, מאפשרת ללודג' לשרטט בבהירות את כל הקשת של הדמויות הללו המצטרפת לדיוקן האידיאלי השלם של ה"הומו אקדמיקוס" בתחום לימודי הספרות. נמצא כאן את טיפוס הפרופסור האמריקאי אוהב־החיים, הרוכב על הגלים האחרונים בביקורת ("אני בעצם פוסט־דקונסטרוקציוניסט", אומר על עצמו ברומן הפרופסור מוריס זאפ, בעל הסיסמה היהודית־לחיות בגילגולה האקדמאי). נמצא כאן את החוקרת האיטלקיה המארכסיסטית, החיה חיים בנוסח המיליונרית התעשיינית, נמצא את המרצה האנגלי המרוצה־מעצמו, איש ה"אול סייבוס" (הפרוגם לקולג' האוכספורדי הנודע "אול סאולס") וכו' וכו' – ממש כל הגלויה. אי אפשר להשתחרר מן הרגשה שלודג' כיוון לדמויות ממשיות בעולם העתעצים זה, כה קרובות הן הקריקטורות שלו למציאות מוכרת. אבל, כמובן, כל זה רק בדיה, כל זה רק רומאנס וקריקטורה הדמיוני, ואין זה רומן־מפתח.

ואם בכל זאת מתקבל רושם של "כל הדמיון אינו מקרי בהחלט", הרי לא אשמתו של חוקר־הספרות המצויין מבירמינגהם בלבד (מחבר הספר המחקרי המעולה "לשון בסיפורת"), פשוט, העולם שיצרה האקדמיה המודרנית ומעל לכל טיפוס האדם המחר, האנטי־תרבותי עד היסוד, שהעלה עולם־קטן זה – עולם זה הוא עצמו כמעט סוריאליסטי, כמעט רומנסקי, כמעט אוטרטאסטרי. על עולם שכזה באמת קשה לא לכתוב סאטירה, כפי שאמר הקשור אחר משורר רומי אחר, וכפי שיכול היה לומר גם דייוויד לודג'. הוא עצמו בן העולם הזה, כמיוע לכל תנינוזי ושבילי השלושית, אך פיקח די לפרוץ את גבולו ולהתבונן בו מבחוץ בעין של סטיריקן מליחה הכ' אמור, כה פנימיים הם רבים מן הרמזים של לודג' עד שרושה כי במלואו יובן "עולם קטן" רק על־ידי עמיתיו של המחבר, ואלה הרי הם ה"הומינס אקדמיקי", הטיפוסים שבהם הסיפור מספר–ונוצר מעגל קסמים רוגשב טיפוסי, האם נוחל לרגע להשתעשע, גם מתסכל ומיאש. אבל זה בעולם הממש, וכאן עניינו בסאטירה בלבד.

מובן שלא יכולתי שלא לחשוב פה־ושם, תוך קריאת הרומאנסה האקדמית של דייוויד לודג', גם על האקדמיה שלנו, המוכרת לי, כאמור, מתוך התבוננות מבחוץ, של שנים לא מעטות ("כמה מתוך הטובים ביותר וגו'"). אף דייוויד לודג' פטר אותי אף מטורח האנאלוגיה האפשרית, שהרי אחד הכינוסים החשובים בספרו מתרחש בתוך בישראל, ב"הילטון ירושלים" כמובן. וגם כאן קשה להשתחרר מן התחושה שדייוויד לודג' היה כאן, כלומר בעמודים הספורים המוקדשים לקונגרס הירושלמי על סמיוטיקה וסוציולוגיה וסמנטיקה וסמפוזיה, הוא מצייר עולם־קטן אמיתי לגמרי, המוכר לרבים מאיתנו, אם כי למעטים בלבד מאלה המצויים לגמרי מתוצה לה את העמודים האלה. בספר יש גידור רציני לתרגם ממש, אבל לפני שאעשה משהו כזה יש צורך בדייקט השנכה.

בישראל מתקפת האקדמיה על ימין ועל שמאל, הד־

(המשך בעמוד 19)

העורך: אברהם רטנר

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

מחזה

תסכיתים
מאת סמואל בקט
תרגום ואחרית דבר: שמעון לוי
הוצאת כתר, ירושלים, 1985, 133 ע'

הפייאר־התכונות בסמואל בקט הוא ההזדקקות לתלי־ביבליוגרפיה כדי להבין את יצירתו ומשמעויותיה. עם בקט תם עידן הקריאה התמימה, והולה תקופה של ספרות שאינה יכולה בלי האיבר הנותב הצמוד לה בר־מותה של הביקורת, המורישה לפעמים בלהגה על טקסט המוצא, בערך כמו היחס בין התנ"ך לגמרא. גם בתסכיתי הרדיו הקצרצרים שלפנינו לא ימצא קורא רגיל את ידיו ורגליו בלי עזר־כנגדו, שאותו מספק המתרגם שמעון לוי במינימאליזם ראוי לציון.

שישה התסכיתים שפרסם בקט מאז 1957 נחשבים לשאר הביטוי בז'אנר הזה, מעצם העובדה שבקט — בני־גוד לרבים אחרים שראו בתסכית שלוחה של התיאטרון — הפקיר את כליו העניים של המורים הדיופוני — המלל, המוסיקה, הפעלולים והשקט — מאמצעי תקשורת, לתוך־עצמו של התסכית. "בכל הנופלים", התסכית הראשון שכתב בקט, מובא סיפורה של מאדי רוני, זקנה חולה ההולכת לתחנת הרכבת של העיירה לקבל את פני בעלה דן, הזקן והעיוור, ביום הולדתו. בדרכה היא פוגשת מכרים וידידים ונוספים, כמות, לתחנת הרכבת. בהגיעה לתחנה מסתבר לה שהרכבת התאחרה ברבע שעה בגלל תאונה. לבסוף מגיעה הרכבת, ורוני ודן מסרים דרכם הביתה, ואם אם מתברר שבי תאונה נדרס ילד מתחת לרכבת, ובראה באשמת דן, שביקש לנקום בילדים המציקים לו בשל מומו. העלילה קלושה ומרומזת, ללא תפניות דרמאטיות. והעיקר הוא לא מה שנאמר בה, אלא מה שנאמר דרכה. בקט כותב את התסכית כך שתוכן העלילה חמן השידור והפפית, והזמן הוא הביטוי האחד והיחיד של ההתרחשות, וגם נושא התסכית כולו. דרך ההליכה האיטית של רוני לתחנת הרכבת, לצלילי רשרוש הרגליים, הצפייה לרכבת, והסיבה הביתה, מבקש בקט להמחיש את העייפות הקיומית של ההזדקנות וההתקרבות האיטית אל המוות.

בתסכית השני, "רמץ", נעלמת כמעט לחלוטין העלילה, וכל כולה כאן סיטואציה של אדם זקן, היושב ליד שפת הים ומאזין לקולו ולקול זיכרונותיו, המוסמים בקולות חלומים של אביו, אשתו, בתו, המורים לרכיבה ולמוסיקה של הבת, ובסיפור שהוא מנסה לספר על עצמו. קול הים הפותח את התסכית הוא סמל לזמן ההיצון שנגדו מנסה הגבר להילחם לכל אורך התסכית. הגבר מנסה להחריש את קולו של הים במילותיו ובהקישות קצובות שונות הנשמעות ברקע, וההורה הרטרוספקטיבית לעברו הוא מנסה לקטוע את חר־ביוניותו של הזמן הלעבר את רגע המוות.

בתסכית "מלים ומוסיקה" מתעשע בקט באופן מופשט בארבעה אופני הבעה קוליים ובהוזמה, ולמעשה — כותן את כלי עבודתו הדיופונים בלי כל "היהוד" עלילתי. זהו מעין רביעייה מוסיקלית לארבעת היסודות של הדרמה הרדיופונית: המוסיקה, הפעלול והשקט, באמצעות שלושה צללי־דמויות: "ארחוה", "מלים", ו"מוסיקה". "ארחוה" הוא כעין בעל־בית עריץ ופחד, המנצח בקשת בריות בעל־בית ובחבטות מקל בקרקע. "מלים" ו"מוסיקה" הם שני משרתיו המתקוטטים בלי הרף זה עם זה. "קסקנדו", התסכית הרביעי של בקט, דומה מאוד לקודמו באופן העמדה של כלי העבודה של האמנון בנושאי התסכית. כאן הנושא שמבקש בקט להמחיש הוא תהליך יצירת הפרוזה. מדובר בו באדם המצא בראה. על סף המוות, המציין לעצמו שאילו סיים יכול היה לנוח. הדבק של "תיקות וכלכלים" מספר סיפור לאר־סיפור על מי שכתב־לאר־כתב סיפור־לאר־סיפור בגוסה־לאר־נגמר. שמעון לוי רואה ב"קסקנדו" את תמצית אמנות הרדיו של בקט: ניסיון לומר בדיוק שאי אפשר לומר בדיוק שום דבר.

בשני התסכיתים האחרונים, "הדיו 1" ו"הדיו 2", עובר בקט לשחק את תפקיד שורן הרדיו. ב"הדיו 1" יש שתי דמויות, "הוא" ו"היא". תחילה באה "היא" מן החוץ ולוחצת על כפתורים של דברמה ושני מקלט, שומעת את "הוא", מבקשת ליצור אתו מגע, הולכת, ולאחר מכן מנסה "הוא" לדבר עם [illegible]. ב"הדיו 2" מתעד בקט ניסוי שעור [illegible] סופר. בנוכחותו [illegible] פרטי הניסוי — כנראה אלגוריה על אי־יכולתו של הסופר להסביר במלים את פשר אמנותו.

סאטירה

ליצן החצר והשליט — סאטירה פוליטית בישראל
מאת דוד אלכסנדר
ספריית פועלים, סדרת זמן הווה, 1985, 226 ע'

לפני הספירה ואחרי־הספירה בסאטירה הישראלית נפגשים, על פי דוד אלכסנדר, ב"מלכת האמבטיה" של חנוך לוין, שהיתה נקודת השבר, ולמעשה הסאטירה המוצגת הראשונה שהצליחה להרגיז באמת, לאחר תקופה ארוכה של סאטירה בנוסח החייכני וטוב־הלב של "המטאטא" וקישון על רדש. למי שאינו זוכר את הפולמוס המר סביב "מלכת האמבטיה", מביא אלכסנדר, בנספח, כמה פזמונים ממנה, וכן קטעי מכתבים ועמדים שהגיעו לתיאטרון הקאמרי.

לאישוש גישתו, כי אין סאטירה טובה בלי מידה זו או אחרת של אלימות ותוקפנות, חוזר אלכסנדר למקורותיה ההיסטוריים והתיאורטיים של הסאטירה הרומית הקלאסית, ומשם הולך ובונה הגדרה משלו לז'אנר — העשוי לשמש כלי ניתוח יעיל כנגד הצבעה הנטפלת לארוטיות הבוטה בסאטירות ולדהומניזציה של הנפשות הפועלות בה. אלכסנדר טוען כי אין, למעשה, סאטירה טובה בלי שיבוא בה לידי ביטוי רעיון העירום והעריה, של גוף האדם התפס בקלקלתו. וכבר היו דברים מעולם בקומדיה דל'ארטה ובקומדיה האטית היוונית. תנאי נוסף הוא העיוות של הגוף, אובייקט הסאטירה, ושלישית — גם את ניבול הפה והאבסצניות לא המציאו חנוך לוין ומנשיכיו. זהו אמצעי לאגרי תקני של הסאטירה, מלידתה ועד הלום, באריסטופאנס ועד סוויפט פבסלונה.

מכאן הוליך עוזר אלכסנדר לנעשה בארץ בתחום הסאטירה המוצגת, ומשרטט תולדה את ה"לפני הספירה": את ימי קישון וחליפים הסאטיריים, שהתחלפו בהדרגה לסטירות־לוזי בידיהם של דן אלמגור ודן בן־אמוץ, אך נהורלו תמיד בהומור טוב־לב. לאחר "מלכת האמבטיה" התחלפו, כאמור, הטונים. הסאטירה המוצגת של שנות השבעים והשמונים מתה, לבד מלוין, את עמוס קינן עם "זוכרים מספרים על ישר", עיבודים ברוח האקטואליה לסאטירות הקלאסיות של אריסטופאנס, ומכלול של הגונות סאטיריות חריפות יותר וחריפות פחות מ"מושל ר־ריזור" של מגוני ועד מופעי הבידור "יורדים על השבוע". בגוף הסאטירה המתפתחה הזה, שומר אלכסנדר פינה של ביקורת לאראוזות לתהקת "הגשש החיוור" שמספק אובדן והצלחה פולה לבידור על חשבון הצבעה הסאטירית החריפה.

על פי אותה חלוקה של לפני־הספירה ואחריה, משרטט אלכסנדר טיפוסי סטירקאים ישראליים, ומי אפיין קבוצות סטירקאים הנבדלות זו מזו על פי זיקתן לשמאל ולימין. פרק ארוך מוקדש למידת מעורבותם של המפיק והבמאי בקביעת עוקצנותה של ההצגה הסאטירית. לאפיון — מראיין אלכסנדר שהקריטאסטירה בולטים מטוכיה צפיר עד ספי ריבלין, בולק האחרון בספר מטוכמים הנושאים בהם טיפלה, ומטפלת הסאטירה, ואת מידת השפעתה הראלית על הממסד. מתברר, למרבה האירוניה, שלא זו בלבד שפוליטיקאים אינם יראים מהסאטירות עליהם, אלא נעלבים כשאין כוללים אותם ברשימת המבוקרים.

מקור

לטוס מאה עיניים, סיפורים
מאת צבי ארזי
איורים: סלי נוה
הוצאת צ'ריקובר, 1986, 106 ע'

צבי ארזי שייך לסביבות דור העלייה השלישית על פי גילו, ועל פי כתיבתו — למסורת הנצחות של סבים טובים, היושבים ומספרים לנכדיהם בלילות החורף מזיכרונות הילדות שלהם, שהספיקו להעלות פאטינה של וחדוות ואידיאליזציה. ארזי נולד ב־1915 בעיר דווינסק שעל גדות נהר הדווינה בלאטוויה, שהיתה חלק מרוסיה והתמרדה נגדה בשנים 1918—1920. ילדותו עברה עליו בשנים הסוערות הללו, שהרודפתן מפרנסות עד היום את סיפוריו. באמצע שנות השלושים עלה ארזי לארץ והיה ממייסדי הקיבוץ כפר־בלום שבגליל העליון, שבו הוא חבר עד היום.

כתיבתו איננה של סופר, אלא של מספר מעשיות עממי, הסומך על העלילה המוצקה שתחפה על המרנות הסגנון והבאיוורות של הביטוי. זו כתיבה הפונה לגילאים הצעירים. בדמויות הציוריות שלה ובהרפתקאות הקטנות העוברות על הגיבור — ילד החי בעיצומה של מערבולת פוליטית, חברתית ולאומית, בלי להבינה אל נכון. אך למרות הדילטאנטיות, האיורים נוסח אירוי "הסמכה", זהו ספר תקרא בהנאה. בסיפורים לגבנים הגדולים יותר הסתבך ארזי אף בקורטוב של ארוטיקה תמימה. בסיפור "הנשיקה הראשונה" מסופרת אהבתו התמימה של הגיבור לנערה יפה, המעדיפה להתנשק ולהתנשק עם אחרים, עד שהוא מביים תאונת אופניים תמצע, והבריה אותה לטפל בו, ואגב כך — לנשק נשיקה אמיצה. בסיפור "נעט" נוסף, מדובר בקודתונו על השד השמאלי של השכנה הלאטווית, זינה, הנגלית לעיניו הזוקרות של הגיבור המתבגר וגורמת לו מיני גירויים. שדיה מטריפים גם את דעתו של הכומר בכנסיית הרובע, המלווה לה כספים ודורש בתמורה את חסדיה, וכשאינו מקבלם מרצון, הוא דורשם מאונס, ומאיים על זינה בתביעה משפטית. היא ניצלת חזכה במשפט בזכות נקודת־החן שעל השד.

חלקו השני של הספר כולל עיבודים לאגדות־עם מזרח־אירופיות ואגדות פרי רוחו של ארזי. על שמה של אחת המקוריות שבהן נקרא הספר.

כתב עת

פרוזה — הירחון לספרות ולאמנות
מס' 81—82
עורכים: יוסי קריים, יואל שני
ינואר 1986, 74 ע', 6 ש"ח

"פרוזה", הקרוי ירחון אך יוצא בתכיפות גמישה בהחלט, מופיע הפעם מלא וגדוש תרגומים, שירה, סיפורת, ציור וצילום — מן הסתם פרי הצטברות ארוכה של חומר במגירות המערכת. ל"פרוזה" יצאו מוניטין של עיתון "רוחק", והוא שומר בקנאות על הייחודי הזה. יהא החומר המתפרסם בו רציני כאשר יהיה, ההרגשה היא שכשמה של קדושת היצירתיות, נכבס לתוכו כל מה שבא באייבוד מכוון, ובולול בתמה ביטיפליסטית זו נחשבות הא' בורגניות מדי, כגון ביקורת ספרים, שהיא בוודאי בלתי־ראויה כאן (אלא לספרים היוצאים בהוצאת "פרוזה"). ברוח פסוודו־אוונגרדית זו קורא העורך, במאמר המערכת, לבטל את התמיכה הממלכתית בכתבי־העת הספרותיים. למה כבה.

כרגיל, תורמים שני האבות הרוחניים של "פרוזה" — מרדכי אבי־שאול ופנחס שדה — עמוד של דברי שירה ותרגום, כל אחד. רות אלמוג תרגמה ראיון שעשתה אולגה קרלייל עם הסופר הצ'כי מילן קונדרה, ויואל שני תרגם סיפור ביכורים של גבריאל גרסיה מרקס ושמו "האשה שבאה בשש". גאיז שילוני, איטלקיסט מלא כתנות טובות, תרגם כאן את הפרק האחרון מתוך ספרו האחרון של הסופר האיטלקי המנוח איטאלו קאלווינו בצירוף הסבר. נתן־יונתן תרגם במורחיות שנים מ"שירי התומשי" הפותח־יוניפים של מאנגנר.

עד כאן חלקו של התרגום. בספרות המקורית, בעיקר בשירה, העניינים יגעים יותר, תוכשות מנצנה בה הגיבוב על פני האיכות. חובבי הסימפוזיונים ימצאו עניין בדיון ארכני על מוסיקה קאמרית ובעיות ביצועה בארץ. בדך תוח הססה מתפלמסו עדי אופיר, המביט בחוצה על התפרצותה של נטעות יהודית דור אחר אחרי אושוויץ, על התפתחותו של העימות היהודי־גויי בתודעה העצמית של היהודי. אשר זעירא, אידישיסט שהלך לעולמו השנה, כותב על הסאגה "בית משגב" של סופר האידיש הסובייטי דער נסתר.

מעולם הספרות והאמנות

הפמיניזם מתבגר: המוסר מול הכוח

מרילין פרנץ': עקירת סלעים

הפמיניזם התבגר ואתו מתומכותיו הנודעות, הכופפת מרילין פרנץ', עורכת הערכת מצב. שם ספרה החדש "מעבר לכוח: נשים, גברים ומוסר" מרמז, כביכול, על העידן הבתר־פמיניסטי שבהוולדו עתה נוטים רבים להאמין אך לא היא. עדיין יש לפמיניזם משימות רבות. רוב הנשים שבכוכו אל השירות הציבורי נטמעו בחברה הזכרית. מה שמצוך לעשות, טוענת פרנץ', הרי זו מהפכה מוסרית: "אף כי הן (הפמיניסטיות) מבקשות לעצמן דריסת רגל במשרות של הוריה־ההולמת... אין הן חפצות שהנשים תיטמענה בחברה כפי שהיא קיימת, אלא תגרומנה לכך שתשתנה". שאיפה רבת יומרה זו כתנוה על ידי דוחים לסיגן "עקירת סלעים" בסוף ספרה "מתבודות ההרכ" — הריפת סלעים במעלה ההר של סיזיפוס. כאן, בספרה של פרנץ', מדובר בבכשול של הפטריארכליות. בשורשיו הקדומים ובביטוייו השונים במסורות התרבותיים הקיימות.

הסיפור שמספרת פרנץ' מתחיל כך: "בראשית היתה המלה, והמלה היתה שקר..." המקרא, כסיפורי בראשית של תרבויות אחרות, הוא אגדותה לכי־בוש הפטריארכלי שאירע משנעשו גברים מודעים לתפקידם בהולדה בפר־יון וכאשר גידול האוכלוסיה חייב ארגון חברתי מורכב יותר מן הארגון של הקבוצות הקטנות מסביב לסמכות האם כפי שהיה הדבר בתחילות הקד־מות. באופן אירוני אפשר שהיה זה דווקא התפקיד השולי שמילאו גברים בחברות של טרום־התרבות שאיפשר להם לפרוש כנפיים ולהמציא לעצמם תפקיד שיבדיל בינם לבין שאר בעלי החיים מצד אחד ויחוברם אל האלים מצד שני. במשך כמה אלפי שנים לא היה כל רע בכך: "דומה, כי בחברות שונות עשו גברים ונשים עסקה: נשים הסכימו להכיר ביתר חשיבותם של הגברים והתירו להם להשתלט על הסמכות הציבורית והזיקה. בשעה שהן ניהלו את משק הבית, ההווה או הזנות והחזיקו בעוצמה האמתית של חיי הכפר".

הספר צועד צעד אחר צעד בעקבות התפתחות המוסדות החברתיים, מרבה בהבאת דוגמאות והוא משרטט דיוקן של האדם המוסר המודרני ועולמו הפרוורטי, מזוהם ואויר והבזבזני שבו שוב אין קיימות פינות בטוחות להסתתר בהן.

פרנץ' עסוקה בפעולת איזון קשה ביותר, דווקא משום שהיא משוכנעת שהערצת הכוח היא עניין כה מידבק עד שנשים אינן יכולות להסתגל אל המקדש הפנימי מבלי להיעשות נגועות. יש בספר הרבה סיפורים אומללים על הדרכים שבהן הקיאו משטרים מהפכניים נשים מקרב שורותיהם לאחר שהשתמשו בשירותיהן. וכאן נכנס לתמונה עניין המוסר.

המחשבה המרכזית בספרה של פרנץ' אומרת כי ה"נשים" ותכונותיהן זוהו עם מידות טובות פרטיות ואילו הגברים לעוצמה ציבורית: הפער בין שני המינים ושני התחומים הוא בשורש חלק ניכר מתשיבתנו האידיאלית ומהתנהגותנו".

יש צדק בדברים אלה, כותבת ב.ט.ל.ס. הפילוסופית והמבקרת מרי וורנוק. אכן יש צורך אמתי לגשר על הפער שבין המוסר הפרטי והציבורי. המושגים המסורתיים של המוסר, כמו אמירת אמת, נאמנות, הגינות ואלטרואיזם, אינם ממלאים תפקיד אצל הפוליטיקאים ואין להם משקל בזירה הציבורית. אבל רשמית נחשבים הפוליטיקאים ואנשי הציבור כאנשים המחוייבים להיות "טובים". ואולם, שאלת מרי וורנוק, כלום נכון הדבר שכאשר תגענה נשים אל השלטון ייסגר הפער? מרילין פרנץ', מכל מקום, סבורה כי אכן כן. בפרשנותה הרחבה של ההיסטוריה היא מציעה חזון על עתיד אפשרי שבו הנשים המתמסרות להנאה ולא לעוצמה, תהיינה אחראיות לעולם שבו יכונו הערכות לאיתים וישררו אהבה והרמוניה בכל.

התיזה הכללית שלה אומרת שגברים שמשלו עד כה בעולם חיפשו תמיד ומעל לכל כוח ובהשראת האינטרס של הכוח המציאו את השיטה הפטריארכלית השליטה באמנות המערבית, בפילוסופיה, בדת ובחינוך. מעל לכל שליטה שיטה זו כיום בפוליטיקה ובתעשייה. כוח אין פירושו כוח ביחס לעולם בכללותו, אלא כוח ביחס לאנשים אחרים. את הכוח מבקשים לעצמם בני אדם למען עצמו והוא נעשה, לפחות בזמננו, הערך העליון בקרב הזכרים. ההיפך מן הפטריארכליות הרי זה הפמיניזם. פטריארכליות היא שכלתנית, רציונאלית ומכוונה לטרנסצנדנטיות או לנצח. פמיניזם הוא רגשנות, גופניות, ומכוון לאמונה בהמשכיות, לא בנצח, דרך ההולדה. תכליתו העליונה של הפמיניזם זו הנאה והנאה מזוהה עם אהבה.

דעות אלה אינן חדשות והן הושמעו כבר בחלקה הראשון של המאה. על פיהן במשפל האשה תבוא לקיצה שפיכת הדמים. אומרת על כך וורנוק: "מסופקני אם מי שגילה זמן כלשהו בבית־ספר לבנות ימצא הרבות לאי־האלימות של נשים. בחיי המציאות אנו חוזים בנשים הנלחמות על הכוח ועל השליטה, אם לא בזרבות, כי אז בבלי נשק שאינם פחות בלתי נעימים. הנשים אינן תמיד תומכות זו בזו. ואם פרנץ' סבורה שהנשים אינן מבקשות שליטה, אולי, כדאי להמליץ לפניה על קודש בזמנאים של איווי קומפטון־ברנט". אין ספק שתלונותיה של פרנץ' על מצבו של העולם מוצדקות בחלקן. היא צודקת בכל מה שנוגע לזיהום הסביבה ובזבוז המשאבים. אין ספק שבני־האדם זקוקים כיום לסולם־ערכים חדש לחלוטין שיאפשר להם לחשוב על העתיד לטווח יותר רחוק, ובנקודה זו צודקת פרנץ' כשהיא מרכזת על הערך של ההמשכיות. אבל לדעת וורנוק אין הוכחה לכך שנשים מוכשרות יותר לחשיבה לטווח רחוק מגברים. אין זו אלא דעה קדומה.

פמיניסטיות מתונות, המייחלות לשוויון בין גברים לנשים, תרחינה בנעותה את הסטריאוטיפים שבספר הזה. כל ההיסטוריה, למן התחלותיה, שוכתבה כאן, טוענת וורנוק, על־פי תיאוריה חסרת בסיס על ההבדל שבין המינים. ג'ון סטיוארט מיל, אשר חשב כי נשים שוות לגברים, בוודאי היה מתהפך בקברו לו שמע על כך. ואולם, הרי זו היא בדיוק המחלוקת בין הפמיניסטיות הקיצוניות למתונות.

Beyond Power: Women, Men and Morals by Marilyn French. cape, 15

"ההיסטוריה הרשמית של השואה"

"ספר גדול ונורא" — כך מסכם מבקר "אובזרוור" את ספרו החדש של מרטין גילברט "השואה — הטרגדיה היהודית", המחזיק כ־900 עמודים. לצורך הספר השתמש גילברט בארבעה סוגים של מקורות: דו"חות רשמיים ודשמיים־למחצה של הגרמנים שהיו חלק מן המאמץ האדיר שנדרש כדי לארגן את ההשמדה; דו"חות שנכתבו והוסתרו על ידי הקרבנות; עדויות של ניצולים; עדויות של קצינים ופקידים גרמנים שסייעו בהשמדה.

לדעת "אובזרוור" כתב גילברט ספר שייחשב להיסטוריה הרשמית של השואה.

200 שנה לברון מינכהאוזן

לפני 200 שנה נולד הברון מינכהאוזן הספרותי. ב־1786 ראה אור הקובץ הראשון של סיפורי מינכהאוזן באנגליה. מי שאסף אותם והעלה אותם על הכתב היה רודולף אריך רספה. הברון עצמו שסיפר את הסיפורים, נולד בצפון־גרמניה ב־1720 והשתתף בשני קרבות של הרוסים נגד הטורקים. הוא מונה לסרן בחיל־הפרשים ולאחר מכן ישב בשלווה באחוזתו עד יום מותו וסיפר הרפתקאות מסמרות שיער. הוא מעולם לא התיר לכתוב סיפורים אלה, לפיכך לא נהנה כלל מן הפרסום.

ראספה היה סופר ומדען. הוא לכד בגניבה ועבר לפרנסתו במוכר ספרים משומשים בקאסל, אלא שנאלץ לעזוב את גרמניה בשל מעילה בכספים. בלונדון התפרנס מכתיבה ומטעמים של מצוקה כלכלית העלה את סיפורי מינכהאוזן על הכתב. לראספה לא היו שאיפות או יומרות ספרותיות. אבל ספרו הקטן הראשון זכה להצלחה כבירה. לא עבר זמן רב ו"הברון הכוכב" הופיע גם בגרמניה. הברון עצמו, שסיפר את סיפוריו להנאת ידידיו, הצטער על ששמוהו ללעג. למרות הצלחת הספר לא זכה רספה לתהילה. בעיניו כתיבת סיפורים היתה רק דרך בלתי מכובדת להרוויח כסף והוא נשאר אלמוני עד מותו ב־1794.

*

עוד ספר על ביאליק? עוד ספר על שלונסקי? על שאלות אלה יענה להשיב ד"ר אברהם הגותי־גרין, מחבר הספר "שלונסקי בעבותות ביאליק". במסיבה ספרותית שתתקיים בירושלים בבית סיטו ביום ב' (10.2) ב־8.30 בערב.

עוד ישתתפו בערב פרופ' סוביה שלונסקי וגברת רות אשל, בתו של שלונסקי. את הערב ינחה מטעם אגודת הסופרים מר גיורא לשם. ספרו של הגותי־גרין ראה אור בהוצאת "אור־עם".

הבלה"ה: רות אלמוג

סילביה פלאת — ב"מאזניים"

בגליון "מאזניים" החדש סיפורים של משה שמיר, שולמית לפיד, ראובן מירן, רות בלומרט ואחרים; שירים של מרדכי גלדמן, איציק מאנגער, מישל הואר, אייל מגד, ישראל אלירז ועוד.

מדור מיוחד מוקדש לשירתה של סילביה פלאת ובו מסה מאת רות קרטון־בלום ותרגומי שירה. שירה של סילביה פלאת "נועם" מופיע גם הוא במדור השוואת תרגומי שירה.

בחוברת ראיון מקיף עם מרדכי אבי־שאול ותרגומיו מפרי עטו של אריך פריד, מסה עקרונית של אהרן שבתאי, קטע מתוך סיפור זה ברודאק בתרגומו של ש. כרמי, ארבעה שירים מהמאה הי"ז בתרגומו של ראובן צור ו"מכתב" מאת פון הפמנסתאל בתרגום של טוביה ריבנר. עוד בחוברת מאמר על הפואטיקה של ויקטור שקלובסקי.

תערוכות

ארבעה ועוד אחד

תערוכה קבוצתית, גלריה גבעון, גורדון 35, תל־אביב

מאת נסים מבורך

פירות עבודתם של חמישה ציירים שהוזמנו להתארח למשך כחודש וחצי במשכנות־שאננים בירושלים מוצגים בתערוכה זו, ומתעוררת השאלה בדבר מהות הקשר בין התנאים הסביבתיים לבין אופי היצירה. לפחות במקרה אחד מוּפגן הקשר הזה בצורה חד־משמעית, כאשר יחזקאל שטרייכמן, איש המופשט הלירי, צייר נופים מפורטים למדי. עמיתו, אביגדור סטמצקי עשה זאת בצורה מרומזת יותר, ויצויין כי אחת מעבודותיו (זו השמאלית ביותר על הכותל המוקדש לו), היא יצירת־מופת בזכות צירופי הרגישויות הצבעוניות־כתמיות שלה, המתוחמות על ידי מעין סורגים של חלון.

לאה ניקל, לעומתם מציגה חומר מופשט, אסתטי, מנוכר כלשהו, שיתכן ושמץ בו איזה קשר אישי למקום. לעומת זה אביבה אורי קלטה, באמצעות חיישניה הרגישים, את האווירתיות של ירושלים ותגובותיה האסוציאטיביות, המופשטות הבוהות, מבטאות את הצללים היורדים על עיר־האבן והיא בשעות בין־הערביים.

בתערוכה משתתף גם משה גרשוני שעל עבודותיו מצוירים מגינ־דוד ומופיעות כתובות כגון "יידישע קינד־ערלאך" או "לנשמת". סיבת היזקקותו המתמדת של גרשוני לנר שא השכול ראויה לבדיקה מבחינות אחרות, אבל בכל מקרה דומה שהצגתו לצדם של ארבעת האמנים הנזכרים לעיל היא, אם לנקוט בלשון המעטה, בבחינת־מעשה תמוה.

לא באדישות

תערוכה קבוצתית, גלריה מבט, גורדון 31, תל־אביב

שלושה מוצגים בלבד ממלאים את כל חללה של הגלריה. האחד הוא עבודה של תומרקין, המוקדשת לרוזה לוכסמבורג ול"ברטה השמנה". הראשונה היתה ממנהיגות קבוצת "ספרטקוס", שניסתה לחולל מהפיכה קומוניסטית בגרמניה, בשנת 1919, ונרצחה. השניה היא למעשה הוא הד כינויו של תותח מפלצתי שבו תכננו הגרמנים להרעיש את פאריס ממרחק רב בשנת 1918. פגז המייצג אותו מופנה לדמות־הברזל של לוכסמבורג בכיוון ישיר, ויש בזה מן הסתם מיני מסרים הכוללים השלכות אקטואליות. למרות זאת העבודה הארוזה הנוכחת מעניינת מבחינה חזותית בתור אסאמבלאז' שיש בו עוצמה.

דורה דומיני מציגה בסיס־עץ ועליו מערכת של קרשים ומעין חצי־קשת, אשר עם מעט מאמץ ניתן למצוא בזה עניין כלשהוא, ואילו יעקב חפץ מנסה למשוך, כך נראה, תשומת־לב על־ידי דיסהארמוניות צורמות בצורות מיוחד כלתי־מאוזן, נוטה על צדו, ועל ידי שילוב של חומרים הרים זה לזה בתכונותיהם ובצורותיהם. עם זאת עצם הכניסה לתוך החלל הגדוש, שכולו מלא דוים ובליטות מאיימים, עשוי להפיק מן הצופה תגובה נטולת־אדישות.

יגאל תומרקין: מחווה לרוזה לוכסמבורג ו"ברטה השמנה"

עולמו הקטן של "הומו אקדמיקוס"

(סוף מעמוד 18)

מינו אלה משאביה מצומצמים למדי וראשי הוטריה אף אומרים שהיא נלחמת על חייה ממש. זה כבר קמו עליה מקטרגים ומבקרים המבקשים את נפשה. ועוד זכור התעשיין שפיקפק בחשיבותו של חקר הסינית העתיקה — שומו שמים — של החוג ללימודים קלאסיים (!). כאשר יש אירוניה אנטי־אקדמית כזאת נראה שאסור לפרסם כל סאטירה אנטי־אקדמית, כי בנפשנו הדבר. לכן לא הייתי ממליץ כל עיקר על תרגום ספרו של לודג' לעברית. אפילו להיפך (אם אפשר), הרי יכול הספר לשמש נשק בידי אויבי ההשכלה הגבוהה בארץ, ואלה אינם חסרים. לכן יש לצפות לימים טובים יותר שבהם נוכל להתעמק בסבכי העולם האקדמי הקטן. או אף לשלוח מבט אירוני כזה של דיוויד לודג' למעמקיו השטחיים, לסימבוסיו ולבזבוזיו המגוחכים (ובכל זאת לא צדק התעשיין הנ"ל).

ורק מכיוון שלא היו דברים מעולם, מכיוון שכל דמיון מקרי הוא בהחלט. אציין שהכינוס בירושלים, בספרו האגדי של לודג', מאורגן על ידי הפרופסור האמריקאי־יהודי אוהב־יהודים מורים ואף, ומורים ואף הוליס בכינוס זה לוותר על אחיות־העיניים, ופשוט לבלות כיד המלך (כלומר האוניברסיטה) בהילטון־ירושלים החדש. לכן "ההליכים הפורמליים" של הכינוס צומצמו עד למינימום מחולס. רק הרצאה אחת ביום, בבוקר מוקדם, וכל ההרצאות האחרות מוצצות בשיכפול. שארית היום מוקדשת ל"דיון חופשי" על הנושאים שעלו מן ההרצאות הללו, כלומר לשחייה ולשיזוף בבריכת הילטון, לסיורים בעיר העתיקה, לקניות בשוק, לאבילה במסעדות אתניות ולטיולים לירדן, לעמק הירדן ולגליל.

אבל לאחר דברים אלה באים כמה משפטים המעידים על כך שדיוויד לודג' היה שם ויודע על מה הוא מדבר — ומשפטים היכולים לשמש נשק דווקא בידי מגיני האקדמיה הספרותית הישראלית כנגד התעשיין הנ"ל ואחרים שכמותו, אויבי חקר הסינית העתיקה והסמיוטיקה הפוסט־סטרוקטורליסטית (?). שהרי דווקא החוקרים הישראליים בכינוס המתואר לעיל אינם מרוצים מן המסגרת החופשית שקבע לה הפרופסור האמריקאי הפוסט־דקונסטרוקציוניסטי מורים ואף. דווקא הם — אבל הבה נתרגם את ארבעת המשפטים הבאים, ונסיים בזה את ההלשנה הזאת מעולם הרחוק מאתנו (מישראל) ת"ק על ת"ק פרסאות:

"המלומדים הישראליים, קבוצה מקצוענית ביותר ותוחרותית באורח קרותני, לא היו מרוצים כל עיקר מן הסידור ושל מורים ואף, שהרי הם ציפו זה כבר להזדמנות זו לתקוף איש את רעהו בנוכחות קהל בינלאומי נכבד. והאטרקציות התיירותיות של ירושלים לא היו לדידם חדוש רב כל כך. אך כל השאר היו מרוצים ביותר..."

פרופ' יעקב פולוצקי — לגבורות

מאת משה גרשן־גוטשטיין

בימים אלה נתקבצו רבים מבין מורי האוניברסיטה העברית ואוניברסיטאות אחרות בארץ, באקדמיה למדעים בירושלים, כדי לחוג את יום הולדתו השמונים של פרופ' יעקב פולוצקי. כותב שורות אלו בדך עוד לפני שלושים שנה את האיש על מפעלו — ולא בכל שעה מזומן לאדם להוזר ולברך את מורו־מורידיו כעבור שלושים שנה. פולוצקי הוא היום גדול החוקרים בסמיטיסטיקה ובאגיפטולוגיה. הוא בתוכנו ומוסיף ללמד שנים רבות אחרי שצעירים ממנו פורשים לגמלאות. איש־הגבורות הוא היום עירני ומלא מרץ כפי שהיה לפני ימי דור, ומספר שמעטים הם הקוראים עיתון זה היודעים להעריך את האיש ומפעלו, אטול רשות לסכם מקצת מכה שאמרו עליו ביום חגו נשיא האוניברסיטה וחבריו.

פולוצקי הוא נציג מיוחד במינו של דור שחלף. מאוניברסיטאות ברלין וגטינגן, שבהן למד אצל גדולי הסמיטיסטים והאגיפטולוגים, הוא הביא עמו לארץ את המסורת של מאורות גרמניה משנות העשרים. תחומי התמחותו הם שניים שהם אחד: אגיפטולוגיה וקופטולוגיה מזה ושפות שמיות מזה. מטבע הדברים גדולה בארצנו ההערכה לסמיטיסט: פילולוגיה ולינגוויסטיקה מהודקות אצלו יחד הן משלימות זו את זו. במשך יותר משלושים שנה הטביע פולוצקי את חותמו על דורות של תלמידים, וכל מי שעוסק היום בארץ בתחומים אלו הוא מתלמידיו או מתלמידי־תלמידיו.

כל המכירים בחוגיה הרגישו ברבריהם שאצל פולוצקי כרוכות פילולוגיה ולינגוויסטיקה יחד: היינו שליטה מוחלטת במקורות הכתובים מזה ושליטה בעקרונות הלשוניים מזה. יותר מזה: פולוצקי הוא אבי האסכולה הישראלית בעבריות בלשנות — ולא רק שמית: בין כתביו ניתן למצוא דיונים על הארמית הנרשה של יהודים ונוצרים, כדרך שמצויים שם דיונים על דיאלקטים אתיופיים. אין מקום בעולם כארצנו שלשונות שמיות חושות דרות בו בכפיפה אחת. ואל יהא הדבר קל בעינינו, שכן בימים אלה של עליה גדולה של יהודים מאתיופיה, הרי מורה־המורים הוא מקור לאינפורמציה ולא לדק לניתוח מקצועי גרידא של הלשון.

לא זו אף זו. ברודנו צמח ענף הלינגוויסטיקה על כל סעיפיו. פולוצקי הוא מי שעודד בארצנו את המקצוע הזה לחיים. יתר על כן: המסורת העברית של בית־הספר יודעת קצת על דקדוק — לא על לינגוויסטיקה. היינו חקר הצורות והתחביר בזכות עצמם. אתה עוסק בתחביר של דיאלקט מסוים — אבל הלינגוויסט עושה הרבה למעלה מזה. העיון בפרטי הלשון הוא מרובה גוונים.

ואשר ללשונות אתיופיה, הרי לבד מלשון ספרותית (כנסייתית) מתקיימות לשון געז לצידן של עשרות לשונות אחרות באתיופית חדשה. לא רק בארץ עצמה אלא גם בארצות חוץ רבים הם החוקרים שהגיעו בתחום זה בא להם מכוחו של פולוצקי. כל מי שעוסק ללשונות אתיופיה חי מפיו של פולוצקי, שהוא לא רק מומחה בכל הלשונות הללו אלא גם אבי האסכולה הירושלמית בבלשנות. מבנים תחביריים ושנטיים נלמדים היום מכוחו. לשון אחד: תחומים אלו הם תחומי מוחקר בזכות עצמם והעוסק בהם אינו עוסק בעניין צדדי.

ואשר לתמונה בשלמותה, הרי גדולי הבלשנים בעולם, רואים בפולוצקי אחד משלהם — בינינו, ברודנו, מרטינה הצרפתי, רומן יעקובסון הרוסי־אמריקאי. ושוב, ברודנו הגדילו לדבר על העוקיות של טרנספורמציות שצמחה באמריקה מאסכולתו של נועם חומסקי. זו מגמה אופנתית — ולא איש כפולוצקי ייפול ברשתה. בלשנותו היא שלו עצמו. על כל התחומים שעבודה בלשון זקוקה להם, כל תופעה לשונית נדונה לגופה מתוך אוצר בלום של ידע בכל הלשונות.

ואין להמעיט בערך הידע הזה: כל מה שאנו יודעים בתחום זה, בא לנו מכוחו של פולוצקי, וחיותו מוטלת על כל אנשי המקצוע. אם נבקש השוואה עם מורים ותיקים שהלכו לעולמם, כגון גרשם שלום ושאול ליברמן, הרי גם הם שלטו במסורתיות כאות בתחומיהם. כל חוקר צעיר ביקש את הסכמתם — וכך הדבר לגבי פולוצקי. האיש הוא לא רק ידען עצום, אלא בעל אוטוריטה שאין כמותה — וזה נכון גם בעוברו את גיל הגבורות. השיפוט שלו הוא שיפוט סופי — בראשונה כלינגוויסט וגם כפילולוג. שני התחומים הללו הדוקים זה בזה, ואוי לו לתלמיד הכולל בכך.

נשיא האקדמיה, פרופ' א"א אורבך, הביע את איחוליו להמשך עבודתו הפוריה של פולוצקי, וזה איחול שכל השומעים הצטרפו אליו. כאחד הוותיקים, זכות גדולה היא לי לברך את מורי ורבי ביום הגיעו לגבורות ולאחל לו שנים רבות של עבודה פוריה במשכנת של המסורת דור ועוד דור של תלמידים.

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744

ציור מהמאות ה־ 15 עד ה־ 19
OLD MASTERS PAINTINGS

מומחה סותבי'ס, Eric Turquin
יבקר בארץ בימים הקרובים,
לקבלת יעוץ והדרכה לצורך מכירה
נא לפנות למשרדנו.

סותבי'ס, רח' דב הוז 19, תל־אביב 63416
טל. 03-226616, 03-223822 שעות: 16.00-09.00

סותבי'ס
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם, לחפצי אמנות ועתיקות.

הספריה
הוצאת הקיבוץ המאוחד/ספרי סימן קריאה
בית הוצאה כתר, ירושלים

הופיע ונשלח למנויים הספר החדש
עיין ערך: 'אהבה' מאת דויד גרוסמן
ספר שחישמל את האווירה הספרותית מיד עם הופעתו!
לפי שעה, הספר מופץ בלעדית למנויי "הספריה"
המחיר למנויים פחות ממחצית מחירו כשיופץ לקהל הרחב
עתה הזמן לחתום על "הספריה"
הצטרף בטלפון 02-521201, 02-244981, 03-652999

גלריה גורדון
מכירה פומבית
המכירה הפומבית הבאה תכלול את עיזבון
ד"ר קארל שוארץ. באוסף עבודות גראפיות וספרים
ביבליופיליים גרמניים נדירים.
כל המעוניין לצרף יצירות או ספרים בעלי חשיבות
לאוסף זה יתקשר לגלריה גורדון
טל: 244862; 03-240323
הגלריה פתוחה בימים:
ב'-ה' 10-13; 17-20; ו' 10-13 (שבת וראשון סגור).
תאריך אחרון להכללה בקטלוג
28 בפברואר 1986.

מוזיאון ישראל, ירושלים
מזמין את הציבור להשתתף
במרתון של הרצאות
(בלווית שקופיות), לכבוד תערוכת
"תכשיטים מסורתיים", בנושא:
תכשיטים: עיטור ומסורת
ביום רביעי, ג' באדר א' תשמ"ו (12.2.86)
בשעות 17.00 — 21.00
יינתנו 14 הרצאות על:
תכשיטים הודיים, אפגנים, אפריקנים,
בדואים, טוניסאים, תימנים, לוביים,
עותומאנים, מרוקאים, פרה־היסטוריים,
איסלמיים וישראלים.
הכניסה חופשית

משרד הבטחון ההוצאה לאור
ספרים חדשים

מרד בטרבלינקה
שמואל וילנברג
בשפה פשוטה וברורה ובכשרון־שחזור מעולה, משרטט המחבר את תמונות האימים של אותם ימים, שהיוו עד להם, ואת מרד האסירים, שנמנה עם מארגניו ומבצעיו.

עוד ניצחון כזה...
צבי סווט
מעגלותיו של המחבר בנתיבי המלחמה סובבות על פני שדות הקרב בחבש, באלבניה ובאיטליה – עד לאותו יום בהיר וזוהר כאשר, בסיור דגמר ושגרתי בפאתי כפר איטלקי, עלה על מוקש ושתי רגליו נקטעו מעל לברכיהן.

ספרי "מערכות"

אדוני המלחמה
פילד־מרשל מייקל קראבר
ספר זה ממלא פער בספרות הצבאית בלשון העברית. בהביאו ביוגרפיות קצרות – שהן בבחינת מעט המחזיק את המרובה – של מצביאים ידועים בשתי מלחמות העולם.

סדרת "קלע"
הפטרול ★ המנזר
פרד מאג'דלני
שני סיפורים נוספים מפרי־עטו של מאג'דלני: הראשון, "הפטרול", חושף את הרקע המקצועי והנוהל המבצעי של פטרול בתוניסיה בחורף 1943; הסיפור השני, "המנזר", עוסק בשגרה הפרוזאית של גדוד רגלים, על־אף הציפייה המתמדת למוות העומד בשער.

אל עלמיין
לוקס פיליפס
הספר מאיר את המאבק הגדול באל־עלמיין מנקודת ראותו של חייל בגדוד לוחם, על רקע לוחמת המדבר – החום הלוהט ואומץ הלב הבלתי שכיח – רקע לוחמת המדבר. יש בספר זה עניין רב לעוסק בלימוד רציני של היסטוריה צבאית, כמו גם לכל המעריצים מעשי־גבורה בקרב.

ספריית "אוניברסיטה משודרת"
שיחות על מדע וערכים
פרופ' ישעיהו לייבוביץ
פרקי יסוד במדעי המחשב
פרופ' דוד הראל
ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל־אביב ובכל חנויות הספרים המובחרות.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושם

וייצמן: ללכת לבחירות כלליות בעוד מספר חודשים; ואחדות מצתה עצמה עד תום

מסר של מתינות

עזר וייצמן ב"מוקד" (יום ד'), הוא בדרכו לאחרונה בסימנה של מתינות. הופעתו רגועה, ואין הוא נתון להתפרצויות ולהתלהבויות. וייצמן עדיין מתביא לפרט מראש בשלה. שלוכתו ביצועים טובים בתחום הכלכלי; לעובדה זאת יש לו הסגות רבות בבראשי ביטחוניים, עד שהוא בצבייד כאופוזיציונר לשר הביטחון. אבגם הוא אינו תוקף את שר הביטחון חזיתית אבל ברור שאין הוא מתלהב ממנו. הוא גם בבליין לדברים שקיבלו החלטה, לדעתו מוטעית, בעניין יירוט המטוס הלובי להיזהר בדבריהם. וייצמן מבריז שעופאת אינו בבחיל אותו כשותף למשא ומתן. ובעצם הוא מוכיח יד לעופאת. אם זה יכיר ב־242 ו־338 ובזכויות ישראל, בנוסח נוסחה ידיד שםטוב שבשכחה כולם. אלא שבראיוני "מוקד" (מיכאל, רונן והלונסקי), ששאלו שאלות מיותרות רבות בעניין יירוט המטוס, מסכיכים את הנושא, ואינם שואלים מה הוא מציוד עומד להציע לעופאת. כיצד הוא מגדיר יישות פלסטינית, והאם הוא מוכן גם להציע לו מדינה פלשתינית.

בעצם המסר החשוב בדברי וייצמן, לצד דיעותיו המוכרות בנושא המו"מ עם מצרים, והטיבות קשריו האישיים עם מנהיגים מצריים, ומובארק בראשם, היא ההכרזה שיש לדעתו ללכת לבחירות בעוד חודשים ספורים בלבד, מפני שלדעתו ממשלת האחדות מצתה עצמה עד תום. מפני שהוא אינו מאמין במדיניות הליכוד והרוטציה אינה לרוחו. הוא מקווה שמשאלות־לב זאת תוגשם, וצופה בחירות ב־'86. אלא ששוב אין הוא נשאל מה יהיה אחרי הבחירות ואם לא יהיה שינוי ניכר בתוצאות, כיצד תפעל בממשלה צרה?

דיוקן

צפייה מורבידית

הצפייה בסרטי תעמולה שהופקו בגרמניה הנאצית, מספקת איזה יצר מורבידי. אלה סרטים האסורים להקרנה פומבית והכמורים בארכיונים הגרמניים — אולי מתוך תקווה שטוב תגיע שעתם. הד"ר ברוך גיטליס סייע בידי כתב הטלוויזיה איתן אורן להציג את הזכויות להקרנה החד־פעמית שלהם.

ושוב אנו בצילן של הזוועות האיומה, ממאנים לשקוע באוריטות המוכרת שמביאה בין השאר להשמדתה של יהדות אירופה. הבר בכר מתעורר הרצון לדחוק ולהרחיק את המראות, להינתק מהם, להתעלם מן הקשר שלנו אליהם. יהודי אבזאר בכר יהודים שהאנטישמיות אינה חלק מהווייתנו ומחיינו. אני מביטה ביהודים שבסרט "היהודי הנצחי" — שאינם מכוערים בעיני כפי שמציגים אותם דברי הקריינות — חושה כאילו אני צופה בתמונות משפחה אבודות.

קשה עד מאוד לצפות בכרטיסם של "חיילי הקלנוע של הרייך השלישי" ("מבט שני" יום ג'), ללא מעורבות רגשית עזה וללא רגשות סלידה והזדהות וכעס אידאולוגית. כפי שאומר חיים יבין בדראמטיות טיפוסית: רעש התופים של גרמניה הנאצית עדיין מהדהד באוזנינו ומפרצץ את ראשינו.

על מכונת התעמולה של גרמניה הנאצית אמר גבלס: "את הרייך השלישי יצרנו על ידי תעמולה", אם כי לא רק על ידי תעמולה. לסרטי התעמולה הנאציים של הרייך השלישי היתה תהודה רבה. הם נפלו על קרקע פורייה ואוזניים קשובות. לא היה כל קושי ללבות את שנאת היהודים ולהפוך את האנטישמיות לכלי רצח. מתברר גם שבמשך שעה וחצי של צפייה בסרט אנטישמי שהוקרן בפני קבוצת גרמנים כיום, לא נדלקה נורה אדומה שמטרתה היתה לסמן שקטע זה או אחר מבטייד בעיני הצופים כאנטישמי. כשנשאלו הצופים כיצד זה ייתכן, ענו שהיהודים הם פשוט כאלה. הבימאי הגרמני פריץ היפלר, האחראי לסרט "היהודי הנצחי", אינו מתבצל ואינו מכה על חטא. הוא מאשים את האחרים, מכריז שלא ידע דבר, ואינו נראה כמי שמצפונו מציק לו.

אי אפשר שלא להודות שיש בסרטים הללו עוצמה אמנותית: גם אם זו עוצמה מרתיעה, מפני שאנו יודעים מה היתה השפעתה: כך בסרטיה של לני ריפנשטל, שעליהם קראתי ושמעתי ולא ראיתי אותם מעודי. קטעי הסרטים מעידים על יכולת קולנועית. היתה לה תחושה ויזואלית לא רק לעשייה קולנועית אלא גם ליופי שבכבת. היטלר שלה, אפילו אין הוא מקרין אירוטיות, אינו נראה כמטורף שבחת מסוסר לחולי רוח ויש לו עוצמה ייחודית משלו. ריפנשטל הפכה את הנאציזם לפולחן ואגנרי, ארוטי ומיסטי. דווקא האמנות של ריפנשטאל מעוררת אימה פי־כמה מניסיים פרימיטיוויים בקולנוע אנטישמי.

צמאים לדם

מרוב עייפות, לא חיפשתי בליל יום שלישי את דרקולה צמא הדם מאחורי הוילונות ובפינות השונות, ואולי גם היה התמור שלי לעזר. בעצם, לא דרקולה כבש את תשומת־לבי אלא פנים מוכרות אחרות, לאו דווקא ערפדיות, שעוררו בי תחושה של נוסטאלגיה. הנה שוב על המרקע פרצוף אינטליגנטי, קול מוכר, נימה של אירוניה דקה ותרבות שיחה. יסלח לי יצחק רועה, שבנוחה הפעם את "גלריה" (יום ג'), שאני נזכרת בו בהקשר עם דרקולה. הקשר מקרי לחלוטין, אבל, משום־מה, הוא בחר להגוג את חזרתו למרקע — ואני מקווה שהוא בא במקומו של צבי גורן — בהקרנת הסרט "בעקבות דרקולה" של כריסטופר לי, ובדיון על המיתוס של דרקולה, עם אריה זקס וגידי אורשר.

אלא שערפדים צמאי דם לא היו בדיוק המרשם הנכון ליום שלישי בערב, ועוד לאחר "מבט שני", וקשה היה להתייחס אליהם בשעת לילה מאוחרת כל כך, אף לא לערפדית של ענגת. ואף על פי כן כל אלה "עבוד" בידיו האמונות של יצחק רועה. מעניין אם באמת חל שינוי ב"גלריה".

לנוח ממנת ה"כסאח"

"ערב חדש" של יום שישי אחר הצהריים בעילה קצף על שפתותיהם של אנשי הטלוויזיה הכללית, שאינם מסוגלים לצפות בשוויון נפש בהצלחותיה של הטלוויזיה הלימודית.

אך לבי בצירופו של הד"ר יוסי ביילין כמראיין קורקטי, רציני ולא כלהיב לצידו של דן מרגלית — לא היה ב"ערב חדש" כל היורד. ולא הצלחתי להבחין בשוני בהותי בין תוכנית זו לתוכניות אחרות של "ערב חדש". המרואיינים היו דמויות שכבר הופיעו במוספי סוף השבוע בעילה שהם "אנשים בחדשות". אך לא היתה כל מניעה לזמן את תום שגב, בהקשר עם הסיפתם של מכתבי מאיר יערי ב"כותרת ראשית", או את עו"ד כהה פריבס, כנס הנבכים של המפד"ל, או את ההיסטוריון יעקב שביט, לאולפן "ערב חדש" בכל אחר מימות השבוע.

האווירה באולפן יש לציין, נעימה ותרבותית. אין הם פוגעים במרואיינים ואינם מקוממים את הצופים. מעל לכל — הם אינם מאמינים בשיטה של עינויים אינקוויזיטוריים של ראיון, ואנו יכולים לנוח ממנת "הכסאח" השבועית המחולחלת בנו. אבל שני חודש, למרות מה שהתבשרנו. לא היו כאן, וכמו תמיד שמשה העיתונות השראה לבחירת מרואיינים.

בחוג המשפחה

נגד הרקע שבהיעדר נושאים בכשרים, נטפלים בטלוויזיה לעניינים בטלים שעבר זמנם, ועושים הכל כדי להציג אותם ולהמשיך באורח מלאכותי את הוויכוח הציבורי סביבם. אחד העניינים האלה הוא הגיגיו המתפרסמים של חבר הכנסת כהן־אבירור, שבמקום יכדים בטורים ההומוריסטיים כחומר לכותבי סאטירות.

כדי שלא נשכח, מזמינים לאולפן את הח"כים אבירור ורן כהן, המוזה להופיע על המרקע, יחד עם הפרופסור אליס שלווי והרב שלזינגר, כדי לדון ברכותה של המשפחה בישראל לפי המתכון של כהן־אבירור. הילולה בת הארבע־עשרה שילדה בן והאי גרמה לו התרוממות הרוח. הוא הזמן תוכנית מיוחדת להגברת הילודה בחסות המדינה.

השיחה צפויה מראש: ברור מראש מי יסכים עם מי, ומי ייצא חוצץ נגד ההגיגים העולים בטור הפועל והפורה של הח"כ כהן־אבירור. ובסך הכל, הלכי הרוח הנחשפים בדיון במסגרת אחת התוכניות הדתיות (יום ו'), הם ועיד־מדגיים מובהקים: כולם מעלים על נס את המשפחה כמסגרת מחייבת ומקודשת, ואינם מוכנים להעלות על הדעת חיים שלא במסגרת המשפחה. אפילו אלה שכפרופסור שלווי אינם מסכימים עם מדינה דרקונית שיש בה תעשיית ילדים, ובראש ראגתם ילדים מוכים ונשים מוכות, אינם מעלים הרהור כפירה. איש אינו מעז לומר בפה מלא, שייתכנו חיים אחרים, כאלטרנטיווה לחיים בחוג המשפחה.

שמחה לאיד

לעומת "ערב חדש", שאינה מעוררת יצרים פרועים ומרגיזה את הרוחות, "כתוב בעיתון" (יום ה'), ממשיכה לגרום — לפחות לי — הנאות קטנות של שמחה לאיד. יש מי שבא בטענות כלפי מאיר שלו, שתוכניתו חסרת אופי ותבניון. לדעתי, זו תוכנית הבנויה בשום־שכל, רצופה נימה אירונית מובהקת. אי אפשר לבטל את האינטליגנציה של שלו ואת חוש ההתמצאות שלו בנבכי העיתונות הישראלית: שלו מצליח דווקא עם "פני הפוקר" שלו, להעביר את מסריו ובד בבד הוא מצחיק ומשעשע. מה עוד אנחנו רוצים?

ואכן, מדי יום אני נתקלת בשיבושים ובקוריוזים בעיתונות, ומתחשק לי לכתוב לשלו ולהביא את הדברים לתשומת לבו. אבל הגילדה מחייבת, ואני מקווה בלבי שהוא ייתקל ויגלה את השגיאות בעצמו, ויצביע עליהן בתוכניתו. שלו אינו פוגע בעיתונות ואינו משמיט את הקרקע מתחת לרגליו של איש. אדרבה: הקרקע מוצקה דיה, והעיתונות עצמה הצליחה באחרונה, אם לא להשמיט את הקרקע מתחתיה, לפחות לתת עילות בידי מתפשי־נפשה. מי שטוען שאין לחסן איש בפני ביקורת, אינו יכול לדרוש חסינות למותחי הביקורת.

בלי "כימיה"

אין פלא שירון לונדון הרגיש בפתיחת "סוף ציטוט" (יום ה'), שהוספת עמליה כרמון־כהנא היא אורחת יחידה באולפן. להצטדקות לא היה מקום. אין ספק שלעמליה כרמון־כהנא ראוי להעניק תוכנית שלמה, בלי להצריך הופעות יחיד אורחות ב"סוף ציטוט". אך מראשיתם של דברים ניכר היה שלא נוצרה — ואולי גם לא יכלה להיווצר — כימיה בין עמליה כרמון־כהנא לבין ירון לונדון, והיא לא נלכדה ברשתו, למרות תנודותיו האגרסיוויות.

עמליה כהנא־כרמון

"סוף ציטוט" היתה תוכנית מרתקת, לא בגלל מה שנאמר בה אלא בגלל מה שלא נאמר, ובגלל המפגש בין שני אנשים המשתייכים אל עולמות רוחניים שונים בתכלית. מערכת הרגשויות של כהנא־כרמון מורכבת ומפותלת מאוד ובמישורים שלירון לונדון אין נגיעה בהם. היא גם אינה מראיינת קלה. היא אשה קשה, העומדת על שלה, אינה מוכנה לוותר, גם לא על קוצו של יו"ד. פראגמטית עד מאוד, אינה מנסה לשאת חן וחסד. ואם איני טועה — הרגישה שלא בנוח במעמד הזה. כהנא־כרמון הודתה שהיא חשה מבוכה כאשר קוראים טכסט משלה, אבל לונדון התעקש בכל זאת ובכלל האינטרפרטציה הלא־נכונה. אך הוא התעקש ועמד על שלו חזור ופירש את יצירותיה ואת ספרה האחרון "למעלה במונטיפר", בפירושים בנאליים ביסודה. הפירושים לא נראו לכהנא־כרמון, והיא העמידה אותו במקומו ביובש וללא רחמים ושבה והעירה לו על אינטרפרטציה לא מהימנה.

אך לונדון לא נרתע. לאחר שהוסיף בביוגרפיה שלה, שאל מדוע אין היא כותבת כמו שמיר, מגד וסופרי הפלמ"ח האחרים. וזוהי קושייה לא עניינית, מפני שאין שואלים סופר על מה אינו כותב, אלא מה שהוא כותב. זאת ועוד, כהנא־כרמון התחילה לכתוב בשנות ה־60, וכל השיריות הפוליטיות האוהבות על לונדון אינן תופסות במקרה זה. אבל ירון לונדון ממשיך ויורה, ואינו קולע, ומתעקש, ויורה ומחטיא. כל מה שנאמר מפיו על ספריה של עמליה כהנא־כרמון יכול היה להיאמר על עשרות ספרים אחרים. לונדון לא הצליח להצביע על ייחודה, מקוריותה וחשיבותה.

הצלחתי להבין, סוף־סוף, מדוע "סוף ציטוט", שמבחינה טלוויזיונית היא תוכנית טובה, מחמיצה את הספרות והסופרים ומצטיינת דווקא כשהיא מתרכזת בשוליים הספרותיים — הפסיכולוגיים, החברתיים, הרכילותיים. ירון לונדון הוא אמנם עיתונאי אינטליגנטי ומאוד מעודכן, המתחכך בעקשות בשוליה של הספרות עם מלאי של אספירציות ספרותיות. אבל למרות כל מאמציו אין הוא מצליח להיכנס — למרות כל הפיתולים — לפרדס הספרותי, וחוזר ומחטיא. אין הוא יחיד. אפיונים אלה טיפוסיים למספר לא מבוטל של עיתונאים, המתחככים כמוהו בספרות ומאמינים שהם אנשי־רוח וסופרים. כדי לשוחח עם עמליה כהנא־כרמון, צריך מלבד דיוק עובדתי גם רגישויות שונות להוסיף מאלה שיש ללונדון.

במקום ללעוס נושאים שאבלוניים, של נשים שבויות הכמיהת הערגה, אפשר היה לדון בתוכנית בשלושת המאמרים הנפלאים שפרסמה היא עצמה על נשים: "אשתו של בננר" ("מאזניים", אוקטובר 85'), "להיות אשה סופרת" ו"להתבונן על הצדדים" ("ידיעות אחרונות"). בהם יכול היה לונדון לגלות פנינים של ממש, ולהציג בדרך מעניינת אותה ואת כתיבתה.

מתח ב"זה הזמן"

לא רק סדרות מתח אנגליות מסוגלות לרתק אותנו אל המרקע. גם ב"זה הזמן" יש לפעמים מתח. אינני מתכוונת להופעתו של מנכ"ל ההסתדרות, "ישראל קיסר", וגם לא לעימות בין אלי לנדאו לממונה על הבנקים, שבו נחשפו סתירות רבות. קטעי המתח האמיתי שייכים לחשיפתו של רצח שבוצע לפני 150 שנה.

הנרצח הוא נפוליאון בונפרטה, והבלש הוא מומחה אמריקאי לתרבות הגוף ושמו בן וידר. בשיתוף עם רופא שוודי המומחה לרעלים, גילה כי נפוליאון לא מת מסרטן במקום גלותו כפי שמקובל לחשוב, אלא נרצח בהרעלה איטית של זרניך (ארסניק בלעז). וידר הגיע לתגליתו בעקבות השערות שנתעוררה הרבה לפניו — לאחר שבדק את יומניו של לואי מרשה, משרתו האישי של נפוליאון, שדיווח על מצב בריאותו מדי יום. האימות הודש נעשה באמצעות בדיקת שערה משער ראשו של נפוליאון, שנשלחה למעבדה מיוחדת לרעלים ונמצאה נגועה בזרניך.

וידר, אספן של חפצי נפוליאון, שברשותו חפצים משלו כגון כתונת לילה וכובע שחבש לראשו בבהרזינו, מספר גם כיצד גילה את זהותו של הרוצח האלמוני. כמו בסרטי־מתח, פעל בתהליך של אלימינציה, ומצא שהרוצח הוא הרוזן דמונטלאן, מומחה ליינות ומאכלים, שנלווה לנפוליאון ושהה במחיצתו בגלותו בסנט־הלנה, כשליח של הבורבונים.

בן וידר מגלה את אוזנינו, שנפוליאון היה הציוני הראשון, ועוד בשנת 1799, כאשר לחם בעכו, רצה לשחרר את ירושלים ולהכריז על מדינה יהודית. ואולי פני ההיסטוריה היו שונים אלמלא הרעל. אבל בהיפותזות כאלה אפשר להשתעשע רק באולפן "זה הזמן".

מכתבים למערכת הארץ

ישר כוח ליבנאל

הציבור הדתי האורתודוכסי יצק לתוך חיינו את הדפוסים הבדלניים של "לדתיים בלבד". משרד הבינוי בונה לדתיים בלבד, ומי שאורח חייו אינו תואם את תקנון ההתנהגות הקרוי "דתי" — הדירה לא תימכר לו. המפלגות הדתיות הציוניות דווקא, נאבקו במשך שנים למען חקיקת חוק המושבים, כדי לאפשר לסלק מנחלת אבותיו את מי שאורח חייו במושב דתי אינו תואם את המקובל אצלם. גם החינוך מחולק לממלכתי, לממלכתי־דתי ולחרדי. הרי בכך שבן משפחתו של מורה לא ישמור על אורח חיים דתי, לשמש עילה לפיטוריו של המורה מבית הספר הדתי.

השכונות ושכונות בירושלים הנברים אחרות בישראל נסגרו, והופעלו להצים על מי שאינו דתי, המתעבים אורח חיים חופשי בתוך מובלעות אלה.

בנסיבות אלו החלטת מועצת היישוב יבנאל שלא להיכנע לחצו של הרב שיק היא כורח. היתה זו חובתם הציבורית למנוע את כניסתם של מי שמסכנים את אורח חייהם.

אנו, הירושלמים, יודעים היטב מה היה עולה בגורלם של בני יבנאל אילו החליטו לרכוש דירה או חנות בשכונה חרדית, ומה היה עולה בגורלו של מי שהיה מעלה על דעתו לפתוח תיאטרון או איצטדיון ספורט בשכונה דתית.

תושבי יבנאל חשפו את הצביעות ואת ההתנכרות של החוגים הדתיים האורתודוכסיים. ישר כוחם.

עו"ד אורי הופרט
ירושלים

עוד רשימת־רסיס?

כלי התקשורת מוצפים במודעות ובמאמרים של גמלאים "צעירים" — פקידים בכירים לשעבר בשירות המדינה — שהתעוררו להקמת רשימת גמלאים לארמפלגתית לבחירות לכנסת הי"ב. המסר הוא דאגה נאמנה לגמלאים, כאילו עד פרישתם מהעבודה היו הגמלאים עדר עזוב. בכך הם מתעלמים מפעלות ארגוני גמלאים שנים זה כ־15 שנה, ובשנים האחרונות במרוכז על ידי הסתדרות הגמלאים בישראל, שלזכותם הישגים לא מבוטלים במאבק לביטול גזירות כלכליות באחרונה.

המבקשים להקים רשימת גמלאים אינם זוכרים כנראה כי בהתמודדות של 26 רשימות בבחירות האחרונות, ביניהן כ־6—7 לעניין אחד בלבד, נגרם פיצול קולות גדול ולא התאפשרה הקמת ממשלת מערך בסיעה הגדולה ביותר עם סיעות קואליציוניות קרובות לרוחה. יצאה ממשלת "אחדות לאומית", עם חילוקי דעות יסודיים. האם אין חשש שחוגים מקופחים נוספים, כגון מחוסרי עבודה, אחיות, מורים, נכים, חקלאים, תושבי יישובי פיתוח, ילכו בעקבות הגמלאים הלא־מפלגתיים ויפרדו את המפלגות הגדולות? לאן נגיע? מה תהיה דמות הכנסת הבאה? האם יוכלו להרכיב ממשלה חוקה בעלת כושר פעולה? מה תהיה עמדת הגמלאים הלא־מפלגתיים בשאלות חוץ וביטחון, כלכלה ומשק ובעיות דת וחברה? רשימת־רסיס היא עניין רציני מדי, ואין לנפנף בה בקלות.

ישראל שויר
חבר מזכירות הסתדרות הגמלאים
חדרה

עיריית חיפה

מינהל חינוך תרבות ורווחה — האגף לתרבות, השכלה ואמנות בשיתוף קרן תרבות — חיפה מתכבדים ומו"לים, מוסדות וארגונים מוזמנים להגיש הצעותיהם

לפרסי עיריית חיפה לשנת תשמ"ו

(יוענקו במסגרת "שבוע שחרור חיפה" — אפריל 1986)

הפרס ע"ש יהושע קניאל — יוענק לחיבור מצטיין בהלכה, פרשנות המקרא ומחשבת ישראל

הפרס ע"ש ד"ר ארתור רופין — יוענק לחיבור מצטיין במדעי־החברה, הכלכלה, תורת המשק החקלאי, תורת המדינה, הסטוריה יהודית ואנתרופולוגיה

הפרס ע"ש יעקב דורי — יוענק לחיבור ספר או המצאה (פטנט) בתחום הטכנולוגיה

הפרס ע"ש דוד פינסקי — יוענק למחזה מקורי בעברית או ליצירה בתחום הספרות היפה (רומן, אסופת־שירה, מחזה) באידיש

הפרס ע"ש הרמן שטרוק — יוענק ליצירה מצטיינת בתחומי האמנות הפלסטית אשר תצטיין בתערוכה השנתית של אגודת הציירים והפסלים — חיפה והצפון

הפרס ע"ש מרק לברי — יוענק ליצירה מוסיקלית (אוסטרומנטלית/ווקלית) עם התמליל עברי מקורי, שאורכה 12־15 דקות

עיטור לספורטאי מצטיין — יוענק לספורטאי מצטיין בעל הישגים בתחום תרבות הגוף או בתחרויות ספורטיביות (כולל ייצוג בישראל בזירה בינלאומית) או למפעל חיים בתחומי החינוך לספורט

עיטור לאזרח צעיר מצטיין — יוענק לאזרח חיפני צעיר, לפי הקריטריונים: גבורה, התנדבות, עזרה לזולת, הקרבה ומעשים אחרים הראויים לשבח

* מתקבלים חיבורים ויצירות, כולל כתבי־יד שטרם הוצאו בדפוס (לפחות 5 גליונות דפוס), אשר טרם זכו בפרס כלשהו
* את החיבורים והיצירות יש להגיש ב־4 עותקים
* הצעות מנומקות לעיטורים ולמפעל חיים יש להגיש ב־4 העתקים
* אין העירייה מתחייבת להחזיר החיבורים והעבודות לשולחיהם.

את החומר יש להמציא לא יאוחר מיום ראשון, כ"א באדר א' תשמ"ו, 2 במרץ 1986

לפי המען: האגף לתרבות, רח' י.ל. פרץ 20, חיפה

פרטים נוספים ניתן לקבל חיפה, רחוב י.ל. פרץ 20 טלפונים: 662044, 640775, 669621 בין השעות: 8.00־13.00

מפעלי ניר אמריקאים ישראלים בע"מ

מכרז רכב מס' 65/580

מס' סידורי	מס' הרכב	סוג ודגם	שנת ייצור
1.	854־022	משא פורד 10־12 + ארגז	1978
2.	856־974	פורד טרנזיט	1979
3.	171־620	פורד טרנזיט	1977
4.	173־061	פג'ו 7 ג'י	1977
5.	42־858־81	פיאט 131 1600 רגיל	1981
6.	25־698־81	פג'ו 504 אוטומט	1981
7.	17־532־81	פורד פיאסטה 957	1981
8.	170־402	אופל רקורד דז שימושי 1700 אוטומט	1977
9.	47־062־81	רנו 5	1981

את המכוניות ניתן לראות במפעלנו באזור התעשיה חדרה ולהגיש הצעות למח' התחבורה עד לתאריך 14.2.86.
יש לצרף להצעה המחאה בגובה 10% מערך ההצעה.
בהצעות לרכב מסחרי יש להוסיף למחיר מע"מ.
הוצאות העברת הבעלות על חשבון הקונה.
אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה או הצעה כל שהיא.

מיטק

השתלמות למנהלים בתעשיה:

מערכות ממוחשבות לניהול תעשייתי MRP II

רקע תיאורטי, כלים ושיטות, תרגול מעשי

ימים ב'־ג', 3־4 במרס 1986
אולם א.ד.י.ב., בית הסו"ל, ת"א

נקודות מפתח שידונו:

- מהו ההבדל בין MRP לבין MRP II ?
- כיצד יוצרים תכנון עיסקי מקיף למפעל תעשייתי ?
- סקירת יישומים של מערכות במפעלים ישראליים.

נושאי תרגול:

תכנון עומסים, הזמנות מלקוחות, המחשבות באילוצים, רמות מלאי, פקודות רכש, התסנת מוצרים והספקתם.

התרגול יבוצע בעזרת מערכות ניהול תעשייתי של HONEYWELL ושל חברת טכס על מחשבי יבם סיסטם 38.

פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול רח' הברזיטה סולד 4, ת.ד. 33033 ת"א טל. 61330, 03־257202.

המרכז הישראלי לניהול

מרכז תנובה — אגף המשק

מעמיד למכירה רכב פרטי משומש כלהלן

מספר סד'	מספר רישוי	שנת יצור	הרכב — סוג	הרכב — תוצר ודגם	תוקף הרשיון	הערות
1	437־236	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1200	21.12.86	
2	520־412	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1200	26.6.86	
3	528־214	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1200	10.11.86	
4	529־196	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1200	13.12.86	
5	529־205	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1200	15.12.86	
6	187־586	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	6.2.86	
7	187־588	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	6.2.86	
8	196־854	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	24.5.86	
9	196־855	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	23.5.86	
10	437־263	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	24.12.86	
11	525־876	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1400	27.9.86	
12	523־723	1979	פרטי נוסעים	סוברו 1600	14.8.86	אוט'

לתשומת לב המעוניינים בקניה

המעוניינים יוכלו לראות את הרכב בחניון "כור" (במרתף א') שד' שאול המלך 8, תל־אביב, בימים מ־9.2.1986 ועד 13.2.1986, משעה 09.00 עד 15.00.
ביום ו' 14.2.86 החניון המשרדים סגורים.
פרטים אפשר לקבל במרכז תנובה מחלקת תחבורה.
את ההצעות יש להגיש עד יום א' 16.2.1986 שעה 12.00 במעטפות סגורות מיוחדות הנמצאות במרכז תנובה, שד' שאול המלך 8, תל־אביב, קומה ב' חדר מספר 226 בצירוף המחאה בנקאית או ערבות בנקאית בשער 10% מערך ההצעה.
תוספת עבור רדיו — 50 שקל
אין הקונה רשאי לנבוע כל תוספת, או החלפת חלק מחלקי כל הרכבים העומדים למכירה, לאחר שימצא מתאים לרכישה.
לא תתקבל כל תביעה מצד הקונים לגבי הקינות והמצב המכני (טכני) של הרכבים.
תשלום והוצאת הרכב תוך שבעה (7) ימים מתאריך ההודעה על הזכיה. לאחר שבוע יחויב האוכה בריבית והצמדה.
את הרכב שנרכש אפשר יהיה לקבל רק לאחר העברת בעלות.
דמי ההעברה יחולו על הרוכש.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה או הצעה כלשהי.
כא לציין בהצעה בכתב ברור (רצוי במכונת כתיבה) שם משפחה, שם פרטי, כתובת ומספר טלפון בבית ובעבודה.

מרכז תנובה — אגף המשק

מה מתבשל?

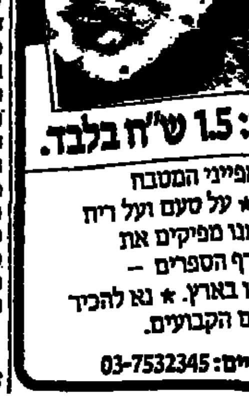

קראו החודש ב־מזון ומטבח
כתב העת המהודר לענייני מזון, ארוח ותזונה.

חידוש!

ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים. המחיר: 1.5 ש"ח בלבד.

קראו החודש: ★ סמבה בהילטון — מאפייני המטבח הברזילאי, עם מתכונים בנוסח הסמבה. ★ על סעם ועל ריח — על "כמנון האניס", או: מהו הצמח ממנו מפיקים את הארק? ★ על אומנות מכירת היין. ★ ממדף הספרים — סקירת ספרי הבישול האחרונים שפורסמו בארץ. ★ נא להכיר — הכל אודות הפאפיה. ושאר המדורים הקבועים.

הפצה ע"י: "גד" חברה להפצה.
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03־7532345

עיריית תל־אביב יפו
הארץ עתון "הארץ"
הבימה תיאטרון ה"בימה"

מקיימים
בשבת 15.2.86 ב־11.00
מ פ ג ש

סגן שר החוץ רוני מילוא — על ועידת חרות ועל יחסי החוץ של ישראל
ח"כ שולמית אלוני
יונה אליאן־קשת
טטיאנה אוליאר־קנלים, ששון גבאי, עזרא דגן
ונתן דטנר בקטעים מהצגת "ניסים ונפלאות בקופסאות שמורים"
חיים יבין
לורי וילנר — שחקנית אורחת מארה"ב המופיעה בארץ בהצגת יחיד "חנה סנש".
שלמה ניצן
מנחה: מיכאל הנדלזלץ.

הארוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'־ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.

דמי כניסה: 4 ש"ח.

50% הנחה

למנויי ה"ארץ" וה"בימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א